הגהות וחדושים על סדר טהרות

מאת הרב הגאון הגדול כו' מהור"ר שמואל שטראשון זצ"ל מוילנא.

מסכת כלים

פרק א **א** בתוי"ט ד"ה **מגע** כו' נתנע הוא שכאשר נגע בשמא נשם האדם. והוגה בגליון דל"ל הש"ך וכ"י מנמן מי יאמר [גם הכ"ד העיר על מקון זה שהוא קלקול ואמנו השמעטוהו. המאסף]. ומשמעה דאינו מעמא אלא אם כן נגעו במקום גילויו וכתר דבריו מקום גילויו דהמעמא. וכן איתא בגדה (כ"ד מג) גבי זב וס"ל דה"ה בשאר המעמאים. ואף לדעתן עומאה בלועה אינה אלא בנשים כ' עמ"ה ובאהלות פי"א מ"ז (ומע"כ התוס' בגדה (סב ב') בד"ה מקולי. עומאה בלועה לענין דם הנגלע בנסות. הוא אשיבת ליתן בעלמא) מ"מ בס"ם אשכחן אפילו באינו מי מחולין (עב ב') וכן בפ"י דמקוואות מ"ה: **ב** **בתוי"ט** בד"ה ומי מעמא. מביא דברי הרש"ם דפרק דלתמאת מיהא עטור הוטשא דאלא"ה הוטשא גלוחית כו' ע"ש. לפמש"כ לעיל במ"א בד"ה שאין בשם התוס' והרמב"ם דטוגע וטוטא להוות על העמא לא מתעמא א"כ אין לאיה מהוטשא גלוחית בכדי להוות. ולנע"ד אפשר לומר דבאמת גם המיס נעמאו וכדפ"ל להתוס' בפסחים (סמ) בד"ה שמא ועמש"כ שם בס"ד: **ג** **במשנה** למעלה מן המרכב המשכב משוה מגעו למשאו. עי' פי' הרע"ב. וע"ל דאם המיטר למעלה מן המרכב (עיין ספ"ב דזבים) נעמא ג"כ לעמא בגדים כמו בטומאו. לפי פרש"י בפ' מלוקה (פ"ו כ"ב) ע"ש. שוב מצאתי להרא"ם שם שכתב ג"כ כמש"כ. וכ"מ בתו"כ שם לעיל בפ' זב (בהל' ג') על פסוק והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב לא נאלוק בין מיטא לטוטא למרכב ע"ש ובק"א: בתוי"ט ד"ה **מרכב** כו' וכך ג"כ דעת התוס' בעירובין (כז) ד"ה אי דיתיב ע"ש. לפמש"כ שם מהר"ם בביאור דבריהם נלמו דבריו: בתוי"ט ד"ה **שהוא** מעמא תחת אבן מסמא. דמיא בת"כ כו' אין לי אלא בזמן שיש עליו הזב כו'. בת"כ אלפיניו ליתא אלא הזב. ונל"פ דקאי על הטהור שיש אח"כ על מושב הזב ולמד זה מאשר ישב עליו הזב כענין היקש דבכל ישיבה שהזב מעמא להיות נעשה מושב כן באותה ישיבה מתעמא הטהור. והא דנשב פשיקא להו ר"ל דנלמד מכל המשכב וכמו דיליף שם לקמן בסוף הפרק למרכב שמעמא ע"ב אבן מסמא מן וכל המרכב. ולבי אומר לי שנאמר לדשה זו מהש"כ ע"י שנגעת המעתיקים. ודברי סר"ח זצ"ל מגומגמים: **באא"ד** מנין לעשות ריקו כאלא ת"ל כל כלי. בת"כ ליתא מיהא כל וע"ש בק"א: **באא"ד** דהטהור הוטשא את דם הנדה עמא. משמע אפי' ע"י אבן מסמא. אבל במסקנתו משמע שחזר מזה וכ"מ להדיא מדבריו בפ"ה דזבים מ"ו וז' והשתיקן הרוא"ע שם. ולכן ל"ד בכאן כמה שהשתיק דבריו הראשונים דהכא ומי' בא"ל שכתב וכן אם למעלה מן המרכב אבן מסמא וסיים אדם אפי' רק אצבע למעלה כו' עמא. ותמוה דאיתא בזבים פ"ה מ"ה מקצת עטור על המשכב עטור. ופשוט דבשב"ש במרכב. וכ"כ הר"ש לעיל „ותתחיו דזב היינו מרכב כו' ונשען רוצו על זב עליו". וגל"ל דבוודאי הא"כ מנשען עליו בהנחת אצבעו: בתוי"ט ד"ה **למעלה** מן המשכב הזב. ובמשנה מי מעמא בגדים דילפינן בק"ו ממשכנו כו'. ושכח בתחי"ת לעיין למש"כ בפ"ה דזבים מ"ב ד"ה והאדם בשם לש"י דטילונין. ושמש"כ בנדה (יה ב') על פרש"י: **ד** בתוד"ע (אות ד) **על** ספק הר"ש אם יש מעיימות לבועל נדה. כתב דלהתוס' בנדה (לד) סד"ה ומיפוק ליה פשיטא להו דיש לו מדבתנו אם בועל נדה הוא עמא הוא ובגדיו בטומא רוקו של זב. מישתמיטמי' שכן כתב גם הר"ש עצמו בפ"ז דטהרות מ"ה וס"ל לשיטתא מדידיה מדידיה: **שם** (אות ו') על הא דמניא המוי"ע מנמרא דכילד הרגל דילפינן ש"ז דזב דמעמא במשא מק"ו מרוקו כו'. הקשה דלפמש"כ המוי"ע בדעת הרמב"ם דש"ז דטהור לטוגע בכמדשה ודשל זב אפי' לטוגע בכ"ש. ניחא דלהני ק"ו לעמא במשאו ודיו אלא עמא במשא. ואני אומר דאדרבה איפכא מסתברא ואנא לפמש"כ התוס' בב"ק (יח ב') דיה כיבא ע"ש ה"ג נאמר כי מאמר דיו לענין בכמדשה לא משמינן מש"ז דטהור בעיקר עומאתו. רק שמוסיפין עליו עומאת משא ועמא בגדים. אבל אם תאמר הק"ו לענין מעשו עקרא לי' לגמרי מעומאתא ש"ז דטהור. והשתא דאתינן להכי י"ל דבאמת לאלון דיליף מק"ו ש"ז דזב אינה מעמאה במשאו. (ואע"ג דתנא דידן הוא דיליף מק"ו וא"כ יקשה מאי קאמר לאמלה מהן כו' וש"ז. י"ל דנפרש כמו שפירש הר"ם לענין משא ובגדים) אבל הרמב"ם דפסק דהא דש"ז דזב מעמא במשא הוא מעשה דת"ל בלא לאלוחי זיבה וכן פירש לתשבתנו (אף שהוא נגד הש"ס דב"ק עי' במ"ב יבוב לזה) לכן אפיר פסק דמעמא בכ"ש כזוב דילפינן משבו עמא הוא לפי גרסתו. ופי' ג"כ הא דלמעלה מהן זובו כו' לענין זה ואכמ"ל: בתוי"ט ד"ה **למעלה** מן הזב ס' אבל אני אמה מן הרמב"ם כו' היה יבול ג"כ להניא לאי' כו' ממשנה עלמה כו' הטוגע כו' ומטוגע כו' ואי' הטוטא ואי' המיטא. הן כמו דלא קאי ואי' הניטא על מטוגע כמש"כ התוס' בפסחים (סז ב) בסד"ה שכן שוטה מו"מ (והביאה התוי"ט בשלמו שם) כן נוכל לומר דלא קאי עלי' ואי' הטוטא. ואנכי אמה מה על הרמב"ם שלמד זה מדקאמי' למעלה מזבה מטוגע. היסמ יוכיח שמטוגע בפסחים שם שהמטוגע אינו מעמא בהיסמ. ואולי משום דלא אני לעיל בהטעלות עומאתא היסמ לבהי שייך לאיתנא למעלה כו' כיון דאמי' דחמיב עד הכא כולם מוכנים במטוגע אבל קשה דהא מטוגע אינו מעמא את מה שבועל וכן אפי' מטוגעת כדמייתי שם התוס' מש"כ ואפ"ה אני למעלה ומי' בר"ש לעיל מ"ב: **ה** בתוי"ט ד"ה **עשר** עומאות כו' דהא התשיעית שהיא פיסם ממנו אבר כו' אין לה מעלה על הרבה שנתנו לפניו. וע"כ דמעלתה הוא שמעמאה עומאתא ז' מה שאין בכל מה שלפניה. אבל יוקר ה"ל לדקדק מהרלחשוב על מי נתעלה אם לא על עהור גמור: **ו** בתוי"ט ד"ה **שבשלהין**. וק"ק לי דלתתי כו' אבנים המוגעות כו' ואני מוסיף עוד בגדים המוגעים

מכן כתב הרמב"ם בפי"ג מהל' מ"ל שמשלהין אומן מוץ לעיר כו' וכין שאינם מוקפת וזה מומר בבגדים מבאדם ס"כ. והוא מהתוספתא פ"ז. וכן איתא שם להדיא דדין בגמים המוגעים ע"ש: **שם** בפס"ד אגב גרדא מ"ל ועיקר קדושה שלומ המלוכיים. לכאורה גם הא דיליף מ"מ אותו ג"כ מאשב לקדושה ואגבה מני ומשבנין: ד"ה ומשבנין. והמ"ל ומכיסין כו'. ממוה דודאי אין מכיסין מק"ו מאם יצא דאין מחזירין. גם מע"כ בפס"ד כלומר כו' מעיר לעיר ג"כ תמוה. ואולי כוון למש"כ בס' מ"ל דדוקא אם היה בשעת מיתה בעיר ויצא מת אין מחזירין אבל אם מת חוץ לעיר מכיסין ע"ש: **ח** בתו"ש ד"ה **לפנים** מה"ח. ועוד מקודם כו' כגון כו' ולהתה חוץ לחומה כו'. ולנע"ד זה בכלל בהא דקדשים קלים נאכלים לפנים מה"ח דתמ"ז אתינן עלה דלא קדש הלחם. ומע"כ ולענין שוחט על חוץ לריו"ח דאמר כו' חוץ לחומת בית פלגי. תמוה דלריו"ח פשוט דמייר אפילו היה חוץ לירושלים: **ט** בפנים. ההיכל מקודם ממנו שמ"ל לשם אלא רמון ידים ורגלים. ק"ל כיון דפסול לעבודה א"כ ס"ל ביאה ריקנית. ומ"ל דאסור משום ואל יבא בכל עת אל הקדש ואפי' היה חוץ ידו"כ כדאיתא במנחות (כז ב). וי"ל דמייר ליכנס לשם להשתחות כי' חוס' שם. או לתקן בדקי ההיכל מי' בר"ש. עוד אפשר לומר דדוקא הראוי לעבודה מוזהר באל יבא. וכן בש"כ ס"ד למעשה בגיו מוחל יבא והכיא שם ראיה מהא דתמידים נעמו בשמוני יין ולא בע"מ: בתוי"ש ד"ה **שאין** נכנס כו' אבל קשה מדר' יוסי דסיפא דלא משייר אלא מדא מחוסר בגדים כו'. לפ"ל י"ל כיון דאמרינן זבחים (יז ב') אין בגדיהן עליהם אין כהונתם עליהם. א"כ הויין כהנים וכבר חשיב עזרת כהנים שאין שבאלו נכנסים לשם. ובזה נסתר גם מש"כ לעיל על הא דלא חשיב א"ק בגין האולם ולמזבח מחו"כ מקום דקולי מחמת ד"א הוא. דלדבכה מקום דמיכי דחשיבי כזרים ואפי' בעזרת כהנים אסיבי. אבל מ"מ אינני

מתליע ד"ז שזהו חידוש גדול שיהיו הכהנים אסורים בעז"כ אלא לעוך:

פרק ב **א** במשנה. וכלי זכוכית. בתוס' בבת (מז) ד"ה אלא מעמה מעמא דלתיבולא דל"ל שם הוא ואכלה מוכו כבכו. מעמאין ג"כ מאויר. ואינו כן דעת הרמב"ם והראב"ד בפ"א מהל' כלים ה"ה ע"ש. וכמ"ק במשנה דמולין (כ"ד ב) מבור בכה"כ מעמא בכ"מ: ברע"ב ד"ה **כלי** עץ כו' ובכ"מ כו' והרי יש לו תוך אעפ"י שאין לו בית קבול (בהרמב"ם וכ"מ ג"כ לא יעמא עד שיהיה בו ג"ק). הנה התחכם הרע"ב לתת חילוק ביניהם ואמר דבכ"מ עמא בית להם תוך אפי' אין לסם ב"ק. אבל דבריו מסותרים מכמה מקומות. ואחזיר מן הנא בזכרוני. (א) במשנה הסמוכה כשאינו מקבל כדי סיכה קטן מבור. (וזה יש לדחות דל"ל דסעמא משום דאינו כלי כלל). (ב) לקמן במ"ג מעסיקין בכבר ומפי ואבנים של בייתין. וכרי יש להן תוך וש"ש בתוי"ט ד"ה אעפ"פ בשם הרמב"ם. (ג) במ"ד משפך של ב"כ מבור. ובסמוך על ומימתאין מאחוריהן הולך הרע"ב עלמו לומר ופעמים כופין כו' ומשמשין בב"ק כו'. ומה שהביא המוי"ע מהתוספתא. אין לה ענין לכאן דהתם הוא לעמא מדוע מעמאים חכמים כשהיא מקבלת של דופמיה. ואדרבה דהכי מצינו דקבלה מיהא בעינן בחיה ענין שיהי': בהו"ח ד"ה **פשוטיהן**. ול"מ בזה"ז ג"כ (כ"ל בין כלים המקבלין עומאה לשאינן מקבלין עומאה) לפסול המקוה שנמשך ע"י כלים. הנה לענין שאינה מבואר בהפ"ד דמקוואות דאף כלי גללים כו' דל"מ עומאה כלל פוסלין בה. ואולי כוונתו לענין הא דבעינן הוויתן כו"י עהרה ע"ש פ"ה מ"ה ובהוי"מ. אולם מש"כ עוד למהנת ידים. הרי מיטו בפ"ח דידים מ"ב בכל הכלים עומאים לידים אפי' בכלי גללים כו': **ב** בתוי"ש ד"ה **מסאתים** כו' מה שהזכיר המש ושלם ולא זכרן מסאתים ועד חמש כו'. ולנע"ל דאתי לאשמעינן דאפי' עובא כמי דמשני שמואל בר"פ מפנין על הא דפרין הטמא המש מפנין ד' מינמי'. ד' וה' כדאמרי אינשי ואי בעי אפי' עובא. והתוס' שם (סב) כתבו דגם ר"ח דמשני שם במפנין בעינן אחר מודה דהיכא הדרין דאפי' עובא דרך הנגא לנקוט שני מספרים אלא דהתם משמע לי' דלא התירו יותר משום עובא שנמא. והא דנקט כאן בדילוג. אשכחן בה"ג בפ"ח דידים מ"ח לאמשה ולאמשה ולאמאה וע"ש בתוי"מ. וכן בעירובין פ"ב מ"ב אפי' בת חמשת כוכין אפי' בת עשרה כוכין מוחר. ועוד ל"ל דלוג לד' מאין שהוא ג' מל"ו. אינו יולא מדיין מבטל שיעור הקודמין לכן לא הוה ידענין מיניה דאפי' עובא נמי. אבל המש בבר יצא ממון לבטל שפיר ידענין מיג ה דאפילו עובא וכיון מאד בפ"ד. שוב מצאתי בתוספתא הנדפסה עם זה דהב להדיא המש ולמעלה כלתמה הימנו וכלה שאמת הביכסה היא ע"פ הגהת הגר"א ז"ל כי בתוספתא שלפנינו ליתא כן. מ"מ יש לי בעוד חזק לסמוך עליו. וכ"מ בתוון (ר"ד הה) דלא פריך גם מהא דועד המש מאי לאו המש כלמעה ע"ש. וכן בבריתא שם לא מני המש כלמעה. ומהר"ש משמע קלת דדוקא המש קאמר ולא יותר. מדלי' בדבני ר"ש ותסס הנבים נדולים מה' סאין ולמעה. וכן לקמן כ' חוץ מן האחרון שהוא ה' מק"ב. ולאיתי בב"מ בפ"ח מהל' כלים הי"ג שב' כלים הי"ג דסאין דנקע ר"ש ל"ד דס"ה לשפי וכו': **והנה** מפי' הרמב"ם שמשמע שמפרש שיעורן מכדי סיכה קטן ועד לוג ומלוג ועד סאה בבינונים. היינו כלי שהיה מחזקת מכדי סיכה קטן ועד לוג וכן מלוג ועד סאה. הכל שיעור שבינוני בבינונים. (וזה לפי שיעתו דסיכה קטן היינו אדם קטן ויכול לסיות דהוא יותר מבינונים) ובחיבורו מוכח להדיא שמפרש כן ע"ש. ומשמה דהא מניא בתוספתא והוצאה בגמרא מולין שם לוג כלמעה. ולפירושו אין מילוק בין למעה מלוג ללמעלה מלוג עד סאה דהכל בבינונים ונע"ג. אבל לכאורה ראיה לפירושו מפ"ד דמקוואות מ"ג לא אמרו בינונים אלא בשבכי ס"ח ועש"ש בפירושו. עוד ראיה שם בחבורו שכ' עד מניות המכילות סאתים או יתר. והוא משום מאד דע"כ לא קאמרינן אלא סאתים כלמעה. אבל יותר מסאתים הנן מסאתים ועד כו' בלוג. וכ"כ בעצמו שם

וכ"ל

וכ"ל להגיה קנוב ת' יפר כלשון נפיל בהל' י"ג: ומש"כ הכ"מ שם דפוסק כרי"ם דסובר דהוא רביה דל"ע. ממנה מאד דנפ"ב דעדיות מ"ו כ' הרמב"ם כרי"ם מלמיד דר"ע הוא. וכ"כ בהקדמתו הי"ד דרי"ם קבל מר"ע. ומי' נו"כ מ"ם חלק א"ע מ' קמ"ת שמעמה עליו ג"כ זה ממקומות אחרים שפסק הרמב"ם כר"ע נגד רי"ם. ולפנין פסקו של הרמב"ם ר"פ דסובר כסר"ם דלא פליג ר"ע עליו: ברע"ב ד"ה אלא הדקין כו' ומשהגיעו להיות כתבית קדרות קטנות שיעורן בבציעת. נ"ל במחב"ם דהא מסקינן בתולין שם דלהחמיר אחרינן מו"ע בכלל. ולשון הר"ם בזה הוא בכנון ע"ש: ג ברע"ב ד"ה אבוב. פשוט היה בלא בית קיבול (וכ"ה בר"ש) והא"ל בתלמוד רפ"ע הקשה עליו ע"ש. ופירש"י לה דפטת ופהורה מפני נקביה שבשוליה (וכ"כ מפי' הר"מ) ותימה דכאן שתיק ולא פי' כלום: בתוי"ט ד"ה שיעורין. כאשר יפרש הטומה לשמות מחכמינו כו'. והוא לשון מקבלת אבי שיש (שבועה לג): ד ברע"ב ד"ה ושהרא גומה כו' והוי כבגלמי כ"ת כו'. (הר"ש). ול"ד דע' חולין (כה) ואלו הן גולמי כו' כל שעמיד לבוף כו'. וזה בכ"ת מתמ כמש"כ הרב"ב לקמן ספ"ד. ודומה לומר דזה פלוגתא ר"מ וחכמים: תוי"ט ד"ה ומלין בו ויש בו מחילה כנגד הבלבנה כו'. נ"ל בהסמיקו זה על פי' הרב"ב דמשמע שהוא מפרש שיש מחילה סביב אלא שהן מעוקנות: ו בתוי"ט ד"ה ע"ד אלא שנמרה כו' אם היו שבריה שון כו' בידוע שנמרה מלאכתה ואח"כ נשברה וכן הוא לשון הר"ם. והנה דברי הר"ם קותרין למש"כ לקמן בפ"ג ובפ"ד מ"ג ובפ"ה מ"ז בסופה. ולבירסת המוקפתת שלפניו הביאה התוי"ט ש"ם. אך מש"כ ולפי הסברת כו' ולכך עשאה הכיוף שמחדיש. ר"ל. דלדבריה אם מלבין את הסיף בעצמו בדוב אדום וכמו שקבלה בכ"מ הכיוף בהא בשם ליבון בדברי חז"ל. וכן מעיד הסיון:

פרק ג א שיעור כ"ח ליטר. פי' הא"ל לתעלה מן הנקב. וע"כ ר"ל מעומאת אויר אבל במגע בדיין עמא מעשה יד כדלקמן פ"ד מ"ג: ב רי"ל בגנוזים. פי' הא"ל דבבר הוא"ל ומיתין בתוכה כמי אגוזים כו' ומכילין אותו לתוכו כו'. וק"ל דא"כ הל"ל כן בפירוש לתוכו בגנוזים בבשבנה לעיל. דל"מ לדיין המבוארים לקמן פ"ח מ"ב ובספ"ט. וזה נדחה גם פי' הר"ם בסמוך בד"ה בזכוכיות ובד"ה שתם נר. לכן נלע"ד דלר"י וכן לר"ם דלקמן הוו שיעורייהו אף להקל ול"ד להבשנו לאוכלין ולמשקין. דהתם אין דרך להניח אוכל בלי משקה בדפי' הר"ם. אבל הני הל"י ור"ם דרך להשמשם בהנך דאמרי לנדהן: שם הא"ל בפרושה. בתוי"ט והר"ב הסתיק ל"ם ול"מ כן בשום טוסת כו'. הן לפניהו גם בר"ם אינה ר"ם: בהרע"ב ד"ה רמ"א בזיתים. ומ"ה כשתם כו', תמוה לפסוק נגד רבא וכ' מיגא ג"כ בס"פ המלגיע דקמי שיעורא דזיתים: תוי"ט ד"ה חבית. ואף לשאר הפוסקים ל"ם כן כו' ל"י אינה פוסקים מלא. דהיון דאנן פסקינן שם מלא יד מ"כ נפלו שיעורייהו בבירא. וכראה שיש הסכון הביכר בדבריו והוא עוד ראיה ממה דאיתא שם ואם לאו בהכבש. ופירש"י כשיעור המכריע בתנות נפש מצאת וזומר מכבילה וע"ז קאמר דשאר הפוסקים ל"פ כן ע"ש בסוף: וי"ל ורא"ש. וכראה דמש"כ עוד לקמן בסמוך ומ"כ המסכרת אגות זומר מכבילה דע"ם הוא וא"ל זומר מגבורת ודו"ק. אבל מפי' הא"ל מוכח דס"ל דאגות שיעורו גדול מגבורת: ד"ה שהוסק פיו. ר"ל לגיין בסוקדם על הא דמיעל פיו: ז מש"כ הא"ל דקומקום הוא הכלי שעופכין בו המים מן המיתם ע"ש. בבפי"ד לקמן משמע שמתמתין ג"כ בו. וכ"מ בפכ"ה מ"ח. ובפ"ם דמקוואות סמ"ב לפי' הרב"ב. אבל לפי' הרמב"ם שם ופ"י המזיק הרא"ש אין שהיכה משם ובשבת (מת) במשנה המיתם שפיטהו (ולאנגיי שם פיכם שפיטהו מן הצור ופיכם"ו קומקום): תוי"ט קד"ה כלי נחושת. ומ"כ ר"ה כלים. כלים הויין כש"כ מחדש דהם מיטמאין אף במקום שאין חדש מיטמא כגון הנשאת את הבגלה ודומיה: ח ר' יוסי מעהר בשביסה. פי' הא"ל דחיל לעטמיה בשבנה לעיל. קשה לל"פ שם אלא אקומקום ודומיו שמשמשין בחמין וכדאיתא שם ואם לאין שמאין:

פרק ד א אז שהיה בו חדוד ר"ל כמו לקמן מ"ג ולכן כיון שיש בובד בלד שהחידוד בו הכלי שעופכין בו המים מן המיתם ע"ש. בבפי"ד לקמן משמע שמתמתין ג"כ בו. וכ"מ בפכ"ה מ"ח. ובפ"ם דמקוואות סמ"ב לפי' הרב"ב. אבל לפי' הרמב"ם שם ופ"י המזיק הרא"ש אין שהיכה משם ובשבת (מת) בשבנה המיתם שפיטהו (ולאנגיי שם פיכם שפיטהו מן הצור ופיכם"ו קומקום): תוי"ט קד"ה כלי נחושת. ומ"כ ר"ה כלים. כלים הויין כש"כ מחדש דהם מיטמאין אף במקום שאין חדש מיטמא כגון הנשאת את הבגלה ודומיה: ח ר' יוסי מעהר בשביסה. פי' הא"ל דחיל לעטמיה בשבנה לעיל. קשה לל"פ שם אלא אקומקום ודומיו שמשמשין בחמין וכדאיתא שם ואם לאין שמאין:

פרק ד א אז שהיה בו חדוד ר"ל כמו לקמן מ"ג ולכן כיון שיש בובד בלד שהחידוד בו מכריעו כמו האוזן וזה נתבון הא"ל: ב בחלי קב גדולות. משום דבגלים היו להיות גדולות בחבית כמש"כ הר"ם בפ' דלעיל מ"ב: ד רי"א תולקין האמלטים. אין לפרש דמחלי עוביה ולפיכך יחשב חוץ. דל"פ דעובי שפת הכלי מלמעלה אם נגע בשבר לא שמעתה דאין זה נקרא חוץ. (ואולי זה תלוי בפלוגתת ר"י וחכמים לקמן פ"ו מ"ה גבי שבפתן עם הפשה בפי' הא"ל בס. ולראה עוד דאולי לפעמייהו בפ"ח מ"ח גבי נמלא מקום בחמת הבלים. וסתמת דת"ז שם כחכמים). אלא טוחתו דאם בפל שבר בחתר מעני חוריי הפשה תולקין את עובי דופנה. אחלי דלגד הסומאה עמא ודלגד הבקיה מהור וכיבר"ע בפ"ב מ"ז. ולפ"ז נראה דה"ם שתולקין הפשה הפנימית בגבול שבר בחוץ בלגד פנים. ולא נקט האמלטים אלא מקום דאותה תולקין אף אם בפל הבשר בחוץ המילוני:

פרק ה א ברע"ב ד"ה ושיריו. אם היה גדול ונשמה. כ"כ הר"ם וכ"ה לשון הש"ר: בחולין. והרמב"ם פי' לשנין קבלת טומאה. ובמבורו לא לתרוייהו בנפש"ז: ב בתוי"ט ד"ה שיעורו כתנור. לאפות קופגנים. כו' ולכאה דה"ה לענין שיעור גובה כו'. ולכאורה יראה מסיבור המשנה דלא קאי רק על מאי דקליק מיניה ולשון הר"ם סוא בדוקא מדתני כאן ג' חלוקים בין תנור לכירה. (א) בשיעור גובה. (ב) בשיעור ההיסק. (ג) בשיעור האבן. ואם כדברי התוי"ט ס"ל להמשנה לקבל ולשמות ביחד הג' דינים בתנור ואח"ז בכירה. ובאחרונה יאמר טופח עשאו לאפיה כו' עשאו לבשל כו' וטוח קאי על כל הג' דינים. אך לפ"ז לא אשמע לן סתנא בטופח שיעור הגובה: ג אם חברה לו אחי' על ג"א. ול"פ אחי' אינה גבוהה רק בכמו ג' אצבעות. ואולי היה דרכם לבנותה באצבעות קטנים ויאמר דאחי' לא בנאה אלא בג' אצבעות בגובה. ממנה: תוי"ט ד"ה דר"מ. מאן תנא כו' כתבתו במ"ב פי"ב. כ"ש בגמרא דלא על הא קאמר אלא על מ"ו פ"ב דעוקצין: בסדר"ד ועוד דר"מ מחמיר. תמוה דאדרבה כיון דאף לר"מ אינו אלא מדרבנן כמש"כ הר"ם משמע דגמרא ס"ל לגיפסק לקולא. עוד ראיתי בתור"ע בשם הפר"ח שהקשה כן. ואולי לזה נתכוון הכ"מ במה שסיים וע"ע. והראב"ד בפכ"ד מהל' ע"מ כתב דר"מ וס"ל הל' כר"ש. וכה"מ תמה עליו שם. ומשמ"כ בס"ד בפ"ו דאהלות מ"ד. ואפשר דמש"כ הכ"מ ועוד דר"מ מחמיר. ר"ל והלכה כר"מ בגזירותיו: ד ברע"ב ד"ה או שהוסק בנית האומן קודם שנגמר מלאכת עשייתו. פ"כ מייני לאחר שהדביק קביביו עיש להחזיק חומו דאל"ה לא אינשמא בדיין כמו שפי' בר"פ בד"ה משיקינו. ואפי' קודם שנגמר מב' ר"ל קודם שהבנו בארץ כי אין דרך האומן לחבר בארץ אלא הבפס"ב אלוקתו ממנו. וזהו ג"כ טוגת התוספתא שהביא הר"ש עד שלא נגמר שהשיקו עד שלא נגמר מלאכתו (דהייטו קודם חיבורו בארץ) וי"ו דמעבר שם אחיל לשיקתו לקמן במ"ו. וכפר קיגגא ר"ל דשם היו דרין האומנים בתלאכת הטנורים. והביא ר"י לחיה מחכמים דמהרוש. ומשמיטו הביאה מר"ב דמעתן. ולא נלמדך לדחוק דשני מעשים הוו כמש"כ הרא"ש: ה ברע"ב ד"ה מפני שהוא אופה כו' וריו"ח לא קני לי' כו' והוא מפי' הר"מ והר"ם. ולנד"ל דתוקיף עשה כי היכא דלעמת אפי' באויר דלמעשה הת"ק מיא אלא כמו יד ולא מיעמת אלא כמגע: ז בכב"ב ד"ה אלא ממעמו. שהוא שיעור תחלתו כו'. יותר היה נאות לומר שהוא שיעור קופו. או שיעור מיכו: תוי"ט ד"ה חולקו. ומש"ה לא קני כו' אלא בעינן דלא ליהוי רוצה. הלשון היו מכוון וכך הגי"ל אלא בעינן עד שיהא בארץ. ואולי ס"ם הוא ול"ל ולא בעינן דלא ליהוי רוצה: יא עשה לה פפפוטין. הר"ש פי' שהן ממחמת הכירה. והרמב"ם מפרש שהן ממעל לה להשמלת הקדרה [פי' תוי"ש]. ול"ל דמרוייהו נקראין פפפוטין כי' ר"ש דלקמן. ולשניהן טוען הגאון לנקב עושין אותה למעה. ולפנימה דמשמעה בשפה הבליוטה שעשין אוסן מלמעלה: ברע"ב ד"ה של אבן כו' מהור מדין כ"ה שאינו ממחת מאוירו כו'. כאן ה"ל לכתוב ואינו מיעמת אם הוא ממוכר לקרקע. אשר כתב לקמן. ודע שהמ"ל הקשה בהך דרשה דמ"כ לתעופי תנור של אבן מקרא דיומן שמגיה הר"ש. הא כלל גדול בידינו דכלי אבנים טהורין. ול"ל משום דגם זה כלל גדול דהמוכר לקרקע הוא מיעמת. ובתנור וכיריים מדשה המוכר דיעמתו ולכן כוה ס"ד דאפי' של אבנים נמי: ד"ה ניקב. ועשה עפול על סיד כו' בתמ"ם איתא שתם כו' בעיא. וכן בתוספתא שהביא הר"ש. אבל בסיד אי מתפתק כיון שהוא בא מאבנים ברוסות אולי דינו כאבן. או אפשר מידי דהוה אכלי אדמה דמשהוסקו דינן ככלי חרס. גם י"ל דכוונתו אם מיבב בו מול ומעמו פרכסיד: ברע"ב בד"ה מכחה בעיא כו' לפי שאין כו' אלא מניחין בתוכה. מי' בפי' הרמב"ם ומכחה שבוונתו לחלק דבתנור אופין בשביס לכן מועיל לה הפפילה לשמור חומה שבפנימיותה. אבל כירה עיקר תשמישה על גבה (ולפעמים ע"כ נותנין הקדירה גם בתוכה כדמוכח בגמרא ר"ש כירה) לכן אין מועלת לה הפיפול:

פרק ו א פי' מפרשים שנדחקו. ולעד"ל בהקדים לחלק בין לשון שפיתה לשון ישיבה. ובוחבת חתת שולה ג"כ רק שקעותיה קטנות. ונשענות על איזה דבר. ושיבה היינו שכל שעת שוליה ותחתיתה יושב על איזה בשם. ופי' חכון בעיא לא שתבנן יחד אלא שחיבר לכל פעמוע קצת עיב בלתנו לגד פנימיותם בכדי לשפות קצת שולי הקדרה עליהן (ולפ"ז אתיא סיפא דאחת בעיא כבנון) ומשמעין אחר אח"פ שעשה בלתנו (כני' מהר"ם) מקום שתהא הקדרה יושבת פי' שתבנן יחד בשמת פי' אחת בעיא כו' פי' ול' יהודה היא כו'. ול"נ דאף כהכמיה אתיא דע"כ לא מעמתי אלא אם מתחלה עשאן אתים שהעמידן במרחק הראוי להעמיד עליהם הקדרה אבל אם מתחלה עשה ג' אבנים א"כ כל אחים מהן אינן עומדים במרחק הראוי. וכה"ג ס"כ צריך לחלק לקמן פ"ח מ"ה ויעל כו' מעמתין במגע ואח"ת כאויר כו' עשה אחים זה כנגד זה מעמתין במגע ובאויר ע"ש: ג ויעלה הטהורה הראלמה האמלטים לעומתה. לפי' התוי"ש בד"ה האמלטים שהחלי על האמלטים די לבדי שפיתה אחת ל"ל דאן הלד אפי' הטודף מעמ. ול"ד להא דאם איתה האמלטים גדולה כו' דהשאר מהור. דהתם הטודף הוא בתחלה ומ"כ צריך אחה לחלק ממנה הקלה הב'. משא"כ בשנוכל להחליטה כולה אז לא מחלקין ממנה כלל. ויש לחלק בדרך אחר אבל זה ל"ל עיקר:

פרק ז ד אז שהיתה חלקה. הר"ש נדחק בזה. ול"נ דהא יש לדקדק מדוע במ"ב לא בחר הדין בחלקה. אשר ע"כ נראה דאז היתה חלקה בחמת קלי עלה ול"ל אף שהיתה מחוברת אם היא חלקה מהראה לגמרי גם במגע: ה בהרע"ב ד"ה ויעל אחת. אחמי חזי קלת להיות שופת עליהם את הקדרה. לשון זה ח"ש לפי' הרמב"ם דהפפפוטים הם לשמלה לחקוש מוכב הקדרה אבל לפירושו הל"ל דאחמי חזו שהעמוד הכירה על ידיהם. אולם לאיתי שגם הר"ש כתוב לשון זה (אולם הרא"ש הסמיט מלות את הקדרה) וכן הלשון בתוספתא שהביא. ודע שהר"ש משמע דמפרש כאן שהפפפוטים הם מחוברין בארץ והכירה שומדת עליהן. (ולכן ל"ל התוי"ש בשם"כ בס"ד"ה היו גבוהין. לאפוקי כו' ולפי הראשון דהר"ש לא דייק ולמעלה. דלדידיה מדייק היטב דל"ל דאותן הקלות שלמעלה מג' אצבעות מהארץ שהוויים שהן שומדות להקלן. גם ל"ו אמה מלא ב' פירושים בר"ש דכתב לפי' הראשון) אבל מהרב"ב משמע דמפרש דהמה מחוברין לכירה: תוי"ט קד"ה היו גבוהין. לאפוקי לפי' הרב"ב כו' לא דייק ולמעלה. לכאורה גם ולמעה לא דייק. אבל ל"ל דלדידהו למעה ולמעלה דהקן קאי על המספר דשלשה. ופירושו כמו פחות ויותר כמו מבן כ' ולמעלה ודומיו: ו הסתוי"ש הסתיר דברים נגד פירוש הר"ש והרב"ב דמה אמתיעו דשב"ג בזה. ול"ל דעובא אשמע לן. דהכי כיון דהכירה עגולה. פ"כ גם הפפפוטים שומדים בעיגול. ולכן כפי שלדנו

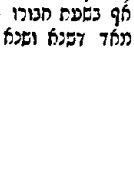

דשב"ג יהיה עיגול גדול המקומות אף בתוך שלש להכירה ובאיזה מקומות אף נגד תחת הכירה עלמה לפי שאסר מון להכנה. ולולא דאשמעינן הוה ס"ל דמודדין בכל הציעות הכירה ג' אצבעות בעובל. והא לן הלוור רק מש"כ הרב"ב אז מון לב' ועיקר כו' ולר"ש בין בשבע תמוה לאיך שייך מגע באויר שכין הפפפוטים.

פרק ח א תוי"ש ד"ה בכ"ח הקל ומלינו שבחבורין ממעמ כלים הפ"ע כו'. תמוה דע"כ לא שמעינו אלא בחת אבל בשרן משמע לאפי' בחבורין עיקר דהא מעמעינן כלים מעומאת אויר כ"ח לקמן מ"ד ומשמע אפי' בשאר שהבנן בחוכו. ופי' בתוי"ש מ"ה מה שהביא משמע דגמרא דשבת. ועוד ראיה ברורה דהא אפי' אדם (דעיקר עומאת מיבורים בו כאמרה) שעוגב בשרן אז אפי' בנבלה אינו מעמא כלים אף בשאר חבורו לעומאה כדאיתא בריש מכלתין. ומש"כ עוד ואולי ג"כ אדם הר"ש. תמוה מאד דשנה ואנא דהא כל המעמאין בגדים בשאר מגבן לעומאה מעמאין כלים ג"כ מון

תאלדס וכ"ח כמש"כ הרע"ב בפ"ח מ"ב והיא משנה רפ"ה דזבים, ומש"כ דטומאת טבורים מיקרה באלדס ג"כ טמוה. דזהו טיבה דאלדס טובע בטומאה עלמה. אבל אלדס טובע במה שטובע בטומאה קיל מכלים כדאמרן: מ"ב ד"ה משקה. ל"י מה שכריחו לפרש כן. וא"כ משום דתנן ספ"ח דטהרות המשקה עופת אינו מבור לא לטומאה כו' ופי' שם הרע"ב ואין בו עופת ע"מ להטפיח והוא מנמ' דגיעין. וכן שם בכפ"ג דאיתא במשנה עופת ופי' הרע"ב ע"מ להטפיח ופ"ש במוי"מ. וכ"פ בטו"ה או"ח סי' ,קס"ב ס"ג לענין נט"י. והרמ"א שם סס"י פ"ב לענין מי רגלים. והרמב"ם אולי לשיטתו שפסק במ"ר דבעופת לחוד אסור. ופלוגתא דתנאי היא שם בגמ': מ"ן בהרב"ע הכל ממא. אתמה כו'. ע"כ קולא אהל לעובי שפת הפיון. דהרי המבור עומד באויר: תוי"ט ד"ה ואם. ולי קשה כו' אם כו' באויר כו' אמאי כו' מי ניחא הטומאה. תמוה ולמעמין מי ניחא דע"כ מיירי שהמבור הוא באויר דאל"כ אפי' אין בו פ"מ הכל ממא. אבא ע"כ ה"ע. משום דקי"ל דמת המונח בבית מוליא אה"ע לבית השני בפ"מ (אהלות פ"ג מ"ו) כיון דגם בבית הב' יש לו הפשטות בכל הבית. וה"ב הוא"ל דמונח בשין שהוא עמ"ע מוליא אה"ע לתבור שגם שם יש לו הפשטות בכל המבור כיון דמיומת באויר. ואלדבה לפי' הרמב"ם קשה דמאי איריא דהוא באויר אפי' אם נמוך הפיון על מבסו נמי כיון דהמבור הוא באויר: [מ"ו בהרע"ב ד"ה בידים מטולטלות ופוקלות אה"ע. ר"ל וכללא הוא כל הפוסל אה"ע מטמא אה"מ לשיות תחלה ולכן נעשה הרוק תחלה וכדמסיק. וזה מוכל מנמגנו המוי"ע עכ"ל]:

פרק ט מ"א תוי"ט ד"ה ובמהור. דאמנ"ה כו' דאין ב"פ מגיע על ב"מ כו'. ק"ל כיון דטמאת דאינו מגיע הוא דטמאת ממא הוא א"כ גם הטפול לא יגיע דהא בטמאת אמאין וגם הטפול עלמו ממא כדלעיל פ"ג מ"ו: מ"ן בהרב"ע והאי נ"ד אלא לעשה כטבורה כו'. הוא מלמון הר"ש. ואינו מדוייק. וכך הל"ל לאוכלין ומשקין שנגבן בטיט כמש"כ בפ"ב: מ"ן למיד פטיל. האי"ר פי' דלמיד הוא המבור ופטיל הוא הכסוי. ובש"י בפ' תוקת פי' לחיפך. וכ"ל דאיה לפי' האי"ר מפ' דלקמן מ"ב מפני שהוא פטיל ואין למיד ע"ש: שם היה עגול א"ל אותו אמוך. הטוי"ט מתקשה בזה והטלה בל"ע ע"ש. וכ"ל לפרש היה עגול פי' עגול כדורי שרחב למעלה וקלר למטה א"ל אותו כאילו היה שוה למטה כלמעלה. עכ"ל דע"כ לא אמרו דמרדע עגול אלא כל מרכו עד פיו. אבל פיו הוא מרובע אמוך וכאן הוא אומר כמלא פי כו' ולא אמר מרדע שמש כמו בכ"מ שנזכר. ובזה א"ש לקמן פי"ח מ"ח בשבת לומר שיעורו הקדש לומר כל המעלמלין מניחין אה"ע בטורי המרדע מה שלא עשה כן בכל הטיטורים הנזכרים שמה. אלא אמר בלמי הקדמה כלל כבילה שלאמרו וכן בולם. אלא בבדי שלא הטעה דקאי גם על המשנה שלפניו. לכן הקדים כל המעלמלין כו' להורות דלא קאי רק על דבר זה ולא זולת וכמו בפ"ה: מ"ח תוי"ט ד"ה וכן. לבאורה כו' שיש להן לדדים בולטים. משמע דמפרש לאיזקנו בגופם. והמשנה אומרת לקמן נקבו כו' ע"ש בהר"ב:

פרק י מ"א בתוי"ט ד"ה כלי בלנים. ולאיה יותר כו'. ועוד לאיה מכבשת ממנמות (סמ) וכדאיתא שם (ע"ב) בתד"ה כ"ב: ד"ה עלמות הדג בקופו. וכ"ל דאמאי שייריה. כו' מש"כ לקמן פכ"ד מ"ח בש"ד: מ"ב אלא יבאנו לידי פסול. כו' תו"ח בשם הרא"ש דמשום כלי קדש לו תרומה קאמר דאסור להם לגרום טומאה. וק"ל דהא אמרי' בחגיגה (כה) דקדש אינו מיטול בלב בתמיד פחיל. ואולי דוקא בקדושת כלי שרוד דבבן תפלה לאינו מיטול. והרא"ש מיירי בקדושת פה כו' פסחים (לד ב): מ"ג מגופת בחבית המחולחלת ואינה נמחמת. בל"ש דל"ל שמטויה הרילין מלמעלה למעה בעוקה. וכן פי' החבית עשו כמו כן. ומנגנלין אותה בתוך פי החביות וכבסין הבליות לתוך הרילין וש"י כן אינה נטמאת אף שהיה רפויה וכן יש בזמנינו הרבה:

פרק יא מ"א תוי"ט ד"ה חזרו. דכלי תרבות הדבר קשה כו' דתרב ה"ה כמלא. נראה כוונתו דכיון דה"ה כמלא מוזכין ומטמאין אדם וכלים לטומאת ז' וזאה (ובו' מיר (נד ב) בתד"ה ת"ש ובמש"כ שם) בכל ימי משך טומאתן (פי' מגיבה (כב ב) שהרלאיתי שם פנים אלא יהיה הדין כן) (ובהרא"ש שם מסיים ע"ד הר"ש הלוו ומטמאין באהל), ואולי נשמעו ב"ת האלו מדברי הר"ש ע"י שנגע המטמא כי שיטתו ג"כ דכלים של מתכות הנוגעים בתת מטמאין באהל כדטומאת מדבריו בפי"ח דאהלות מ"מ ובדפש"ז שם, והוא כמין מה שכתבתי משא"כ שאר כלים אף דגם המה בכיכין האלה ג' וז' כשנגעו בתת. מ"מ אין מרגין טומאה לטמא אדם וכלים טומאת ז' רק לטומאת ערב. (וכן אינם מטמאין באהל כדברי הרא"ש). וזהו הכל לשיטת הסוברים דדוקא בכלי מתכות אחרו מרב ה"ה כמלא אצר הר"ש ג"כ אחד מהם בכפ"ק דאהלות, ודברי תוי"ט בכאן תמוהים מאד דמשמע דדברו דבשאר כלים אין דין הזאה כלל לשיטה זו. וכלא מבואר בר"מ בשמעה ונמ' דכה"כ הטובלין בתת עלמו עטונין הזאה והמקרא לוה וזהה על האהל ועל כל הכלים: מ"ד ד"ה וכן. כלומר בילה ולא נקרא חלמת. בחולין (סד ב) נקרא הפיתי של בילה דהוא האדום תלמון. והמיתון דהיינו הלבן חלבון: ד"ה הפין. עוד מ"ש בגלמן הר"ש לחורו כמוב בעמוד לחון. ול"ג דש"ס בהר"ש ול"ל לאחוזו: מ"ה ד"ה ומכ"ל. ל"ש כו'. פי' הפ"ק דנדה בפי' הרע"ב והוא מהגמ' דש"ש ויתישב לך:

פרק יב משנה ב בהרע"ב ד"ה ושלאחריו. שלא יפול המשאו מאחריו. נראה לגרוס מלפניו:

פרק יג מ"א תוי"ט ד"ה הסמוך. ואין המוגת כו' יהוא ומוכן אצלי. ול"ע דר"י לא קאי לשון של הפרים רק על הקודמים לו אשר שם מיירי שנשברו באמצען לחצאין ופי' בא"ר: מ"ב קולגריפון כו' פי' הרע"ב. ולבאורה מדבקא שיהא ולא שיהא וכן ניעולה שיהא נ"י. משמע דאין לה רק כמו שן אחד חד בראשה האחד. וגי' הרע"ב והרמב"ם אשר המתו נקא הרע"ב פירושו. אולי היה שיהא. ויעלו שיהא בל"י: מ"ד מגיהה שיעלו שיהא אחת מבינתיים עבורה. פי' שאין מלמריפון לגלא הסיע. ובזה שוב לא הסבור דיעה לפיפה. פי' בש"ש בתוי"ט ד"ה ושל אמר: מ"ה של מיתון כו'. פשטיה משמע שהיתה מיומחת מפיקרא לחיתון ודלא בהרע"ב שפי' אם הסתיקנה דמשמע שהיה לאחר שיעבל אחד מקצוותיה:

פרק יד מ"ג בהרע"ב לפי שבתדידה אבל כו' לפיכך רגילים לעשות שלשלת כו'. אמת שכן איתא בפיכוזין (נח) אין לך שיפה לתדידה יותר משלשלאות ש"ב. אולם מסיים שם אבל מה שעשה שאמרה מורה ובידו אבל מדה כו'. אני ר"י כו' ושל פשטן

למדידה. ומשמ"כ במ"ר בראשית פ"ח אות ג': ד"ה שטשויה לעלים. דהויא כמתכת המשמשת את הטן, תימה דא"כ כל כלי שגבר ולכוותיהו דאשיב לעיל פי"ב יעבדו לאין משמיכן אלא לעלים אלא הדבר ברור לאין קרוי מתכת המשמשת את הטן אלא כשמחובר לעץ להכשיר לאלאכתו. אבל לא בגדן שלפניו דאלאכתו בעלים. ומעשה עבדתו הוא כמש"כ הרמב"ם לאין לחס שם בפ"ש. ואולי כוונת הרע"ב דהשלשלת אינה אלא בראש האבל להכשיר לאלאכתו בקשירת העלים או במדידתם. ואינה רק משמשת להאבל. לכן דינה כמתכת המשמשת את הטן. דאבל לבד אינו מקבל טומאה כדאיתא בבמה"ם פ"ח מהל' כלים הי"ב: מ"ד ד"ה קערב. ומבמ"ם פי' כו'. על שני לאחרי הבהמות כו' כל"ל: ד"ה המקבלות את הלאוטות. לגני עהוים לפי כו'. הוא מפי' הרמב"ם. וק"ל דמיפוק ליה דהכשיר כלים ובהמה עהוים (רפי"ב): מ"ה ד"ה הסיף וכו' שקרוי הטרפיס בל"מ. נראה דע"ם הוא ול"ל הפליה פיס והוא בשמואל א' י"ג ל"ח: במשנה מסגת על הרבל כו' שלשת נקבים כו' מהורה. בר"ש הובאה תוספתא מלאכ"ל לא נאלקו ב"ש וב"ה כו' ג' נקבים כו'. שהיא מהורה ע"מ נאלקו על שנים שב"ש מממאין וב"ה מעהרין. ופשוט דחכמים פליגי עליה ואומרים של"ש ב"ש וב"ה בזה אלא דלכ"ע בשנים ממאה ומחני' אתיא כוותייהו וכ"פ הרמב"ם דדוקא בג' מהורה. והתו"ת שגה בזה: מ"ח תוי"ט ד"ה ושל נס. אבל ק"ל שלא"כ לוקח ביניהו כו' גם הר"ש כ' כ"ד הטמוך שלא הבין. ואבכי בעניי הבינותיו והוא דשל מרבוה היינו כשין אוחן של עץ שנעשין בשפרים הנעשי משתי חוליות אחת מרובה ובבה קלת והשניה קלרה ודקה וכתבה קלת כשין לשון ונכנס ונעשה בתוך החוליא הארוכה ולכן נקרא של מרבוה לפי שגם אותה מוכל לשפוע ולכפוף. ומכניסין אותו בתוך הארוכה בשהוא פשוט ובשנכנס הלשון לפנים הוא נכפף ומוכל לתוך עץ הנעשי מלינו ומעלו ופותחו בו. וחזו שאחר"י שהוא פותח בו מתפנים. ושל גם הוא כשין מפתחות שלנו הנעשי כשין דלי"ת לו כ"ף פשוטה. ואין יכולין לפותחו וכן מתבאר בדברי הערוך שמביא הר"ש: שם ד"ה והאפרכם. ולאיתי שהרמב"ם שם (ר"ל נב"ג) מפרש כו' ולפיכך כו' דמה דפי' שם כו' לשון הרמב"ם הוא כל"ל:

פרק טו מ"א במשנה וכן מחזיקין מ"ש בלא שהם טוריים ביבש כו'. ל"ל דר"ל דוקא הנעשיין באופן זה שיחזיק הגודש תולתא (וכ"ג שהגין הגר"א ז"ל רפ"ה דאהלות) וכיון שנעשין בארך יש שעשה שלמה וכמו שהבינו התוי"ט מרש"י דשבת וכ"כ בעיטורין (יד ב). אבל הסמיע עוד מגאי שיהא $3/5$ הגובה מתחתיתו מרובע $2/5$ העליונים עגול (הקפידה הוא רק שיהא עליונו עגול. ובתחתון הגובה יהיה $2/5$ עגולים) דאם יהיה עגול ככל הגובה יהיה הגודש יותר משלש כמובן (טוב ראיתי בתרע"א בעיטורין שם שהרגיש בפירש"י בזה ע"ש). ועיקר הטהרה תלוי בזה שיהא מחזיק כוריים ביבש וכ"מ להדיא בשבת שם דאמר כמאן כאלי פנא דתנן כוורת כו' ולכן אסר ליה לעלמא כלי בת תרי כורי ע"ש. ולפ"ז נ"ל בתחבתה"ג הר"מ והר"ש והרע"ב לקמן רפי"ח בתש"כ דהיינו אמה על אמה ברום שלש אמות. והרמב"ם כתן דייק לכתוב שיהא בתחבורת אמה ע"מ כו'. ומה שאמר בשבת שם כמאן כאלי תנא כו'. לבאורה קשה דלא מצינו בזה פלוגתא. ואולי דתנא דמוסיפתא דמכילתין בכפ"ה דב"מ פליג עלה לאומר שם וכמה הן אמה על אמה כו'. ולפי מה שהבאר לא יהיה הגודש בכלי בזה תולתא וא"כ לא יחזיקו כוריים ביבש: בתו"ח לר"ב ד"ה עריבת כו' ובחבורו כו' לא תשיב כו' וע"ש. לק"מ דהרי סיים שם אחרי מנין הכוריים וכיולא בהלו. וכן בהתחלתם הוסיף מלת כגון. ובהשבו הבתחיים לא סיים וכיולא וכן לא התחילם בתלת כגון, ולדברה כתב בל אחד מה' מה' כלי בין אלו אע"פ כו'. מקבלין טומאה כו' ואחר כל כ"פ כו' חזקתן כו' ולפיכך א"מ טומאה. ע"מ דמנין הבתחיים דוקא. וכן בפ' כ"ז ה"ב כתב שלש עריבות כו' והבאה בתדה שהוה. וזהו בר"י ובתש"כ הא"ר בהשגה שם: מ"ב בהרע"ב דאילו דף ע"ע כו' ואע"ב דשמא מדבבנן כו' והוא תפי' הרמב"ם. הן בב"ב (סו ב) מסיק לענין שאיבה דב"ר מדאנן אפ"ה בחקון ולבסוף קבבו פוסקו את המקום משום דאיכא עליו תורת כלי בתלוש ושמש"כ בכפ"ד דטקוואות בס"ד: מ"ו ד"ה משקה בית מסבמיא. המים כו' מהוון מלקבל טומאה ולא מכשירון. לאם יש שמיכה גלויה מקוגיא דפסחים (מז) ע"ש. ופיין מולין (לו ב) תד"ה אלא:

פרק טז מ"ד בהרע"ב ד"ה קימותיו. כמין אזנים כו'. נראה דהם הם הלולאות שב לקמן ר"פ כ"ו בד"ה כים של שנות. ואזניה דקאמר ר"י הם הם הלולאות שזכר שם שמושך בהם בשרולה לפתחו ע"ש ומבן: ומש"ב בשם הרמב"ם דפי' ליומה שעומדים בו מים של מתכות כו'. לפנינו ליתא כן אלא שב' עגולה מהעור כו' מקשיי כו'. ודע שמהתו"ע משמע שהיה לפניו בהרע"ב גם על קמגליא פי' הרמב"ם שמפרש שהוא עור עשוי בשגול לנקד עליו: מ"ן ונגונגות הטני. פי' פי' הרמב"ם וכ' הענין שם אותן ומכו על המקרא כי עני הוא. ולא יפר זה בעיני הגר"א ז"ל. ופי' בפרק דלקמן מע"ז וקנה של כני פי' הר"ש שהוא כמו פירוש הרמב"ם דהכא:

פרק יז מ"א תוי"ט ד"ה קיפת. ומסתברא דשל בלים כמי מודה. משמע אבל בשל קופות בכלל. וכ"מ בהר"ש לפי' הא"ר. ולפ"ז דשב"ג דבמ"ד דקאמר ובקיפה כדי שיפשיל לאחוריו ומשמע דקאי ג"כ אחרונים דהאחיר הש"ק. אמת אפי' לת"ק דיגן. ובמ"ב בזה דבריה מבולבלין פ"ש: מ"ה תוי"ט ד"ה של משה. לפי מדת אחרו של משה כו'. ע"ש בהרע"ב דלשונו אינו כן. רק הר"ב ז"ל הוסיף זה על דבריו לתוספת ביאור. ובמתכ"ת דזה דבר שא"ל לשמות דסרי משה היה גבהו עשר אמות ואמתו היה לפי ערך גבהו ואין זה ביטוית. עי' מנחות (לח). וגם אינתמיתיה שרש"י כמתר עלמו בבכורות (תד) וז"ל שם בד"ה באמתו והא דאמרן אחת ישיבה על של משה ח"ש לא בשל משה ממש כו' אלא על אותה של קדש שתיקן משה: ד"ה כדי. ל"ד דהקדש ע"מ שהגלו על ש"פ מחולל. לפמש"כ המוש' בתמורה (כח ב) ד"ה לא דדין זה אינו אלא בנבפה"ד הפודה הקדש שלו אבל גזבר כו' ע"ש א"ש לשון מעילה בפשטיה. ומש"כ התוי"ט ולאתי דמיגן כו' מסיקרא לקולא". תמוה דמ"מ מעילה ליש בהו רק דלריך להשלים המומר. וזהו ג"כ כוונת הרמב"ם בשמ"כ אלא שלא הוו רוצין היינו משום הא דוריך לעשות דמים: מ"א אלו ואלו מתכוונים לחקל לשון זה ג"כ לקמן פכ"ז מי"ח: תוי"ט ד"ה והמופן. והר"ב הטמיק ותפני קבורת. לפלא שלא הרגיש הטיעוי שבהרע"ב בהקומן אמ"ח ג"כ שהטתיק קומן המנחה ותשמעו על כמות שקבת או הטיקה בהקומן דומיה לתפני קבורת. ולגי' דיגן שב על האדם הקימן והתופן: מ"ב תוי"ש ד"ה

ד"ה כפונדיון . פי' כה"ד ומשמע דבא לאורות לנו כמה יכול מקום הפונדיון דהיינו כשישור הגדל מן נ"ב שעורים . אבל ז"ל מדא דאולי פונדיון סביו יותר מן שוני איסר כמש"כ המוס' בהשכב (מד ב) בדינר שכב נגד דינר כסף . פנים דהרבע לא נאר שם כוונתו אם באוכך הסעורים לו בלחמם . אנשים דכתב שם בעצמו עליו אלא דק ע"ש . וא"כ נפל הדבר בגירא : ד"ה ומכר . ול"ל דמתיבת לו דרים כו' . נעלם מכ"מ דאיה לדרשם ע מעבת (ר"ד כז . סג ב) דדרים לדדיה מלו בגד לרבויי כה"ג ע"ש : מי"ד ד"ה הון . והא דקתני הון נ"ד דהא כלב שנים כו' . הטו"ח הקשה לעיל כפ"י דא"כ מדוע לא הביא הש"ם בעירובין ראיה מכאן דאין למדין מה"כ כו' . ולק"מ דהא איכא למידמי דאמיא דלא כר"ע . והטו"ש כתב כן נפי הארמת אחר דמובא מתמ"ח דאין למדין מה"כ ומדוע לא הקשה כן על הא דפי"ד מ"ג שרמז עלה הטוי"ש : מבש"ר שיש להם מעשה ואין להם מחשבה . וכ"ה בפ"ח דעבודות מ"ו ובמכשירין פפ"ג ורפ"ו . והכל"ן שכח לציין כאן לשם ושם לכאן : מבש"ז ד"ה ומקל . ולכאורה כו' . מדוע לא פי' כפשוטו שהיה דרך לשלם מכם ממעות . וכמו שהיה נהוג בארצנו לתת מכם מספרי יהודים המוגבים ממון לגדיה עד שנא מדוגיו הקיסר הרחמן אלכסנדר הטני [ר"מ] ד"ה ובעלו . ומש"כ עוד ואמשר כו' שאתים מעוזה עמם כו' ומדוע לא הביא ממגמות (ס"ד לב) אלא במקל כו' אל בית מוכנו המלך כו' ע"ש וכפירש"י :

פרק יח מ"א במשנה רי"א מודים כו' נראה דהאי מודים כו' מודים קאי אסוף דבריו על וכיוהם אינו כמדד וכס"ג ספ"ק דפסחים ע"ש נפרש"י בד"ה מודה ר"א אי אגב דאמר מ"ק מודים אמר אינו כמי מודים וכה"ג בב"ב (קנח ב) במשנה לפי' רשב"ם שם והחום' בב"מ (לא ב) : מ"ג בהרע"ב ד"ה ומפוי הדוי מתכת המשמשת את הבן . לכאורה ז"ל אלא המשמש לפשוטי כ"מ שהם עהורים בפ"ש . אבל הכא המעם ממאה . ומפי' הרמב"ם משמש דהטעם משום דהוי מכשיר למעה ומכשירי כלים עהורים : מ"ז ד"ה מבדר כ"ש כו' ומהפכים בו אה"ת . הוא מהר"ש אבל הר"ש לשיטתו לעיל פי"ג מ"ב בקופה (וכן שם בת"ז בשם הערוך) ע"ש . אבל הרע"ב שפי' שם שהוא מכלי המתרגים והוא מהרמב"ם ה"ל גם כאן לפרש כן וכמו שפי' הרמב"ם הכא . ואולי שהיה לפניו הגירסא פה מעבר כמו שם בת"ז וש"ש בדבריו :

פרק יט מ"א במשנה ניתי הקשר שונא בלבו מתא.עי' פי' הרע"ב. ולכאורה מתוה כיון דניתי הקשר הייט דוקא לאחר שסבא גם מהחבל סב' לתפה וניתי הקשר בולעין מן הסיכוב ולמון . והטו"ש בד"ה והנוגע מן שלא הבין כן תמוה : מ"ד רי"א כו' ר"ש מתמא שיש ופוסל ל' כו' . עי' מל"מ פכ"א מהל' כלים דמ"ל מתי שיתמא ג' כו' כגון אדם (וה"ה כלים להתוספתא שהבית הטו"ע בכפ"ה דשבים ועי' מל"מ פ"ו מהל' מו"מ בלוכך) שונא ובשעת מגעו נגע בלוכלין כו' אלא שהתנא בלוכלין קטייני ובהגהה בטופ"ש הקשה עליו דע"כ מתני' מייני בשפירש לאי לא פירש גם מן לעשרה מעמא ג' כו' ככלים הטוגעים במדרש בשעת מגעו . ובבריו המוסיפים לגם המל"מ מודה בזה דמייני שפי' המיזגן מן המעה . רק שאומר דאם אדם (או כלים כמ"ל) היה נוגע במיזגן (אף לאחר שפירש מן המעה) בשעת מגעו של אדם מעמא עוד ב' ופוסל ל' גם דבריו בטופ"ש בזה מגומגמין : מ"ט אר"י אימתי בזמן כו' לו אין לה לזבז אפא משמע דאם אין לה לזבז אף שבגוהה י' לו אם אינה בגוהה י' אף שיש לה לזבז ממאה . אבל מפי' הרמב"ם משמע דל' מהן מעכרה הגוהה לו לזבז וכן מסתבר . ולכן נראה שם"ם במשנה ול"ל ואמין לה לזבז : שם מפני שבעל העיקר בעלה הפקדה . עי' פי' הרע"ב כאן ובר"פ דלקמן ולשונו מגומגם (ועי' לקמן פכ"ד מ"ד בחוי"ש) ולעד"ל דהא משמע מת"כ שהבית הר"כ שם בת"ג אמין ממה מדרש אלא כלי . ולכן כיון שבעל העיקר שבעבורו נעשה בעל ממנו שם כלי מעלה"כ אלו שהבשה המשנה שם בהר"ש מתחלתן נעשו ומי נעבירה כמו שהיה שם בשם הרמב"ם ולכן אע"פ שבעל בית קבולו עדיין שם כלי משבר עליהם שהרי גם בעבורן נעשו מתחלה . ופי' הרמב"ם בזה ולכאורה נסתר מלקמן פכ"ב מ"ז וע"ש :

פרק כ מ"ב עריבת פיסולות בש"א מדרש ובה"א ע"מ . מעם הרע"ב בב"ש והוא מהר"ש חסר מעם . ולע"ד נל"פ מעם פלוגתתן דקי"ל דטומאת מדרש היא ג"כ ע"י הטענה (ס"פ דזבים) ושם ברפ"ד מן טובלת עריבה כו' ממתים מדרש ופי' הר"ב מעמם הטענה . ולפ"ז עריבה דהכא דבשעה שטומאה תלויה אנשים נשמן עליה ג"כ לכן ס"ל לב"ש דזה נקרא משמשת יעיבה עם מלאכתה דמ"ל יעיבה ומ"ל השעבה . וכ"ה שבני דכיון דהא דבעינן מיומד לשביבה לו ליעיבה כ"ל מושבב ויש בעינן דוקא שביבה לו יעיבה ממש : שם עריבה שבקדקה ממאה מדרש . לפי' הרע"ב שהוא שטומדת מעמה לשביבה עי' לשון הרע"ב לקמן פכ"ד מ"ג . ול"ד לפיבה שבפתחה מלמעה דפ' דלעיל מ"ז ע"ש בחוי"ש בשם הרמב"ם משום דדרך לתקנה ואינה עומדת עדיין לשביבה לו ליעיבה : תוי"ט ד"ה ממת . ומוסיף כו' קול של שיר בשופת בפיו נראה דר"ל כמו שופה בפיו : ד"ה מהורה . דכיון שאינה מלאה מתגלגלת . פי' בשעת מלאכתה דהייט שטומאה רוח להחליטים לא מתרוקנת מעם מעם מהרוח ופופלת בעצמה ולכן אינה רואים לא למשבב : ד"ה מקבלת מדרש . ולא ידענא כו' ול"ג דאשמעינן דל"ש בשנטמאה במדרש תחלה בשבקדקה אף שאח"כ שנתמאה נטהרה מ"מ בשבקדקה שיב מחדש לטומאתה וכמו שפי' הרע"ב בר"פ דלעיל נבי מעה בשפרקה קמ"ל דמקבלת מדרש ר"ל מכאן ולהבא אבל מעלמה מחמת טומאתה הקדומה לא ונכון בעז"ה :

פרק כא מ"א בחוי"ש ד"ה הטוגע בגמר ול"ע כו'.והרא"ש כ' דלא מייני הטמה בנגד אלא דהאומן הי' של מתכת או של עץ ויש לה בית קבול ע"ש . ול"ג דהכא מיירי דהאומן שבבר נעוו נעמאו בנגעים ר"ל שבא עליהם הנגע . ולהכי נקיט לשר דמטוה שלהן מיעמאין בנגעים מיד משא"כ מטוה דפשתן דאינו מיעמא עד שיתלבן כדאיתא פי"ח דנגעים מ"ח :

פרק כב מ"ד בחוי"ש ד"ה כסא של כלה.דהא נדיה כל חפוי מטהר.ר"ל דע"כ לא מטהר אלא משאר טומאות אבל לא מטומאת מדרש . עי' לקמן פכ"ד מ"ד בחוי"ש שהאיך בכיולא בזה : מ"ה בהרע"ב ד"ה כסא כו' שאין הכסיה בולעין כו' . ולדעתי טוגת הרע"ב בשש"כ שאין הכסיה בולעין הייט הלוחות הסטויות לשבת עליהן וכ"ל לדניה מפי' הרא"ש . ולכן דקדק לפרש נעלו דמתני' נשבר ול"ל שהקלות נשתרו : מ"ט במשנה וכרכמו ומשמו פנים.ל"ל דהוי"ן הסה בכאן לשמוטי לו ודלא בנראה מהחוי"ש עכמ"ר ד"ה ומשמי

נגליו כו' אבל הספסל עצמו מהור .ט' . והוא מהרמב"ם . ונראה דבחטרון הכל מתא :

פרק כג מ"ב בהר"ב ד"ה זרוע . ובמשקלון שושים אותן על עץ . לא ידעתי מאין לקח לפרש כן ומאי דמקיא . ובר"ש מפורש שהוא על עור : שם ד"ה אבל אוכף של נאקה . ודבוחי פירשו כו' . ול"ג לכבריש כפי' הראשון מדקאמר כ"ש אף כו' מכלל דידע דמ"ק יוצא לחלק באוכף דעתא מושב ולכן כיון שמעמ ליה בפעיפין לומר דא"מ אלא משום מרכב אפסקיה לדיבוריה ואמר דאף זה מעמא משום מושב כמו אוכף . ולפי' רבותיו נ"ל דהאף קאי לעמא מושב דמסיים . ובמגילה (ד) בד"ה שאף הבאמי בס"ד בהאי נוונא טובא ע"ש :

פרק כד מ"ד בחוי"ש ד"ה והבאה בתדה וכו' אפס כי עז וק' עלי הא דתנן בריפ"ב דעמאים מדרש וא"ש בשאר עומאות כו'. שם ליתא להאי סיומא וא"ש בשא"ש ואיכא לפרושי דנקט מדרש דבריות. אפס דמפי' הרמב"ם שם שמעמ הפהורין מעאר עומאות: בא"ד וא"ל לפ"ז לדחוק בפי' לשון רש"י כו' . תמוה דהרי רש"י שם מייני בפשוטי כ"ש ובזה אפי' הרמב"ם מודה דעמא אף בשאר עומאות וכדמוכח סהיא דבריות: מי"א במשנה ושל עור הדג שהור מכלום. משמע דאף אם יהיו למדרש כגון שמקבלים. וכ"מ לעיל פ"י מ"ח. דאל"ה אם היו ראויין למדרש לפי הכלל כל הטמא מדרש עמא מת לא היו מלילין בלמיד פמיל . וק"ל מ"ש ממפץ דלדעת המוס' בשבת (פד) בד"ה מפץ שהוא של שיפה ונמי דאין להם שום עומאה ואפ"ה אינכו לעומאת מדרש מוכל המשכב כדפרש"י שם . ואף דמסקינן שם לחלק בין מפץ לכ"ח דמפץ יש בחיוו מהרה בעקוה ופי' החוס' שם בד"ה לאפוקי דל"ל בגדולי קרקע . ודגים מסקינן בעירובין (ר"ד כ"ח) דלאו גדולי קרקע הינהו . מ"מ יקשה לאלתי דס"ד דאביי שם דמיקרו ג"ק . וי"ל דבאמת היה יכול הש"ס להקשות מזה על אביי אלא דניחא ליה פפי להקשות מדיליה אדיליה . ולפ"ז כלים מטוף ראויים להעמאת מדרש דאמרי' בעירובין שם דהן ג"ק . ולכן א"ש דל"ל כאן אלא ושל עור הדג עהור . וכן לא נצטרך לדברי התוי"ש לעיל רפ"י בסד"ה פלמות הדג . אבל הביקר נראה דאף בהתה לא מיקריא ג"ק ממש כמש"כ רש"י ותוס' בסוכה (ס"ד י"ח) ותוס' בשבת (עג ב) ד"ה מפרק ובש"מ . אולם עדיין קשה לרבא בשבת שם (פד ב) דמסיק שם שעם אחר לכ"ח שאינו מעמא מדרש . וי"ל דלבא ל"פ על תירוץ הראשון דבעירו יש בחיוו עבילה הא גם דברי"ש תנא כמשכב דהתם כו' אף מעשבה נמי אית ליה שהיה בחקוה אלא לרוחתא דמלתא אחר שעם אחר לכ"ח : מי"ד תוי"ש ד"ה של ספרין . ובפר"ח מ"ד מיפלגו תנאי . וכן הר"ש והא"ל שם זוגוס אהדדי . ול"א מדוע לא פי' דהכא ר"ל של המגלחין וכמו בפ"ש דכלאים מ"ג ע"ש בפי' הר"ב ופי' מו"ק (יח ריש ע"ב) בתוס' . ועי' לעיל מ"ב בחוי"ש : מי"ז בהרע"ב מהוסה בגד כו' . אבן בקופה קיימינן ולשון הר"ש והערוך יותר אינו מדוייק . אבל לשון הרא"ש בזה מדוקדק : ד"ה קטנה על הגדולה . בין שמיכן כו' . הוא מהר"ש . אבל מלשון המשנה אלא אני היו שוות אלא בסיפא משמע דאחר הגדולה הולכין אפי' היא מהוהה והקשנה בריאה : ד"ה עלייה וכו' ומקקנא וכו' . והאפ' כו' ואפי' לאו כלי הוא מ"מ מעמא מדרש כו'.

ק"ל מלעיל פ"ב מ"ג הביא אמ"כ יכול כו' מ"ל כלי כו' וי"ל :

פרק כה מ"א במשנה וכל שאין לו מוכנות אין לו אחוריים ותוך . הרמב"ם (והרע"ב אחריו) פי' דל"ל דאפי' נעמאו אחוריהם נעמאו מוכה . וכ"מ שמפרש להא דר"י דלקמן במ"ג . ולכאורה י"ש איפכא דאפי' נעמאו תוכן ל"ב אחוריהם דגם הם מטיבי לתוך . ודמיא לרוגע וה"ר דלקמן מ"ד וכ"מ שמפרש הר"ש בהא דר"י במ"ב . ואולי דמיליה מלקמן מ"ו ושאר כה"כ שאין להם אחוריים ותוך שנפלו משקין על מקצתו כולו נעמא . וכ"מ מלישנא דר"ש במ"ג : בהרע"ב ד"ה המלחן . כיון דפיני מצופים כו' . והוא מהר"ש . ולע"ד הגל"פ דאף שב' הפנים מצופין מ"מ אותו לד שנלעגה שמשמשין עליו נקרא תוך ואף שאחוי להמהפך דומיא דכרים כו' דרישא . וכ"מ דפליג ה"ל דש"ל אף בחיוו אחוי להמהפן כיון שהוא פשוט אין אוכל אחוריו מתוכו וכללא דלעיל פ"ב מ"ג ס"ש בהרע"ב ותוי"ש ואתיא כר"מ . ומ"מ לענין הלכה יש לפסקן כר"י משום דה"ל ספק ואח"כ אחלוקת ועי' בתוספתא : מ"ב עי' שבת (יז) תד"ה ועל ובמש"כ שם בס"ד: מ"ז במשנה כה"כ כו' ויש להם בית לגניבה. עמש"כ בחגיגה רפ"ב פי' נכון בזה בס"ד : בהר"ב ד"ה לגניבה. שאם יש משקים כו' אוחה כו' שמא יגע כו' ויחזרו ויממאו כו' . מכ"ז משמע דלכתחלה קאמר ובמשנה דלקמן בפירוש דיבים שהוכות מפורש נה דלענין דיעבד קאמר . ולשון התוספתא שהביא הר"ש נאחז בסבך בזה ואין לחישמע מינה אם אפי' לכתחלה או דיעבד דוקא : שם והלכה כת"ק וכדמפרש ר"י . דבריו אלו בלא ביאור לדפירושו הת"ק מייני לענין אם בטמאה אחד אלא בטמאה חבורו . ופלוגתייהו דר"מ ור"י לענין אחיזה ואינן עולין לפי' בדברי הת"ק . ואין לומר דטוגתו הוא ג"כ לב' הפנים דסל' כת"ק לענין דאם נטמאה זה ל"ל זה . ולענין אחיזה ה"ל כדמפרש ר"י דת"ל סלכה בת"ק ל"ל דהא ליכא מאן דפליג עליה :

פרק כו מ"א פי' הרע"ב בה מגומגם . ול"ג דבת"ק הפי' בהרמב"ם . ור"י אומר אלא הוסבר אלא באותן בכלים אלו רק לענין זה שאע"פ שמחברין ממאות מפני שאינו אומן יכול להחזיקם בכלים אלו . אבל באותן שנטמא הת"ק לענין עומאה . ואלא באותן דנטמא לענין עבדה הוא רק בכפיפה מצרית ואיינו שאע"פ שהחזיקה מי שאינו אומן נטהרה מפני שאף האומן בדוחק יכול להחזיקה לכן חזרת הדיוט ודאי אינו כלום:מ"ד במשנה ניטל מועמו או שנחלק כו'.ל"ל שנחלק קאי אהועמו הדיוט שנחלק הוטם לשנים. ואלא כמשמעות התוי"ש נד"ה לא הספיק : תוי"ט ד"ה לא ובכא שכתב דלא חזי למידי ח"ל כו' . תמוה דהא מתני' אומרת לא הספיק לתקן כו' עד כו' משמע דאמ"כ תיקן . ולכן שפיר מקבלת עומאה : מ"ה בהרע"ב ד"ה עור הכתן . שעומדים לפניהם כו' . ל' הר"ש שקומדין אותו במתניתם . ולשון הרמב"ם עור אשר יתבור אותו הבשמים כו' . וכן בד"ה עור הרופא לשון מגומגם . ולשון הר"ש משים על בגדיו : ד"ה עור הקורק. הקורקים פשתן. ה"ל לדויעמו החילוק בין זה לעור הכתן דלעיל דעמא מדרש לכ"ש . אבל לי' הרמב"ם נפי' סורק הצמר וכנ"ל :

פרק כז מ"ו במשנה ומעלית שעליה על הטפה אם פשומה כו'. עי' פי' הרע"ב. ופשוט יותר לפרש דהכוונה על מה שמוסיפין בכתונת מאחורי הלאחר (קאלנ"ר בל"ח) אשר לפעמים כופלין אותו כמו הבגיל אלגיש : מ"ו תוי"ש בד"ה אחר"י . ה"ל כשמעל חוט אחד כו' בעודו מושכו מן החתיכה כו' . ל"ל דחוט אחד אינו מפרישו בב"ח אלא מתחיל להפריד קצהו האחד ומפרידו והולך עד קצהו השני . ולכן בעת אשר מתחיל להפרידו (וכל

המוך עדיין מחובר בנגד אמר לא כל הנגד ואחוב נטלו עדיין ממאים מדרס) טובא סנגד נחתוב בקלהו הפרק ממנו בעת הפרדו הלא הוי בה"ס כמו בבא מבגד גדול מעמ"כ נחלק דרך להפריד מחיכה מחתיכה נב"ח . והתו"ח לא הביאו במחכ"ת לכן העלהו בל"ע . אבל מ"מ קשה דהא לא כיון דעדיין היה להבגד עומאת מדרס ה"ל שבע עומאה ולא מקבל עומאת מגע מדרס עי' ממחות (כד ב) וי"ל בפ"י ביומא הכ"ש שסביחו המוס' בחולין (פב ב) בד"ה אלא דל"ח שבע ליה עומאה בדבר שהעומאה באה עליו מגופו : **מי"א** אלו ואלו מתכוונים להקל . כלומר זה גם לעיל פי"ז מי"ח : **מי"ב** לו שמעתא בו קבר כו' מטמאימין . ובפי' הרע"ב המטמאימין קלי נמי אקבר כו' . והוא מהר"ש . וי"ל דבי הר"ש היה קבריים ל"ל ויותר נראה דהיה גורס בעי קבריים דעל קבר שהוא ליחיד לא שייך לומר מטמאימין :

פרק כח מ"ד בהרע"ב ושאינן מטיחות מיוחדים נמי לשאר מטמאין . וי"ל דמטפחות קפרים אין הפיחום דבבר שמע בהן לפפרים וייחדום להם דת"ל לכ"ע אינו אסור להטמיע אחר עי' בס"פ נגמר הדין בסוגיא דהזמנה מילתא . אלא דמייני שעשאן לפפרים לבד ולא נשתמש בהן עדיין דה"ל הזמנה בעלמא וס"ל **לרש"** דהזמנה לאו מלתא היא כדבא שם דהל' כוותיה כמש"כ המוס' שם בסוגיא . וכ"ב **שבר** כדבב"ב בנו שם דהזמנה מלתא היא לפרש"י שם . ונ"ומר לגי' הרא"ש כאן דשב"ג ת"ש פפי דאחיל לשיעמו שם ומיומב קומיות הר"ש כאן ע"ש . אבל עיקר פי' הרע"ב דמ"ש אינן נקלאין משמני אדם ומבוריס מכל מומאה . קשיא דאין יפרנס לפ"ז מבנה שבמוכה כפה כו' אבל ממא מ"מ . כיון דבבר נאחסלה לשאר מטמיטין לאחיי בהזמנה ולרבא בבבכתו בדפי' הרע"ב וכדאיתא בסוגיא שם אחתי מטמא מ"מ : מ"ה ברע"ב ד"ה שבשאו עליה כו' . ואפי' בלא ביטי מבשה . ס"כ ר"ל בלא עשה עיבוי מעשה בגופו בגון להחיר תיבוחמו אבל מ"מ עשה בו מעשה הבעיה בשמטו על האדץ ליבש עליו דבמחבבה גרידא אינו עולה מידי טומאתו . אבל מ"מ ל"ע תלעיל פ"ו דפסק בב"ה דלא מיבהר אלא מקיקבר ולא בר"ע דאחר מקיקבע ע"ש : מ"ו שם דמנן בסוף זביס הטוגע במשבב מטמא שמים כו' דל"ח בהכלי טוגע במדדים כו' . וב"ה לשון הר"ש . ואיתה דזה לא נאחר אלא באדם אבל כלים אדרבה תנן התם במ"ש זה"כ כל הטוגע בא' מכל אה"ע מטמא ז' כו' מוך מן האדם ופי' הר"ש והרע"ב בגון אוכלים וכלים כו' מטמאים אחד ופ"א ואפי' בשעת מגען . אבל עי' בהר"ש שם בדה"פ בשם הסוספתא וכ"כ המוי"ש שם בקלרה וא"ש . רק שלפרך פה להגיה קלת במש"כ דמנן בסוף זביס כו' כי יכאוו על הסוספתא הנ"ל . ועי' במל"מ שהאריך בפרק זה בפ"ו ממעמאי מו"מ ה"ו : **מ"ז** מוי"ש ד"ה אבל . ולמעמן היינו שאם היה מתפבבא כו' וכ"ז דומה מאד . וכ"ל לאפיכוסם מייני בגון שהאוק קלר והוא רוצה להאריכו ע"י מעלית שמחבר לו . ואם מאריכו בשוליו אז מחבר עליונה של מעלית לתחתיתו של חלוק ואלו כדרכו ולכן הוי חבור . אבל אם מאריכו מלמעלה ע"כ מחבר תחתיתה של מעלית לעליונו של חלוק ואז מתכפלת המעלית ונופלת על החלוק ואינה מועלת כלל לכן לא הוי חבור . ומלמעלן ומלמטן קאי על המעלית לדברי המוי"ש :

פרק כט מ"ג יחד מכאן אם רצה נקיים עהור . ועי' בפי' הרע"ב . והנה מלאתו במקרא ג"כ דמלת אם משמשת בלשון אע"פ . אם יתן לי בלק כו' לא אוכל כו' . ואם יהיה הובל כו' (קוף מקפי) ע"ש בפירש"י . ובבר כתבתי בזה בברכות (לד) ע"ש : **מ"ה** מוי"ש ד"ה שיני . ולאיתר דמתני' ז' מ' . ואני אומר דברבר שבבא לגיך אם מוכל לפרש שיני בפשוטו . ומוד ל"ל דתלת שיני דבמ"ח מוקמת ג"כ על יד הגריפה ושל סיידין דתני אח"כ וא"כ יהיה ב"ש לחומרא וב"ה לקולא . ובאמתלא אולי גם ב"ש מודו . ומיושב מה דלא תני להו בעדיות . והמוי"ש כתבתי בזה : **מ"ו** בהרע"ב ובהיינו נמי מעמא דכל הבך ידות כו' . ומה יפנה לבל מרסין דשיעורו ג"ש . ומ"ש ל"ל דמפה ג' הוא לרווח בין ידיו להקוקנם . או לאחורי ידיו . א"כ גם באומן שעיקורו ג"ש מוכל לומר דאומן בידו אחת ומפה הכ' הוא לרווח כדאמרן :

פרק ל מ"ב מחוד כו' ר"ש מטמא . ר"ל דטמאו כדלעיל פ"ב מ"ח בלפיד פ"ש . וביב"ר המעבר י"ל דטמאו כיון דמומאת כ"ז מדרבנן לא קמחיר בהם כ"כ אח"כ קבולו להדיה : **סליק מסכת כלים . בעזרת אל אלים**

מסכת אהלות

פרק א מ"ג מוי"ש ד"ה ברביעי . וזב דנמ"ה ברביעי . משם אין ראיה דליהוי המטמאת המור מהמטמאת . דהא שם המטמאת דהיינו הזב ג"כ מטמא בגדים וה"ל לאחויי נמי הכי דנפ"מ דפרה בת"ג וד' ע"ש : **מ"ו** הוסיף רא"שיהם אע"פ שמפרכסין מתחין . לבאורה מטמא דקאי על כל המי דהני לעיל אף על אדם . ובגליון דפי' הרא"ש כתוב דלא קאי על אדם . וא"י מנין לו . ובתוס' חולין (כא) כתב דגבי בהמה מיה ושוף מיתני' . המעיבו אדם והוסיפו מתחיו עוף דלא חזבר במשנה . והרי"ף והרא"ש בהל' טומאה הביאו זה לענין אדם : **בהרע"ב** ד"ה ומתיל את אמו . וכן ופוסל את אמו . ובוכל לפרשם ג"כ לענין אדם : **תוי"ט** ד"ה הוסיף . ופי' הכ"מ דאל"כ פשיטא . וא"כ דד"ה מוכח ג"כ לענין אדם : מלאמר שם בהבדלת עולת הטוף הטוף לרבנן ולא פלגיהו ופבש"ו דהיינו מגמ' חולין שם להדיה . ובלומר שם בהבדלת עולת הטוף לרבנן עוד אינו בהבדלה :

פרק ב במשנה הסדרה . לבאורה נראה דהיינו דוקא עם הלגעות אלה . דכ"מ מהא דאיתא בנזיר (נב) שדרה שנירד רוב פלגין אלה טהורה ופי' שם בתוס' רוב אלעיו וכ"פ שם המפרש . וע"ש שם בתד"ה טהורה . אבל מלשון הרע"ב לקמן מ"ו שכתב אלי תולעות הסדרה אמת זה כו' והוא מפי' הרמב"ם ושיים שם ויוצלמו בהן כל תולעות הסדרה . משמע דתולעות לאחדייהו בלא הלגעות דעמאי . וכן בחבורו רפ"ד מהל' ע"מ כ' כגון שיהיו אלקת התולעות מאחד כו' . ושם בהל' ז' בהמתיקו הא בנזיר (כ) שנגדרו מתנה רוב תולעות אלה . וכ"ה הני' בתוספתא בפ"ב . ולשון רש"י במו"ק (ה ב) בד"ה אבל מלעיין על הסדרה . שאינה אלא עצם ג' כו' ומשמ"כ שם : **בתור"ע** אות ג' וקשה לי הא אמרי' בחולין כו' וכ"ב . לדעתי אין כאן קושיא . דהא בחתם אית ביה עומאת מגע ג"כ היכא דנגע בבולה דהיינו בהתיל עליו . ובמגע פשוטה דת"מ הוא משום דת"ל לינע בטולה . ולכן גם מה שהעלה בל"ע בחות ד' פינס"י בנדה אינו בלוס דכמ"י נקיע לינע

דב' יוסי בחולין שם : **מ"ב** מלא תרווד נקב שנגנו בתיס אינו חבור לעומאה . התוי"ט בשם מהר"ם כתב הטעם דאין חבורי אדם חבור וכ"מ בתוספתא פ"ד וכ"כ הז"ז שם . והרמב"ם בפי' כתב הטעם ע"ד שאחרו אחר לאו בר ביבול הוא . משמע דהתחבורו הוא מפחת עצם החבור לא מפני עצומו ע"י אדם . ולדבריו א"ש מה דקי"ל בכ"ד דביקה וכן בכבר מטמאים ומה חיבורם ע"י אדם . אבל ק"ל מהא דאיתא בתוספתא שם אבל המת עצומו אבלם והתיבו ממא היה מפורד והתיבו עהור אמין חבורי אדם חבור . ולפ"ז יקשה מביקה ובכבר . וכן בגד שיבורו לעומאה גמ"ג והוא פ"ו אריגת אדם וכן רוב הכלים הם ע"י חבורי אדם . ותוכף ב' מכיפות הוי חבור ועוד הרבה . וכן לבאורה קשה דבעיות דם שנאלקה ואם"כ חזר ובעיכן ליתא ב"כ שהוא חבורי אדם והלא דבעיות דם הנאה הם ר"ש **מטמא** ומשמע דאפי' במגע דומיא דאחריני (פי' ר"ש סוף מ"ח) ואף דבנן ל"פ אלא בנאה חב' מטים ול"ש בכלל זה . והנה מר"ד שהקשיתי י"ל משום דחבורו שע"י אדם שוה ממש לאחיהו עפר קברות אינים לכן הוה חבור ומטמ"ב בפ' דלקמן מ"ד : **במשנה** אם יש מחמיהן עפר קברות כו' . ופי' הר"ש והרמ"ב דר"ל תפוקה על מת . ול"י תדוש לא פירשו כדלעיל בת"ב מלא מרווד ועוד עפר קברות . והרמב"ם מפרש שם ג"כ בתפוקה : **שם** תוי"ט ד"ה מטמאין . ולא יטמא בטמא לפי שמומאת משא בתת עצמו אחמא הוא מק"ו כו' . לבאורה כוונתו דאין דבר שלמד מק"ו חוזר ומלמד בהיקש . אבל ז"ל מכתה עמים חדא דכמ"ג דילפינן מהיקש דבר המפורש בתת דהיינו אהל . ובל למילף אבנו גם דבר שלמד בו מק"ו . כי' יומא (ר"ד מ) ובפרש"י ותוס' . שיש דבר שלמד בק"ו חוזר ומלמד בהיקש שבתים (ב ב') . ולמאן דל"ל דר"פ בשאר זה שם בתיקו . שיעים גולל ודופק גופייהו ילף מק"ו דנגלה שיעמתו בתשא . כיעים דבכה"ם טולם לחדין לחד מה"ל חוץ מקבים כדאיתא שם (תע ב) . אלא כוונת הרמב"ם הוא לשיעתו דסובר דטומאת גו"ד אינה אלא מדרבנן (בפ"ג מהל' ע"מ ה"ג) ולא גזרו אלא בטומאות המפורשות בתת עצמו ולא בטומאות שלחדין בו מק"ו : **באא"ד** ועוד תמיהני דא"כ לחאי איקשיר כו' לקבל דוכל אחר יגע כו' דאי לחידק כו' הא בהך קבל נמי כו' . זה ל"ל משום דקבל דהתם אחיב בתשא . ומשא"כ בקבל דהכא אחיב אחר יגע אל ע"פ הסדה דהוא גו"ד . ותבא דלמאמר ל"ל בכל ע"פ הסדה דהא בהך קבל נופיה ג"כ כתיב בקבר : **כתב** הא"כ דטומאת אוהל בכדי נקב פ"ש . ולמה"כ המוס' בכתובות (דף ד) בשם הר"ד מ"ב דא"מ אלא בפשיטא ע"ש א"ש בפשיטות ובמש"כ הא"כ בעלמו בסופו לענין מגע : **מ"ן** וכביעת דם חב' אחים . פי' ת"ר . ולדבריו לא אחיה אחיי לא כל"ו ולא כבאי' משום ל"ש בתוספתא רפ"ב הביאה הר"ש לעיל בת"ב . ולעד"ל דהכא אחיב כל הני דהוו פליגי ל"ש וחכמים . אבל לבסוף הדר ביה ל"ש מטולאו לבד מר"ד דלא הדר בדאיתא בנזיר (נב) לבסי אני לה באחפי בפשה בת"ב : **מ"ן** אריב"ל ג"ח עצמות בבעורם כו' . ל"ל דבא"כ סובר דיש טוגע וחוזר וטוגע ובחכמים דר"פ דלקמן דאל"כ מאי ראיה דלמא משום טוגע ל"ח עצמות : **שם** אבר מה"ח שבחלק לבנים כו' ר' יוסי אמתא . בתור"ע אבל לא בתנגע . תוספתא הובאה בר"ש . ושם איתא דזה"ל אבל בתנגע לא בדקתני בתוספתא גבי בזיח . והוא דאיתא שם בפ"ד וכן היה ר' יוסי אומר בזיח מן המת שהלקו כו' וח"מ בתנגע . אבל בתוספתא הנדפסה עם הז"ז הגי' וכ"ה ר' שמעון אומר כו' ובראה שהו הגהת הגר"א ז"ל . וכ"ל משום דשם מקודם איתא דר"ש אומר אלא תרווד בקב כו' וח"מ בתנגע . ושם א"ל ליגע בכולה בקולייתא הגמ' חולין (קכה ב) הא לא נגע בכולה . ולכן קאמר או וכן אמר עוד בזיח כו' דאמ"ג דאפשר ליגע בב"ח בב' הא"ק מ"מ ח"מ בתנגע דאין נוגע ומו"ר . אבל משמע דלבנגן דר"פ דלקמן יש נוגע ומו"ר דהקמתי כולל הנוגע בכמי אלאי זיחים מן הנבלה כו' ואכתיב ממת זיין . והרמב"ם בשם"ד מהל' ע"מ פסק כוותייהו . ואני סמה על מש"כ שם בהל' ד' פ"ם בשעורה שנאלק לבנים אמתא בתשא . כ"ש הכ"מ אבל בתנגע לא (הביאו התוי"ע) . דיוון דיש נוגע ומו"ר למה לא יעמא אף בתנגע . ומה שהביא הכ"מ שם ראיה מהל' ה' אמה דלדבנה הני כתב שם וח"מ בתנגע קלמו דמשמע דאם נגע בכולו אמתא . ולפמש"כ יפה טוטו הר"ש והרמב"ם בתנגע גבי רובע עצמות שנתקדקו ואין בכולו"ל עצם בשעורה דאחכמים אמתאין בשלמן . ולא כתוב"ם שהיה דבריהם בל"ש . והתוי"ט גם הוא ל"ד שעל עצם בשעורה שנאלק שמתיק דברי הרמב"ם דדוקא בתשא ולא בתנגע . ובריבוב ט' שמתיק דברי הר"ש והרמב"ם דאחכמים אמתאין בשלמן :

פרק ג מ"א במשנה אר"מ אף בזה כו' ואחכמים אמתאין . לולי פי' הראשונים ל"ש . הייתי אומר דל"ש ר"מ אלא על קיומא דמ"ק דהוא מאהיל על כח"ז וד"ל אהיל עליו ועל כח"ז דס"ל דמאהיל עפ"מ (לאחיי כדא"ל דהיינו בפחות מטפח . ולבנא בדא"ל אף בלמעלה מטפח) הוא ממונא בין נגיעה לאהל ומלמעלה עם שיעם . אבל מגע אמתא עם אהל אמתא לכ"ש לא מלמעלי . ומדוייק שפיר מלת בזה ול"ל בלו . והא דלא אמי נמי מוץ מן המגע עם האהל . אמר ר"כ פי' הרא"ש דאחיה לר"מ לשיטתו דפליג אף על מגע ואהל . (ומש"כ בספרים שלפניו בפירושו וזה הכלל קיומא דר"מ היא ל"ל עצות ול"ל הכל אמתא מוץ כו' קיומא דר"מ היא וכ"כ הא"ר) . יש לי לומר דמיבת המגע מושך אלמו ואחר כמו וקאי נמי אאוף דבריו ולאילו יאמר מוץ מן המגע עם המשא והמגע והמשא עם האהל (וכעין זה ע"כ לענין לפרש בריטא דמתני' ובמת הטוגע כו' דש"כ מאי דחביב בנבלה שייך ג"כ במת) ואולי דלפי' זה טוון המהר"ם שבחוי"ש אשר בלעדי זה דבריו תמוהין (ואולי משמ"כ המהר"ם דרבנן . ל"ל דבנן דל"ד] אליבא דר"מ ולא דבנן דר"מ . ועי' משמ"כ בחולין (קכה ב') ראיה בהורה לפירושי בדברי ר"מ : **שם ברע"ב** ד"ה סטוגע בחלי זית כו' ובגמ' כו' מוקי לחדר מאהיל דרשא כו' . ל"ל דה"מ מאהיל דקאמי בסיפא אבל כו' או מאהיל על כח"ז . ולא בא בא בגלגל דב"ח מאהיל עליו ועל כח"ז דסיפא (דכה"ב לא נקיע בריטא . אבל מאהיל על כח"ז נקיע נמי בריטא) . וכוונתו לאוקימתא דאביי בחולין (קכה ב) . וכ"ל דמאהיל על כח"ז או כח"ז מאהיל עליו דקאמי בכולי מתני' מייני בעומאה לעולם שאין ביטו להעומאה פותח עפה ולכן מיקרי נגיעה . ולבר אחד מאהיל עליו ועל כח"ז ע"כ מייני דיש ע"ש דאל"ה לא היה מביא עומאה . וה"ה מאהיל על כח"ז או מיפכא ביש ביעיסה עפה ג"כ אינו מלמעלה עם המגע . אלא דמלאת פסיקתא נקע דבר"ח מאהיל לה מטמאה לה עומאה אלא בפותח עפה . וכלל דברי הוא בכלל דברי מהר"ם שהביא התוי"ע והתוי"ע ל"ד במחכ"ת בכאן . גם בפי' עומאה רוצה בין ב'

מגדלים דבמחוגין שם אצר לפרש"י הוא דהמגדלים עומדים זה אצל זה ובימיהם פחות מטפח והאדם האהיל מלמעלה על הטומאה וכ"כ דפי' המוס' שם. הביאם המוי"ע בלפי' הרמב"ם. אצר הוא מפרש דהמגדלים עומדים זה ע"ג זה. וגם הרמב"ם חייבי בטומאת המגדל. והמוי"ע כ' לטומאת האדם. ק"ד הרכיב יחד פיכוסים שונים מפורדים למיניהן. רק דק"ל על הרמב"ב מדוע שביק חוקימתא דרבא שם דאפי' למעלה מטפח טהרה מתאהל עה"ע לו הטומאה מהאהל עליו מיקרי גביעה. ואהל היינו אהל בהמצבה. ולקח חוקימתא דאחיי. ופי' כפי' הרא"ש וא"ל: תוי"ט ד"ה זה הכלל. לסימנא בעלמא הי' ולי י"ל דמרבה אהל ואהל. ופי' בא"ל. אך הא דמשמע ממש"ב וד"א מתאהל עליו ועל כשני מ"ז ולא קתני ליה בפיפא קתמר כ"מ כו'. דלא"ק גם זה לכ"ע טהור. תמוה דהא בריתא דמתני' תני כל המטמאין באהל שמאלגו והכניסן לתוך הבית הי' ומחבים מטמאין. וכן ברים מ"ב מלא תרווד רקב שנמצא בתוך הבית טמא ופ"ש בתוי"ט מגמ' דבלה. וכן במ"ד שני עצמות הי'. ואפי' בשני אהלים נפרדים כגון שאהל אחד מתאהל על מקצת גופו ועל כמ"ז ואהל אחר מתאהל על מקצת גופו ועל כמ"ז נגעה ג"כ דאף לת"ק חבמים מטמאין מדלא תני ליה בפיפא באהל הי'. ואמר אבל הנוגע הי' ודל"ת מתאהל הי' משמע דוקא כזה שהם ב' עצמות אבל אהל ואהל דשם אחד הם מצטרפים. וכ"ל דמעה המתמיה בדבריו ובגה זו ל"ג קודם דלא תני ליה בריתא: מ"ג תוי"ט ד"ה נשפך על האסקופה. העתיק דברי הרא"ש. וכ"ד במאכ"ם דהרא"ש ס"ל דקעפרם אפי' הסאהיל על כולו טהור דאוקמה מעהרתו אע"פ שמתאהל על כולו כדמסיים שם. וי"ל דאזה ג"כ דעת הרמב"ם בחבורו. אבל לפי המבואר בדעת הר"ם והרמ"ב וכן בתוי"ט דאם מתאהל על כולו עמא רק שאינו חבור לטומאת המתאהל על מקצתו עמא אין מקום כלל לדבריו: מ"ד היו חבורים ביד"ח מטור שאין חבורי אדם חבור. ק"ל דהא בכ"מ חבור ביד מעמא אפי' אם הוא נפשה ביד"ח ומהם בפכ"ם דכלים מ"ד יד הקרדום ועוד שם עובדא. וכ"ל דכאן לא מעמא יד אחיכן עלה אלא מעשה חבור. [ופי' מה שכתבתי בחולין (קכג) דאיה לזה מדברי המוס' דשם] . וכלתנן כל המחובר לעמא עמא. (כלים פי"ב מ"ב) ופי' שבת (מת ב') ומחוברן קשיים הר"ם מדוע לא הביא הם"ם בחולין (קיח ב') ומשמיטו אלא להקשות על רב. אבל הבריתא דשם ס"כ מייתי מעמא יד דמפליג יהודה ב"ג. ובר מן דין י"ל פפ"י מס"כ המוס' בפסחים (קב ב') ד"ה מיתיבי ע"ש. גם כ"ל דחבור יפה הוא חבור לף ביד"ח כדמוכח בכלים פי"ח. ומשמ"כ בפרק דלמיל מ"ו: מ"ו ברמ"ב סד"ה כזית מן המת כו' ואחב לטוליא כו'. וכ"ל דה"ה אם כולהו נטולים אינן מטאים אותן שאין בהם ד'. פי' בעירובין (ג) התם דאיכא פחתים קטנים מובא ואיכא חד דהוי ד' כו' ובמש"כ שם ובדף ס"ח שם. וגדולה מזו כתב הראב"ד בדפש"ו מהל' ע"מ. אך שם דבריו לע"ב דהא תנן הכא אבל לטוליא הטומאה בפ"ע: שם רי"ל הבדלה והגלגולת כמת. נראה דל"ל אם"פ שאין בהם יותר מכזית. וה"ה לף אם אין בהם כזית. ודברי המוי"ע מבומגמין בזה ומפי' הרא"ש לקמן פ"ד מ"ב משמע דמפרש דר"י בא להקל דדוקא בדלה וגולגולת כמת אבל אבל גדול מכזית אינו לא וכ"פ הא"ר: מ"ז טומאה בבית מה שבאוכו מהור. נראה דר"ל אפי' הבית פחות טולן נטולין ולא אמרי' דאמא יפחת הקמוד (דמסתמא יש פחות מבית לגיב דרך הקמוד אצר בו בכנסין לגיב לגקומו לפעמים) ויוציאו דרך הגיב בפחת יציאתו. וכ"ז קאתר מעמא דאין דרכה להכנס ותהו כוונת הרמב"ב: תוי"ט ד"ה מפ"מ וכו' אאל"כ והטומאה ממעמת כו'. לכאורה מל"ל הא דיל"ל דכמו שהטומאה אינה ממעמת בחלון שבין בית לבית מלבבית הטומאה מחל"ז לקמן הפ"ג. כן היכה ממעמת את שאהל על עצמה אלא מביא אם"ע דגופה. ואולי מלותה המשנה אדרבה לתד הראב"ד דיש לישב בזה קושיית המרב"ם בתוי"ט שם בד"ה ולא כזית וכמש"כ התו"ת שם. ולפי"ז נדחה מש"כ אני בכוונתו בסוכה (ד') ע"ש. וגם לכאורה אלא כפי' הא"ר בשפי"ב דמצטרף מה שבחלון למה שבבית ע"ש ויש לחלק. והנה כ"ל דאיה לדעת הראב"ד מהא דאמרי' בברכות (יח ב') ורוב אבוות יש בהן חלל אפה. ומ"כ כ"ל אבל ממש לבד מה שמכיל המת דאל"כ אין לך אהל שאין בו אפה. וכן ראיה מב"ב (ס"ד ק') במשנה דסכוכין היה רומן שבמה ופי' הרשב"ם שיהא אויר אפה אבל אמתא הסוכרים דרך עליו. ואין לדחות ולחלק בין תליה לחבאה. דא"כ הל"ל לחשוב זה לקמן בפ"ח במביאין ולא חוללין. ולכאורה ס"ל שהי' שבתום' ב"ב דף כ' בסד"ה בחבית שב' שהרי אין בו פותח אפה ע"ש. כוון לדעת הראב"ד שלפנינו. וכ"ל שהרי החבית ממעטו. אמנם י"ל דסוגתו דהתם מיירי בחלון שמשיכו בפחות מפ"מ וכמש"כ הסוס' לעיל שם בד"ה לקיק. דטומאה שבחלון גופיה נראה דסולן שיכון בפחות להביא אס"ע שבו לבית. אבל ק"ל על פי' הכ"י ממ"ב ומ"ד דלקמן פ"ו דטומאה לגופה בסוהל מביאה את הטומאה לבית אם היתה מונחת בחלון דבלפי הבית ע"ש. והכא כתב הכ"י בשאין הבית יונאה חוץ לסוהל משמע דעכ"פ מתלתא עוני כל הסוהל. ועל פיו"ת שם ק"ל הדא דקי"ל דאין נמיד פחיל לטומאה פי' כלים פ"ח מ"ו. שיש דאפי' בטהרה כה"ג היו מיל דהיה כאוכלין שנבלן בטיש פ"ש רפ"ש:

פרק ד מ"א מוי"ע ד"ה ואם לא. תימה כו' ליהוי כביב כו'. לכאורה י"ל משום דהכא המגדל חולן ומליל וכשיו מה שחיבן על קושיתו סב' בכלים שביו ולהמל: בסה"ד פחות מטפח בתר מגדל בגיר בכלים שבעוני דופן המגדל. לפי' ל"ל דהאי בבא דכלים שביו כו' לא קאי אלא על הא דקליק מיירי דהיינו בטומאה בבית. דאיהו ס"ל דאם בתוכו הא כתב לעיל התוי"ע בשמו (בד"ה טומאה בתוכו) דגם כלים שבעניו ממאין בטמ"ב. אבל פעמא דתמני' משמע דבב ג"כ על טומאה בתוכו: מ"ב ר' יוסי מטהר תפני הטומאה כו'. המפרשים נתקשו מדוע לא"פ ר"י בשאר מקומות המדברים מטיון ס"ש לגאת וכן קשה מתמהמו פלמו לעיל פ"ג מ"ו דמשמע דס"ל הך דינא שי' פי' הרא"ש. ול"ב דהא משמע בתמני' שם דפחות מטפח ג"ח ס"ש לגאת אף להמיר ממש"כ שם. וכ"ב שם מפי' הרא"ש. רק הכא ס"ל לת"ק דאף בפחות אמרי' שע"ל מטוס דע"כ קופה לגאת דרך פתח זה כפי' הרמב"ב והוא תפיסים"ו בחולין (קכה ב'). לכן פליג ר"י בזה ואמר דע"כ ג"א דנוכל ג"כ לומר שזוגיתה חייבים כו'. וגם בביב שאין ביגיאתו פ"ש לא פליג דבהקמיה יש פתח כמש"כ שם. ואף אם תאמר דאין שם פתח ל"ל דשם הבית מתח מדין קבר סתום כמש"כ בתוס' ב"ב (ק ב') בד"ה וזוגתן: מ"ג מוי"ע ד"ה סיה פומר. מש"כ והקרוב אלי כו' הוא לחוק מאד דמ"ל להרמ"ב לחדש דין בזה. אבל פשוט דהרמ"ב תפרש דבבא זו קאי על מעשה הסמוכה לה דמייבי בטומאה המונחת בתוך סיבת המגדל וגורם כאן טומאה בתוכה כמו שהמביק וכבי' הגמ' בחולין (קכה ב') וכן סיה גורם ופתחה לחוץ כמו שהוא בגמ' שם. ומדקתני בל' נקבה ע"מ דקאי על המיבה. ובריתא מי סיה עומד בל"ז לכן פי' דשב על המגדל: ד"ה עומאה. ובפתחן למעלה בין במגדל בין בטומאה. וכ"ל שהתם פתוחים שמה וכ"כ להדיה לקמן בפ"ע גבי טוחה. לכן מה שהעלה התו"ת בלא"ע לוטו כלוס. רק פי' מהר"ם דחוק בפלמו לאוקמי מתני' בכה"ג:

פרק ה מ"א ופיטו קמוחה לחוץ. כ"ל דר"ל שבנה על המיין שהוא הנקב (כפי' הר"ש והרמ"ב) כמו שפופרת חלולה שקופה באלכסון למעלה כדי שימשוך המשן דרך שם לחוץ והשפופרת פתוחה למעלה ודלא בכבל כף נחת: מ"ה שהכל נאמכן על המעאת. פתוי"ע שנדחק הרבה. ולפמש"כ בס"ד בפ"ב דפאה מ"ז ג"ש בפפיעות ע"ש. ואולי שיגרת לישנא דרש"ה דפרה נקיש כאן: מ"ו לא כוונת פהוחה. במשנה שבגמ' וכן בפי' הר"מ והר"ש והרא"ש הני' פתוחה וכ"ל ופל פתחה כתן הכפיפה. ואולו היתה פקוקה נקב בפתחה היתה מלגת דלא גרע מנקר. והמוי"ע במאכ"ת ג"ל בכאן בכ"ז: תוי"ט ד"ה מהור. נראה לייסב לשון המשנה לפי' הר"ב ודמיומה. וכ"ב דה"פ שאין (הכלל האמור לעיל במ"ה) והוא. הכלים מלילין שם דפנות אחלים. עד (פי' באומן כלים דוקא) שיש להם דפנות. לאפוקי כשר חלק לא קרידה שאין לה גפיים דהיינו מחילות כדכתב הרמ"ב בתחלה: מ"ז ד"ה כילל. להני קתני על טומיזות. לכאורה בפפיעות י"ל משום דע"כ מיירי שהיא בגוהה מן הארץ עפה דמיהו אוהב. ואיך מתנה באויר אם לא ע"ג ימידות: ד"ה קוהה. ולפ"ז אין מעין לשלפניה. וי"ל דשפיר הוה מאותו מעין דמליל בני מרוח לכ"ע (כמש"כ הר"ש בסוף מ"ה והרא"ש בריש מ"ו) ול"ש רק בטופלגת פחות מעפה:

פרק ו מ"א במוי"ע ד"ה טומאה ע"ג כלים כו'. וה"ל לאשמעינן דבותה יותר דגם כלים שע"ג טולו ממאים דשב בוקע לטעלה כנגד טולו כדמוכח שם: שם ד"ה כ"ח. הייטו כו' שאין בטוביו בטוני המרדע כו'. ומייני נמי שמפסיקין ב' בגדים ביטו לבין הטוח או דהיה הטוח פשוטי כ"ש לאין על הטשאים שוס טומאה כו' לקמן בפ"ז בתוי"ע ד"ה על האדם בשם תוס' דשבת: שם ומסתבר דפליג נמי כו' אבל מלאתי כו'. תמיהני שלא הביר כלום מהמוספתא שמביא הר"ש דאיתא שם להדיה דפליג נמי אכלים: מ"ב בהרמ"ב ד"ה ואם לאו אמת. לאין אדם וכלים נעשים אהלים לעבר. ומתוה דא"כ מ"ש לאם גב אהבית כנגד הטומאה דתוצאת. דהא אפי' כלי גלגלים אלא מקבלי טומאה כלל אינן נעשין אהלים. וכן תמוהים דברי הסוס' בב"ב (יח ב') בד"ה ריחין בתה שהביאו מפיה"מ דהוא כעין פי' הרמ"ב והוא מפי' הר"ש. וכן דברי המהרש"א שם בסד"ה היא גופה. מל ומוד אומר הר"ש דשם. ולכן גם דברי הס"ש ביו"ד סי' שם"ח דמוייש. ולפי מ"ד נראה דע"כ לא אמרי' אלא לאין כלים נעשים אהלים לעבר כ"ל לאון אפני הטומאה בתוכה אבל לאון בתוכה שמיכה כגון הכא אפי' כלי חוצץ וכעין חילוק שב' הוי"ע במ"ח בד"ה אפי' בשם הר"ש בפי"ג מהל' ע"מ כ"ד דנראה שכוון למש"כ. או משום דהכא הויא עם דפנות אהלים. ומי' נראה"ל בפי"ג מהל' ע"מ ה"ד דנראה שכוון למש"כ. וסמכו מתפתח דאינו מגיל הייטו משום דהמפתח נמתא ממש כיון דסמכו מבחוץ מתח האכסדרה נמתא בתוכ המת. והייט שמתא דכולה מתני' משום דהכלים נמתאו ממש: תוי"ט ד"ה אם יכולין. שנרגיל ג"כ שלא יהיו מוכמרין כו'. וכ"ה ברמב"ם פע"ו מהל' ע"מ הל"ב. ומתיאני כיון דמוקמינן לה בשהסכימו ל"ב. הייטו באוכן שאפי' בהמה לא חוז דבלא"ה לא מיבעיא כמו דאמרי' גבי מבן. וקי"ל (מהרות פ"ח מ"ו) דאפסל מאכילת כלב נעבר. וביותר מהוה לשימתו (הביאה התוי"ט שם) בפ"ב מהל' ע"מ הי"ד דאם לא נמתא עדיין כיון דנפסל מאכילת אדם הו לא מקבל טומאה ונמ"ג. ודע דמש"כ בפי' הרמב"ם וכן התבן כו' עד שלא יהיה ראוי אלא לעיב ע"כ ע"ש הוא. דבפי' חוקימתא לה בב"ב דאיתא בה קולי דלא חזי לעיבא וכמאר הביא הסוי"ט: מ"ג מחליו ולפנים כו'. נראה פירושו דהייטו דבוב הטומאה מונח בחליו לפנים. וכן תפרש מחליו ולחוץ. ולפ"ז א"ש מה דקאמר בסר שבמשנה הסמוכה לקמן ול"מ: תוי"ט ד"ה והטומאה. אבל הרמב"ם נראה שמחלק בפ"א כו'. תמוה דאם כ"ל דשם בר"פ דלקמן מייני בהגנ מוכבב על הכותל א"כ קשה ביותר דהא שם אמרי' דטומאה בוקעת ואינה נכנסת כלל לבית. אבל באמת לפי ני' ופי' הרמב"ם שם בכותל בית והביאו התוי"ט שם ל"ק כלל משם: מ"ד ד"ה מחליו ולמטן. וכ' הכ"מ כו' עד ולניך מעם לחם כו' משא"כ במעזיבה שבנויה לעליה כו'. הכא ז"ל ל"ד בכאן בחמר"ת דפי' בכ"מ דלא הקשה כלל על האי דינא דמתני' דשמות דהכא ס"ש דמאי חזית דמשדייה לבית יותר מן לעליה כמש"כ התוי"ע וכמו בכותל שבין שני בתים. משא"כ הפס דלד שפני הוא לאויר. וס"ש בהראב"ד. ועוד דלפי הבנת התוי"ע ס"ל להכ"מ בהקשות דל"י אדל"י דהכא קאמר כל המעזיבה לעליה והתם קאמר כל הכותל לבית אלא דהכ"מ מקשה על הא המבואר בהרמב"ם שם מהמוספתא בהמעזיבה שהיתה לאויר דג"כ הדין דמחליו ולמטה הבית מתא והעומד מלמטלה אפי' כנגד הטומאה שהור. מחליו ולמטלה כו' כמו בכותל שהוא לאויר. רק בתחלה למטלה פסק הבית מתא וגם העומד מלמטן מתא. מ"ז הקשה הכ"מ שפיר דמ"ש כו'. וביותר קשה לעשה הרמב"ם בהמעזיבה משום דמ"ל לגמלה ולאי קשה א"כ בכותל שהוא לאויר נמי. ומה שנדפס בגליון הרמב"ם בשם הגהת מהרי"ל דל"ל או למטה, שטותא היא. וכן בתוספתא שעם הז"ל ליתא רק למעלה לבד ונראה שהוגה ס"פ הגר"ח ז"ל וכון. ודע דמשמע מהראב"ד שם שהיתה גירסתו בתוספתא וי"ש מעבר את הבית. לגירסת שלפנינו משמע להבית דהבית לכ"מ אמת רק דר"ש פליג על העומד מלמטלה ומעבר. ולפלגא על הכ"מ אלא הטיר בזה. וקרוב בטיני שפ"ש בראב"ד וי"ל שלכך העומד מלמטלה מהור. ומש"כ הכ"מ על דברי הראב"ד שאמר וי"מ וי"ש סל' כי"ש. אמ"י מנין לו שהרי בעירובין לא מיפשיטא. הן בש בתנוא התלמוד לר"ש הנגיד ובבה"ג דפוס אלקוות דף ע"א פסקו כר"ש נגד ר"מ. ובלא"ש פ"ב דפ"ז פי' ל"ד משמע דהיה לפניו הני' בעירובין דהל' כר"ש נגד ר"מ וכמ"ק בעירובלמי ספ"ה דדמאי: מ"ה בהרמ"ב ומתני' כר"י כו'. ומשוי"ע. לכאורה י"ל דהתם מייני בשיש סדק כמש"כ בריש מ"ג. וכתו שמיכן בל"ה לקמן. ולפי הא': בסיתה נגלות לסיפא הוה א"ש דמ"כ דגם התם מייני שאין סדק דאל' כ"ש ר"ש נגלות בתוך הבית. אבל לפי הרמ"ב מעמו יש לחלק כל"ל:

פרק ז מ"א מוי"ע ד"ה עפה אטומה. עי' כה"ד. והוא תשובת מאר. ה') שהרמ"ב לא כתב שם כלום על הזומן שבנשה. ב') דפי' הרש"ש שם מעין יותר לדברי הרמב"ם

בתכוכו

בחבורו דבאהלות מוציא חלל עפה לחוץ בפני הטומאה. כפי הסתקה הטוס' שם שברי הרמב"ם. ג) שדברי הרמב"ם כאן טוכל להתאימם עם דבריו שבחיבורו. וכ"ל כאן דאם היה מונח באהלון שיש בו חלל עפה היה חוץ ולא היה טופל בו לא דין נפש אטומה שהיא בוקעת. ולא דין דאם היה מקום טומאה עפ"ע בו': ד"ה סתם. והקשה בו' דמ"ש בו' שהחת ספרח מהוכין. וכ"כ דלפי גא"י דינא דהכא דומה להא דהביא הטוי"ם בפ' דלעיל מ"ג בד"ה והטומאה פ"ש. (נס כ"ל דבגא"י כ"ל תקיה לסוכה) וכ"מ בחבורו ספ"ז מהל' מ"מ: מ"ב ד"ה ומאחוריו. ומהר"ם מילק בין שפוד לאדם דבאדם לא. תימה כיון דשם מוכח דהשפוד שנגע אף מאחוריו של אהל נעשה אהי אחת הטומאה לעמת אדם הנוגע בו טומאת ז' כש"כ אדם הנוגע בעצמו באחוריו של אוהל אינו דין שימאת ז': בהרע"ב ד"ה בוקעת ועולה בו'. אבל הכנסם לאוכו מהור. לשיטתו לקמן פי"ח מ"ח דכלים הטוגעים נמת מטמאים באהל. ישמע הכנסם באהל המת האהל שמאהיל עליו: תוי"ט ד"ה טומאה בוקעת. כיון דאין אהל עפה בו'. אינו מדוייק דהא בשפוד לא בשיון עפה וקני בחלל כל שהוא כבריח מתני דאהנגב ודאי ל"ד דה"ה פחות. וי"ל דמהר"ם קורהו אהל עפה מפני דמשיבהו הוא ממתת שיש להלאה ממנה חלל עפה: מ"ג ממש"כ לעיל פ"ג מ"ו ובעיבובין (סח): מ"ד תוי"ע ד"ה בראשון מהור. אפי' מת בו' א"מ עד שיצא לחוץ כדאמר בו'. הר"ש. לשונו שלא בדיוק דהא לקמן בסמוך מוקי לה להבית בחלא שיגל לאש כפיקה. והכא דמייתי כשהגיע ממתא בפה"ק לבד: ד"ה אין לנפלים. וי"ל דפה"ק הוא כשיצא הולך לחוץ בו'. ויש בזה קלת תימה בשיטו הלשונות בו'. ל"ש אחה מצא בדברי ר"י או אפי' בלשון הרמב"ם והרע"ב דפה"ק מעמת. (ואדרבה מדהולכך הרע"ב במשנה דלקמן לומר דש"מ לגאת ש"מ דפה"ק לא מעמת. ולכן גם קושייתו שם עליו מ"כ. והכא ל"מ מחמת ש"מ לגאת. שהרי לא עמדה לגאת אלא בבית הב'). ר"ש לא קאמר אלא מאשפתא הקבר (והוא לרבותא דאפי' לא יצא עדיין אלא שבה"ק) או אין פנאי להלך (וכש"כ אם יצא לחצו). ומה שאמר אין לנפלים פחה"ק אבל ליצאת הרשא נקיט. וזהו אמר טוסיפו הרמב"ם והרע"ב בגילוי דבריו ומוכרח הוא: בא"ד ולכן ל"ל שהכ"מ הבין בו' היינו משכ"ב אמ"כ יצא לחצו בו'. תמיה דא"כ מהו שהמנה אם נעשית בו' כפיקה. הא בילא אפי' לא היה כפיקה נמי כדמשיק אמ"כ: בא"ד שהרי מכיון שיש עוד בית המילון וכדתנן בו'. שם במשנה אינו מבואר כלל. והרי המוס' בכ"פ בהמה המקשה בד"ה אדם ובפ' יש בכור משבשי דבית המילון היינו פרוזדור (והוא כמו שהביא בסמוך לדעת הר"ש) רק רש"י נדחק בנדה לאדם עוד בית מילון לאלאה מן הפרוזדור בכדי לייחס הא דקאמר הגמ' שם כגון שהוציא בו' ובגרייתא אינתא דתמתאה נפנים בבחוץ. ולהמוס' ל"ל דבוונת הברייתא על הטובר כולו שהוא נפנים היינו בפרוזדור רק לחצו חוצה לו וכמש"כ המהרש"א בנדה (מב ב') בתד"ה וכדר"א. וכדי שלא להכנס בכל הדחוקים בחר לו הרמב"ם דרך לפשטו דגם טובר הוא כילוד מצילת לחצו לפרוזדור ודו"ק: בא"ד ועוד אני אומר בו'. לבאורה זוהי בעצמה הקושיא הראשונה: מ"ה ד"ה יצא. ואפ"ל דהב"מ בשהקיפו בו' שלא נגע הטובר המת בהשה בו'. זה אינו עולה לפי הר"ש והרע"ב. דמ"מ בעמתה האשה בטומאת אהל. ולהרמב"ם ל"ל דילדה תחת כפת הסמים באויר. ויותר ל"ל דמ"ם בכ"מ ול"ל שלא נגע הטובר המי: בהרע"ב ד"ה שפיר. שלא בו'. קשה דהא בבכורות דפ"ג אמר שפיר ושלא יכן בכ"ד. מ"כ ש"מ דב' מילי נינהו. וי"ל דפ"ה הא לאיתא שם (מ"ה) בני גרב ועיין בפרש"י פה"ת שם: תוי"ט ד"ה בשני שפירין. בכר פירש"י הטעם בו' ולי ק"ק בו' דבלוט חשיבא כמאן דליתא בו'. במהר"ת ל"ד דכש"י לא פי' כן אלא דאם מאחר טומאה בלועה מטמאה. אבל אינה לחמת דתסקינן בכבה שם דטומאה בלועה א"מ. קילא אפי' מבית הסתרים:

פרק ח מ"א בהרע"ב ד"ה כוותה הקש. אי מעבבה בו'. נראה דזה ל"ל בד"ה כוותה הקיש דלקמיה. אי דאינו בא אלא לבאר פי' דבוותה: מ"ב תוי"ע ד"ה והבכבות. ואני לא יכולתי לעמוד פ"ד בו' דהא אמרן בו' הוא בשאר שאבד בה קבר בו' משא"כ בחלו בו'. תמיהני עליו דהא בהדיא אמרי' שם ג"כ אינן בהוא מיסך עה"ת נאמן לומר אין תחתיו קבר בו' ומוקי לה ריו"ח שם במהלך ובא ע"פ כולה. וכ"כ המוס' שם בד"ה אינן ודוקא במהלך ע"פ כולה אמר בסמוך דנאמן: בא"ד ואם אין רואיין לקבל מביאין מדברים וא"ח. ק"ק דא"כ הל"ל לאיתשב במ"ג כשיו שהקשה הטוי"ע לקמן במ"ה בד"ה והטוף: מ"ה והדוגג והקופן. פי' פי' הרע"ב וקשה לי דלעיל מ"ח פי' ופדר בהמות כשהן עומדות ולא מהלכות. א"כ מאי איריא דתני דוגג וקופן אפי' מהלך כדרכו נמי לא. ואין לומר דמהלך מביא וא"ח דא"כ ה"ל למתניתא במ"ג עתוי"ע ד"ה והטוף. וי"ל דהתם דבעינן דוקא עומדות היינו בהרבה בהמות יחד לענין לגרפינהו לאהל אחד כדמשמע מלישנא דעדר. והכא בחתם בלבד מיתשבא שפיר אהל אפי' כשהיא מהלכת. אבל מ"מ קשה דמשמע בתוספתא דעדר המהלך מביא טומאה מדרבנן דהני אין הגזיר מגלח וא"ח עליהן על בית הקבר. מוכח דאבל עמוני מעמת. וא"כ ה"ל למתניתא במ"ג. וש"כ ל"ל אחת משמי אלא לו דתני ושייר. לו דלא תשיב מה דמתיתין מדרבנן. א"כ לא עלרך לו לחלק בין עדר ליחיד. ויתורץ ג"כ מה שהקשיתי מ"ב. ויפלו דברי הטוי"ע ג"כ. ודע דקי"ל דאם דוגג וקופן הוא באדם תיפוק ליה דא"ח מעטה דאדם אין נעשה אהל לעתר (לעיל דפ"ו) וי"ל דמייתי כשובר כוכבים עי' ב"ב (כ) ושובר כוכבים שיצא בחלון. אבל מדנקט בדפ"ו אדם סתם משמע דאפי' שובר כוכבים בכלל. (דזה דוחק לומר דסמיך סתנא על דעשה דאדם אחת כו' עי' טוי"ע פ"ב דבכורים מ"ז ובהמגיה שם) ודומיא דכלים דאפי' כלי גלגלים כו' אלא מקבלי טומאה. והיינו דב"ב לא תברא לפי משכ"ב לעיל פ"ו מ"ב בפ"ד ומתוי"ע: שם רי"ח הבית שבכפיפה א"מ אה"מ. עי' בכס"ב וחוי"ע. ולפ"ד יל"פ דבכפיפה שהה מייתי: תוי"ט ד"ה והטוף. אפי' כשהיא מנפפת בו' מלקמני מיפה קשר בו' כנס בו'. לבאורה י"ל דבכבש אפי' כשהיא מנפנפת בשאלי קטוחיה כיון שהרוח אינו יכול לאוליכה למקום אחר מניאה אה"ע. וכן תפרש בקשר אה"ם אפי' כשהיא מהלכת ובאה מביאה אה"ע:

פרק ט מ"א תוי"ע ד"ה וכל אחיו. וי"ל מאחר שעשה הזיש אינו בחוכה אינה מתפשטת בו'. לבאורה שבאה ז' אין לה מעמד ונפתרת מלקמן מ"ב ודאתריה ומדלעיל רפ"ו: ד"ה בנים. והוקשה לו מהא בו' דכלים שתחת המגדל בו'. לבאורה לחילוק שכתב הטוי"ע לעיל בד"ה כל שהוא דמתולתלת גרעיה מיוצב קושיא ז': ד"ה בחוכה. פי' בדופן

בחבורו בשאלון מטיל חלל עפה לחוץ בפני הטומאה. כפי הסתקה הטוס' שם שברי הרמב"ם. ג) שדברי הרמב"ם כאן טוכל להתאימם עם דבריו שבחיבורו. וכ"ל כאן דאם היה מונח באהלון שיש בו חלל עפה היה חוץ ולא היה טופל בו לא דין נפש אטומה שהיא בוקעת. ולא דין דאם היה מקום טומאה עפ"ע בו': ד"ה סתם. והקשה בו' דמ"ש בו' שהחת ספרח מהוכין. וכ"כ דלפי גא"י דינא דהכא דומה להא דהביא הטוי"ע בפ' דלעיל מ"ג בד"ה והטומאה פ"ש. (נס כ"ל דבגא"י כ"ל תקיה לסוכה) וכ"מ בחבורו ספ"ז מהל' מ"מ: מ"ב ד"ה ומאחוריו. ומהר"ם מילק בין שפוד לאדם דבאדם לא. תימה כיון דשם מוכח דהשפוד שנגע אף מאחוריו של אהל נעשה אהי אחת הטומאה לעמת אדם הנוגע בו טומאת ז' כש"כ אדם הנוגע בעצמו באחוריו של אוהל אינו דין שימאת ז': בהרע"ב ד"ה בוקעת ועולה בו'. אבל הכנסם לאוכו מהור. לשיטתו לקמן פי"ח מ"ח דכלים הטוגעים נמת מטמאים באהל. ישמע הכנסם באהל המת האהל שמאהיל עליו: תוי"ט ד"ה טומאה בוקעת. כיון דאין אהל עפה בו'. אינו מדוייק דהא בשפוד לא בשיון עפה וקני בחלל כל שהוא כבריח מתני דאהנגב ודאי ל"ד דה"ה פחות. וי"ל דמהר"ם קורהו אהל עפה מפני דמשיבהו הוא ממתת שיש להלאה ממנה חלל עפה: מ"ג ממש"כ לעיל פ"ג מ"ו ובעיבובין (סח): מ"ד תוי"ע ד"ה בראשון מהור. אפי' מת בו' א"מ עד שיצא לחוץ כדאמר בו'. הר"ש. לשונו שלא בדיוק דהא לקמן בסמוך מוקי לה להבית בחלא שיגל לאש כפיקה. והכא דמייתי כשהגיע ממתא בפה"ק לבד: ד"ה אין לנפלים. וי"ל דפה"ק הוא כשיצא הולך לחוץ בו'. ויש בזה קלת תימה בשיטו הלשונות בו'. ל"ש אחה מצא בדברי ר"י או אפי' בלשון הרמב"ם והרע"ב דפה"ק מעמת. (ואדרבה מדהולכך הרע"ב במשנה דלקמן לומר דש"מ לגאת ש"מ דפה"ק לא מעמת. ולכן גם קושייתו שם עליו מ"כ. והכא ל"מ מחמת ש"מ לגאת. שהרי לא עמדה לגאת אלא בבית הב'). ר"ש לא קאמר אלא מאשפתא הקבר (והוא לרבותא דאפי' לא יצא עדיין אלא שבה"ק) או אין פנאי להלך (וכש"כ אם יצא לחצו). ומה שאמר אין לנפלים פחה"ק אבל ליצאת הרשא נקיט. וזהו אמר טוסיפו הרמב"ם והרע"ב בגילוי דבריו ומוכרח הוא: בא"ד ולכן ל"ל שהכ"מ הבין בו' היינו משכ"ב אמ"כ יצא לחצו בו'. תמיה דא"כ מהו שהמנה אם נעשית בו' כפיקה. הא בילא אפי' לא היה כפיקה נמי כדמשיק אמ"כ: בא"ד שהרי מכיון שיש עוד בית המילון וכדתנן בו'. שם במשנה אינו מבואר כלל. והרי המוס' בכ"פ בהמה המקשה בד"ה אדם ובפ' יש בכור משבשי דבית המילון היינו פרוזדור (והוא כמו שהביא בסמוך לדעת הר"ש) רק רש"י נדחק בנדה לאדם עוד בית מילון לאלאה מן הפרוזדור בכדי לייחס הא דקאמר הגמ' שם כגון שהוציא בו' ובגרייתא אינתא דתמתאה נפנים בבחוץ. ולהמוס' ל"ל דבוונת הברייתא על הטובר כולו שהוא נפנים היינו בפרוזדור רק לחצו חוצה לו וכמש"כ המהרש"א בנדה (מב ב') בתד"ה וכדר"א. וכדי שלא להכנס בכל הדחוקים בחר לו הרמב"ם דרך לפשטו דגם טובר הוא כילוד מצילת לחצו לפרוזדור ודו"ק: בא"ד ועוד אני אומר בו'. לבאורה זוהי בעצמה הקושיא הראשונה: מ"ה ד"ה יצא. ואפ"ל דהב"מ בשהקיפו בו' שלא נגע הטובר המת בהשה בו'. זה אינו עולה לפי הר"ש והרע"ב. דמ"מ בעמתה האשה בטומאת אהל. ולהרמב"ם ל"ל דילדה תחת כפת הסמים באויר. ויותר ל"ל דמ"ם בכ"מ ול"ל שלא נגע הטובר המי: בהרע"ב ד"ה שפיר. שלא בו'. קשה דהא בבכורות דפ"ג אמר שפיר ושלא יכן בכ"ד. מ"כ ש"מ דב' מילי נינהו. וי"ל דפ"ה הא לאיתא שם (מ"ה) בני גרב ועיין בפרש"י פה"ת שם: תוי"ט ד"ה בשני שפירין. בכר פירש"י הטעם בו' ולי ק"ק בו' דבלוט חשיבא כמאן דליתא בו'. במהר"ת ל"ד דכש"י לא פי' כן אלא דאם מאחר טומאה בלועה מטמאה. אבל אינה לחמת דתסקינן בכבה שם דטומאה בלועה א"מ. קילא אפי' מבית הסתרים:

פרק ח מ"א בהרע"ב ד"ה כוותה הקש. אי מעבבה בו'. נראה דזה ל"ל בד"ה כוותה הקיש דלקמיה. אי דאינו בא אלא לבאר פי' דבוותה: מ"ב תוי"ע ד"ה והבכבות. ואני לא יכולתי לעמוד פ"ד בו' דהא אמרן בו' הוא בשאר שאבד בה קבר בו' משא"כ בחלו בו'. תמיהני עליו דהא בהדיא אמרי' שם ג"כ אינן בהוא מיסך עה"ת נאמן לומר אין תחתיו קבר בו' ומוקי לה ריו"ח שם במהלך ובא ע"פ כולה. וכ"כ המוס' שם בד"ה אינן ודוקא במהלך ע"פ כולה אמר בסמוך דנאמן: בא"ד ואם אין רואיין לקבל מביאין מדברים וא"ח. ק"ק דא"כ הל"ל לאיתשב במ"ג כשיו שהקשה הטוי"ע לקמן במ"ה בד"ה והטוף: מ"ה והדוגג והקופן. פי' פי' הרע"ב וקשה לי דלעיל מ"ח פי' ופדר בהמות כשהן עומדות ולא מהלכות. א"כ מאי איריא דתני דוגג וקופן אפי' מהלך כדרכו נמי לא. ואין לומר דמהלך מביא וא"ח דא"כ ה"ל למתניתא במ"ג עתוי"ע ד"ה והטוף. וי"ל דהתם דבעינן דוקא עומדות היינו בהרבה בהמות יחד לענין לגרפינהו לאהל אחד כדמשמע מלישנא דעדר. והכא בחתם בלבד מיתשבא שפיר אהל אפי' כשהיא מהלכת. אבל מ"מ קשה דמשמע בתוספתא דעדר המהלך מביא טומאה מדרבנן דהני אין הגזיר מגלח וא"ח עליהן על בית הקבר. מוכח דאבל עמוני מעמת. וא"כ ה"ל למתניתא במ"ג. וש"כ ל"ל אחת משמי אלא לו דתני ושייר. לו דלא תשיב מה דמתיתין מדרבנן. א"כ לא עלרך לו לחלק בין עדר ליחיד. ויתורץ ג"כ מה שהקשיתי מ"ב. ויפלו דברי הטוי"ע ג"כ. ודע דקי"ל דאם דוגג וקופן הוא באדם תיפוק ליה דא"ח מעטה דאדם אין נעשה אהל לעתר (לעיל דפ"ו) וי"ל דמייתי כשובר כוכבים עי' ב"ב (כ) ושובר כוכבים שיצא בחלון. אבל מדנקט בדפ"ו אדם סתם משמע דאפי' שובר כוכבים בכלל. (דזה דוחק לומר דסמיך סתנא על דעשה דאדם אחת כו' עי' טוי"ע פ"ב דבכורים מ"ז ובהמגיה שם) ודומיא דכלים דאפי' כלי גלגלים כו' אלא מקבלי טומאה. והיינו דב"ב לא תברא לפי משכ"ב לעיל פ"ו מ"ב בפ"ד ומתוי"ע: שם רי"ח הבית שבכפיפה א"מ אה"מ. עי' בכס"ב וחוי"ע. ולפ"ד יל"פ דבכפיפה שהה מייתי: תוי"ט ד"ה והטוף. אפי' כשהיא מנפנפת בו' מלקמני מיפה קשר בו' כנס בו'. לבאורה י"ל דבכבש אפי' כשהיא מנפנפת בשאלי קטוחיה כיון שהרוח אינו יכול לאוליכה למקום אחר מניאה אה"ע. וכן תפרש בקשר אה"ם אפי' כשהיא מהלכת ובאה מביאה אה"ע:

פרק ט מ"א תוי"ע ד"ה וכל אחיו. וי"ל מאחר שעשה הזיש אינו בחוכה אינה מתפשטת בו'. לבאורה שבאה ז' אין לה מעמד ונפתרת מלקמן מ"ב ודאתריה ומדלעיל רפ"ו: ד"ה בנים. והוקשה לו מהא בו' דכלים שתחת המגדל בו'. לבאורה לחילוק שכתב הטוי"ע לעיל בד"ה כל שהוא דמתולתלת גרעיה מיוצב קושיא ז': ד"ה בחוכה. פי' בדופן

בבמזרח ובמערב (נראה דל"ל אם עומד פתח הבית בצפון או בדרום) או לפון ודרום (היינו כשהפתח במזרח או במערב) כנ"ל. ודלא כהמביה או בעל התו"ע עצמו: משנ"ב הא"ר נעעם דהבית ממת. לבאורה קלת קתיבה לעמ"ש אנכי לעיל פ"ו מ"ב: מ"ב ד"ה כנגדו עד המחוס. ולא קבני לתעלה מן הזית עד דופן המחון כ"ב דל"ל ובמש"כ לעיל ודלא כהגהת ההוי"ע בו' המגיה: ממ"ן ד"ה הכל ממת. בלשון מהר"ם ודוקא בו' שנוגעות בה אבל בו' שאין נוגעין בו' מהורים. והנה מה שהקשה המוי"ע לק"מ כמש"כ הטו"ח. אבל לעד"ל כיון שכ"ח מטמא מאויר ע"כ משום דמזיון דהאוכלין המונחים באויר כאילו נגעו בגופה. רק בשכן אין דין מבוריס לכן כלים אין מיטמאים דהיא אינה אלא לאשון ואין כלים מיטמאין אלא מאה"ע. אבל בתת (אף דכ"ת אין נעשה אה"ע לטולם אף פ"י מת מ"מ) כיון דטיהר בו דין מבורין ואויר כלי הכם בנגיעה דמי כדאמרן לכן ממאים וכאן בעז"ה:

פרק י מ"ג רי"ח הבית ממת וכנגד הטומאה מהור ר' יוסי בו' משמע דלרי"ה מהור אפי' אם יש בו'. ועי"ל דאפי' לר' יוסי אם היה נגד האהוה בזית ובית כאלו זית ג"כ הבית ממת וכנגד הטומאה מהור דזה בכלל בוחה לאו שהרי אין בו כדי שיאחוק בו'. ותמה אכתי על הא"ר שפירש דלרי"ה אינו מהור אלא אם כנגד האהוה הוה מקלת זית. ואפי' לעיל פ"ו מ"ג ובפירושו שם: מ"ד תוי"ע ד"ה הכל. א"כ בין מלמעלן בין מלמטן לא בו' או בזה אלא שנתנו בשתיהן. (ויוצא בזה בב"ב (נה ב') בין ביה"ח ובין ביה"ג. ואולם בני' המשנה ליתנהו לגירסת בין ובין) וכן פי' הא"ר. וע"פ מזמרים (מב פ"ב) והא בין בין קמני ופרש"י דמשמע או בזו או בזו ע"ש. ועי' ב"ב (כ"ד סח) ובמש"כ שם: ד"ה ודבר. דאפי' כתן בעיוהה בו' וע"ב בתחתוה כלוס א"ע אלא מתחתן בו' אפי' אומאה כנגד אהוה. וכ"כ בשה"ד. ותמוה כיון דטומאה כנגד אהוה בוקעת לתעלה וכיון שנתן לתעלה ושתם מתפשטת הטומאה בכל העליה. והבית יהיה מהור דאין אהל לתעלה מהני לבית כיון דאין בהאהוה התחתונה פ"ש. וכן בשו"ע יו"ד סי' שפ"ח ס"ב משמע דאפי' קדש ושתם אם הפליונה קודש בית אחת הטומאה העליה ממאה והבית מהור והוא מהרא"ש בהל' טומאה וכ"ה כתן בפירושו: מ"ו ד"ה בוקעת ויורדת. משמע מדברי הראב"ד דמת שמוטל בחוץ אין הטומאה מיקעת מחתיה לתוך הקרקע. ואינני ל"מ מקור לזה במשנה וגמ'. במת בבית מיטו בכל הכלים שבקרקעיתו עד התהום ממאין כדהביא הרמב"ם לעיל פ"ג מ"ז וכ"ה להביא לקמן פפ"ו מ"ה: ועיין בא"ר שהביה במשנה דכל"ל בריבא אשה תעלה שפחותיה טוגעות בהרובה וש"ו. אך מש"כ בשיטו אוכך עפה ובכ"ה בתוספתא ק"ל דא"כ איך מני מחתיו והבית ממת. דמשמע כל הבית וכדמוכח מהא דפרש בעהלה מוכה וגבה לבד. והלא כנגד האהוה בתקום אלא הנגע שפחותיה ה"ל ניעמר כמו באהוה שאין בה פ"ש דבמ"ב. וכן לשון התוספתא בבבא שאם תעלה שפחותיה טוגעות בתקרה כ"ש בנגבוה מה"א עפה דקאמר הכל ממת קשה כנ"ל:

פרק יא מ"ב תוי"ע ד"ה עד. אחרי' גוד אסיק הקנה. וקשה מהא דאיתא בסוכה (כב) אבל אין ביניהם פ"ע בו' תחתיה ממת ופ"ש בנש"י ותוס'. ומהי דל"ל חבוט רמי ניחא גוד אסיק התחתונה. אלא ודאי גוד אסיק ה"ל והכא ה"ע דאחרי' גוד אחיה תקרת אבסדרה להקנה כדפי' הא"ר. גם ס"ד משמ"כ ה"ל עומאה רעלה אינו מוכן: מ"ג קפולין שמ"ז א"מ אם"ע עד שתהא העליונה בו'. הא"ר הביה כאן וכן מוכן בנרפש"ו ע"ש. ולעד"ל דהאי עד לא אתי לאפוקי מרישא והאי בבא לא קאי עלה אלא קאי אדיעא דמ"ב דתני נתן את הקנה באמצע בו' עד שיהיה גבוה מה"א פ"ש וכ"ז אני הכא ג"כ עד שתהא העליונה בו'. וכה"ג כתבתי בחולין (לא) בס"ד ע"ש: מ"ז בבא"כ ד"ה אם יש בגאותו פ"ע והוא מהר"ש. ומשמע מדבריהם דדי אם יש בהקיפו ג"מ. וזה תמוה דאף דיש באמצע לחבו עפה מ"מ אין אם מקרקע האיסקופה רק גובה אלי עפה. ואהל אינו כי אם עפ"ע בגוה עפה. ובראש"ש איתא לריך איהא עוני לוחנו כדי לרבע בו מע"מ דהיינו שיהא בבינו עפה וב' חומשין והקיפו לפ"ז יהיה ד"מ וחומש ע"ש. וזה נכון. ואף כי גם בפחות מזה יתלא לוחב עפה נגובה עפה. אבל לא יהיה הרוחב הזה רק לתעלה ומשם ולמטה יתמעט לחבו ואנו בעינן אחר בכל משך הגובה עפה יהיה גם הרוחב עפה ואין זה כי אם בכמות שבתב הרא"ש ועי' נפ' דלקמן מ"ז [ובעדיין גם פי' הרא"ש ל"ע כמש"כ בחולין (קכו)]: מ"ח תוי"ע ד"ה והתחוה בקופו. ומיהו להרמב"ם כו' דאיהו ס"ל דבגדיס שנגעו במת כו' אינו כמת לעמת באהל ובמשא. עמש"כ בס"ד בחולין (מא ב') דגם רש"י בשיטתו אחת ובזה יגלו מקומות התוס' עליו שם בד"ה כי ומה שקשה לשיטתם מהגמ' דשם. ולאיתי בכ"מ שכתב על מש"כ הרמב"ם שם שאין מטמאין באהל. אמתני' היא כדבאמרן. וכונתו על המשנה דקפש"ו לקמן שמביא שם בקופו. ומתוה דשם אייני באדם כמבואר שם. ומה שמתה שם על הרמב"ן ממתני' דיש כלים. ג"כ אינהמתיסתיה פירוש הר"ש והרמב"ם שם דמוקי לה באדם ע"ש. וזה כבר כתבתי בגויר (עג ב') ע"ש:

פרק יב מ"ב תוי"ע ד"ה סרידה. וי"ל שהכל ממת הייני כו'. תמוה דהא המשנה אינה מוליאה מן הכל רק כנגד אוירו של תנור: מ"ג ד"ה הבנה. בפי' הראב"ד לפי שבתחלה לא בא בשום כוונה כו'. קשה דהתנן לעיל ספ"ג דמרכך של אבנים וכן קורא של קיטות הוה אהל. ויש לחלק קלת: מ"ד בהרע"ב שנפחת הגג של עליה כו' ונראה כו' מן הפחת שבגג. לשונו אינו מדוייק דהכוונה בכאן שהפחת הוא בתעזיבה שבין הבית לעליה וכלומנא דתוספתא שהביאו הר"מ והר"ש: מ"ו תוי"ע ד"ה מביאה. אפ"פ כו'. ונראה שזהו מדבריהם. עי' לקמן פי"ד מ"ח ב' ג' (ואולי י"ל שהוא מדאוריתא מידי דהוה אמפשע אוהלים דפ"ז מ"ב) ומי' ש"ך יו"ד סי' שע"ח סקי"ד בסופו. ואפשר לעומתה כהנים לא גזרו בזה. ובדברי הרמב"ם הללו יובנו דבריו ג"כ לקמן פפ"ו הביאו התוי"ע שם. דהא אפי' באדם ביטוי קנה הזרוע למעה ממוך לחיבורו לכף אין בו עפה וכמו שתמי שם הרא"ש. אבל הרא"ש שם נראה להביא שהולק עד"ז ע"ש: מ"ז ד"ה אם. לפ שיהכהו כמו מ' שניעות נקרוב כו' זה יחסר בהיקף וכשהגגל בהקיפו כ"ד עפחים יהיר רחבו לפי השבון זה $2/3$ ד' מ' בקרוב מאד. ואי"כ ל"ד במש"כ זש"ז בקרוב כו' ואין מהם לכל קרן מקרן אלא ז' חומשים בגבד כי יהיה עוד $2/15$ ואכתי לא מיקן כלוס: שם אלא שכבר נמלא גם בהיפך מזה כו'. שגה בה במתה"ם. שיטור הטוס' הוא מרובע יבר. ולוור הרמב"ם שם הוא מרובע מעויין. וכן גם שם בגג בזה כמה שהעיותי בגיא

שם

בבמזרח ובמערב (נראה דל"ל אם עומד פתח הבית בצפון או בדרום) או לפון ודרום (היינו כשהפתח במזרח או במערב) כנ"ל. ודלא כהמביה או בעל התו"ע עצמו: משנ"ב הא"ר נעעם דהבית ממת. לבאורה קלת קתיבה לעמ"ש אנכי לעיל פ"ו מ"ב: מ"ב ד"ה כנגדו עד המחוס. ולא קבני לתעלה מן הזית עד דופן המחון כ"ב דל"ל ובמש"כ לעיל ודלא כהגהת ההוי"ע בו' המגיה: ממ"ן ד"ה הכל ממת. בלשון מהר"ם ודוקא בו' שנוגעות בה אבל בו' שאין נוגעין בו' מהורים. והנה מה שהקשה המוי"ע לק"מ כמש"כ הטו"ח. אבל לעד"ל כיון שכ"ח מטמא מאויר ע"כ משום דמזיון דהאוכלין המונחים באויר כאילו נגעו בגופה. רק בשכן אין דין מבוריס לכן כלים אין מיטמאים דהיא אינה אלא לאשון ואין כלים מיטמאין אלא מאה"ע. אבל בתת (אף דכ"ת אין נעשה אה"ע לטולם אף פ"י מת מ"מ) כיון דטיהר בו דין מבורין ואויר כלי הכם בנגיעה דמי כדאמרן לכן ממאים וכאן בעז"ה:

פרק יא מ"ב תוי"ע ד"ה עד. אחרי' גוד אסיק הקנה. וקשה מהא דאיתא בסוכה (כב) אבל אין ביניהם פ"ע בו' תחתיה ממת ופ"ש בנש"י ותוס'. ומהי דל"ל חבוט רמי ניחא גוד אסיק התחתונה. אלא ודאי גוד אסיק ה"ל והכא ה"ע דאחרי' גוד אחיה תקרת אבסדרה להקנה כדפי' הא"ר. גם ס"ד משמ"כ ה"ל עומאה רעלה אינו מוכן: מ"ג קפולין שמ"ז א"מ אם"ע עד שתהא העליונה בו'. הא"ר הביה כאן וכן מוכן בנרפש"ו ע"ש. ולעד"ל דהאי עד לא אתי לאפוקי מרישא והאי בבא לא קאי עלה אלא קאי אדיעא דמ"ב דתני נתן את הקנה באמצע בו' עד שיהיה גבוה מה"א פ"ש וכ"ז אני הכא ג"כ עד שתהא העליונה בו'. וכה"ג כתבתי בחולין (לא) בס"ד ע"ש: מ"ז בבא"כ ד"ה אם יש בגאותו פ"ע והוא מהר"ש. ומשמע מדבריהם דדי אם יש בהקיפו ג"מ. וזה תמוה דאף דיש באמצע לחבו עפה מ"מ אין אם מקרקע האיסקופה רק גובה אלי עפה. ואהל אינו כי אם עפ"ע בגוה עפה. ובראש"ש איתא לריך איהא עוני לוחנו כדי לרבע בו מע"מ דהיינו שיהא בבינו עפה וב' חומשין והקיפו לפ"ז יהיה ד"מ וחומש ע"ש. וזה נכון. ואף כי גם בפחות מזה יתלא לוחב עפה נגובה עפה. אבל לא יהיה הרוחב הזה רק לתעלה ומשם ולמטה יתמעט לחבו ואנו בעינן אחר בכל משך הגובה עפה יהיה גם הרוחב עפה ואין זה כי אם בכמות שבתב הרא"ש ועי' נפ' דלקמן מ"ז [ובעדיין גם פי' הרא"ש ל"ע כמש"כ בחולין (קכו)]: מ"ח תוי"ע ד"ה והתחוה בקופו. ומיהו להרמב"ם כו' דאיהו ס"ל דבגדיס שנגעו במת כו' אינו כמת לעמת באהל ובמשא. עמש"כ בס"ד בחולין (מא ב') דגם רש"י בשיטתו אחת ובזה יגלו מקומות התוס' עליו שם בד"ה כי ומה שקשה לשיטתם מהגמ' דשם. ולאיתי בכ"מ שכתב על מש"כ הרמב"ם שם שאין מטמאין באהל. אמתני' היא כדבאמרן. וכונתו על המשנה דקפש"ו לקמן שמביא שם בקופו. ומתוה דשם אייני באדם כמבואר שם. ומה שמתה שם על הרמב"ן ממתני' דיש כלים. ג"כ אינהמתיסתיה פירוש הר"ש והרמב"ם שם דמוקי לה באדם ע"ש. וזה כבר כתבתי בגויר (עג ב') ע"ש:

פרק יב מ"ב תוי"ע ד"ה סרידה. וי"ל שהכל ממת הייני כו'. תמוה דהא המשנה אינה מוליאה מן הכל רק כנגד אוירו של תנור: מ"ג ד"ה הבנה. בפי' הראב"ד לפי שבתחלה לא בא בשום כוונה כו'. קשה דהתנן לעיל ספ"ג דמרכך של אבנים וכן קורא של קיטות הוה אהל. ויש לחלק קלת: מ"ד בהרע"ב שנפחת הגג של עליה כו' ונראה כו' מן הפחת שבגג. לשונו אינו מדוייק דהכוונה בכאן שהפחת הוא בתעזיבה שבין הבית לעליה וכלומנא דתוספתא שהביאו הר"מ והר"ש: מ"ו תוי"ע ד"ה מביאה. אפ"פ כו'. ונראה שזהו מדבריהם. עי' לקמן פי"ד מ"ח ב' ג' (ואולי י"ל שהוא מדאוריתא מידי דהוה אמפשע אוהלים דפ"ז מ"ב) ומי' ש"ך יו"ד סי' שע"ח סקי"ד בסופו. ואפשר לעומתה כהנים לא גזרו בזה. ובדברי הרמב"ם הללו יובנו דבריו ג"כ לקמן פפ"ו הביאו התוי"ע שם. דהא אפי' באדם ביטוי קנה הזרוע למעה ממוך לחיבורו לכף אין בו עפה וכמו שתמי שם הרא"ש. אבל הרא"ש שם נראה להביא שהולק עד"ז ע"ש: מ"ז ד"ה אם. לפ שיהכהו כמו מ' שניעות נקרוב כו' זה יחסר בהיקף וכשהגגל בהקיפו כ"ד עפחים יהיר רחבו לפי השבון זה $2/3$ ד' מ' בקרוב מאד. ואי"כ ל"ד במש"כ זש"ז בקרוב כו' ואין מהם לכל קרן מקרן אלא ז' חומשים בגבד כי יהיה עוד $2/15$ ואכתי לא מיקן כלוס: שם אלא שכבר נמלא גם בהיפך מזה כו'. שגה בה במתה"ם. שיטור הטוס' הוא מרובע יבר. ולוור הרמב"ם שם הוא מרובע מעויין. וכן גם שם בגג בזה כמה שהעיותי בגיא

עם: מ"ח ד"ה כ"י מעכר. כ' יהושע דריש"ת ור"י דהכא בחלה שיעמה כו'. והנה הרב"ב שפסק דלא כר"י וכ"ע דקתם משנה דרפי"ד דלא כותיה (עמש"כ במולין קכו). ופסק כר' יהושע ע"כ דלא ס"ל דחלה ניכו:

פרק יג מ"א שיני המאור רוש מאנעיים כו'. נראה שהוא שיעור גדול ממלא מקדח וכ"מ מפי' הרמב"ם. ומשכרת הוא ממ"ב נתן את המקרה בתמצא כו' והעליון מלא מקדח. ואילו היה אנעיים כו' שיעור קטן. למה יגרע זה משיריו. אבל אם הוא יותר מ"ח דהכא כיון דהיה דעתו לקתום כולו ולא גמרו מחמת סבה כדאיתא בתוספתא (הביאה הסוי"מ) לכן בטל משיריתו. משא"כ הא דמ"ב דאין דעתו לגמור קתימתו לכן נשאר בחשיבותו: **ולכאורה** לפ"ז יקשה לפרש"י והר"ן במולין (נב ב') בני נקדרה בקלב מרפה שאם מחמת המעמוד על מפח ופי' ז"ל אם היה מושכו כו'. ולפ"ז יותר הקלב $2/3$ מפח כמש"כ שם המרכ"ת והפר"ת ביו"ד סי' מ"ח מ"ד והוא ב' אנעטות וד' אנעטי אנעב בגדול. ובבכורות (נא) מקקין דקלב מאם שומר ממקדח קטן על רופאים. וא"כ מקדח גדול על לשבה ודאי הרבה יותר משיעור זה. ואנכסון של אנעטיים (אפי' אם נפרשם בגודלים כדמשמע בפסחים (קט) בני רביעית דמוכח שם מהמשנה דכוותם אנעטיים כו' דשם הוה גודלין. ואף דאנעטון כאן לא משמע הכי דמדקתמר על רוחב הגודל מכלל דמעיקרא לא גגודלין מייני) על אנעב אינו אלא אמת מעב מן אנעטיים ורבא אנעב לפי הכלל המבואר בתוי"ט במשנת ערובין. וא"כ אפי' בגדול אחר אינו רחב רק אנעטיים ורבינו אנעב הוא יותר מן רבוע אנעטיים על אנעב מפני קטות הבגדול אחר יוצאים הוה לרבוע אם מעמידנו בחוטו (לבד מה שאנכסון אינו מגיע לחשבון זה כל"ל). ומלא מקדח גדול הוא שוד יותר מקלב קטן דהוא אנעטיים וג"ש אנעב כדאמרן: **וכל** החשבון הזה שכתבתי הוא אפי' אם נאמר דשיעור מלא מקדח הוא ממש כמוהו בגדול. ואפשר לומר דרבוה דרוחב המאור הוא כרוחב המקדח. אבל המאור נ"ל מרובע. שיש לו שוד זויות נוספות על מלא המקדח ויהיה הקטנות יותר מזקה: **ולהרמב** הקטנות נ"ל שאם מפרשים דהאי שיעורא שאם מתחת מעמוד על מפח דבחולין שם קאי על יותר מכקלב לפי המסקנא שם דדוקא יותר מכקלב מרפה. אח"ז מלאתי כן להש"ך יו"ד סי' ג' סק"ה בשם הרדביאם. ויותר מכקלב אין רבוה יותר מעב כדפי' הנקה"ל ואפר"ת שם. אלא הוא הרבה יותר. ודאיה לזה קלת מהא דבעי שם וכמה יותר מכקלב ולכן נוכל לומר דקלב שאם הוא פחות הרבה מב"מ בהיקף עד שאפי' כמלא מקדח גדול של לשבה (שהוא יותר מקלב שאם). הוא פחות מב"מ בהיקף עד אלא נוכל להעמיד בתוכו רבוע דאנעטיים על אנעב: **אמנם** התוס' בב"ב (יא ב') בד"ה רקיק כתבו דשיני המאור שיעורו פחות ממלא מקדח. ואין עליהם קושיא ממ"ב. דשם פי' שם דלאויר אינו כמו למאור ושיעורו במלא מקדח בינוני. ולשיטתם בהא דחולין בד"ה לבשמתא נוכל לומר דהוא פחות מאנעטיים על רוחב הגדול ולכן גם שיריו כמותו: **והשתא** דאתינא להכי (דאויר אינו כמו למאור) יש לישב ג"כ לפירש"י והר"ן ונאמר דאף דחולין שהוא לאויר בחמלמו שיעורו פחות מדלמאור, בשיריו צריך שיעור גדול יותר משיני מאור. דכל שהוא פחות משיעור מלא מקדח בינוני לא חזי לחילוה לכן אנעטיים בחמלתו. משא"כ הבעוי למאור אינו בטל משיעורו אף בדלא נשאיר ממנו רק רוש אנעטיים ע"ל הגדול. והפוך בה כי לדעתי הדברים נכונים בעז"ה: **שם** להביא המומאה ולהוציא המומאה. בל"מ ול"ש משמע דה"פ כגון אם היה אהל ממון לבית נגד החלון, אם היה המומאה תחת האהל מבית אה"מ לבית. ואם היה בבית מוציא אה"מ נאהל מי בפרק דלקמן מ"ד. וכן משמע לקמן בפרש"י שוכה (כח) ד"ה כמלא כו'. אבל הא"ר מפרש להוציא המומאה הייט להעיל על הפתחים שבבית. והכהו מרי גוזרי שכתבתי בלהביא אה"מ כו'. אולם לא כן משמע לעיל פ"ג מ"ו בזית כו' להעיל המומאה אפ"ה אבל להוציא אה"מ כו'. הרי לך להדיא דלהוציא אינו להעיל: מ"ג מוי"מ ד"ה או שפתחתו. ובמומאת מהר"ם שפתחו. כי רוח משמש בל"ז ובל"ע כמש"כ רש"י בבחמים (נב מ'). וכן דלת בכתף קורלתו בכיוני ל"ז. ובתחלה קורלתו בל"ג בה. הגיפה כו'. ופתוי"ע פ"ב דנזיר מ"ב ד"ה הזה: מ"ד ד"ה ולחספתי. ולא ממכני כו' פ"ת תחת ב' כו'. חוקר עוד לומר וס' תחת ג' כי שיכים ממולא הבנים. עי' פ"ע דבדה מ"ה בתוי"ע ד"ה לתרומות: מ"ה ד"ה ופחות מבגילה. ולא מסתבר לומר משום דלא ממלאי אחריני ממבע. אבל תמה דע"כ סברא זו מוכרחת מהא דפחות מבזית בשר ממבע אפ"פ שהוא מדיין עלמו בטומאתו רק משום שאינו ממלא אחרים. דאין לומר דפרחה ממנו המומאה. דא"כ אין יכולים בי אלאי זיתים לרבנן דר' יוסה לעיל בדפ"ג. ומי' בפ"ג דטהרות מ"ד. ועל פי' הרמב"ם לבאורה קשה דא"כ דבאין מוכשרים אפי' בכגילה שמי. וי"ל קלת מפ"י המשנה דכלים פ"י מ"ב אין מקיפין לא בדגילה שמיה כו' לפי' הר"ש ובתר"ב שמה. אך הרמב"ם שם לא אפי' כן. שוב בינותי בהרמב"ם בחבורו שהמעם הוא משום דפחות מכגילה אינו חשוב אלא ומבטלה אבל בגילה מציב ולא מבטל ליה פ"ש: **מ"ו** ד"ה ולא בזית. שמש"כ לעיל פ"ג מ"ז: **בהר"ח** לתוי"ע ד"ה ולא בגילה כו' אוכלים שהוכשרו כו'. ולהרמב"ם בלא"ק לק"מ כו'. הן לדידיה דיעה דמתעבין הייט בלא הוכשרו. יקשה מדוע לא מני בסיפא פחות מבגילה אוכלין שהוכשרו דאינם מתעבין:

פרק יד מ"א תוי"ע ד"ה הזית. אלא מדבריהם. אבל בפי' כתב ואלו השיעורין כולן הל"מ ומי' בפי' פ"ו דמקוואות מ"ז ומשש"כ לעיל פ"ב מ"ו: ד"ה גבלית. ונשייר מן האמצע. אולי נ"ל ומיותר וכ"ל דקנוותיה משוקעים ואמלכה מיותר ושוה: **מ"ג** ד"ה ריב"ב. דמאחר דמלאתה דרבנן היא כו'. ומה יענה למה שפי' כאן דאבל"מ היא כמי שבטלתי לעיל ואפ"ה פסק כריב"ב. ונ"ל דלהכי פסק כוותיה דמקחבר מעמיה וכזה מצא הרבה בשוקעים: **מ"ד** ד"ה עומאה. ופשוט הוא. ולי הדבר צריך תלמוד. דלבע"ד דהא לעיל הזית כו' כ"ש היינו שבולא נגד ר"ה כ"ש אבל מ"מ הוא בתנך קיבוהו כנגד כל הפתח או לכה"פ כנגד רוחב שפת מספתח. והכא מיירי שאינו כנגד רוחב הפתח אלא בתנך ג' אצבעות: מ"ו בהרמ"ב ולא ע"ב פ"מ (והוא מלשון הר"ש) ופי' התוי"ע דר"ל בינוני ומשום כך בוקעת ויורדת. ואני תמה דאפי' היה בינוני בפחד כיון דאין מן הסתפון לתנך פ"מ עומאה בוקעת ויורדת כדלעיל פ"ג מ"ח גבי ביב דאם אין בו פ"מ עומאה בנים מה שבתוכו מתא וכן בכ"ד ופ"ב. גם ק"ל דאמאי הבלון מביא אה"מ הלא התחתון מתעבר אם אינו בטל שיש בי"פ דלקמן דהרי הזית עלמו ג"כ א"מ העומאה כיון שהוא מחובר לבית: מ"ז מוי"ע ד"ה אין. מפני דהכא דלא בוחיה. תימה דהכא כיון דאין בשום מקום פ"מ אין יביא אה"ע לאיזה מקום. והמס שאינו דיש בהן פ"מ. וכן נמ"ד

הבית גדול וגם הזית בעצמו יש בו פחח רק שאינו נמשך על רוחב פחח הבית כי אם פג רוחב פחות מעפח. ולהאלא א"כ נפרש כו' שבדבריו לעיל יש קלת קיום לדבריו שבכאן:

פרק טו מ"א במשנה קפולין זה ענ"ז כו' מבליות ש"ע כו' ואם היו על מיש כו'. עעם מילוקן הוא משום דכ"ד המקבל עומאה אינו מולן וכן אינו ממעם כדלעיל פי"ג בכופח ומי' ח"ל. וכ"מ מלשון הרב"ב לקמן מ"ג. ולזה מבליות על עץ ע"כ מיירי בית להן בית קבול דמקבלי עומאת אוהלים (או משום דנזרו עומאה על פמומי כ"ע. אך זה אינו לדעת הר"ש שם לעיל מ"ה שביאו התוי"ע שם בד"ה ופחות ומכבילה וכן לתחום' בג"ב (כ) ד"ה ומובד טוכבים) ודומיא דהני מבליות מייני ג"כ בתמ"ב וכדמשמע שם נמי מפי' הרב"ב דמדמי אותם לה דכלים המובעים בתת כו'. והתוי"ע שם שהבין דמייני בפשוטות ל"ד במתכ"ת: **מ"ב** בהרב"ב התן המס אין האהל מתחשב אלבן כו'. הנה לעומתו לעיל פי"ח מ"ח דחבב ה"ה כהלל לעמת לף באהל. יקשה בכאן מדוע כלים שמחת הבניה עהורים לעומתו באהל וכמו שהקשה עליו התוי"ע לקמן בנפע"ז בד"ה ומתאוהו. ונ"ל דמעמש דאין האהל מתחשב הוא משום חבורין דהוא מדרבנן לדעת הרמב"ם בפ"ה מהל' ע"מ ה"ב. לא החמירו בה כ"כ שיעמת לף באהל. ומע"ל דלף לשיעמת המולקים דס"ל דהוה לאוריתא. ה"מ בחבורי אדם אבל בחבורי כלים מודו דלא הוי אלא מדרבנן וכדאשכחן בשאר אה"ע מילוק בין אדם לכלים בפ"ה דזבים מ"י. ולולא דמסתפינא הייתי אומר שבגת' דזיר (מב ב') (אשר נדחקו המוס' והמפרש דלבאורה קושית לקוניא דע"ז) ע"ש וכ"ל כאן בחבורי אדם באדם כאן בחבורי אדם בכלים. שוב ראיתי שכבר קדמני בחלוק זה המל"מ שם ה"ב. ומן המאור מראה שהתוי"ע בתחילת כבוד תורתו ל"ד בתש"ב ומשום חבורין נמי ליכא כו'. דלהדבה דוקא משום חבורין הוא דאתיין עלה לחיוון הרב"ב משום הא דאין באהל מתחשב. וגם בלא"ה דבריו תמוהין בתש"ב דהאי דיקרב בדיקרב לדיקרב. הא כיון דהרב ה"ה כהלל אף לאחר שפירש א"כ בעלא לתשומה ה"ה כמת והשניה הוה דיקרב והטבע בה הוה דיקרב בדיקרב: **ד"ה** עד שיהא. והשתא קאמר כו' דמה שבתוך הרבוע אינו מלטרף. לפי לשון המשנה משמע דהשמעינן שאין הבמה שבבגד מלא הדפנות מניה את העומאה עד שיהא בו שפח לבד הבליעות: **משנה ז** אפי' כבלו על עכן. פי' הרא"ש שלא היה אלא לפי שעה כו'. תימה דהרי כתיב בקרא עד היום הזה (ובין בפתחרת ישראל בבוצה פי"מ): **תוי"ט** ד"ה ובטלו ושמע מינה דטוסת אחר דגרסי הכא בטלו ט' ליתא כלל אבל הרמב"ם כו' וע"ש פוגיא דטיבוחין ודסוכה כו'. וע"ל דהרמב"ם אינו כהוא לומר כו' שבתבו התוס' שם ושם. דהתם' לא דחוהו רק משום דה"ל יותר להביא מן המשנה אבל לני' הרמב"ם במשנה בטלו ואפי' דמסתמא בטל מ"מ אדרבה המשנה סברה כמתני' דטיבוחין. ולפ"ז סתמה המשנה דוקא כל' יוסי ולכן פסק הרמב"ם כוותיה. וע"ל ראיה לני' הרמב"ם ופיבוחו מתתי' המסוכה דלעיל דמשמע שם דאפי' תנן לא בפי ביטול. וע"ש לישב זאת לני' המוס'. אולם ע"ש הא דפסק בפ"ד מהל' סוכה הי"ב לאפי' עפר בפי ביטול והוא כרבנן וכן בפ"ג מהל' מיבוחין הי"ב מוכח דפסק כרבנן: **מ"ח** עשה ראשה כו'. מי' במפרשים שבדאקו. ולעד"ז דהתנה בא לאשמעינן כמות המפשטות עומאת הגולל בקורה במסכה ובגבהה. ואמר דבמסכה בין עומדת בין עומה אינה מתפשטת אלא כנגד הפתח. ובגבהה. יש מילוק דאם ראשה הוא הגולל דהיינו עומדת אינה מתפשטת אלא עד ד"מ. ומתילה מישמעת דבטוכנת מתפשטת בכל גובה עביה כמה שהוא. והעמס נראה דהאורך דרך לקון אין מה שלמעלה מד"מ. אבל מהשיני אין דרך לקון: **תוי"ט** ד"ה אבר. ובפפ"ו הר"ב משורש כו'. אם לא נראה שום משמעות רק בסוכה (מד) משמע כן בסוגיא ובפירש"י ע"ש: **ד"ה** מסור בסוכה. ודוחק לומר דהר"ב על דב"ש מהדר כו' דקשיין מרמי כו'. ואני תוסיף עוד דא"כ עשה דב"ש ודב"ה אחד. אבל נ"ל דהרב"ב מפרש כל שהוא דתוספתא כמשמעו (דלא כהתוי"ט דהייטו ד"מ שנמשך אחר הר"ש שהשיאה לכוונת הגמ' דסוכה בתקנא) ול"ל דש"כ לא בעינן שיעורא בחבר לב"ש ד"ח ולב"ה ד"מ אלא בהאיטה פחותה לאויר דהייטו שהמעבות מקיפות אותה מכל לד דאז אם אין בה בשיעור בטלה לגבי מעבות דסכיבותיה כדפירש"י בסוכה עשה בשיעור אבל בשפחותה לאויר לא בטלה לגביהן אפי' בפחות מד"ש לב"ש. ועי' בז"ח דבראה שכוון למש"כ. ואין זה ענין להגמ' דסוכה דלא בהר"ש: **מ"ט** ד"ה בהמה. שבפתה כו'. ולי נ"ע דשה פרכינן בסוכה (כד) בין לאמר דאחר שמא תבנה מדאוריתא כו'. אלא מעתה לר' מאיר הפתח משום גולל ע"ש:

פרק טז מ"ב בהרמ"ב בין לדרך הסמוך לבה"ק. והוא מהר"ש. אבל בגמ' לא נאמר סמוך אלא בעיר אבל בדרך נ"ל סמוך אלא דרך בה"ק ומשמע דהולכין דרך עליו לבה"ק לא שאינו סמוך. וכ"מ בתמ"ש בפי' ובהבורו: **מ"ג** בתוי"ע שבנותה מהר"ש נמחק בתחלה. אין אחת שגם בב"ב (קא ב') סוגיה המשנה אחת בלתי חיבת בתחלה. אבל הרא"ש והא"ל גרסי לה ונדחקו לפרשה. ול"ל דאחיה לאפוקי אלא תחלה אלבה ואח"כ לבוף כ' אחה אלא אחד וכדמסיים בסיפא שאינו מתחילה מלאו כו'. ונכון בעז"ה: **מ"ה** המפנה קברו מתוך שדהו אלבה כו'. התוי"ע המתיק התוספתא המפנה קברו לרה"ר כו' (ומשמע דגא לפרש בה משמיעו) אינה ענין כלל לה כמוכן. והרא"ש פי' מקברו שם אחמתא לפנותו. וקו"ל דהא משמע בר"פ דאפי' פ"ד לפנות יש לו תביעה. ול"ל לפרש ע"פ התוספתא דאמי שם מי שנפחת קברו לתוך שדהו תפנה עצם כו'. ופי' שהיה נקבר קמון לשדהו ונפרץ אח"כ הקבר לתוך שדהו: **שם** רש"ש כו' יש לו תביעה. כו' מו"ח בשם הרא"ש. ולא הביעתי לאייתו מן אוכל דדמהו דהתם מייירי בעפר שהופר בבדיקתו ואין לו ענין לעפר תבוקתו:

פרק יז מ א תוי"ע ד"ה כל בוכר. אבל מהר"ש כו' ולהכי קאמר הכא דעד עומק כו' עמק. וקשה מדוע מפסיק התנא בשיעור עומאת העומק אחר הוא בוה במורד ובמעלה לבין סדר תבמן האורך במעלה. עפי ה"ל לפרש דעד עומק הבורך יוכל להמשיך הכרעתיו בארן דבשיעור זה תנים שהחריפה אליהם ותוליכם עמה ועפי לא: מ"ב ד"ה עד עד שם. ואכתי נ"ל ג"ל לכתוב ו' כו'. ונ"ל דאתו לאשמעינן דאפי' פחות מה' נמי עמש"כ בפ"ד בפ"ב דכלים מ"ב: **מ"ה** ד"ה עליה. וכתב מהר"ש וג"ל דהכוון דקאמר כו'. יל"ל דפיקר המכוון במכוון הוא לאפוקי אלא יהא העליון נעתק מכונה התחתון לאיזה י"ל אפי' כל שהוא. ומתילא נכלל בזה גם כן אלא יהא רחב יותר. דהמותר יהא נמוי לגד:

פרק יח מ"א בהרפ"ב מו בוגר בגוד. דלגו כלי הפ"ח. ג"ל דאפי' טוי כלי. הפ כלי חגנים לא מקבלי טומאה. ופי' גיטין (מב): ד"ה במד"ח. ואילנות כו'. ג"ל לפרש להוריה לתימר כו' שכתב לקמן במשנה הסמוכה. וגם בשאר אילנות דאינן מוכשרין בגלירתן לא שייך כלל דברי ר' יוסי לפמ"ש המו"מ ד"ה ומכר לשון. אבל נראה דטוחת הרע"ב (וכן הר"ש) דמשום קנסא אסרו עליו לאכלם הוא בעצמו. ולזו משום הכשר כפי' הרמב"ם וכ"מ מג' הר"ש. ואפי' אם יגלרם לאכילה. ולא כהתו"מ אשר הביאם גפי' הרמב"ם: תוי"ט ד"ה ואם עבדו. ומה שהקשה דמלתא דפשיטא הוא ל"ק דטוחא כו'. אבל פשוט דטוחא הר"ש כיון דבבר תני דמיד חוץ לבה"פ אחרים מקבלין מהן אבל הן בעצמן לא. ממילא ש"מ ג"כ דלא יגעו בהם: מ"ב בהרע"ב וא"ל דלא ר"י ל"ת כו'. משמע דר"ל דנפ"ח מתיא מחמי' לא כל"ש. ולא מחוור דא"כ הל"ל חוץ מגפן כדקתני גבי זרעים. ולשון הר"ש והרא"ש אינו כן: מ"ג חוץ מאילן סרק שאינו עושה פירות. וכתב הרמב"ם בפי' ולא נצון מזה שיש אילן סרק עושה פירות לפי כו' ע"ש, ולעד"ל דכלפי שבינו בפ"ו דכלאים מ"ה דר"מ סובר דהכל אילן סרק חוץ מן הזית והתאנה ור' יוסי סובר כל שאין כמוהו טומנין בזית שלומות ה"ז אילן סרק. קמ"ל הכא דלגידול זה לכ"ע דוקא שא"ע פירות. ואולי לזה כוון הרע"ב ונכון בפז"ה: תוי"ט ד"ה מזרעת. ומהר"ש כתב דל"ק דהא כו' אינם עושה בה"פ כו'. ל"י מה תיקן בזה דמ"מ כשמוכרם הרי הוא מסיח את הספר. וגם דברי הר"ש לא הביאתי במש"כ דהיכי שרי להחזיק כו' דזה יקשה ג"כ על בה"פ הראשון דאיך מוחר בזרע הנקבר: מ"ה רש"ח אף המוזק בה"פ עסור. המפרשים נדחקו בפירושו ומעמו. ול"נ לפרש כפי אשר נראה בזאתיו כלי ענול וכבד אל מתכת שמשגלין אותו על עפר מיחות להשביחו ולהקשותו. וזהו כוונת ר"ש המוזק (ל"ל שמעגיל כי עבעת נקבת מיקלת פ"ש מיגולה וכן ויעזקהו דקבת פירושו שעשה גדר מגול סביבו. בהבלי המזבח) בה"פ מראה. לפי שמתקשה הספר מלמעלה ואין הטעם שמתחיו ניכר כולו על הספר ממעל. וכמ"ש ל"ל דהא דאמרי' במיזונין (נ' ב') ובכ"ד בה"פ שיעלה עסור אינו אמר פירושו שנדבק ומתקשה הספר דשוב אין הטעמות ניכרות ולכן מהור. כי פירש"י שם שבבר נירושו כו' ופשמתו מכשיטור הוא דחוק דנהי דהכליעות נירושו ומשתברו. אבל אומן שכן נשומק איך ישתברו ויפשתו וכיון בנע"ה. רק מומד לגגדי גמ' דכתובות שלהי פ"ב דמסיים שם על הא דבה"פ שיעלה מהור מ"מ ת"ל לעלם בשטורה שלא ידע בגגל. דמשמע קלת כפי' רש"י. אבל בשאר מקומות שהיא שם אלי מיומה ליתא לזה קיומא. וקרוב בפיני שבכתובות כתב איזה תלמיד עה"ג פי' זה מדברי רש"י ואח"כ הבינוהו בטעמיה בפנים: מ"ד בהרע"ב ד"ה ומעמה. כדי שיהא יולא דרך נקבי הבנבה. והטעמות ישאלו לבדם בבבה וילאו:

סליק מסכת אהלות. בעזרת ה' צבאות:

מסכת נגעים

פרק א מ"א חוי"ט ד"ה שהן בסופו. ומ"מ לאיתי כו' בת"כ כו' וא"ל ג"כ דאמיא כר"מ כו'. לא מפיו אנו חיים כי הר"ש הביא ג"כ הת"כ וכתב עליה דאמיא כר"מ: מ"ב ד"ה הפחוד שבגלב. בפוף דברי הרמב"ד אגא זה הפרש בין בהרת לשאת כו' ובל שאת דיהה ממנו. לבאורה ה"נ לגביה סיד מחת שאת. אבל נראה אשר דבריו מיוסדים על מסקנת הגמ' בשבועות (ו ב') וכדתנא ר"ש ע"ש הביאה גם הר"ש: מ"ג בהרפ"ב ד"ה לטהליט וכו'. אם היה אחר ולא הספיק להסגירו מד שהפך לבנן כו'. משמע דבפיגון מכ"ש שהכהן יראה בעצמו שנהפך לבנן. אבל בשאר בנפ"ד לקמן בשהיגת אל הכהן ויש בגגע אחר לבן ממש. וכמ"ק בהמ"ב שהביא התו"ש בד"ה את שנולד לו פקיון אחרי הראותו אל הכהן יכול אם ראה הכהן שהוא פושה וטולך כו'. משמע דבשאר לבן לא בשיגן שיראה הכהן: ד"ה לפשוט את ההופך. לאחר שהוזקק להסגר כו'. ל"ד הוזקק אגא לאחר הסגר מן ממש: הוי"ט ד"ה לפשוט את הבומד (הב') כו'. משמע דאלו הד' מראות כולן שוות ומלטרפות וזו שייעתא לדברי הרמב"ם כו'. לבאורה י"ל דיש חילוק בין לידוף לחילוף. דאף דבנתחלף הולו הדין כמו שהיה. מ"מ אם נתחלפה מקלתה כמו שנייר בשם מהר"ם בדיבור הקודם הוו כמו ב' ענינים. וא"כ אחת חדשה (והיא אשר נתחלפה) ויסגיר מליה. ולכן גם דבריו לקמן שפ"ב ע"ד הרמב"ם בפי"ד אינן מוכרחין. אמנם לקמן פי"ח מ"ד פליג ל"י על הלוף וא"ש על לידוף ופקיון. מוכח בשבת התו"ש ושמע"ש לקמן בת"ד: באא"ד אבל אי לא מתמבע יש מהן דטהור כו'. ל"ד בתחר"ש דכיון דאשבינו לה בעומד בפוף אשון לית כאן טהור ומעמ. אגא באותן שהן מלטרפות מעון הסגר שני. ובשאינן מלטרפות מעון הסגר בתחלה: באא"ד וקבא דמתיב כו' והכה הנגע ממד בעיניו כו'. ולי יש לומר דהקבא גופיה מפרש דהכוונה שלא פשה הנגע ובעיניו פי' בעיניהו ע"ש בפרש"י ומדש דלא כתיב ולא פשה בו"ו: באא"ד ואח"ש שמטיים בת"ב והנה כהה כו' הנגע שאם כהה והעז כאילו לא הסה אחרי מגיעה בו. ולי י"ל דהרי מגיעו לשון והנה דמשמע על זמן עבר כמו והנה מ"ש דר"פ מקן דפי' שהיה חלוש. ה"נ דורש והנה (היה) כהה הנגע (דבכתיו): מה שהביא התו"ש בשם פי' הרמב"ם תמוה. דהא אפי' לא נתמעטה כלל בסוף שנוש שי מהור. וכן פירושו קודם על הסגיר אה"ע בפ"ש דאשון ח"ת לחולמו ע"ש. ולכן השמיטו התו"ש ולא הביאו דברו: מ"ד תוי"ט ד"ה ר' דוסא בסופו. ירקרק ואדמדם פושין מאל"ח כו'. כן כמו שפושין מזל"ז כמו כן מלטרפין זה שם זה כמו שהביא התו"ש לקמן פי"ח מ"ד וכ"פ הרמב"ם בחבורו בבפי"ב מהל' ע"ל. וא"כ עפי' ה"ל לכר"ש לחבור לידוף כמו דמשבן בנעני אדם. אגא דנקט הדין שמפורש במשנה. אבל ל"י אם עשה משמעותו תדוש בנגעי אדם נקטה הדין לגבין לידוף. ובנגדים נקטה לגבין פקיון. ואולי נאמר כאן כדמשני אבי בינמות (לא ב') ובש"מ יגיד פליו ריבו. ומהר"ש הביא התו"ש לקמן פפ"י משמע דיש סברא לומר דפושות זו לזו אפ"ג דאינן מלטרפות: מ"ה מבוגלת. פי' הרפ"ב כמין מבגר ע"ש שיעשה באמצע של מיר והוא מהר"ם. ול"ל דעיר בגורה נקראת כשמעמד מקיפה והיא בתוך. וכן המתיר נקראת מבוגלת כשהיא באמצע והנגע מקיפה כחומה: בהרע"ב ד"ה הקיפה. וכן הבהק שבשבת היה מד' מראות כו'. הסתיק לשון הר"ש ולא הרגיש בתחר"ש שיש בו ע"ם דמה עניין ד' מראות לתמיה: חוי"ט ד"ה הקיף. וי"ל כו' שהיא מכה עריה כו' ואינה מעמאה. תמוה

דמה ענינה בתחית הבמין והמכוה אשר אתה מעמאין. ובפשוט נראה דשמין בעצמו היה מעמאה עד שיהא בו נגע בא' מראות. ואחר שבוטה שמין לבד בלא נגע. וי"ל עוד שאין בהשמין כשיעור. ובמשנתינו י"ל עוד דאין הטעם בתוך השמין אלא שמין לו כדמשמע לשון נקמך והקיף. והרמ"ב ל"ד לקמן בריש פ"ו ע"ש: ד"ה מכוגשת. בסופו. נקט נמי כו' ובא השמין לתוכה ומפזרה כו'. פירוש דא"כ הייתו מלקה. וי"ל לפרש ובכגם בתוכה הייתו בקלה המחיה מעט ושיעור המחיה נשאר בבעדשם רק שנשאר מחמת הספסק שבינה להבהרת והוה זומיא דריחא בני נקמך לשאר לבן. הטעם היה בשפת הבהרת דנשאר מחמת הספסק שבין שור הבשר להשאר ולשון הרמב"ם בפי' שם ז"ל לשון ספרא בשור הבשר עד שיהא כל המלה לו קמוך לעור הבשר כו' אשם יהיה שמוך כו' ולשמין כו' אינו מעמא. ולהכי לא נקט הכא שהמוך דיין דהמחיה מבוגלת בחתלעת הנגע א"ל להשמך לה אא"כ תכנס בתוך הנגע. ומה לי אם נכנס בתוך הנגע או בתוך המחיה. דהלא בשמיהן הוה הספסק בין המחיה להנגע וזהו הטעם לעשרתן. משא"כ בשאר שמעמא אף אינו מבוגלר. וזה דלא כדמשמע מפי' הרא"ש שם. ובדיין יש לעיין לדון בשאר הפרטים דמתני': ד"ה היה בו פקיון. אע"ג דבנגעי בתים מחליטין על עמד בעיניו כו' הייתו לעתין. אולם אכתי ל"מ בקוף שבוש ראשון אם פשה מוגן וקולה ועם ומוגן לו שבוש חזר יכתן. אבל אם עמד בעיניו בשבע"ר אינו מוגן כו' רק מסגירו שבת ואם עמד מוגן כו' כמו שמבואר כ"ז לקמן פי"ב ובראמב"ם פפ"ז. וא"כ יש חילוק גדול בין פקיון לעומד: ד"ה ואין. אבל מהר"ם כו' ופשמה כו' על כגרים ושוד. נראה דהאי ושוד ע"ש דהא בחזר לא בעינן פקיון כדמסיק בעצמו לקמיה ובדבהר התו"ש בפפי"ב מהמ"כ: באא"ד אפי' לרבנן דר"ש כו'. מימה מ"ז שייך פלוגתתם לכאן דהא חזר מעין בתילה אע"פ שאינו בתקוס הראשון בתש"ב התו"ש שם מהמ"כ: מ"ר ד"ה כולך. ולעיל בית להקל פי' הר"ב כו' דלענין עומאה מוסבר ומותלש שוין. בלא"ה א"ל לפרש כוונת המשנה להמילוק דבין מוסבר לומלש. דא"כ מאי איריא דסלק לו הטעם לבן אפי' עמד בתקיומו נמי. אך לפ"ז גם כאן מאי איריא דטלד לו שבר לבן אפי' לא מולד נמי דבעינו לבין עוד להיות מוסבר עד לאחר ולא יעסר עד יום ג'. ומש"כ עוד ופריעה ופרימה לא שייך בשבת מ"מ ל"מ דאם היה מחליטו בשבת היה לריך לפרוס ולפרוס כמו"ש. ובעינו אין בו פו"פ כלל:

פרק ב מ"א רפ"ח כו' ואחראה בבינוני. נראה פי' ואחראה הבשר שקביות הנגע כאדם בינוני. ואולי ל"ל בבינוני ולשון הרמב"ד שהביא התו"ש ויהיה פי' ואחראה הנגע. ופי' הרפ"ב והוא מהר"ש מגומגם: בהרע"ב וקא סבר רי"ש דבמה שמעטר האחד מיעהרין כולם כו'. והוא מהר"ש. ובמחב"ת הג' ל"ד דהכי הל"ל דבמה שמיעהרין דוגן מיעהר האחד ובמה שמיעמאין חוגן מיעמא האחד דוגן בינוים כדקאמר ר"ש לא שמוריש כו' ומל הכוב ידבר: חוי"ט ד"ה לא בקופו. ולא פי' אם לכ"ל אם לגרמוני כו' ואתי ר"י למימר כו' אגא לגרמוני כו'. תמוה דהא ר"י אומר בפירוש הגרמוני בגשרו לקל. גם מש"ה ודבגן אמרו לכ"ל תמוה דאם כוונתו לאפוקי גרמוני וכוסי קשה בתרתי חדא דסרי אמרו ז"ז כבינוני. שנית לכ"ל דהייתו בינוים ל"ל שם. ואם ר"ל דאפי' כ"ל שאינו גרמוני וכוסי. וכי ר"י פליג על כ"ל דהייתו בינוים. סכי הל"ל דרי"ש דל"ל ר"ע אגא לכוסי ובבגן בגרי דלף לגרמוני אמר: ד"ה ואכתיב עו' כה"ד. ודבריו תמוהים (א) מש"כ דהא בגא"ה הלכה כר"ע מתבינו. אגא מ"ק פליג עליה והוא נשה שמה ודינו כבגים וא"ש כתוהו מתבינו כמש"כ בעצמו בפרק דלעיל מ"ד. (ב) מה בכך דבגא"ה הל' כיוסיה כיון שהביא הא דגדה ושם ג"כ בגא"ה הלכה כת"ק אגא תמוה דמשמבר מעמיה דפליג עליה לכן הולך עוד לבתים כדברי ת"ק. וה"נ מימא תמוה דמשמבר מעמיה דת"ק לו דר' יהודה מעמו קנא דעור בגדו: מ"ג בהרפ"ב. לי ולא לגרי מכאן כו'. שמש"כ בחולין (י ב): חוי"ט ד"ה לו. ולכל מראה עיני הכי דייקא כו'. אדרבה לכל מראה עיני משמע דבר' הבינים יהיה כל המראה: מ"ד ד"ה כך. גם יש קיצור כו' דהל"ל גם כלל שני כו'. לפנינו גם כלל ראשון ליתא. וכן בהשמטת הטו"ש ליתא:

פרק ג מ"א בהרפ"ב בסופו. פוטר ומקביל פוטר ומחליט והוא מהר"ש. ובכלי נסבוש.

זאת אפי' מולד לאחר הפטור יכול להסגיר ולהחליט וא"ל ג"כ שבחוקפתא שהביאה הר"ש והא"ר מ"ש וא"ל עודהו מסגירו ומחליטו מולד כו' ולא כאשר הטמיקוה ופוטרו:

פרק ד מ"ד חוי"ט ד"ה לו שער שחור. ולפ"ז ה"ק כו' הא דלחיתה כו' שער לבן מחליטו כו'. וא"ל דפי' וכו שער לבן הייתו קודם הבהרת דאינו סימן עוותה. ואף דבר"מ בתשובה שבא לשון וכה שער לבן פירושו דאמרה כ"ל בא שער וכתב"ב הדב"ב לקמן מי"ח. אמנם דאה דיוק לשון המשנה דאמרה בכאן וגו לשון זכר וכב"מ אמרה וכה לשון נקבה אגא משום דהכא קאי על עור האדם (וה"ל קודם שבאה הבהרת) ובב"מ שב על הבהרת. וכתו נעז"ס: מ"ה ד"ה אם. ומתיהני כו' שאינן כו' מולקין בין האיש לאשתו כו'. לקמן בדברי הראב"ד שהעתיק דייק מזה אדלכה לחיך דמשמע הא עור בשר מולק בינם אינו לחקל. ומשמ"ב בסמוך: באא"ד ואני נפלאתי כו' דהא אמתי' דבמרה כו' והלכו לחן כו' אמתינן כו' דלאוין הן לפקיון. ואני נפלאתי על כ"ת התו"ש דבראה שבדין פי' והלכו לחן הייתו שבא הנגע עליהן ומזה הוכיח דע"כ לאוין לפקיון. דאל"כ הרי הפקיון שבבשר כמו שאינו והם בשאינו בחוקפן הראשון לפקיון. והרי אינן ומכוה ומחייתן ודאי אין לאוין לפקיון דאמנן לקמן פפ"ו ופ"ש. אגא ס"כ פי' והלכו לחן הייתו הבשרן וכו' נמצא בלקת והבוהק נעשה כשר בשר. ולפ"ז אדרבה גם מזה ראיה לראב"ד שבתב שהפקיון הראשון עמא. אולם אנכי אמרה אין נעלמה מהשלוטים אלו הראב"ד והרב"ם והכ"מ והתו"ש תוספתא ערוכה בפפ"ז ול"ל ומומר בבגדים מה שאין באדם כו' והפקיון הראשון בבגדים עמדים. וכן עוד שם נאמר בבתים שאין באדם תשיב ג"כ והפקיון הראשון בבתים עמדו. כ"ה הגי' בתוספתא שם הז"ז. ובדפוסים ישנים היא בעצמו: באא"ד אגא שניהו פרש לכשפקיון פשה לאראה הבהק כו' מלאתי להרמב"ם כו' שעניין זה המאמר שיהיה הפקיון מראה הבהק כו'. ק"ל דהרמב"ם בעצמו הביאו התו"ש לעיל מ"ח בד"ה ומעמא בסופו הביא לימוד אחר ע"ז מש"כ גופיה. וזה יקשה גם לפי' הראב"ד דהא מ"ש יליף לה הכא הש"כ מן לרעת היא והשם יל"ף לה מן פרש

בטור מהור הוא. לכן מזה נ"ל להכריע כפי' ר' הלל אשר הביא שם הק"ח ולא כמו שדחהו שם: מ"ן בהרת כגרים כו' ושער לבן בתוך המחיה כו' ר"ש מעכר כו' ומודה אשה יש במקום שער לבן כגרים שהוא טמא. לכאורה נ"ל דהיינו בבנה דריש אשה דאשה הטבר הוא בהלכת. דע"כ לא פליג שם אלא משום דהשער בתוך המחיה כדקתני בהדיא. ולהכי מלקינהו לשמי בבות דלרבנן ולאפי' היא ומחיתה כגרים והשער בתוך המחיה עמא. וק"ל דהא בלא המחיה אין בינם בטיטור דהא בטיון שיכנס בתוך הנגע כגרים במש"כ הרב"ב לקמן רפ"ו. ויומר אחי תמה על הרוי"ש דלדידיה פטיעא ליה הא ומודה. ולדידי מיבעיא מובה. ומתש"כ לקמן בפ"י מ"י. ואולי כיון דמחיה טיטון טומאה אינה מפסקת. ולפ"ז מובה לשמעינן מהא בהא ומודה ואין לנו לוקר בהוייבאה לי שבתוי"ש ואשר מזה דחה לקמן בפ"ב פי' הר"ש והר"מ פ"ש. ואחכי מקפקפ אם מחיה פחותה מבעדשה מפסקת כיון דאינה טיטון טומאה. או דלמא דאחיל שהיא מתין טיטון טומאה אינה מפסקת (דומה לזה בפ"ב שהבית הסרו"ש לעיל מ"ד ד"ה או שער שאור ע"ש. וכן בבריאות (כא מע"ה) לאיולה דר' חייא ע"ש) ואולי דגש מלעבדפת. ומי' לקמן פ"ו מ"ב וג'. שוב ראיתי בתוספתא הביאה הר"ש שם בפ"ג דלמעלן לרוף פלוגתא. דר"מ ס"ל דמלעבדפי ולחכמים לא מלעבדפי אבל אפקוקי מקמע שם דלא מפסקת ומי' הא"ש שם בפ"ב וג' וה': מ"ז בתוי"ש בכופו. ומתש"כ עליו בס"ד בחולין (י ב') בתד"ה אלא: מ"ט בהרת כגרים ופשטה כגרים ושוד והלכה לה הלום כו'. לשיטת הא"ר בבל פלוגתתן. ה"ה אם לא פשטה רק כגרים מכוון לר"ש ה"ה בבתחלה כמו בפ"ח לגיכסתו ז"ל. ולחכמים מרחה בתחלה ומעמ"כ לקמן פ"ה מ"ב בפ"ד: מ"י ומכ"ח מרחה בתחלה. ופי' הא"ל ולאו"ג כו' מ"מ עד שיעמלמו הכהן לשון מוחלב. ומתוי"ש. ובראה דל"ל דלרבנן מעהרו תחלה על נגעו הראשון. והוא עיקר מתוך הסגר ושובל ומעביר ממנו וכוה עיקר גמור עד שיתלישו הכהן על נגעו החדש. ואם הוא בשובל אינו מקק לו הכהן עליה. אבל לר"ש כיון דהיה כתו שהיתה אינו יכול לעהרו דהא אלכה עולדו לו קיימי פוחתה ולאפי' אם אינו תחלתו ה"ה מוסגר עכ"פ. וכ"ל לחוסיף עוד ב"ת דלר"ש נצרך להקק לו לתחלתו אינו כהן שהסגירו תחלה כמש"כ בר"פ דלעיל מהתוספתא. ולחכמים לאפי' הכן אחר: שם בהרת כהלי גרים כו'. עי' ר"ל. וכ"ל דע"ש בפל בדבריו וכ"ל ולא מקלפה טולו. ולא מקלפה מקלפו (ר"ל לא דמקלפו הטיה הפכתה טולה) ולא טולה מקלפו (זה נמלא ג"כ טולא הטני) ומקלפה טולו (זה נמלא ג"כ טולא הראשון. אך קמ"ל זה דאף דתרוייהו כחדדי נמלאו בה מ"מ אינה רק לסגיר) ושיטת בריטא קמ"ל לא מקלפה אם טולו כו' והדר קתני מקלפה טולו וטולה מקלפו (ר"ל שיטה יחד). אמנם דבשה זו מן ושברה מעיק ה"ל שהכה לא מלאתיה בש"כ. והר"ש הביאה מן והיא הפכה שער לבן. ותיבות ולא מקלפה מקלפו ליתייהו וכ"ה בש"כ. וכן הגר"א ז"ל בעצמו בפי' המורה הביא מקרא דוהיא הפכה כו': מי"א ואם קפק שמא. המוי"ש הביא בשם הרמב"ם דיראה לו שמוחלתו בספק. וכ"ל ראיה מהא דגזיר (סה ב') פריך הגמ' ודלמא קיהה ומאא ומהו המוס' דא"כ הייטו פ"ק. ופי' הרר"י כו' שהת"ק ממתנו בספק ומש"כ שם. ויש לנו לומר דגם לפי האמת הוא כן: שם וי"ל קיהה. וכ"פ דר"י מעכר לגמרי ואפי' להסגירו ז"ל. ואמ"ג דאינו אלא ספק אם להסגיר לו להלגיע. מידי דהוה אמשנה ד' דפ' דלקמן מ"ש בפי' הרמ"ב: רוי"ש ד"ה קיהה. וה"פ מון מגע זה ושוד אחרת כו'. פירושו דמוק. ולכאורה הל"ל לפרש דמון מזה הייטו שהוא ספק אם בהרת קדמה לו השער קדם. ואח"כ נסוף שנוע טולד עוד ספק אחר באותו הנגע עצמו ואינה זה כו' ממה. מעשה דהוה ס"ס לאומרא ספק בהרת קדמה ואח"ל שער קדם שמא היא היא ויש בה פקיון. אך ז"ל מד' טעמים. ה) דהא גר' יהושע הדין שהוא עיבור לגמרי וא"ל אפי' הסגר כמש"כ בסמוך. ואפי' הסגירו אין הסגרו הסגר כמו בשמה אם העיבור לאיתא בתוספתא ספ"א דלא עשה כלום. וא"כ ה"ל כמו פקיון בתחלה דאינו מעמא. ויש לדון בזה ע"פ התוספתא שהביא הא"כ בפ' דלקמן מ"ב ע"ש. ב) הרי הר"ש והתוי"ש הביאו לקמן בפ"ד מ"ד מהתוספתא דלריך שידע נראיה שעבות הוא מחלינו. כ"ש בכה דלריך לידע בראיה סימן הוא מחלינו אם בשער לבן או בפקיון:

פרק ה מ"א ספק שאחרת נאה מחתיה. עי' ר"ל. ומה שהביא ראיה דהלכה וחזרה במקומה הראשון ה"ה כמו שהיתה מלקמן פ"ע שמא תכיים ותפשה ע"ש. לכאורה אין מובן. ואולי כוונתו דבשאמה נגוונא דמחני' דבקוף שנוע פשטה ולא חזיק להדיא שוס רפואה. לכן מתין לומר דהראשונה הלכה ובתש"כ התוי"ש בס"פ דלעיל אבל אם לחזיק דהתחילה להתרפאות שהיו כבסה על כן יש לו לומר דהיא מתרפאת כולה. ואותה שלפניו היא חדשה. אלא ס"כ מוכח דאף אם היא חדשה ה"ה כמו שהיתה: מ"ב החליטה בפקיון הלך הפקיון כו'. המפרשים הבינו מאד חדוש לא חני ג"כ וכן בחחיה ולא העלו כלום ביאוריהן כאשר יראה המעיין. ולפמ"ש דבשמקור חדוש מחיה אינה קיומן מומאה רק בהיא מבולת. ונאמר דאמו חזיק עפ"י פקיון לגרעם בשמתחלת להרפא לאחרים רפואתה הוא מן לדדיה ומתקנות ומולכת עד לכלה. לכן בשהחיה מבולת בתחלה הנגע אינה ראויה רפואתה כי אין דרכה להתחיל מהתחלה אלא אחרינה זה קיומן מומאה בתחלה כמו שכתוב לעמת טומאת היא כו' ושנה אם בג"א שהחילה להרפא בלדדיה ובתחלה נאחר ג"כ דאינה קיומן מומאה שהרי אותות מרכה נראו בה בתחלה שהחילה מן הלדדים ג"כ. ובש"כ בשקדמה הרפואה בלדדים. ולפי ההלעה הלא אחיה לכון מה אלא חני כאן מחיה. דכיון דהלך הפקיון א"כ בתחילה להתרפאות מן הלדדים. ולכן אין בתחיה שוב קיומן מומאה ומכון בעיא"ה: תוי"ש ד"ה והזר. דהא בהדיא תנן כו' בהרת כגרים ובה מחיה כו'. ל"ד דזה מייני שהיה כגרים לגד בתחיה וכדפ' שם הרמ"ב. וה"ל לאתויי מכיפא בהרת היא ומחיתה כגרים כו'. ומש"כ ואין פקיון אלא מתון כדתנן בר"פ דלעיל. ג"כ ל"ד דהתם לא תנן אלא מוחר שיש בה שהיא ממתא אפי' מון לנגע. אבל אלא לעמת בתוך הנגע לא בתנין. ולדרבה לבראה הבינו דבשה דפשה אפי' לתוכה מדלא תני מוחר בתחיה מבפקיון אע"פ שמתא בתוך הנגע וזה א"ש אלא מתון לנגע: מ"ג אר"ע כו' א"ל כשם כו'. נראה דר"ע ורבנן אזלי לשיטתייהו בפלוגתתן בפ' דלעיל מ"ח ומ' וכפי' פי' הא"ר שם והא דהכא מודה ר"ע בהלכה לגמרי וחזרה אע"פ שהיא במקומה הראשון דדיה כנגע חדש. והתם בש"ש בנבא הטיה וכן בש"ר פליג אפי' בהלכה הוא לגמרי. ואפי' לא בא הטיה אלא בל מקום הראשונה. הכא הוא משום מיעוטא דהיא הפכה בתחלי מוקמת לה וגם לרבנן ש"כ ל"ל כן דהא מודו בהלכה וחזרה בפקיון דה"ה כמו בהיתה ויתליע כמש"כ הא"ר בר"פ. ועוד התם אמרי דהטיה בא בעוד שבראשונה היתה קיימת לכן אמרי שהכל בא מחמתה. ובזה יבא כמין תומר מאי דתני שם בש"ח ופ' וי' ופשטה כו' הלך כו' אבר דחתן הא"ר לומר דחדא מתרתי נקיט. ולפמ"ש נקיט הכי בדוקא משום מרתי בני בתרייתא ומכון בעיא"ה. ולפ"ז הכא אמי אמ"פ אלא חזר אחלי גרים במקום הראשון אלא מבשמך לגד אלי גרים הבאבר דומיא דהתם לר"ע אמא. ואולי דה"ה בהלך אלי גרים שבמקום השער ובא אלי גרים אחר במקומו ג"כ אמא לר"ע: מ"ד בהרת ב"ג בין בשני אבנים כו'. ול"ש מדוע לא פי' על איזה אחד שאפי' להסגיר אינו סמון ומער לפרושי זאת עד שבא לב' אבנים: רוי"ש ד"ה טהור בכופו. ובראה ל"ה דה"ה אמי בחחיה. דבכיון בלו קרומים מבפקת בחיה ממחיה בחיה ענין שאחיה. ואולי יכוון לאמ"ר הרא"ש דאפי' אח"ר דהייטו לאחר שפשטו בזה ובזה בכלא ומוד אל"ר ב' הנגעים ודאי פשו מ"מ אינו מחליטו דעל כל נגע מקופה אם יחליע מחמת פקיון לכוף שנוע או מפני פקיון דשבשיו (לשונו בכוף שנוע שני אינו מדוייק דהא א"ל אפי' לסגיר) ובה"ג מ"ל בחחיה ג"כ והוא אם הבינו על נגע אחד ובקוף שנוע פחד בשיו ומלך לו עוד נגע אחר (ופקיון הראשון אינו מבטל אפי' בנגעים לשיטתו לעיל פ"ד מ"ה) והסגירו על שניהן. לנגע הראשון הוא הסגר דשנוע שני. ולהחדש הוא הסגר לאחרון (ובזה מסגיר ומסגיר אי' לעיל פ"ג מ"א אבל כו' בקוף שנוע המסגיר מסגיר וש"ש בלשון התוספתא שהביא הר"ש). ואח"כ נסוף שנוע בזה ובזה מחיה ואי"ל אינו הקדומה ואינו המאוחרת ולכן לא יוכל להחליע דא"ל על מה אם על מחיה שנולדה בקוף שנוע א' או שבקוף שנוע ב'. אמנם דיוו דהרא"ש הוא חידוש גדול בעיני. ולא הביא ראיה לזה אלא אמרו מסברא ויש לדון עליו ואכמ"ל:

פרק ו מ"ב בחו"ח לחוי"ע ד"ה רבמה כו' א"ר קמ"ל כו' (הרא"ש). ולפמ"ל דקמ"ל דלא חיחת לאין המחיה מלעבדפת לבגרים אלא לעלמה שהחה היא סימן פוחתה. אבל לא לעניין פקיון. כמו אם היא פחותה מבעדשה דלא מילעבדפת לרבנן דתוספתא שבאמתי לעיל פ"ד מ"ו. קמ"ל דמילעבדפת ול"מ בהלכה המחיה אח"כ. וי"ל עוד דאפי' דבמעמה קלת ואין בבהרת בגרים אולם הבאבר ממנה מ"מ מילעבדפת אף לרבנן הוא דאמי מטיני טומאה: מ"ג ברבי"ב ד"ה נתמעטה מהוה כו'. ואפי' היתה מחיה בעבדשה (והוא מהר"ש). ולכאורה תמוה דהא הכא ע"ש מיירי דהבהרת בגרים לגד המחיה (וכ"כ הרא"ש) לפמ"ש הרוי"ש בקוף המשנה דלעיל בשם הר"ש בפי' התוספתא. וא"כ אינו היה המחיה בעבדשה ובאבר בגרים בשניהם יחד היה שמא. ול"ל דבוודאי לאם בתמעטה ה"כ עד אלא יאבר בשיטור. וכל חד כדא"ל. הייטו דבמחיה פחותה מבעבדשה השיטור דבהרת לגד בגרים. (ומתש"כ לעיל פ"ד מ"ו) ובמחיה בעבדשה השיטור בגרים בשניהם יחד. וזהו שסייס הר"ש אחר דברי הרמ"ב (שבשמיק מתנו) א"ל (וי"ל דד"קא בחחיה פחותה מבעבדשה) אפי' היא ומחיתה בגרים כו' וי"ל דבאבר שוד כזה. ואילו בחחיה בעבדשה בכה"ג היה אמא: מ"ה רש"ל ב"ש וב"ה עטורה. מ"ו אר"ש כו'. אלמ"ד נפרש שמייהו דר"ש וי"ש (לפי' הרמב"ם והרמ"ב) פ"פ מש"כ הא"ר לעיל מ"ג דש"כ ל"פ ר"מ אלא בחחיה פחותה מבעבדשה אבל בבעבדשה כיון שהיתה סימן שומאה ושמה הלבה לה מוקין דאדרבה הנגע שהחיל להתרפאות. ולכן הכא ר"מ מעבר ב"ש וב"ה דכיון דהחחיה היתה סימן שומאה לחיטוה ושמה בחחמעטה והלך סימן הטומאה אדרבה אמו מוקין דנגע מתרפא והולך ולכן אינו סימן פקיון לפניהם. והייטו דקאמר ר"ש לאיתמי כו' (וקאי אדר"ש) היתה יחיה מבעבדשה הבחר ס"ש לפניהם. וי"ל דוקא הטוהר לגד שבדיין בשאמה בטיטוה בטומאתה ש"כ לא חזינן עדיין סימן ריפוי. וכן אם היה בהן או פחות מבעבדשה (כפי' הא"ר דלא הוו סימן שומאה לחיטוה. לכן סימן פקיון הם לפניהם וכמו אחר בעיא"ה. ועי' עוד מש"כ לקמן בפ"ו בש"ד: רוי"ש ד"ה ר"ש. ולר"ש חיטוה שראינו לגמרי כו' וכתיב וכו' ולא כו'. אחחה דמקלא לא מבחר לאחר אלא מדין אחיה. אבל לא אלא יקרא עבר בלא אף להבינו: שם ומ"מ מסיק כו' הפניהם להסגיר כו'. נראה דל"ל דשהוה דקאמר קאי אפניהם כפי' הרמב"ם והרמ"ב. אך בשאבר דאין הכוונה שבחחיה לגמרי אלא שבא לשנות רק מדברי ר"ג שאמר דאם מבפנים כלה סימן פקיון לה ויתליע. אבל מ"מ הסגר בפני'. וכמו שפי' הרוי"ש לעיל בפ"ג מעבריים דמכמים בשם: מ"ן ד"ה בכה כו'. ויש לחמוה על הר"ב כו'. הגה לפמ"ש לעיל בחחיה בעבדשה דר"ש ר"ל דבהכך דלא הוי סימן טומאה כלל גם ר"ש מודה דהוה פקיון לפניהם דלא פליגי ר"ש וב"ש אלא על שאבר מבעבדשה דלר"ש אף הוא אינו סימן טומאה לפניהם. דמ"מ חזינן דבתחילה להתרפאות מתקום סימן טומאתה. ואומר עוד דבך בשמה אחיה בר"ש דוקא ולא בר"ש. דלר"ש מאי איריא בהן או פחות מבעבדשה דאינן סימן טומאה כלל אפי' יחד מבעבדשה הוה ג"כ הטומאה סימן פקיון לפניהם. ובזה א"ש פבה הרמב"ם והרע"ב בר"ש נגד ר"ג וב"ש דהוו רגיש משום דהוה מחלוקת ואח"כ בשם דהלכה בבשם וכמו בנש"ה: ד"ה ואין סימן פקיון. כיון דהבא כו' מפסיק בין הלום לפניהם כו'. לבאורה נראה דל"ל בין הפקיון להלום שבבגר הנני דהבא מיירי שאין ברוחב החיטוה בגרים אלא ע"י הטמרפות שני עבריים. אבל יקשה דא"כ אפי' שאמה לאון ג"כ הויה טהורה כיון דבהבא מפסיק גם בין הלום נופיה. ועוד מעשה זה אפי' לפניהם לא הויה סימן פקיון. ואולי כוונתו דפי' ואין סימן פקיון לחיטוה הייטו אם היה הבהבא כו' סמוך לחיטוה ואח"כ הבאר אחי ואח"כ הפניהם. אבל מ"מ קושיא הנייה תשאה: מ"ש ברבי"ב ד"ה ולאחי אזנים מחבים כאחד וכן לאחי דדין (והוא מהרמב"ם). ובקשה דא"כ מדוע לכל יד ולכל רגל חשיב בפ"ש. ובראה שבכל הפיכים כח בין ימיני לשמאלי. וכ"מ בסוף קנים דחשיב ב' קרניו וב' עוקין לשנים שנים. ועי' ב"ק (מה ב') ובתוס' שם ד"ה מועד. וכן מיטו חשיבא אוזן ימין על השמאל בז"ו המלואים ובמהרת המטרא ובריטת מבד. ולעד"ל דחשיב אחת גם האזנים לשנים. ומינן כ"ל הוא בחיש. ואחאי הדדים בחשה הוא פרון בפ"ש ולא מן החשבון. וכ"ל מפרש"י בחומש פרשה מבשים: רוי"ש ד"ה שאינו. אמ"ג לבבוף מבמאו משום מחיה. ולעד"ל דאף לבבוף אין גלויין ממאלין משום מחיה. אלא שעתה דחזיקת לאחי אבנים ממאלין לאחר שנאבר בפריחה. משום דהלך לו סימן המטהרו. ואדרבה נעשה פקיון. והראיה דאינו משום מחיה. דהרי הבא טולו לבן בתחלה יקבר ואם טולד לו מחיה אמא. וחזירת לאחי אבנים אין מבמאלין בו כמבואר כ"ז לקמן פ"ח מ"ז. ולזה ל"ל דבוודאת המשנה כאן דלגבא ודאי לא חזי לאין בהם בגרים. אלא אפי' לחיטה דהיא בעבדשה ג"כ אינן ממאלין. וכ"מ לבבוף טולו לבן ומתגלו בו לאחי האבנים ובדבריהם: ד"ה ואם

הגויה

הגויה. אלא נקבה גויה כלב כו'. מה יענה להא דתנן בנכורות פ"ז מ"ה ובפל בבר פ"ב: מ"ח בהרע"ב ד"ה הרי אלו. וה"ה דה"מ לחתני נתפשטו הקרטיין כו'. כאן אין מקום לה"ה דהא ודאי קמטים שנתפשטו מלמרפיס ומי והגבע פושה לתוכן ומטמאין משום מת ה וכ"מ לשון התוספתא שבניה הכ"ם דה"ה בטור בשר לכ"ד. ומקומו הלחוי לו הוא בסוף המשנה: ד"ה ואין מלמרפין. כלומר כמקום שה"ל להחיך דהל"ל ג"כ כתני גרים שהין וה"ג בטור בשר או ח"ב מכוה וה"ב בטור בשר אינן מלטרפין: ד"ה נידונין כטור בשר. ליתמא בנהרת. זה הוא אפי' בנקבתו. והל"ל דמלטרפין והבגד פושה לתוכן ומטמא משום מחיה. וכן מש"כ לקמיה ומסכנין את הפריחה. ד"ז אלא הוא גם בנבא הקודמת. ותמת זה הל"ל ומטמא משום מחיה. וכן לשון הרמב"ם בזה אינו מדויק: תוי"ט ד"ה תוך הפה. דכתיב זמני עוכא עוד בטרו. משמע דמטמאו מטעם דאינו נקבא כ"כ טור בשר. ומקיומו משמע דמטמאו מטעם שאינו נראה כ"כ: ד"ה קדח. ואין דבריו פולין כו' גרי מכוה. ולי דבריו פולין גם שם דה"ק אמ"ג שאינן אם ממש אינן אלא מכוה: ד"ה חזר. ומן התימה על הר"ש כו'. וכן הרע"ב ל"ד במה שהזכיר פה נתק נתק וכן לקמן: ד"ה וא"מ משום מחיה. אבל הרמב"ם כו'. וכן הראב"ד והזקן שנקרנו אב"פ שהמחיה בהם סימן עוראה כדלקמן ספ"י. הר"מ לגבע שבאוכן אבל לא לגבע שבשר הבשר:

פרק ז מ"א הראש והזקן פד אלא הטלו כו'. ק"ל תלוש לא תני בבור הבשר ונקמע ונגלה: שם ראב"י מטמא. ק"ל דזה היפך ממה דבעלמא נראה ונדחה גרע מדחוי דמטיקא: בהרע"ב וכשבא הטמין כו' דבטינן כו' והוא מסקו דעשו לרבא הייט עומאה) תיפוק ליה דא"מ בגבעים דהא בשמין כתיב ונרפא. ובמטה כתיב והיתה מחית המכה כבפנק דלעיל מ"ה: מ"ב נעשים מספחת אחת כו'. פי' הרמב"ם והרפ"ב בזה דחוקים. וק"ל לפרש דיש כפי' הרע"ב. ואמתעינן בה בנגעים איזה אב לטולדה אלו. ובאן אמתעינן אפי' בנגעים אב לטולדה שאינה אלו וזהו שאמר נעשים (ר"ל הבגד דאתחיל בה בריאה) מספחת אחת (ר"ל טולדות הטמא) או (ר"ל הגמר לגן דאייני בה בסיפא דריאה נעשית) מספחת עזה (ר"ל טולדות עזה): מ"ג בהרע"ב אבל משהבגדו הא מגן לעיל אין מחליפין את המוסגר. אתם מייני לעניין נגע אחר פ"ם והכא מייני על אותו הנגע עצמו. ועי"ש בתוי"ט בשם הר"ש: בסוף המשנה. אבל אם משהחליפו כו' אלא פוטרו ובטור. אינו מדייק דהכי לריך לגלות ונפרים כו'. ולשון הר"ש ומעכרן וה"ל בשנלחת כו': מ"ד בהולדת סימני טומאה: הא ר דקדק מלשון המשנה דהולדת ג' שערות מן ד' כיון דבאבר עדיין ב"ם אבן סימן טומאה אינו עובר. ומהיכי דהכי זה פלוגתת ר"ל ור"ש בשבת (לד ב') ולר"ג חייב בכה"ג ויקשה מתתני' עליו: שם בתו"ת להרע"ב ד"ה עד שתפרח כו' עד שתפרח אותה הבהרת שנלא מתנה. וקיים והוה דומיא דתתעבר בהרטו בהרטו מבגדים. ולפ"ד אדרבה מדנקט בנתמעבר בהרטו. ש"מ דעד שתפרח לא קאי עלה. דאל"כ תיבת בהרטו מיותרת דהא בה קאי: תוי ט ד"ה הטולה. אין לי אלא עד שלא נזקק לטומאה כו'. רש"י בשבת (קלב ב') ד"ה נגעים טהורים הבאים בהיסף הספרי בהיסף אין לי אלא שנזקק לטומאה עד שלא נזקק לטומאה מנין ת"ל ככל אשר יזכו. והוצרך מזה איסור אף נגעים טהורים ע"ש. ועי' מל"מ פ"י מהל' ט"ל: מ"ה בהרע"ב. והיכא כו' ושייר כו' ל"מ פ"ב דיש לו טהרה בפריחה. משמע דפריחה עכשה גרופה מן לבשולך כו' והדר מסיים כי פליגי כו' רא"ח לבשולך כו' ואכ"מ עד שתפרח משמע דהיא עכשה בכורה יותר וכ"מ בתשבה לעכ"ל ובפירושו וכ"כ מהגמ' דבכורות שהבאה בתוי"ט: שם אלא אפי' מילה של"ב כו' דסכי קי"ל בכתה"כ כו' ודחה ל"ש. וכ"ה בפי' הרמב"ם. וק"ע דבגמ' שבת מסקינן דקלינא בהרת הוא עשה וא"ה רק דמגשר יליפינן דזמי ס"ש. ועמל"מ שם:

פרק ח מ"ב תוי"ע ד"ה לו. ואי"ת כו' וי"ל כו' הכ"מ כו'. תימה למה לו להביא מהכ"מ יש להליגה שלא הביא זאת משמת דקמאי. ולא עוד אלא שמביה לה לעיל. וגם על התדוייק. הם אמרו שלא פעלו הכהן דמשמע אפי' לאהו רק של"א מהור אמה. והוא אומר קודם מהראותו לכהן: מ"ג ד"ה פרחה במקצתו. מה שסיים מהר"ש ושתמא בר"מ כו'. תימה דהלא גם דנגן מודו דבתחילה מעכב אפי' פחות מכעדשה. כתבואר לקמן מ"ו ובמפרשים לבד פירוש הרמב"ם ובתבונו פ"ז ה"ד. וכן במ"ה פרחה בכולו אבל לא בכמלי בדשה כו' דשעמא הוא משום דפריחה דאטוה לא מטהרא ליה פ"ש בר"ש ובכ"ב אולת הרמב"ם בתבונו שם הל"ו הוה לו גי' אחרת שם. ועל הכ"מ שם ה"ד יש לתמוה שב' דבמשנה ה' הל"ל משמע בהדיא דפחות מכעדשה אינו סימן טומאה בתחלה. ונכפוך הוא. רק לפי גי' אשר המיא הכ"מ מלבו בהל' ו' שם לדעת הרמב"ם: מ"ר בשפתו העל ונה בשפתו התחתונה. לפי' המפרשים הל"ל ובשפתו התחתונה בו'. או בהל"ל בשתי שפתיו כמו שאמר בשתי אצבעותיו כו'. לכן נלע"ד דפי' או בשפתו התחתונה. וקמ"ל דאע"ג דמקלת הנגע עהורה לגמרי כדלעיל פ"ו מ"ח בתו"ע ד"ה תוך הפה בשם התוספתא דאדום הספרים חביב ביה"ם. והוחלנו מפני חלק הנגע אשר נמצלה אז לעצה מהאדום. (וזה דלא כריב"ו בתוספתא שהביא הר"ש לעיל ספ"ו דהא היתה בהרת קמוצה לרחש בו' ולפה עהור שנאמר כו' עד שיהא כל אותה לו עור בשר ולאוי לפסיון. או יל"פ אפי' לדידיה וכגון דיש הפסק קצת בשר מי ביניהם) ואמ"כ פרחה בכולו אפי' מתקוים הפרכה ג"כ עהור. ולא תימה דזה גרע מבהרת עהורה שעומדת במקום עומאה רק שאין בה סימן עומאה. דנוכל לומר בה הואיל דמתחברה להעמאה נעשית כעומאה ועמאה ג"כ כמש"כ מהר"ש וכגון הם"ד: תוי"ט ד"ה פרחה. ושוד כל היכא כו' בנגעים אחרי לקולא. ל"ע דהא משמקק לעומאה קי"ל בפ"ה מ"ד וה' דספיקו עמא: ד"ה בשפתו. עי' פי' מהר"ם. ובראה ביאור דבריו דבין שהיה נראין כאחד (כשמדובקים כו') מקודם ואז ודאי לא נחשבו בנגע אחד מפני הסדק ביניהם אשר מפרידן לגעים. ולכן ה"א אע"פ שאחר"כ פרח מזה לזה כגון בשביבות הסדקים אשר מתאחדים שם ממש בלי הפסק סדק לא יהבי תו להיותן נחשבים לאחד כיון דלא נתחדש עמה דבר הדיבוק קמ"ל. ויש לכוון זאת בדברי הרמב"ם בפה"ד. ובפשוט יל"פ פ"ד דרכו דאשמעינן דאע"ג דחלוקות זו מזו בהפסק אויר ביניהם מ"מ כיון דנתחבר זה לזה בשביבות הסדקים נחשבים כנגע אחד ובעלה הפרוחה לגני העמאה. והאת"פ יפרשנו כמו לפי' הר"ש והרמב"ם: ד"ה חזרו הר'.

ע"ל מדל"ק כו' בין שנעשו בשר מי לגמרי ר"מ מעמא. לכאורה תמוה דהא בשר מי הוא כש"כ מבהק. ואולי דה"א דוקא בהק שאין בו משום מחיה אבל גם שיעור מחיה לא בשי והוא ע"ד דבשי רבא בשנעשה (כב) שנעשה אלא אוכל אפר בכמה ע"ש. ואולם מש"כ וכבי אל"מ בת"כ: ליתא שם בבהק פלוגתא אלא אמתא תני בשר מי המזר אמתא ולא הבהק ולא פליג ר"מ. רק שם ברים הפרק פליג ר"מ על אמות מבעדשה. ומשמע דבשר מי דוקא וכפי' הא"ר ע"ש: מ"ז ד"ה הרי. ובחנם נקטו הכא בסוף שנעשו מי דהא הוא לאחר הפעור כו'. במתה"מ ל"ד דלאחר הפעור היינו דלאחר ג' שנעשות עדיין היתה הפריחה קיימת בשלימותה ופעלו הכהן ואמ"כ חזרו לאפי' הלבנים. ובסוף שנעשו מי היינו בשבאתו הכהן מלאהו בחזירת הס"ל וזה לא נקרא לאחר הפעור כיון דלא פעלו הכהן עדיין. ולבוונא זו כוון ג"כ הס"כ באמרו מתוך הסגר: בא"ד שהרמב"ם מפרש הרי אלו כמות שהיו קודם שיכללהו הלבעת ונמא כו'. במתה"מ ל"ד יפה בפי' הרמב"ם והוסיף מלת ונמא (והוא לביאור דברי הרמב"ם לפי הבנתו בו וכ"כ בשמו בדבור דלעיל) מה שלא נאמר בו. ובפירוש כתוב שם חזר אמא כמו שהיה קודם שיכללהו הלבעת. הרי דלא אב אלא על תלוקה לאמתה דהיינו שנשבר ע"י הפריחה. אבל על שתי תלוקות האחרות אמר שם יחזור כמו שהיה קודם כלבון משנתינו. ולפ"ז יתפרש הת"כ כמו שפירשהו הר"ש והרע"ב: מ"ח פעור מן הפריחה ומן הפריחה. נקרא מקדים פריחה לפריחה. בגדיו יהיו פרומים ולאמו כו'. וי"ל דלעולם מזכיר הדבר שהוא במעשה קודם לדבר שאין בו מעשה ולכן נקרא דאייני בחיוכם. הפריחה יש בה מעשה. והפריחה היא בטוא"ת מעשה הגלות. אבל המגה דאייני בפיטוקן הוויין לחפך כמוהן. וכן נקרא גופיה מקדים בכתה פריחה לפריחה דאשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו. אם לאמו לא יפרע ובגדיו לא יפרום. ועי"ל ע"פ שאמרו במדרש בר"ל (פ"ה בסופה) דפעמ מקדים שמים לארץ ופעם ארץ לשמים לומר שנשיכם בוים ועוד תשיב עם הרבה כיולא בזה. ועי' משנת ש"ת סי' כ"ע: מ"י כיצד מי שהיה מתגלח כו' שאילו הלאה לכהן היה שמא. כ"פ דאדסיים פתח. ואחר כן בסיפא דבסיפא בהרת ואין בה כו' קאי לפרושי דיש דיש. ואחלה קושית התוי"ט:

פרק ט מ"ב ואין פושין לעור הבשר כו'. כ"פ דה"ה דאין מלטרפין. והנה אם אינו יודע אם שמין אם מכוה דעת הרמב"ם בפ"ה מהל' ט"ו דעמתא ונ"ש בכ"מ. ולריך לחלק בין זה להא דאיתא בתוספתא פ"ב בהרת כחלי גרים ובה ב' שערות טולדה בהרת כמ"ג ובה ב"ש ר"ז להחליט. מעה וא"י אלו שספקו ואלו מקדמו עהור. הביאה הר"ש לעיל פ"ה מ"ד (ונ"ש בתו"ע) דהכא יודע הוא שעל נגע זה הוא מעמאו. משא"כ אם א"י על איזו שערות ישמאנו:

פרק י מ"א תוי"ע ד"ה קלר. ולא ה"ל להביא ממרחק דהא בתכילתין כו'. ל"ד בתחל"מ דהא אדרבה ר"מ קובר אם בכ"ש. אלא דהתם מייני בשיעור הלבנונית. ובפ' כ"ם מייני בשיעור אורך השער עלמו וכתש"כ אם הר"ש: מ"ב ד"ה שעור. וזו ראיה כו' אם השער אלהוב הוא עהור. ל"ע דמקרא זה לא נוכח אלא אם אין בו שער לאוב דדינו להסגיר. אז אם היה בו שער שחור פטרו מן ההסגר. אבל אם היה בו שער לאוב דדינו להחליט המנוגה במקרא דלעניו אדרבה משמע דאינו מלינו השער שחור אלא כתיב ביה המגלי דנשער שחור אין בו. ולעד"ל דדין זה דשחור מלינו מידי לאוב מוכח מפסוק האחרון שבפרשה ואם בעינו כו' ושער שחור שמת בו נרפא כו'. דלביעתא הר"ש והרע"ב לקמן בתו"ת ל"ה דאם קלי על דאיכא ביה שער לאוב (ע"ש בתוי"ע ד"ה אם"פ ובמש"כ שם בס"ד). ולר' שמעון קלי נמי אפסיון. ולביעתא הרמב"ם שם לכ"ע קלי אחרוייהו. ואת"ש ע"כ לא שמעינן דמליל מידי שער לאוב אלא הלומת. ומינן להמשולר שיליל. וכן לא שמעינן שיליל מן ההסגר אלא המשוייר, ומינן לטומה שיליל. וי"ל דלפיון מגז"ש דושער שחור ושער שחור ליתן את האחור בזה לבזה כו'. שוב לאיתי בת"כ פ"ש סי' י"ד (כפי מה שהגיה הק"ח). וכן הר"ש בראשית דבריו לביאור הת"כ לקמן בתו"ע אין לי אלא הלומת בסוף ומשואר בתחלה כו' ת"ל שער שער ביבה: מ"ה כדי שיהא ניכר אם פשה. ק"ל מדא דלעשה זה במדא תיקני, שנית דאתא משמע דעשר השער מעיקרו ובמש"כ הרמב"ם בבפ"ח מהל' ט"ל. וגיולות אינו אלא מלמעלה ושיקרו משתייר ומ"כ אפי' גלח כל סביבותיו מ"מ יהא ניכר אם יעקרו מעיקרן וכמו בהסגר לאמון ובשאר נגעים: תוי"ט ד"ה וכן בשער לאוב. ומה שלא המליטו בתחלה על הפסיון כו' דאין מחליטין את המוחלט. זה אינו ענין לכאן דהסם היינו בנגע אחר. וכאן דבאותו נגע עלמו פטרוה דאין מחליטין אותו שנית. ובה"ב השבתי על הר"ב לעיל פ"ז מ"ב. ואולי גם מהר"ם יכוון לזה ולא נקט לשון המשנה אלא לשמות בעלמה: מ"ו ד"ה כפרן. ול"ל לפי שהוא מפרש כפרן מתחלה כו'. ול"ב לאפי' בסוף שבוא שמי וכר"ע לעיל פ"ו מ"ה לפי' המפרשים: מ"ז בבע"ב ד"ה זה לפנים מזה כו' בגון כו' מקיף נתק בגרים כו' דהיינו לעומה של נתק בכותב כבעדשה כו' (והוא מהר"ם). ק"ל דא"ל שאינו אחד רק כבעדשה אין בו בגרים. דשיעור גרים הוא כדי שיכנס בתוך הנגע גרים בתש"כ הרע"ב בבפ"ו ועי' ברמב"ם פ"ה מהל' לעמת ה"ח והוא בכותב ג' בעדשים. ומעמ"כ לעיל פ"ד מ"ו: מ"ח תוי"ע ד"ה אע"פ. ועל הראמשוה שבתב דאדרבה כו' דשוהיה דמר ל"י כו'. ואני אומר דהק"ח רק שפיר דפי' דקבא הכי הוא. דקודם אמר והנה פבה מתא הוא. ובתה אומר ואם בעיניו כו' ר"ל דלא פשה. ושער שחור כו' ל"ל או אפי' פשה רק דשער שחור אמת כו' נרפא שאתק עהור הוא. וזה ל"כ דלא כפי' הרמב"ן בביאור ע"ש. ולפיהנו דוחק בעיניו כו' ר"ל בהפסיון הנזכר שלא הלך לו ודאי יפה דבר הק"ח. אבל מ"מ ל"ל לייחב פי' הקרא לגמרי הר"ש והרע"ב בהמ"ק. והוא דבקבא דלפניו מנואר דשער לאוב או בפסיון אמת הוא כמו שהביא התוי"ע לעיל בריש מ"ב בשם הת"כ. ואומר עתה ואם בעיניו כו' (ר"ל דלא פשה אף אם היה בו שער לאוב) ושער שחור כו' עהור הוא. ולפי מה שביארתי הקבא לדעת הר"ש והרע"ב. ל"ל דנרפא הנתק שב על תלוקה לאמתה ר"ל על ואם בעיניו עמד בשם כ"ש מודו דאם נולד לו שער לאוב או פסיון אח"כ אמת (כמ"ש הר"ש בביאור התוספתא) ומהוה הוא שב על התלוקה הנעיה דהוא ושער שחור אמת בו ובה פליגי הני תנאי. ודע דהרמב"ם לא בחר כ"ל בדברי רבי"ו בשם ר"ש אם הלינו בשער לאוב ונע ואח"כ בא שער לאוב אחר או פשה. ובתוספתא איתא דריב"ל מעהר בזה משום ר"ש. וזה נכלל ג"כ בדברי רבי"ו שנמשמעתו דקאמר כל נתק שעהר שעה אחת כו' וכ"כ הר"ש דריב"ל ורבי"ו קיימי במד שיעתא: ד ה רבי"ו בשיטו. דהמב"ו ל"ל הא תמן לעיל כו' ולע"ד

ולפ"ד י"ל דסתם מיירי שלא עיבדו הכהן עדיין: מ"י פר כנגד שעיר מנחשלן. עתוי"ט שנדחק. ול"נ משום דבכוב בנ"ח לנמלה באחלצ הפדחת יש בידול שער ובהלדין מזה ומזה אין בהן וקמ"ל דלף המה כל שכנגד השעיר שבאחלצ דיון כנגחת ואין כשור בשר ונטון: תוי"ט ד"ה איזו הא' בסופו. אבל לשיטת הר"ש ס' פרוטה קמפרש לאכל בשר כו'. תמוה דהרי פירשו על מכה כו' כגון מכה גדולה כו'. אבל פשוט לשיטתם אבל בשר אי סכו ידוע שאין לחוי לגדל שער כוד. אבל מכות אין שוות לכן התנה בה דוקא שאינה לחוה דהייבו מכה גדולה:

פרק יא מ"א בתוי"ע ד"ה ירחו. נ"י כו' דבל פוד שלא לחוה הכהן כו'. ולנ"פ דל"מ בשם לחה הכהן בלא ידע שהיה של נכרי והקבינו אינה ימים קמ"ל דלא שלו מן התנין ויחזור וינחו. שוב מצאתי כן במל"מ שפי"ד בשם ע"מ: ד"ה דבר בסופו. וכתב שוב כו' נ"ל ד"ם כו כשיעור כו'. ומימה דהא תני אפי' חוש כו' ובתמ"ב כל שהוא וכ"ה בתמב"ם בתכוכו וכ"כ הא"ר: מ"ה הכהה בנחשון יכבס ויטביל. אפי' פשה כ"ה ס"ה. אך מש"כ המוי"ע בשה"ד בשם הר"ש מבכבו בסוף שבוע שני. לכאורה אינו מובן דבשאה דסדין הוא דקורבו ושורפו. ואולי יכוון להא לכתיב וכובס שנים ובאר ובייטו אחר קריעה כדבתיבנא: מי"ב בהרע"ב כולן עהוריס. לאת הודאי כו' וא"מ את הספק. לכאורה הא מ"מ בכר שמא משוס מוסגר. ול"ל כיון דמשפק אינו יכול לא להטביל ולא להחליט ע"כ מעהרו. וכתו לעיל פ"ה מ"ד דע"כ לריך הכהן לעהר עניהם. ולשון הר"ש אינו מכוון בכאן שכתב לפי' הראשון דמוסגר הייבו שבהה בסוף שבוע שני כפיהוסו לעיל מ"ו וקרע כמשפטו ומתערב ואח"כ נראה נגע באחד מהן דאם הוא במוסגר היה עמון שרפה והשאת אלא ידעינן דיש כנראה בתחלה. דמשמע דעמון הסגר. וז"ל דהא אינו מסגיר ז"כ בספק כדפי' הרע"ב שם ומוכרח הוא מדקתני שם עהור: ד"ה ומשאו מוכין. אלא שלא הובדלו לגמרי. לא ידעתי לאיזה לורך הסיל התנאי הזה. ולאיתי בר"ש שגם הוא כתב כן. אבל נראה דהר"ש דק שפיר לפיהוסו שהבאתי בסמוך ומיירי הכא שחזר אח"כ הנגע בו. (דומיא דהתערב דמיירי שחזר כדפי' הר"ש שם) דהיה עמון שרפה אם היה שלם. ואם חשבו לגמרי לפחות מגע"ג מילתא דפשיטא היא דחזרה כתאן דליתא כיון דהשתא אינו לאו ליתא וכדתניא בתוספתא בנבחו או מכרו לעובד כוכבים. לכן פי' שלא הובדלו לגמרי וחזר במקום הבלם שיש בו נגע"ג דאינו מקום עמון שרפה אבל מקום המוכין דהם פחות מגע"ג שהור ומותר והוא כת"ק דראב"ש בתוספתא. אבל לפי' הרע"ב תבאי זה אך לאותר ול"ד בתמב"ם: תוי"ט ד"ה בגד המוסגר. וכתב מהר"ש וכגון כו'. נראה כוונתו דאם לא היה ניכר הנגע אחר הלבישה אפי' בלא שתערב כיון דא"י אם פשה ושרפו או שמד ויבבסו ויסרינו היה שהור כמש"כ לעיל. והמוי"ע שגה בכוונתו:

פרק יב מ"א תוי"ע ד"ה בית מריגון. וה"ה בית כו' או חמש בש"ב תניא כו'. ליתא דבש"ב שעי כלשון משנתינו. רק בתוספתא שהיה כמו שבביה הש"ם בפ' ג"פ:

באא"ד ואין להקשות דבשלתא שתם אחבני כו'. ולנד"ל דשתם דבתיב תפורש אחבש לריך ביבוי לבעלת ה' אבל הכא דלא כתיב רק קיות קיות אין אפי' עוכא בכלל. ולא שייך כאן לומר תפשת מרובה לא תפשת כמש"כ בס"ד בשבחדין (מז ב') בד"ה אחת. ומתילא לדידי אפי' שם קיות ויוחר מתי. אבל לתהר"ש דוקא חמש ולא יוחר ושאר הקשיא מדוע לא מני בתתני' דשם עהור: מ"ב ד"ה בד. עי' בכ"ד. ומוכח מדבריו דשיש לא הוה בכלל אבן. וכ"כ הרמב"ם בתכוכו פי"ד ה"ח להדיא ע"ש. ונראה דהוליא זה מרישא דתתני' דלא תני אלא הני דלא הוו בכלל אבנים ומפר דקרא (דשפר דתני הייבו גוזי) וכ"מ מהכ"מ שם. וש"כ מדוע לא יהיה בכלל אבן הא כתיב ואבני שיש (ד"ה ח' כ"ע). ואולי משום דיש לבן שם לווי. אך מאי דמשמע מהתוי"ט שגם נסרים לא הוו בכלל עלים ל"ש מנא ליה דאדבבה מדלא חשיב להו בריתא משמע דאיו בכלל: מ"ד ד"ה פלים. ושיעור אבנים כו' משאוי שנים. כ"ל דליף מדכתיב והלנו את האבנים דמשמע דלבל אבן לריך שנים וכבבנו דר' יוסי בירושלמי תגיבה הביאוהו הסוס' שם (ג') ד"ה חרש ע"ש. וזהו ג"כ ממות דבר סלמד מקופו: ד"ה וקיות בתמילה. ומהר"ש כו' דבגאסי קיות בתמילה תלמון ומהי בתמילה לשון תלוקה. וכ"נ דאף לגירסת בתמילה יל"פ לשון תלוקה כדאיתא ריש ב"ב. ולפי הת"ל שהביא המוי"ע ל"ל דקיות בתמילה הוא קיר שעושין בבית לחלקו לשנים בהיות דאיתא בפירוקין (עב) בגמ' וש"מ. וא"נ לתוליא לשון מחילה מפשטיה: מ"ה עסק הוא לפנוי. פי' הרע"ב בתמיה. ואינו מחוור דאיכא לתיבר משום דשמא יעמרכם אחר ההסגר ולא יוכל להכנס שם להוציאם מפני שיטמא בגיאתו: ס"ו ולא שתים תחת אחת. הן לר"ש לעיל מ"ג דהלכה כוותיה ע"כ ל"ל בכאן שתחת אחת מהשתים בבהן הנגע לא יביא ג' וא"כ תחילה משמע דלא יביא ג' לו ד' תחת השתים. ונראה דלכן השמיטה המשנה קיומא דא"כ ואבבע תחת שלש תחת שתים וכן הרמב"ם השמיטו בכוונה ודלא כר"מ והמוי"ע: תוי"ט ד"ה שניהם. וכ"ת כו' וכן נמי כתיב אחר חלן ל"י. ול"נ דתיבת חלן הוא שם כמו תחלת דבר ה' בהושע וכן והדבר לין בהם (ירמיה ה') וכתו שאחר ואחרי הקיות. הכוות: מ"ז ד"ה והחזר. ונראה כו' אלא ה"ה לפסיון ולידוף. עיין מה שכתבתי לעיל פ"ח מ"ג: **באא"ד** ע"כ ליכא למידרש בפחות כו' אמין חזרה אלא כשחוזר הכל. תימה דא"כ מה זה דקאמר הא"כ יכול כגרים כו'. ואפשר לומר דבגרים נמי מיקרי חזרה משום דטל אבן אחת לא היה מקודש רק כגרים והגרים הנני היה באבן אחת. ויתורה דהגנם ע"כ אחת לרבית גרים שני:

פרק יג מ"ב טמא שם שלו ומניח אם של חבירו. נ"ל דל"ד של חבירו אלא ה"ש אם שבית הגרים היה ג"כ שלו (וכן הא דר"א נראה בפתין כו' ומניח אם של חבירו) וכ"נ מפירש"י בחולין (קכ"ח ב') וכ"מ מהא דבית ועליה דלקמן דלא מפליג בין היו של שנים לשל אחד: מ"ג בדע"ב ד"ה מלבנים. כמין לבנים כו'. תימה דהא מבמש לעיל פי"ב מ"ב דלבנים אינן בכלל אבנים דכתיב גבי ומתן ומשמ"ב שם וכ"כ הרמב"ם בתכוכו פי"ד ה"ח. ואולי קודם שנתלבנו הוו כמו עיב בשלמא ובכלל עפר ע"ש בתוי"ע ד"ה ופפר: מ"ד תוי"ע ד"ה מתמא מתוכו · דלתום' כו' מסקפקא להו כו' ולדידיה א"ש עפי קיפא כו'. ומי' לקמן בדבור הסמוך. ונראה שלא לאה מש"כ מהרש"ל שם הגי' שהיה בהש"י לפני התוס' דמתוכו הייבו שנכנס בולו דרך אחוריו ט' ע"ש. וקיפא פי' דכנגס דרך ביאה דמיכמא בביאת בולו: ד"ה זה בכופו. וזה שכתב הש"י בולו ל"ד כו'. הן גם הסוס' בשבועות (יז ב') ד"ה אפי'. כתבו כ"פ בולו לבד. ואולי שהם מפרשים דהאמו או בולו קאמר וכדאשכחן בני ולד פ"ק דבדה מ"ה דאחשב כולד ביאיאת הרחם או הבוב. אולם בזירת הבא ראמו ובולו בחים שאובין ומהור שנפלו על ראמו ובולו ג' לוגין מ"ש פיבולו תבוייהו דוקא כדפסק הרמב"ם בפ"ע מהל' אה"ע ה"ב והוא מהסופסתא. וכן לפנין ביאת מקדש בטומאה אשכחן בזבחים (לב ב') דקרי לביאת ראמו ביאה במקלת דפריך שם וא"א ביאה במקלת שמה ביאה היכי מעייל ידיה כו'. משמע דאי ל"ש ביאה א"ש אע"ג דאנן לקמן פי"ד מ"ש הכנים ראמו כו' ע"ש בתוי"ע בשם הש"י. ולענין סוכה דשיעורה כדי ראמו ובולו שמ"ש בסוכה (ג') בפ"ד: מ"ה ד"ה חזר. וה"נ כו' לא תלינה וקיבה ומיתה קאמר. תימה דמי ס"ד לפרש כן דלפי' הר"ש (והרע"ב) הכוונה רק לומתה: מ"ו בהרע"ב דאי קאי מטוטע בבית עליה עהורה. מזה אין ראיה כלל דאפי' במת בהאי גוונא עהור. ובמטוטע אפי' מחילה גביהה עשרה מפסקת. ולר"ש לקמן מי"ח איש מעמתא אלא עד ד' אמות. יותר הל"ל דאם הבית מטוטע עליה עהורה. גם מה שפי' לקמן אבן ח' שבבית המטוטע כו' אינו מדוייק והל"ל שמבית המטוטע מי' דמב"ם רפש"ז: מ" תוי"ע ד"ה המתא. והלבך גם הר"ב כו' לא קפיד כו'. הן הר"ב דק שפיר לאמתיקן רבותא דאפי' המהור עובר מתא. והמשנה המשיקן ג"כ רבותא לאידך לד אפי' המהור עומד כל שהמתא עובר עהור: מ"ח ד"ה מהור. מדלא כתיב כו' דמשמע שעדיין כו'. ול"נ דאם בביאת בולו ל"ל קבא דוהבא כו' דלא ברש מבלים שבבית כדאמרי' בשבועות (יז ב') וע"ש בתד"ה אפי': מי"א ד"ה כדי. ול"ל דל"פ דבנן. לכאורה תמוה דהלא זה הוא לבקל על ד"ת לעבר את המתא. ואולי דש"ל דמדאורייתא אפי' שהה הרגה אינו מטמא דמוקמו שמא שלו דוקא ולא של אחרים וכתו דדבשיקן משבבו ולא הגזול (ג"ק ס"ו ב') וע"ש בתד"ה דגזל: מי"ב ד"ה על רוחב ד"א. דבר"פ א"ש כו'. ול"נ עוד סמך מהא דר"ל בתגילה (כ"ז ב') דהמתפלל מרחיק ד"א ומשמיע. ואמ"נ דלא קאי הכי מ"מ חזינן סברא דד"א של תפלה בתשכין אחרים ונס כ' זכאי אחד שם מימי לא השמעתי מיס בתוך ד"א של תפלה: ד"ה כל. וכ"ש כו' לפי שהיא מ"ז כו'. לעניות דעתי יותר הל"ל בתה שחלוקין בעיקר הבאת מומאתן דבמטוטע מחילה מפסקת ואינו מטמא כאהל המת וכוה דומה לענין דהכא:

פרק יד מ"א תוי"ע ד"ה רביעית. אלא מכאן לחולין כו' וה"נ כו'. נ"ד דהסוס' לא הקשו אלא לר"י דלמד לענין בחיבו דאינן בחולין זה בזה והא הכא דס בחים ה"ל מין בשאינו חיבו אבל לרבנן לק"מ עי' ר"ן נדרים (נב): ד"ה נפל. יש לדחות דלר"ש אף לכתחלה מ"ל כו'. דבריו תמוהים מאד. א) דהא ר"ש גופיה אמר ג"כ הוחיל ונשתנה אלא כמלוחה ומשום הכי מתירה בהנאה דה"ל שחיטה אאיסה דאיסה. ב) הלא הרמב"ם פסק בפי"ח ה"ז דלא כר"ש. ול"נ דהרמב"ם מפרש אלא בחזר כו' היינו שנם אח"כ לא נמלחו וכן משמע לשון שכתב ואין שם חזור כו': מ"ב סתניר תער על כל בשרו. לא שמדתי כאן ע"ד הא"ר שכתב מקום כתם שער ונראה. דמלבד שיקשה עליו קושית הסוס' שעל הרע"ב. הוא נ"כ סותר את עצמו לשמ"כ לקמיה בש"ד „בגיר שער ראשו. תלוש ולוים כל בשרם". הכה כולל יחד תלוש ולוים. ולגבי לוים כתיב וטעבינו תער על כל בשרם בלי שום פרש ומיעוט: בהרע"ב משמע כאן. אדם ובגדים. ל"ד במתא"ם דזה אלשון משמעו בל"מ דהאדם תמתא בגדים ח"ש כדאיתא בריש כלים. והכי הל"ל אדם וכלים כלישנא דמתני' שם. ובפי' דפרה מ"ב כתב לענין מדלם אדם וכלים. ואחיל בחר מיפכא: מ"ה תוי"ע ד"ה יקח. דלא כשני שטיחים כו', דבבי תיתה הן דהא גם הסם אם פד שלא הגריל מם יקח שוב שני. ואחר הגדלה ה"ע דיקח שוב משום דא"ח אלא בהגדלה. ולבב שם דהלכה כוותיה שני שבשוב לאשון יקבב וא"כ שוים דיוייהו דהכא ודהסם. ומוד דמלאת שרפה דמשמע מפיקבא (פי' ר"ש) א"כ לא נקבעו מעולם ופשיטא דא"מ זא"ז. אלא דכי אינמיך דרשה דא"כ הוא משום דבקדושין (נ"ז) משמע דלר"י דבל כוותיה הלי נמלאת שרפה היינו לפיכ"ש שנשרפה בשמיטה. ואפי' הסוס' היינו אפי' נקבו הדקין דא"ל שאחר הבדיקה נמצו. וכיון דסלקיה איתה בבבדות הוקבעו יחד (גם לדידן דקי"ל שאיסה שא"ל שאיסה הוקבעו ב"כ בשאיסה). ובגפרים גני לן קבא דבש"ח נדחין כמש"כ התוי"ע לקמן בדבור הסמוך:

סליק מסכת נגעים. בעזרת אל דעים

מסכת פרה

פרק א מ"א ברע"ב ד"ה והכ"ח כו'. וכש"כ בת שנתה כו' דכתיב שגלת נקר. ק"ל נימא דאתי למעיטי בת שנתה וכמו שנגל בן בקר (בר"ה י') דהוה דוקא בן שתים כפירש"י ותוס' שם. ודומיא דפרה בת שלש דקתמני דלתעוני פחות קתני: תוי"ט ד"ה ופרה. הא בת שתים לא קא ילדה כדאיתא כו'. ק"ל דלדבריה דמסא דבכורות מוכח דמיעברה בתוך שתים. דהא מצמח דאם יתיבה על ג"ש אפי' יום א' וילדה הוי ספק (וכ"כ מפירש"י בפ"ז כ"ד ב') דילמא כבר ילדה בבית שבוכד כובשים אחר ג' חדשים מבכבקה לבית ג'. דהא ס' חדשים עד תשלום שנת ג' פ"ב היו ימי העבור דהשלד עתה בבית שבוכל. דבגדה (כ"ד ב') מיבעיא ליה לרבה אם בתחה נקבה יולדת לז' וא"כ פ"ב היתה מעוברת בבר ו' חדשים האחרונים משנת הכ'. וי"ל דהספק הוא שמא נתעברה בתחלת הג' והפילה לאחר ג"ח ומי' בקונית דבכורות ובתוס' שם. אבל מ"מ עדיין אינו מיושב הוכחתו של הר"ש משם. ועמש"כ בר"ז שם בס"ד: מ"ג ר"ש קורהו פלגש כו'. מי' ח"כ. ואגבי מתה הדא דלפיהומו דלרי"ש פסול להקבה לא אתיא אלישיב קיומא דהקביבו מביא עליו נסכי איל. מנית דלפ"ד אתיא דריו"ח בחולין (כ"ג) כש"ע ובר פדא בר"מ וה"ל להש"ס לחימר כתנאי. (ועוד לפי הלד דקבעי לחימר (שם) אליבא דר"פ דבבריה נמי מתנה הוה דלא כחד מסני תנאי). אלישיב דבא אשכחן דליפלגו אמוראי בשמה בפלוגתא דתנאי הנזכרת בתוספה מפורש ול"ע: מ"ד חטאת הצבור כו'. עי' ח"ל מה שהביא בשם הת"כ. וכבר הביאו גם רש"י ביומא (ס"ה ב'). ומה שהעלה הרל"ל בל"ע מתנבות. עי' כ"מ ומל"מ בפ"ח מהל' מעה"ק הי"ד. ומש"כ הח"ל דהא דאמר בהש"כ יהיה לבנות שעירי רגלים. הוא תשוב דיהיה בנימעריא שלשים במספר שעירי הרגלים ודל"ת. קשה דהולם הס ל"ב לבד בעיר המשלחת כדתניא להו בתוספתא דיש שבועות. והוא עם שעיר הפיטמי דיום"כ ושעיר הבא בגלל הלחם בשלמת (ועי' תוס' ר"ה ח' ב' ד"ה שהתדש):

פרק ב מ"א ברע"ב ד"ה ותכמים מבשיכין. מפני שהבהמה נעשית עקרה כו'. בפרה לא נלדך לעשה זה. אלא משום דדמיה יקרים וחייש לפסדך תמונה כשיפסיקנה כדאיתא בפ"ז (כ"ג רע"ב). וי"מ לדיה דלכאורה הלכה כריו"ח שם (כ"ד ב'). דאמר גבול יש לה כו' וא"כ מבת ג' ומעלה דאינה נעקדת היה אסור לקנות מהם לעשה הרע"ב. ולעשה דדמיה יקרים מותר. ואולי דאמן לא ס"ל כריו"ח בזה דאיכו ע"כ לשיטתיה דטובר לאו יכך אמו הוא כמש"כ התוס' שם. ובבת אחר שם לעיל ובד הבבעת אסורה ואי' ב"ק (מ"ז) מד"ה מ"ש. ופ"כ ס"ל דאפי' מבת ג"ש ומעלה מיעקדת או דמיכהתא בכיבתא: תוי"ט ד"ה כ"ח. דכתיב כי משמתם בהם כו'. בתחכ"ת ל"ד דתיפוק ליה דמבואת קרייה דמתנה ואפי' כ"ש ל"פ לקבן אלא בתתן ומחיר משום דכשה דבית ד'. והגמ' ל"ב לדבשת כי משתתם אלא לר"ש דמכשיר אף ביולא דופן: בא"ד ד"ה ותכמים מבשיכין. והא דלא משו הכמים לעיל משום דסיבן היה להם כו'. לכאורה ל"ל לזה. אלא מעטם דאמרי' בפ"ז (כ"ב) דמשום ניחא פורתא לא מפסיד בוצה, ועטם זה מהני גם לחשבת דשא"ד משא"כ לעשה הא"כ: מ"ב היתה בה יבלת ותתבה כ"ש פוסל. לא נתבבר לי טעמת דר"י. אם משום תמיתה ליפלוג גם בריאה דלא יבוד ויש לחלק קלת. ועי' בבכורות (ל"ע). אבל קשה דא"כ ליפלוג בס בשאר קרבנות: תוי"ט ד"ה והנסקת. והודיענו שעניין תמיתה שלימות האודם. מה שעה לתמיס הנאמר בשאר קרבנות ועוד דמל"ל לתדבש תמיתה בחדמומית מדבבר אמור אבר אין בה מום דילמא אתי לפסול הנסקת וכדומה. וי"ל קלת משום דהוה כלל ופרט: מ"ג בהרכ"ב ד"ה נתן עליהו כו'. מה שיל שאמור בטעלה כו'. והא מפי' הרמב"ם כ"כ בהבורו. וקל דהא אמרי' בסוטה (מ"ו) דאי מגז"ש לא הוה פסול אא"כ משבה ואתן שבלין בה בהגתה בטלתא ומסקינן דילפינן מנופא דפרה ומשמ"כ שם בס"ד: מ"ד זוי"ע ד"ה כי"א. ומבלל דלרבנן אפי' בלא ידבו פסולה. זהו ג"כ מדברי הר"ש. אבל לע"ד אין משם ראיה דשלא לדעת דאמר"י ר"ל בלא לבונו אף שידע וכזה פירושו בר"ת. ובה"ג כ' הסוס' בר"ת (ס"ד ל"ז): מ"ה ד"ה אפי'. ולאו דוקא כו'. ואלא מיהת הרבה מאד לא ס"ל כו'. וזה דוחק גדול דא"כ לא ידענו עד כמה מבשיר. ול"כ דבבא ל"ד לעשה דוכתי דילפה לומר אפי' טובה. דא"כ הל"ל אפי' ד' וה' אפי' אפי' ל"ל. אלא ע"כ דוקא קאמר ה' ולא יותר. והא דקאמר ד' לבתותא דימלוע הוא דקאמר:

פרק ג מ"ב ברע"ב ד"ה ומביאין שוורים שבריכן רחבה כו'. ופא"ר. וי"ל שבריכן רחבה דקאמר הרע"ב אינו לתנאי. אלא לבמיות מעט מדוע דוקא שוורים. ויותר מבואר כן בלשון הרמב"ם בפי' ובחבורו: מ"ג בחבשה בתו לחר הבית וילדו. ל"ל פירשו דילדו ולכנו לבם לבמיהם דמו לא היו לריכין להם כי הקדום ושאה לא היו על ידיהם כדעת הסוס' שהביא הסוי"ע בד"ה ומגדלות. ומה שהקשה עליהם מדתנן והוא טובל ומקדש ל"ו הסתלה לקונית זו ולדרבה מדלא תנן סם שנלים ומקדשים מחמת דלא שב עליהם (וכ"מ להדיה בהרע"ב דלר"ו היה טובל אים אחר שב' לפיכך כו' שאים מהור יהיה טובל את אה"פ). וכן בדברי ס"ק תנן וטובל ומקדש. גם מש"כ עוד וח"ק לא פליג כו' מגומבם דלפי פירושו גם ס"ק אומר דהתיבוק היה טובל ומקדש וכתבואר בהר"ם והרע"ב לשיטתם: מ"ד חוי"ע ד"ה ופרה. דה"נ נמתאו לא מיכפת לן כו'. מש"כ הסו"ת עזה סובר לחש"כ בדבור הקודם דמיעטין לעומאת כהן כו', שנה בחבתי. הלא דהכא ל"ק רק לאוהן שאין מוסקין בה כי אם להביאה להר המשחה. שנית הא ל"ק רק דלא מיכפת לן בטומאתן. אבל מ"מ מנא דמתני' ס"ל דמפני מעלה בעלמת עשו לבם מקנה שלא יטמאו: מ"מ וקבל בטמאלו ר"ח ביטיב כו' ומה ביטיבו. עי' בהרע"ב והוי"ש. ולכאורה הל"ל דלא"ק דבפ"ב דזבחים מ"ח דדרים בלאבנו דשב ג"כ חולקה דלפניה ה"ל ידוהו הכא. ומש"כ הרע"ב שביון כו' א"ל דהכא בר פלוגתיה דר"ש. ות"ק דבשם הוא ר"ש דסתם בר פלוגתיה דר"י. דלא"ק הוא ר"ל ונכון הוא. אלא דלפי"ז אתרי אהדדי פסקן אל הרמב"ם והרע"ב: תוי"ט ד"ה בחבל. מתנן שא"ת מומאה. וכ"ל דאיה מלקמן מי"ח רי"ש אומר במקנות אל אבן כו' ופליג אתק"ק דאמר במקנות אף דבש סם א"מ מומאה שאר פטומי כ"ע. עי' א"ר פרי"ז דבלים מ"ב. אלא דק"ל דהא מפן ומחלקת דסם מין מי מתבמאין בכל המומאות כדאיתא ספ"ק דקוכה. וי"ל דהיינו מדרבנן וכ"מ בתוס'

דשבת (פ"ד) ד"ה מפן. וגפ"ז י"ל דלא בזרו אלא אל המקבלין אבל על פטומיהן לא בזרו בכלי עץ אינן מטמאין אלא מדרבנן. ומשמה לא בלעדך לדבני התוס' בספ"ק דקוכה בד"ה תנן סתם וכד"ה מסכבין בבודיה ע"ש וכאן בפז"ה: ד"ה על כל הזיה עבילה. אבל קשה א"כ מנלן כו'. והרמב"ם כתב בפי' (הביאו התו"ה) לאומרו ובבל ולהזה על כל הזאה עבילה. כאן בפרה לא נאמר ובבל אלא ולקח. ולכאורה ה"ל דע"ם הוא וי"ל ולקח. אבל ז"א דולקח היינו קבלה בפיהומו בכ"מ וכנ"ל. וי"ל דכוונתו דילפינן מפר כה"מ דדרים כן בת"כ שם בלשון זה. וכמו דילפינן מיניה לחטאות החיצונות ובדאמר בזבחים (ל"ב ב') על דין זה מקייב לר"ח דאמר שריים שבאלבע פסולין ומשמע דכללא כייל בכל מקום ובדפסק הרמב"ם בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות הל' מ' ע"ש. או דיליף לה מהמן דמלוקה דדרים בר"כ בת"כ כזה. ולכאורה קשה מדוע בהזאת עמה מת דמשמע דבשר אפי' כתה הזאות בטבילה אחת לקבן פי"ב מ"ב (ועי' מש"כ שם) והלא שם ג"כ כתיב ובבל והזה. ואולי מטום דכתיב והזה על האהל ועל כל הכלים כו' משמע דבטבילה אחת מזה על כולם. ודע דבשר כה"מ אחר דדרים בת"כ הן ובבל והזה כל"ל מביא עוד דבשר הן הדם שבעין והוא ג"כ לחטיעי שריים שבאלבע כלמפרש רבא בזבחים שם. וקשה דשבתי ל"ל. והק"ל לא הרגיש בזה. (והגר"א ז"ל בביאור החומש לא הזכיר דבשר זו דמן הדם). וכן בפרשה מלוכם בני הזאת השמן אחר דדרים הן ובבל והזה כל"ל מביא עוד על הן השמן דבשר זו דעל כל הזיה עבילה. ושם הרגיש הק"ל וכ' על דבשר דבבל והזה דשמין על הא דדרים אח"כ הן דמן השמן ע"ש. וכן ל"ל ע"כ גם בהא דפר כה"מ. ומתוכן הא דהקשיתי מהזאת עמה מת. אך מפי' הרמב"ם שהבאתי ל"מ כן: מ"ו ד"ה נבקעה. והן דבכי לאב"ל בתוספתא. ע"ש דמשמע דזהו קתמא. ודבכי לאב"ל אינו אלא בתה דטוקיף אשליך כו': ד"ה אלא. וגם רגילים לעמוד שם רגיס כו'. עפי ה"ל להביא מש"כ הרע"ב שם מהגמ' דהג' לריכין לגלף עמהן עוד שיש לפרסומי מילתא: בבה"ד ומ"מ ז"ש שיכנס לבד לא איתפרש מל"ל. פשוט דמדאלייכו לדבר עמו כדי שלא יתן לאוך פיו (וכן שם בתוספה אינה אין התורס לכנס כו' ויאמרו כו') מוכח שלא היו ללכנסין עמו דאל"כ היו משמרין אותו בלאיה וכן הן עדיו: מו"א ד"ה הבלם. אבל בלם שבתתם בפ"ע כו' פסול כדאיתא בתוספתא. וכ"כ הא"ר. ועי' בלשון התוס' דמשמע דאינו פסול אלא אם נתנו בלא כתיבה אבל אם היה כותבו אפי' בפ"ע אפשר לבשר: ד"ה ואחד. ולכאורה כו' אלא בקידוש דפרה כו' וכש"י בפי' התוס' כו'. לפלא שלא הזכיר ג"כ פי' הרמב"ם כפי הנוסח שלפניהו שכ' וזה שבהר המשחה לפרות אחרות: בא"ד דלפי שעה היו לוקחין משל הר המשחה (כ"ב דל"ג) ונותנין שם בחיל כו'. קשה דהא בר"פ תנן מכל הבאות שהיו שם וסיים ע"כ מאותו שהיו נתון בחיל למשמרת וכדפי' שם הרע"ב וכש"י עלמו ביומא שם: ד"ה ואחד היה בקופו. אבל הלוים היו ג"כ שומרים בשלו הג' מקומות כו' ומשלה שהיה כ"ל כו'. עמש"כ עליו בתוספות שם מ"ש:

פרק ד מ"א תוי"ע ד"ה ונלא. משום דדיו"ח מלא דגמ' שפי. וי"ל עוד משום דרמב"י תלמידו הוה כדמוכח בפזבחים (כ"ח ב') ובב"מ (מ"ח ב') ואין הלכה כבלמיד במקום הרב: בא"ד וגגמ' פריך אדר"י א"ה ל"ל דמקדש כו'. ע"ש דלא אדר"י אלא אדרבה"י פריך אם נאמר דיליפה מועלת בקודש: בא"ד היו כל ז' הימים בכלי אבנים. וכ"ה לשון התוס' בסוכה (ל"ז סע"א) ומה שכל מעשיה בכ"א היינו בז' הימים שעריפה הפרה שבכר בשלמו ז' ימי הפרישה. ומה שהוה לדמותה לתקלות כו'. ל"ל דהן לכה"פ א"מ מומאה כמש"כ לעיל שם בגמ"ש: מ"ב ד"ה חוץ. כנגד הפתח כו' אל מוכח פני א"מ. ק"ל דבני הבשה דמנחה דכתיב נתו אל פני המזבח (דהיינו מקום הכבש כדפירש"י במנחות י"ט ב') ואפ"ה בשמניבה לקבן מע"ד דיו לא"ק שם. ולר"ח שם סמוך לקבן בדרום כדאיתא שם בתד"ה לתערבה וכ"מ בסוטה י"ד ב' וע"ש בפירש"י אלמא דכל הלד שבפתח שם נקרא פני. ועי' מ"חות (ר"ד כ"ח) ובפירש"י שם דמוכח דבתחת דגם בפרה כשרה אפי' שלא כנגד הפתח. ולדעת הרמב"ם בפ"ד מה"פ ה"ו אף שלא כנגד בהיכל בשרה וע"ש בכ"מ. ולדעת הראב"ד שם דאינה כשרה אלא כנגד הפתח. י"ל הא דהבשה משום דאמרי' בזבחים (ס"כ ב') ב' בבשים קטנים יולאין מן הבבש שבבן פוטין ליסוד כו'. ולדעת התוס' (שם ס"ד) ד"ה יותר היה עוד בבש קטן גם לבוכב בתעבר ולכן נקרא גם שם פני ובכון בעז"ה: ד"ה וחוץ. אבל הכהן המוקף אותה אם קוטף פסולה כו'. אבל מה יענה לפי' הרמב"ם והר"ח דמשניעים שמיעה היינו דבעבילה בזיעית הזה ב' הזאות ז' וח'. ולדידהו ל"ל דמייבי שהוא לא עבק בה עוד מבלן ולהבא ולכן אינו פוסל בטלאכתו כמ"ש הרמ"ם בפ"ז מהל' פרה ה"ד בטעם המוקפתא. וכה"ג לקמן פ"ז מ"ו וי"ח לפי' הרע"ב: מ"ג ד"ה רא"ת. אע"פ שלפירושו כו' שמעינן מבבות דר"פ. ולי י"ל דהכא אשמעינן אפי' חצב להזות לחתר דמהבבה המורה היא בפנים לפבל לחייב עליה כרת (מבא"כ אחר מחבבות דאינו אלא לפסול) אפ"ה כשר בפרה: מ"ד בחלא חומרה קולה. לשון הזה הוא ג"כ בבהכדרין פ' המקבלין מ"ב: בהרע"ב ד"ה ומעשיה ביום. בתוספתא מפרש מון כו'. כל אלו המה אחר שתעשה אפר והמשנה אומרת עד שתעשה אפר וא"כ מהו הלבון מון דמייתי עלה. והנה המשנה המשיבה כאן עומאת בגדים ובגאתיתה ציוותה לפסול מלאכה. משום דגם באתיפה אפרה כתיב בגוס בגדים וכן בגוגה מי חטאת מעון כיגוס בגדים. וק"ק דהשיב כאן מעשיה ביום. וכני גם הזאה ובבילת אחוב אינו אלא ביום כדאיתא בסוף מיכלתין: תוי"ט ד"ה ופוסלים. אם פוסלים בטמיאתה לא הפסול בטמיאתה כו'. ביומא (מב) לעניין היסח הדעת בעיר לריכותא דלא יפלי מהדדי. אבל התם אליבא דבב ובספרי הוא בשמואל דלעיל דרש ושמא אותה לפני ביהא אחר שומע כו' עי' בסוגיא דיומא ותבין. אמנם לפי"ז יקשה פסקי המב"ם אהדדי:

פרק ה מ"ג תוי"ע ד"ה קבויה. מ"מ יש לדקדק כו' והאיך כ' כו' הרחויין כו' דמגליה כו'. אין זה דקדוק של כלום דלעניין עומאה מה לי רחויין מ"ל שאינן רחויין: ד"ה בין וכו'. רואין הנים הבלועין בה שמתקבלים ג"כ. זהו לפי הגי' שהביא לעיל דבגדי בגיעה בנים בהן רחויין לקבל. ועי' לקמן בס"פ ומש"כ שם. אבל הר"ש כתב בפרק דלקמן מ"ג דהמעם דנים בנכפוב אינו מקודשים מפני שלא נכנס הקידוש לתוכן. וא"כ כש"כ הנים הבלועים בכלי. אבל הרמב"ם שם כתב הטעם משום דאין מקדשין אלא בכלי דלקמן מ"ה אך מ"מ קשה דא"כ אפי' בשמאה נמי יטהרו הנים הבלועים ע"י השקה פי'

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פ"ה דמסכתא מ"ע בדבריו ד"ה מקל ובסוף מקואות וי"פ דזהו טוגת ר' יהושע דאם מקדש מעשה שגם הבלוע מתקדש לף בסוף כו' מעשה המקה. ואם היו כו' דבלוע לא הוי הסקה אף כו' דגם הקידוש לא תיהני להבלוע ואולי עשאתה דת"ק דהיו הסקה מועלת לתי חטאת אף קודש שנתקדשו משום מעלה כמו אלא מהני לקודש אחר הקדשן כי' פסחים (לד ב) וש"ע פ"ו דמקואות מ"ו: מ ד ד"ה הכל. ובל"מ היפכא מיש כו' מעור ואפי' קטן כו'. במחכ"ת ל"ד שהעתיק פרש"י פה על פי' הרע"ב והוא מגמת דיחמת דדרשינן וסברת מי שיש בו דעת כו' וא"כ אין אפשר לרבויי קטן מעטור. אבל רש"י לעולמו דהביא שם דרשה דספרי (במד"כ שם בס"ד) היא ולא קטן עטור לרבויר את האשה שפיר קאמר דיחמת היפכא: מ"ה לא בדפסות הכלים ולא בשולי המחבן. לבאורה הגל"פ דאפי' בלא שבבו אלא שמועה הכלי על הלד (וכנון כלי שלרה לתפלה ולשמאל ובאמצעיתה המבה כמו חבית וקדירה שלנו) ומפני שאין דרך משמיהן כך פיין בדפ"ד דכלים פלוגתא ר"י וכנגן וכעין בעיות דיומא (ר"ד מ"ח) ממש"כ שם. אלא הא דאין טומנין לידים לא בדפסות הכלים דבמס' ידים קשה לפרש כן. והרע"ב פי' שם משום דעבדי כלים הם: בהרע"ב ד"ה שאין מילין. עי' בס"ד. וא"ד לפרש כאן בכל הלוך דהכוונה פה להגיל על אוכין ומשקין שבתוכן מחמת דבשה דחוכו ולא תיך חוכו. ובמס' ידים פירשה יפה: מ"ט עי' חוי"ע. ולענ"ד בל"פ ב' אנשים כו' ועשאן חוקת היינו בגוונא דסוף המשנה דסליק מיכה. והוא דעשה חוקת בזו ובזו והדופן הרביעי שבזו ובזו נמוך מהשאר ושם הקיפן יחד עד שהמים נפין מזה לזה דרך עליהם. וכן אמי שריעות תפרש כה"ג. וכן הסוקת (בה' הידועה) ל"ל הבוקת הנתכת במשנה דלעיל דהיינו ב' שקעות בתחן אחת אשר המים נפין מזל"ז. שבחלקה פי' בדופן המפסיק ביניהם. המים שביניהם ר"ל כל המים שבחללי הכלים אשר למעלה מהפשות הנמוכות. וקרקן ביניהם מפני דאחיזתן אלא יפפכו לתוך הוא ע"י שתיהן וזהו שאמרו בתוספתא דאיתן לגודים בכלי וא"ל שלגודן ואחיזתן היינו ע"י כלי א' כי אם גם ע"י שיוכת הבינתה (רק לגוזה שהמים שבכלל לא א"ם לפיהוסי ואולי דמ"ש הוא) ולאפוקי המים אשר מתחת המחיצות הנמוכות שהם מתחתות בכל שיקת ושוקת לבד בלי עזרת חבירתה. אך מ"ת גם המה פסולים שהרי מתערבים יחד כי' לעיל מ"ב. וי"ל שזהו כוונת ר' יוסי בתוספתא שאמר שתיהן אינן מקודשות וא"ל דגם הן אינן בטרות כדאמרן. ואין אנחנו לריכין לדחוק כתש"כ הר"ש. וגם לא לומר דפליג כמש"כ הא"ר: והרע"ב שפי' עשה דבינתה לא נכנס בהן הקידוש לא מחוור דא"כ בסיר או בנפסים נמי:

פרק י מ"א לתוך ידו בשר. נראה פירושו לפי שרוב שימושו של אדם בידו שמאלית ולכן לאחר שנפך בימינו האפר מן הספופרת לתוך כלי אחר בשיעור שצריך נתן את הספופרת לשמאלו בכלי לקדש בימין. ופי' הרע"ב שנפך ידו עליה ונראה שהוצרך זה מפי' הרמב"ם. אינו בשמעתא לגון המשנה. ובהבורו פ"ח ה"ח הבמינו זה: מ"ג יזלף עד שהוא מגיע לספוג. משמע קצת כשנראה הספוג שוב לא יזלף אף המים שבביבותיו דהיינו שמא יפלו שמהם גם אותן שבספוג ולכון הר"ב בזה מגומגם: תוי"ט ד"ה יזלף. הכא בחילוי הוא וכדמוכח מתני' דבפ"ו. תמוה דלדרכה דשם פי' הרע"ב דלגוחים היא שנותנין לתוכה מים המקודשים. וא"כ כאן דיקא ולימכם בלגוחים משמע דכבר נתקדשו בשוקת וכן רש"י שם כתב בהדיא דהקידוש היה שם בשעת הקידוש: מ"ה בהרע"ב והא דקתני כו'. נראה דאזל בשיעמיה דרש"י חולין (ע' ב') בד"ה אם יכולה דאסור לנטות תכלי אל כלי קודש קידוש. אבל כבר הקשו עליו הר"ש בפ"ע לקמן מ"ז והרא"ש בר"פ דלקמן ומשם בתי"ט:

פרק ז מ"א חוי"ע ד"ה ומתלך. וגם דברי הראב"ד שיבו כו'. ע"ש בהשגת הראב"ד דומתלך כו'. דלשיטתו דעשה הפסולין דמבנתיהו אינו רק משום היסח הדעת לכן בלא נתלך אף הראשונים בכלים. ובנמלך היינו עשאתה דפסולים דנראה שהיו עליו מילוי אחרונים לחשיב ולהכ"ד מן הראשונים ע"ש ותבין: מ"ב ד"ה שהמלאכה. וכ' הראב"ד כו'. במחכ"ת ל"ד שהראב"ד לא הוצרך לחלוק זה אלא לשיטתו דהפסולים בולם אינם אלא משום הסח"ד. אבל להרמב"ם ושיטתו דעשאתה משום מלאכה לכאי אין פוסל בקידוש לאחר כיון שהוא לא מלאן וגם המים אינן אלא קרינן בזה המלאכה פוסלת במים כו' ברמב"ם שם ס"ד ובכ"מ שם והבין: מ"ה ד"ה כאסל. ול"י מאי קאמר כו'. ול"ל שהר"ם מפרש דתשובה לשון מעקל והמגילה מתפרשת יפה עפ"י מה שאמרו חז"ל בר"ה (כג) ומהליף על חד תרין בשפפא. והאסל הוא ג"כ כעין המוט בל מאזני מעקל: מ"ו בהרע"ב ד"ה לדרכו. נעקש או להרחיב ל"ד. חד הוא שילך בדרך אחר ולא בדרך הישר לביתו. ב' היינו אפי' שילך בדרך הישר רק שיעקה לגדו למקום בעל הבתב. ואינו בשר אלא אם פנעו בדרך הילוכו כמש"כ הרמב"ם בפי' ובחבורו פ"ח ה"ח:

פרק ח מ"ב חוי"ע ד"ה לא בשופו. וא"כ היינו כפי' הראב"ד. פשוט דלהראב"ד החשש הוא שמא יפלו המים קודם קידוש וכיון דאפשר בהסח"ד ה"ל כשאר משקין (עי' בחוי"ע לקמן בדבור הסמוך). ולהר"ש החשש שמא יפלו לאחר קידוש והם ממאים כלים. והיה קשה לו דאפי' אדם ישמאו לזה סיים דנפשלו בהסח"ד ותבן כו' ושוד דאפי' לא נפשלו כו': ד"ה נעשאת. היינו מ"ה. תמוה דפשוט דכוונתו לגבאת דקיפא בשאנה זו גופה: מ"ח ר"ל היה הגדול בתקוה כו'. ופשוט דר"ל הקוויים הרבה וכדפירש הרע"ב בפ"ע דבדכות מ"ב וכ"כ הש"ל בפי' רכ"ש. וק"ק דהרי בתקוות הרבה נקרלו גם אחר ימים בשם ימים וא"כ פ"ב גם הם נכללו בתאחר ולתקוה המים קבא ימים:

פרק ט מ"א בהרע"ב ד"ה מים כ"ם. שאינן כשרים להשתה. אפי' מים חיים פוחלין. עי' לעיל פ"ה מ"ו. ואולי כוונתו לאפוקי מים שנתקדשו: מ"ב נפלו לתוכה שקצים ונמשים ונתבקעו או שנתבקעו ונפלו שקצים ונמשים הנמצאים חוטיא דנתבקעו ולא בהרמב"ם והרע"ב דקאי אמים דתלן דבר שהייתו. ועי' בכ"מ פ"ע מהל' פרה הי"א שהיה לפניו הגי' ברמב"ם שם גבי חפוטים ולא נשתנו מראיה ובתב שש"ם הוא ולריך להגיה ול"ל מראיהן וקאי אמים. ואני אומר דגי' זו מיקרית ותזר בו הרמב"ם מפירושו ומעמתא דאתמן: מ"ה חוי"ע ד"ה בשרה עמא. אבל אדם וכלים נא ט'. סותר לתש"ב בדבור הקודם בשם הרמב"ם והוא מהספרי. ולענד"נ דב"ר לא דקדק

הש"ס בספרים שם מדקתני בשרה עמא מבלל דטומאה חמורה לא מעמא אלא לאתי דדחי דר"י נמי מודה בטומאה קלה. אבל לשמוא דר"א שם דר"י מעשר לגמרי (וכן לרבנ"ו שם) י"ל דלמ"ק אפי' טומאה חמורה כמי מעמא ונקיים בשרה משום רבותא דר"י דמעשר אפי' הבשר. אבל הביקר ל"ל כיון דאשכחן בתוספתא וספרי דהזקיים מהנו (ואפי' ר"ש עלמו שהיה מעמא מחמלה משמע אחר בו) כמו שהביא התוי"ע לקמן. קשה לומר דיקתוס רבי במתני' נגדן. אלא ע"ל דע"כ לא עדיפו אלא מעומאה חמורה אבל עומאה קלה לעמא הבשר לא שמעינו (ומה דאיתא בספרי שעשהו את בשרה לראה דע"ש הוא שכן בתוספתא ליתא). ובזה (ר"ל בטומאה בשר) פליגי כאן מ"ק וי"א. ולאוי לפ"ז לפסוק כת"ק. והרמב"ם שפסק כר"י י"ל שהוא מפרש דעשאתה דת"ק הוא שעשאר דמעמאין מעמאין אם"ת. אבל לדיקן דקי"ל דאיתו אלא מדבבון לא נזרו כאן במילתא דלא שכיחא. וזהו נ"כ מעמא דר"י והכנב"ו דחזר לגמרי בר"מ כי' בסוגיא דספרים שם ותבין: מ"ו בהרע"ב ד"ה רא"ש. ומ"ת דליכא פורתא מאפר חטאת תמוה דאתו לגרך שיפול מהאפר על המוזה דסמוך שתקדשו ומעכבים בפ"ע אפי' בלתי תערובות מאפר עי' לעיל פ"ו מ"ג והטפי בתוכה אתי"פ שפוי לר כ"ש כו'. אלא דעשאתה דהבנן דסבני הזאה לריכה שיטור ואיתי דאפר מקלה ישמע הטיטור. וא"ת ס"ל דא"ל שיטור וזהו כוונת הר"ש והרע"ב הוסיף ובתב בתחב"ת: מ"ח בהרע"ב. ומהי כו' שמא לכל מילי כו'. היינו הילא דנוגע או נוגע אלא לגוף ועמש"כ בס"ב דלקמן:

פרק י מ"א בל הראוי ליעשאת עמא מת כו' דא"ת אינו מדף כו'. הנה פלוגתייהו הוא לפנין הסיבו בתש"כ המפרשים והרמבו"ם בתוספתא. ולבאורה מבאן לאיה גדולה לדעת הרמב"ם (הובאה בתוי"ע בפי"א דאהלות מ"ח) דחכה ה"ה בחלל אינו לענין שיעמא בחטאת כמת עלמו. (וכן עוד ראיה מלקמן פי"ב מ"ה לגי' ופי' הא"ר מ"ב) ולגיעת הסוברים דדוקא בכלי חטאת אחרי' חרב ה"ה בחלל י"ל דחייבי בשאר כלים ובגדים ולכן דקדקה המשנה לומר ליעשאת עמא מת ובאה לאפוקי כלי חטאת שהם ראויים להטבות כמת ממש (והא דאיתא בתוספתא פלוגתא בשפתא י"ל דהוא בטל עץ ודומק) אבל מה יענה הרמב"ם שהוא בשיעת הסוברים דה"ה שאר כלים ובגדים (בפ"ח דאהלות מ"ב) וכ"ל ג"כ דהרי הם כמת עלמו לעמא לאפי' בחלל (שם פי"ח מ"ח) ובכ"ה בחטאת ולמ"ה: מ"ב ובגדו בהון. כ' הכ"מ בפי"ב מהל' פרה ה"י חלבוהים דוקא קאי אבל שמאים אפי' נגע בהן בגדיו בעמא כו'. וא"מ מהר"ש פ"ח מ"ב ע"ש. ותמיהני דהרי חטנה עכוכה בפרק דלעיל מ"מ בעמאו כו' ואת הטהור לחטאת בידיו אבל לא בגופו ופסקה הרמב"ם בפט"ו ה"ב ופ"ש בכ"מ. ועמש"כ לקמן בסמוך: תוי"ט ד"ה שנגע. היינו בשנגע בידו דוקא. תילוק זה לא מלינו אלא בהוכלין ומשקין כאן ולקמן במ"ד בתחור מפני שאין מעמאין אדם לעולם. אבל כלי שנגע משמע דאף בבגדו עמא ומבאן אין ראיה דל"ל דחייבי שבאמר על הסכת חטאת. או כפי' הא"ר דחטנה זו הפרשה לחלף האמור בחמ"ת: מ"ה בהרע"ב. והעבינו ע"פ המטר כו'. שינה לשון המשנה המדוייק דפני על גבי המטר דכ"מ מעמא אחרים. אפי' מגבו המבואר בכ"ד: ד"ה ר"ע בקופו. ועמאתה. גם כאן ג"ד דהני הל"ל והוא כמו שמונה בתקוה עמא: מ"ו בהרע"ב ד"ה בשני ביידות שביהן הכוהן. ואפ"ה שהאדם עמא חטאת מי חטאת כו'. תמוה כיון דהוא אינו נעמא בטל תרומה ה"ל הכוהן לחטאת ואין מי חטאת מעמאין אותו כמש"כ בפ' דלקמן מ"ב וכמו שהביא התוי"ט הד"א בשיהן. וכמו כן תמוה מה שכתב לקמן דאפ"ש שהוא עמא חטאת מעמא מ"ת מ"מ כו' ומלאתי בהו"א שעמד עליו בזה. ומעמ"כ בתחזוקי לרמב"ם בפי"ד מהל' פרה ה"י. ומדברי הרמב"ם פט"ו ה"ב נראה שדבתו דמ"ה בשרים מעמאים את הטהור לחטאת אם נגע בהן אלא לעורך אבל אם נפלו לא לא מעמאין הטהור להן אפי' נגע בהן אלא לעורך. והא"ל בפ"ד דלעיל החזיק בשיטה ראשונה. וק"ל מהא דתניא בתוספתא פי"ח דה הגי"ל אומרים לו לאחר פרוש מלחיך שמא תעמא מ"ל והלא מתליקין כו' כ"ה הגי' בתוספתא שנדפסה עם הז"ו והביאה הר"ש לקמן פי"ב מ"ד וכן התוי"ע שם. אלמא אע"ב דטהור הוא לחטאת (שהרי הוא מזה) מעמאה מהם. ולבאורה קשה לשיטה זו דא"כ היכי מבשמת לה מאי דקאמר קרא והטנע בתי הנדה יעמא. דאם הוא טהור אינה מעמאתו. ואם הוא עמא מאי אהני ליה הכי"ח בלא"ה עמא הוא. ול"ל דמייבי בטבל ולא הוחזק לחטאת (עי' בפ"ב דחגיגה) דהא זה לא הוי אלא מעלה דבנון (עי' רמב"ם פי"ב מפרה ה"ב). והיסח הדעת הוי ג"כ מדבנון. וע"כ ל"ל דהקרא מייבי בחומן שא"ר להשאה כגון אבה עומבות ומלרוגיות לבנון. וקבון לכ"י או ערל גמ"ד דפסול להיה עי' חוי"ע לקמן פי"ב או בב"מ נמה שבאוב שם בשם חוס' ר"ש: שם ונייר דבטל חטאת אינו חוזן דאין מוזן כו'. לא מחוור כלל דכיון דנייר אינו מקבל עומאה ה"ל לחוץ. ועי' בא"ר ביאור נכון בזה: שם ר"י לעשמיה דאמר בתוספתא כו'. תימה מה לו לתוס' אלא גם בתני' בר"פ אינה דבי"ח מדף: ד"ה ושל קודש. דלא נגע בתי הטהרה ט'. ל"ד בתחב"ת דאפי' נגע בתי"ח עכבן מ"מ לא הלגין דקדש דטנע בתי"ח מ"מ בגדים וכלים כלאיתא בכיס כלים:

פרק יא מ"א בהרע"ב ד"ה אפר חטאת או מים המקודשים כו'. והוא מהספרי הביאוהו הרמב"ם והר"ש. וא"כ לר"ל בפ' דלעיל מ"ב ה"ל להבבל. אבל לבאורה לפי' הרמב"ם והר"ש. ומ"ל לר"ל בפ' דלעיל מ"ו (ולולא כתש"כ כאן התוי"ע בשם הר"ת בשם הרי"ק) לא שייך כלל חוזב מיתה. דמש"ם הא"ר דיקון דעשאת האדם מהבלוה בל תרומה כו' ז"ל אלא מעלה בטלמא. ואולי זהו כוונתו בתש"כ בתיתה לאו דוקא דהא תרומה כו' כ"ש. ובפמ"כ לעיל על הרמב"ם פי"ד מה"פ ה"י י"ל דהבא מייבי בחטאה ואנדרוגינוס: שם הטהור לחטאת שבכיס כו' נעמא. כ"פ דגם המים מזה ונעמאו מתנו דכיון שהוא נעמא אפי' לתרומה כ"ש לחטאת: תוי"ט ד"ה והאוכלה הכ'. הוא דוחק גדול דא"ה היכי שתיק כו' מלהרמי ממתני' כו'. הן לתיונן הכ' דשם דבעלמא קבר שמוגל אין חטא"ח. וכן לתיונלא הא דיליה כו' ליכא למיכמא דמובא אבבתן שמתי

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פתחי דמתני' דכריתות ובמות דאחש"ל בכולל ופלוגתא דמגלי היא בכ"מ ודבריו אין להם מקום אלא לתירוצא קמא דשם דב"ה דמיעטא רחמנא ומתו בו. ומש"כ ואין דרך הרב ביאתר דבר בשם התלמיד. הן שם בגמ' קרי ליה בפירוש רבי וכו' בפירש"י מגראה לסדיא דהגי' הוא ר' אליעזר ביו"ד וא"כ אין מקום לעכות בהוא ר"ח תלמידיה דשמואל. והנה מכותלי כתבו היכר בעצלה ממנו אבל ביכפיה דבר זה ופירש"י דשם. ומש"כ בשם הר"מ הרי"ק אנכי תמה מאד דמ"מ הדבלה נעמאה מן המ"מ שהם אה"ע לעמא אף אדם וכלים כדאיתא בריש כלים וכש"כ אוכלין ומשקין. ועי' לעיל פ"ע מ"ה ובהגהותי הרמב"ם האדכתי בזה ע"ש: מ"ד ד"ה מעמא הב'. והכי אתם לן כו' פ"ב דנדה. נמתא"ם ל"ד דהכא ס"ל לר"מ דלקדש הוי שני כמש"כ הרמ"ב והר"ש ומהבאר בגמ' רפ"ב דמפילה. ובגדה שהם כא"ש דלקדש הוי לאשון כדאיתא בגמ' שם וכ"כ המוי"ש שם בשם המיש': מ"ה כל המעון ביאת מים מד"ש כו' ופוסל אה"ת. הן אם נעמא באה"ע שמדבריהם כגון עובדי כוכבים שעשאום כזרים לכ"ד או דם תביסה שהוא אבי אה"ע וכן הפורש מן העולה שהביא הר"ש והתוי"ע פשוט שמעמאין אה"ת. ומהתימה על הר"ש ותוי"ע שלא העילו מזה: מ"ו הוי"ע ד"ה ואל מקומה. ה"ג בשתות מכגולה. תמוה דהרי מקבל טומאה לדעת הוב המפרשים (עי' מל"מ רפ"ד מהל' ע"א) וא"כ מאי אירא שמא הפסד תרומה מיפוק ליה דהאוב ממא לחחתת ואף של חולין נמי. אלא ע"כ מיירי שמטהרוהו על עהכת חעתת ואם כן כבילה נמי ומי' ח"ר: מ"ח ד"ה אע"פ. אבל קשה כו' עד סופו. דכריו תמוהים דבעוב דבעם פסול דהכא הוא דהוליל דמוכבר ובאוי לקבל טומאה ה"ל להעתת כאילו הוא ממא אם לא שמרוהו על עהכת חעתת ומש"כ בפ"ד בשם הרמב"ם. ולעיל במ"ו מיירי בשמרוהו כדיבו. והא דפרק דלקמן מ"ו הייבו כמו אע"פ שאין ידוע לנו שום טומאה בו אלא אלא שמרוהו כדיבו בתמ"כ בעלמו שם בשם הרמב"ם. גם י"ל דאמרו שם שמא ר"ל מוכבר כתמ"כ בעלמו בפ"ח דמכשירין מ"ב בשם הרמב"ם ומדע דהכא הבעם מפני הבע טומאה דאם לא כן הרי לעולם מתבבר בהעבלו בתי מעתת להזות:

פרק יב מ"ב כפף על שיהם הזה כו'. משמע דבמבילה אחת יוכל להזות על כמה כלים ומבואר יותר בסוף המשנה ובפי' הרע"ב בד"ה יי"א ובהרמב"ם בהבורו פ"י ה"ח. ועמש"כ לעיל פ"ג מ"ח בש"ד: תוי"ט ד"ה מחם. קילר בדברי. ולולי דוחבו דה"א דוקא אם מחבבו מילה עליו הוא דפסולה משום דבבר נעשה מלוחן שבהבו הראשון ובזב אין דיבן כמ"ח כדלקמן מ"ד (והרע"ב ג"ד בתמ"ב בזה הבעם דאין זו הזאה מן המחוב דבאן בלא"ה פסול משעמת דאמרבן) אבל מחבבו דלאו בר הזיה הוא א"כ לא עשו המ"ח עדיין מלוחה קמ"ל דאפ"ה פסולה מעבם שלא בלה מן המחוב כדפי' הרע"ב בריעתא. ומש"כ בש"ד בסנהדרין (ע"ז ב') תמיה על מפרשי משנה זו ועל הרע"ב בפרע ד"ה הזייבו כשרה. דמיומו להא דזבק לבוד כו' לא מהוור כמובן. ועי' בוטה (ס"ד לא) דיליף מבאן לבבבת בהגיס דלדבין לבפנו. ובידון דסתם פטיעה דאינו בגין להא דלבוד בלל. ועל פירושו בהא דסנהדרין מעמ"כ שם בש"ד: מ"ג המים המעבפין כו'. לפי' הרמב"ם והר"ב אחביו מעמע דאם עבא ע"ד להזות על הממא אע"פ שלא הזה עדיין. המים המעבפים מן המחוב מו לא מעמאי וכ"כ להדיא בחבורו פע"ו ה"ח וע"ש ועי' בהראב"ד פ"י ה"ח: מ"ד מתליקין הוי כו' ובוכסין ולא נמעגין. מבאן נראה לבאורה קצת קשיבה לתש"כ בשו"ע או"ח סי' תבס"ד ס"ח דאין בפסוב על הוטעגת שבולבב: מ"ה ד"ה דאין אותם בחילו הן על אחוב של בחבת. פי' הרע"ב בזה מבוחבם ועי' בפי' הרא"ש: מ"ח לגין על חבאת שבמעמא אחויו בעמא תוכו. לשון הרע"ב דשאר טהרות (ולשון הרא"ש דבבל שאר מילי) לא בעמא תוכו. ל"ד דגם לקודש אין אחויים ואוך בדאיתא בהגיגה רפ"ג ובכלים פכ"ה מ"כ: מ"ט תוי"ע ד"ה להזיה. ובמתני' דלעיל קתני לעהרה כו'. וא"כ דלעהרה פי' דאם בא לעבלה לריך לפרקה משום חבילה. והכא לעבילה א"ל להחירם רק לענין הזאה אינו חבור דאם הזה הזה ע"ז לא הזה ע"ז. אך בשבת (מ"ח ב') ובמוס' שם לא בשמעם כן: תור"ע אות י"ח. מה שהעתים בכוונת קוביים המוס' בשבת דל"ל לחיפרך מבריתא כו' אינו מוכרח די"ל דכיוונו לסקשות מדוע הקשו ממבבה דעוקלין ולא ממשנה שלפניו המוקדמת. אמנם בר"ש מבואר להדיא כדבריו: מ"י תוי"ע ד"ה הכל. ביין בה"ד. הנה הוכחתו מהא דיבמות דמקשה מהזיה דש"מ דלענין ערל אין לחלק ביניהם. היא מוכרחת ואין להשיב עליה. ולכן תמיהני על הא"ל שמתלק ביניהם ועע"ג. ומש"כ התוי"ע דהא בהדיא אני לה הון מתיוק שא"ב דבת כו'. וכ"כ מש"כ לקמן בד"ה ותיוק. ובד"ה אמנה. לע"ד פשטא דמתני' משמע דותיוק כו' לא קאי אדלפניו אחוון כו'. אלא אדאחריו וה"ק ותיוק כו' אאמנה מבעדתו וכמו שמפרש לקמן לגני' מסר"ס. והא דהוכיח לקמן מהא דהזאה לריכה טוהר ולכן תיוק שאין בו דעת פסול. אין זה הוכחה דהא כתבו המוס' ביבמות (קד ב) ובגיטין (יג ב) דבגדול שומד על גניו מהני לענין כוונה. ולכן אמרה המשנה האמנה מבעדתו והוא משום כוונה: בתור"ע אות י"ח הבא בשם המוס' דאמרים דבע"מ פסול לזהאה. ונפלאתי ע"ז דלא מלינו שום ענודה שיר בבר לה ובבע"מ יהא פסול תון מבחה (ואולי י"ל דהזאה ביון דבתון היא לבחה מדמיון לה) ובבע"ב דאבמים הנא דבריי"ם ק"ו ומה בע"מ שאוכל אם עבד חלב זר שאינו אוכל א"ד שאם עבד חלב. ואם אינה לידחי מה לבע"מ שבן פסול בהזאה (ולפמש"כ לדמות הזאה לבחה אין מזה קוביא שהתם בחמת קאמר מה להלה"ש שבן לא הוחרו בבחה) וכוונת המוס' שהביא ל"ל דהיינו בשאר עבודות הפרה שלריכות כהן ואין זר כשר להן דו"ק שם: מי"א תוי"ע ד"ה וכולן. דבינו בש"ב אלא שמים כו' ל"ש שפיר לחיתני וכולן. ויבון למש"כ המוס' בבתובות (ה) בסד"ה שבכל (ועמש"כ בהגהותי לב"ר פב"ה אות ה' בחת"). אבל כאן יסבן דהחמה דולה לבולל אף עדיבת עלמו דהיינו אם עבל את האחוב והזה ובבל א"ע מבעלה פה"ם בשביעי כשר:

סליק מסבת פרה. בעזרת פודה עמו מבל צרה:

מסבת טהרות

פרק א מ"א תוי"ע ד"ה י"ג. והיינו לר"ש. ל"ד במתב"ם דלר"מ ג"כ אינו אלא י"ב לדדיה אמ"ה א"ל בה בה וכמש"כ בעלמו בד"ה והאוכל לקמן: מ"ב בהרע"ב והמי י"ג כו'. ולעד"ל להשוב שמיעה ומליקה בתרתי עשרי ר' יוסי מחלק ביניהן. אולם

ליכה מחשבה אינה מן המנין דזאת לא חשיבותא גבה. אדרבה אם לא היתה ליכה מחשבה אז ה"ל להשוב: תוי"ט ד"ה הכפיפה. עמש"כ בשבת (מ"ב) בס"ד: ד"ה מיממאות. וא"כ דהכא מיירי בשמועה. הגם דפחת יג"ד בבגלת כו' היינו משום דבוכן הם בבגלה וכה"ג מצינו רבא בשבת (פ.) וכן לקמן פ"ד מ"ו אלו כפיקות שעהרו חכמים ומשיב בהן ספק נזיבות וספק בכורות דלא שייכא בם ליבאה דעהרה. ולפמש"כ בבכורות (ד) אין ראיה מזה. ותדע דהא תשיב והאוכל המחבר"ח ממנה ובה אינו מעמא אמה"ח כמבואר בהמבר"ם פ"ג מהל' אה"מ הב"ו. ובכ"ח ר"ל דאמרי דלא קאמינא בוויה בפסול דאינה הטוי"ע זה בל"ב לעיל בא"ח בד"ה ומעמאה) הוא משום דאין בזה חידוש לדבר זה מהג בכל האוכלין. ובכתוב ממא אינבריך לאמעטינן לאפוקי מעטותא דבעל מ"ב אבר הבאתיו בשבת (יד) ע"ש. אח"ז ראיתי בתו"ח מבש הוא נבע קלת בזה. אך מש"כ עוד דמיירי בפחות מכזית באין קופו לעמא מומאה ממוסה ולכן לריך הבאר בקבר ומיים. נפלא ממנו בגמ' דבכיתות (כא) כ"ש: מ"ג ד"ה ואין מייבין. ומומאת בית הבליעה דהכא כו'. ל"ד לקרותה בשם זה כי' לעיל מ"א בדבריו ד"ה בביה"ב ובמוס' שבת (יד) ד"ה ומימן: ד"ה אבל. דאפי' על פקיקו מוכפין כתבתן כו'. וכ"כ שם ד"ה אבל. ומימה דמאין נקח זה דל"פ דדיהם בשאר אוכלין ממאין דספיקן מהור כמבואר שם: מ"ו בשמי ביצים אוכל לאשון כו' הלקן זה לאשון וזה לאשון בשלמה כו' הרי אלו שני. עי' לשון הר"ש והרע"ב דמשמע מבאוים דש"ל דאין בילה. וא"כ קשה מ"ש אלקן לשמים דאשיגון לחומרא מספק ואמרי' על כאו"א דלמא יש בו בבילה מן הראשון בשלמה ממי ניחוש על כ"א דלמא יש בו בבילה מן הראשון ביון דאין בילה. וי"ל דבריהא הוי ס"ש לחומרא דלמא בבלו יפה ואפי' אח"ל אל"כ שמא בבאן אלק הגדול מן הראשון ובסיפא הוי ס"ש לקולא כמובן. ובכ"ב כתבו הטוס' בבכורות (יז ב) בד"ה אפשר לשמש בשם הר"ש מייבבלא פ"ש. וא"ל מהא דלקמן פ"ע מ"ד. משום דהכא אינו אלא מומאה דבבן אינו מעמא אוכל מדאוריתא כדאיתא בספרים (יד) ועי' הוס' (שם ע) בד"ה ואח"ל: מ"ט עי' בהרע"ב בפי' אחר. ועכ"ל אייבי אחינן מגעים אהדדי וכ"כ הר"ש להדיא. וא"כ מאי קמבעיא להו לבני ר"ח בתמהות (ריש כד) אם דוקא בנגע. ולא איפבעיא להו ממתני' דהכא דאפי' לא נגעי:

פרק ב מ"א היתה עבו"י מנעבת כו' והקדלה מהורה. משמע להדיא דאינו היתה לאינו בשמה אלא עמא אחת אלא שמרה מהורה. ובזה יש לייבב ממיבה התל"מ על הר"ם (הביאו הבעה"מ שם בסוף כלל ה' בד"ה עוד ראיתי). דאיך יתכן שהאדם יהיה עמא והעהרות מהיינה מהורות. ולכאורה יש שבוכה ממשנה זו גם לפי' הא"כ לקמן בפ"ד סוף מ"י ע"ש. ויש לחלק דהתם הבעיה נופה היה מעמאה לבלי רק המוס. אבל הכא הילק נופיה (והיינו עם המיס שבו) מעמא אם הקדלה וכיון דהוא עמא ממילא גם היא עמאה. שוב המבונתי דאין ממשנה זו שום קושיא על פסק הרי"ף הל"ל מהוס דספק טומאה בכה"ר עמא ודאי מי' ביש נדה ובמוס' שם ד"ה וכלל. לכן הקדלה עמאה דהרי אינו מעבעה בטומאה ודאית. אבל באינורא בהיא דהרי"ף אף דהשבורים אבירי מחמת ספק דאוריתא מ"מ אין מיסורן אלא ספק ולכן לגבי התבטל הוה ספק דבבן ומותר ובכון בש"ד: תוי"ט ד"ה חזר בקופו. ויבאה דה"מ נמי לפרושי כו' דקאי אבילה והוא נגוב. מימה דכיון דאינו אלא בלבוש מאי אהני אם חזר אלא בלא זה ג"כ מיירי שמקלת הבלה בקדלה עם המשקין כדפי' הרע"ב. וכן מש"כ לקמן בדבור הסמוך בראשו דע"כ אינו מעמא כו' לא חזר בבבילה ואפי' נגוב. ג"כ המוה דבזה אפי' לא חזר הכל ממא בדאיתא בשמה משום דמיירי שמקלתה בתוך הקדלה עם המשקין. אח"ז ראיתי בטוס' ר"ש שהעיר קלת בזה: ד"ה היתה. אבל להרמב"ם שיעה אחרת כו'. תכבי בשיתי לא יכולתי לעמוד על פירושו: מ"ב תוי"ע ד"ה רא"ש. וכ' התוס' כו' דהא שני עושה מבקה מחלה. לענין משקין דתרומה דקיימינן בהו ל"י לזה דהא בלא"ה שני עושה עליהי בתרומה. אלא שהטוס' כתבו כן משום משבר ע"ש. והטוי"ע קיר בדבריהם: ד"ה רי"א. אלא מינו כו' ואוכל עד דאכיל כח"פ וכ"ש קוראתה שהעוירין ל"ג כו'. ל"ל דאלו לשיעתייהו בגיר ספ"ז ולקמן פ"ה מ"ז ופ"ג דידים מ"ב אם דיון מד"ש וע"ש בידים בפי' הא"ר: ד"ה ולא שני. ואיתמיא להו גמ' כו'. הרב ל"ד כלל בדבריהם. המה הומרים דלא נודע מעם גזירה זו היינו משום דאפי' אי בדי משקין דתרומה לחוד פיו לא יפבלו דאין עליהי שום רביעי בתרומה ע"ש בטוס' ובמהרש"א וא"כ בתתי מעלה אחרה לקושיא זו סוף סוף יקשה מ"ש עבוד דבבן מעלה באבילה: מ"ג בהרע"ב ד"ה ובשליבי. ה"ק ואם כו' בגון שנעשו כע"ת. לבאורה נראה דגם המיעתא ע"כ מיירי בשנעשו כע"ת, דחולין גרידא הרי מהרתן עמאה היא אלא תרומה ואף הבני חייבין עמא לאשון הוא ומעמא: מ"ח ד"ה הרי אלו בתרומה. ופליגי אמתני' כו'. וה"ה על מ"ו דקתני הבליבי שבתרומה כו' ופוסל לאוכלי קדש. וכן על מ"ד הבליבי פוסל דלרא"ש אין ג' ש"ת פוסל לאוכלי קדש ואפי' נעשו כל מה"ק דאין רביעי נעשה בקדש אלא ע"י ג' של קדש בעלם עי' בקוניא דחולין (לה א וב) ובכ"ש כאן ותראה שכן הוא. אולת תרומה שלא שמרה כל מה"ק אפשר דמודה דטהרתה ממאה אלא הקדש ואז אפי' ממוי ממוי ממעא:

פרק ג מ"ב תוי"ע ד"ה רש"ש. והכ"ל היין ג"כ כו'. ולי י"ל דסרתב"ם לא הע"ינ רק כאחר מלא במשנה בדברי ר"מ וחכמים. וכמו שהם לא הזכירו יין וסמכו שלמד מק"ו דשמן ודבש כן עשה גם הוא אחריהם: מ"ה ברע"ב ד"ה אם מכוסות מכוסות כגוף כ"מ המוקף ש"פ. והוא מסר"ש. ול"ד במתר"ם אגב שיעפייהו. דהן ב' דיינן מחולקין עי' קפי"ג דנגעים. וה"ל לפסק כגון בוד ודות באהל אחת דסגי לטו בכקוי בעלמא. אי בכ"מ בבית המטוגע דג"כ מגיל בכקוי לבד אלינא דר' יוסי עם הלכה מוחיה: במשנה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

במשנה מחט שנמצאת תלויה כו'. פי' בפי' הרמב"ם והוא מהרמב"ם. ולכאורה ק' מהא דתנן בפי"ח דכלים מ"ב הסולם כלים כו' תשמישי כלים כו' ממחים וס"ש בפי' הרמב"ם. וי"ל דכאן מיירי דהמחט היה ידוע שהיה עקור ונמצא שבור ע"ג מקן לא חייבין שמא כשהיה שלם נפל עליו ונעמתה אלא אמרי' דנפל עליו כמו שהוא שמה שבור ולא נעמתה משלם. ועי' נדה (ד') בפירש"י פי' אחר במשנתינו: מ"ר חוי"ע ד"ה וכל הפקרא. ולפמש"כ במ"ח בשם הסולם לכ"מ מ"ל דאינעריך לוהבבר כו'. במחכ"ת בשר בשבר מיתוקי ליה דכוותא הסולם' על והבשר דאחר יבש בכ"מ. וכוותא הגמ' על והבשר דכל מהור יאכל בשר: מ"ז שאני אומר אחר לקמן ונתן לו. ק"ל דהלא אפי' אם אחר נתן לו הרי האחר נעמתה בקבר ונעשה (אה"ע) והסולם בקדושין (פ') שהשתיקו מהסולם אדם מהור נתן לו תמוה וכ"ש בתרכ"מ וכמש"כ שם בס"ד) ותפשה לתיוק בנגעו בו. ואף שהוא שפק אם נגע בו בטומאתו לו. הוה שפק ביש בו דעת ליטמא דהיינו האחר ועי' נדה (יח ב) תד"ה רוב. ואולי כיון דלא ידעינן ליה להאחר הוה כאין בו דעת ליטמא. וגדולה מזו כ' הסוי"ע לקמן בפ"ד מ"ד בשם הכ"מ: מ"ח חוי"ע ד"ה אם אם יש. ואיתא תו שהם כו' אבל במשקין אדומים כו' לא שעתיק בשלימות דמשקינן שם דדוקא בעבודים אבל גלולים דלמא בנשמיכה עיקר ולא ידיע. ולהרמב"ם בחבורו למסקנא אין חילוק כלל בין אדומים לגבנים אלא בין גלולים לעבודים וכמו שביאר הכ"מ:

פרק ד מ"א בהרמ"ב דאורמייהו דאינשי לזרוק בכר. בנרכות (כ' ב') אימת דאין זוכקין את הפת ופי' הסולם' לאפי' לא מיימתא וכ"פ המ"א בר"ס קע"ח: **מ"ו** חוי"ע ד"ה ועל מקלן. וה"מ לאיתני ועל מגנן ועל הסיפון כו'. ל"ל דהכ"ב ג"ל דלמעם הרמ"ב (והוא מהרמב"ם) במה שמונין על מגנן לא ברכ"ר הוא משום דמ"מ שלא ידבק כו' א"ה בהסיפון אף בלא מהור ברכ"ר ולפי"ז שפיר שייך שהנא להסיפון. והר"ם לשיטתיה דלא נחית לעמם זה עי' בדברי: **מ"ז** שפק משקין ליטמא ממא. בגלוין הרמ"ם (הביאו הסו"מ) הקשה אמאי לא הוצ לה לעיל נבי ו' שפיקות שורפין אה"ת. ולי נק"מ לשיון דטומאת משקין ליטמא מה"ת א"כ הויין כבל אחר שפק טומאה ברה"י דשורפין ולא חשיב להו משום דהוי שריפתן מה"ת. וגם תיובתו שהוא בכלל שפק הרוקין תמוה דמה עניין זה לזה: **מ"ח** בחוי"ע ד"ה שפק. ומעמא דמדאוריתא אין ממא אלא הוזאי. תמוה דהרי שפק טומאה לפה דעהור הייגו אפי' בדה"י וש"ע ברה"י מדאוריתא ממא עי' חוס' ריש נדה ד"ה מעלו"ע וד"ה והלא. ואולי כוונתו כמש"כ הרמב"ם בדפש"ז מכל' אה"ע פ"ם: **מ"א** שפק ידיס כו'. לכאורה היינו שפק ד"ם דחשיב לקמן דידיס הוו מי"ח דבר כמו אבל אוכלין טמאין ואינך. ודוחק לומר מפני דידיס שלמה גזר עליהן מתחלה לקדשיס לא יוכלו בכלל ד"ם. וי"ל משום דידיס אשבחן טומאה מדבנן ע"י אה"ע כגון הכניסן לבית המטבח או שנגעו במי שמאה בגדיס שב"כ דינו כאה"ע במקלת מי' רפ"ג דידיס וכזה ג"כ פסיקן עהור. ובשפק דד"ם מסיים לקמן אבל דבר שהוא אה"ע כו' פסיקו ממא: **בהרע"ב** ד"ה ולימהר ומהכן. שפק נעשהו כראוי כו'. ונראה דה"ס שפק אם נעל כלל וכמ"כ הוא מהא דפ"ב דמקוואות מ"ב לת"ק עש. והרע"ב סדיך ואזיל לדאיתא במשנה בשפ"ב דידיס וכ"פ הרמב"ם בפ"ו מהל' בכורות הע"ו. והכ"מ נדחק שם למצוא מקורו. ובעיני נראה שהוציאו מהא דמקוואות. שוב ראיתי להמל"מ בפ"ד מהל' בכורות שהאריך בזה ע"ש: ד"ה אבל. ואיהו אה"ע מד"ס שהוא עצמו מספק בגון בה"פ כו' הוא מלבון הרמב"ם אבל בכ"ש והרא"ש חשבו ג"כ בה"פ. ונראה משום דהמשנה לא אמרה דשורפין רק פסיקו ממא ואיכא לפרושי דממא מספק ולאפוקי מהני דחשיב דפסיקו עהור לגמרי ולא כתו"מ שהעלן בע"ם. ודע דהא דאיתא כאן בא"ל בעשם גזירת ג' לוגין מים שאובין משום דהיו אומרים לא כו' אלא אלו ואלו מעכרין. תיבת ואלו עשות המעתיק כי כן אמר אביי אבל רבא הא פריך עליו מאי ס"מ ע"ם: **חוי"ט** ד"ה אבל. וכגון הא דבעלת שוף ממא כו'. תימה איזה אה"ע אימא שם גבה: **מי"ב** חוי"ע ד"ה בין עהורה. והיא בע"מ כו' ל"ד דאפי' בתמיס הדין כן עי' פ"ב דכתובות:

פרק ה מ"ב נגעתי בו וא"י אם הוא שמא כו'. כ"ל דל"ל היה לפניו אלא אמד ונגע בו וא"י אם הוא לב מו לפרדש. וקמ"ל בזה דאפי' בדלא מיקבע טומאה (פי' כיתמות כפ"ד) ר"ש ממא. ואולי דוקא בטומאת ערב מחמיר ר"ש בזה אבל בטומאת ז' מודה דעהור דהיינו דאינו אלא מומרא בטלמא כמש"כ סר"ם לא מחמיר כולי האי לטמאותו ז' ולטעון הזייה ולכן בט"א דאיירי בט"ז לא נקוט פלוגתייהו רק בדאיקבע טומאה. ובבא הטעיה דהכא נקיט לכוותא דרבנן דאפי' בדאיקבע טומאה וטומאת ערב מעהרי וכהן בעז"ה. אבל אמ"ז דאיתי במל"מ פי"ע מהל' אה"ע ה"א בד"ה ומ"ש כדינו. אע"ל דאף ר"ש לא מחמיר אלא בדהמחק טומאה ע"ם. וכ"כ יפרש דנעתתי בזה כו' שב ג"כ אר"פ הערך ונפרדב כו'. והחילוק דבין הבנות הוא דאתשוה חייבי דודם באיזה מהן נגע אבל אמה לפרש כן דפטיעה דהיא היא. וכ"כ בעצמו בפ"ו מהל' מקואות ה"ו בד"ה גרסי' בתוספתא על הדין הא' דשם: **מ"ד** אבל נגע בשני כו'. לג' הרמב"ם במשנה לעיל (פי"ם בתו"ב). גם בכאן היה לריך לגרוס אבל ועהר כו'. וכן נקמן ל"ל אם לא עבר בינתיים. והרמב"ם בפי"ע מהל' אה"ע ה"א המחיק לשון המשנה שלפניו: **מ"ז** ומכמים מטמאין כו'. וכתב הרמ"ב (והוא מהתוספתא) דאם ראוהו מי מבערב כו' מודים חכמים כו'. וי"ל דהמיקר תלוי אם ראוהו מי באותו מקום עצמו. ומבערב דקיא היינו המשתנה מז היה כבר על אותו מקום. והטעם הוא דאחמת חזקה דמיקרא עדיפא מדאמתא. (עי' נדה ב' ב' תד"ה דאיכא ובחולין יו"ד ב' ד"ה ודלמא) רק היכא דלא ראוהו מי באותו מקום אז אמרו חכמים חזקה דהשתא עדיפא דהיא באותו מקום עצמו. ודמיקרא הוי ממקום למקום. ועי' במ"א פי' חש"ז ס"ק מ"ו. ולכן כ"ל דמה שפסק המחבר שם בסעיף י"ב בנרבין שנמצא בתי מלינה הנמצאת אחר שנמלנה דהחזנגות אסורה דאם בדקו המים קודם מלינה באותו מקום ולא היה שם הנרבין הנגנולת מותרת דמוקמינן לחמים אחזקה דמיקרא באותו מקום והשתא היא דעפיל. שוב ראיתי שכוונתי בזיקר הזה לדעת הטו"ב בחלק א"ע סי' ל"ח: **מ"ח** חוי"ע ד"ה כל. ושנה מומאה קבועה כו' ממא כבוק הזב אחמיתי. וק"ל מאי הוה דקבוע היא מ"מ לא הויא רק כמחלה על מחלה דטהר בר"ס. ואולי כוונתו בחנוי דהוא דר"ש לענין טומאה כמו בפי' הרמב"ם בפ"ח דנדה מ"ב. אבל הא דמוכח מדברי הגמלא הרוק בעיר מיקרי קבוע ל"ש דהסולם' בכתובות (עו) הוכיחו דבעיר לא מיקרי קבוע ס"ש בד"ה דלמא:

פרק ו מ"א המסוכן כו'. כ"ל דפלוגתתן משכחת לה ג"כ ברה"י לבד כגון דמתחלה היה ספק בדבר שיש בו דעת להטמא ואח"כ נתין בו דעת דלא"ק אותו שיש בו טומאה ולא"ש אותו נתין בו מפקיקו. ומש"כ בהגהת הרא"ש דאפי' כלים שאבד"ל לגבנן טמא ברה"י הרחמנן אולי כוונתו בשנגם בו אדם ג"כ מקודם וחולק על סברתו דאמ"כ אין מפס לדבריו. אבל לפמ"ל סברתי יפה: **שם** כשהוא ברה"ר ספיקו טהור. הגה בכס"ג ליכא חזקת מסרה דהא קדמה רה"י דשם ודאי טמא כמש"כ לעיל בפ"ב. וזה לריכין אנו למילף מקומה מי' תוס' ריש נדה ד"ה וכלל ובחולין (ג' ב') ד"ה אתם. וי"ל דלית"ק אם נאו ליטמא בג"א א"ל לטהר בספיקו ברה"ר דמחזי כשיקרא כמש"כ הר"ש בפ"ב האמה שמתרמלה על הא דנ' שבילין דמ"ה בפ' דלעיל: **שם** רש"ל הה"ר מפקפק. לכאורה קשה מדוע לא נאמר חיפכא דהיון דבר מחזיקין ליה כמת ברה"י יהיה אפי' ברה"ר לחמ"ה ספיקו ממא. וי"ל היון דטומאת הה"י הידוע הוא דילפינן מטומה אפ"ב דאיכא חזקת מסרה. ופפק דהה"ר דסבא בלא יצאתה מהור משום חזקת מסרה לכן אלינן בחביה מי' בתוס' נדה כו' ס"ר כל. ולפמש"כ המור"מ בשם ש"ם בשמם פלוגתתן בלא"ה א"ש: **מ"ב** חוי"ע ד"ה הבומאה בסופו. וזה קרוב לפי' האחר כו'. ולא קבע זא"ז דלהרמב"ד הטעם משום דרה"ר משומפת. ולהפ"א שבהרמ"ב מייתי שבייהו ברה"י ומשם חכמים משום שאין לטומאה מקום: **מ"ד** בהרמ"ב ד"ה מהור. חיידי קאמי כו'. ול"ל דאמתמי' דברה"ר ג"כ לאפי' איכא כמה ספיקות להחמיר מהור, וכדמשמע ליטמא דמ"ו לקמן. וכגון שרץ ובגלה נפיש נשא את אחד מהן ספק נגלה נשא ואח"ל שרץ ספק נגע. וכן אם היה לפניו ודאי לב וספק לב ספק לפרדש ונגע באחד מהן וא"י באיזה דהוה ג"כ ספק ספיקא להחמיר ואפ"ה מהור:

פרק ז מ"א חוי"ע ד"ה והמילוות. ועוד שאף אהל אמת כו' לו שמתת מאהיל על אדו"כ תמוה דכח גם כאן יש אהל זה כשבגדיהן שוברין פפ"ו אוירן: **מ"ב** יצן ומלאו פר הבית ממא. עכש הרב"ב לא מתוור דמשמע לאפי' כשנכנס היה עד ואח"כ נמייתן שם הבית ממא (דזה דוחק לומר דמייתי שהכניסו יצן לתוך הבית) וא"כ כבר לאה כשהיה עד. ועי' ת"ל. וי"ל דעעמא דה"מ משום דנטלא בקלת בל"ת אבר אחר הקיפה מטומאתה ובמדו. עדיין הטה כמבולבלים קלת והולכים אה ואלה בלא דעת ובלא כוונה עד שיעורו יפה והייגו תיר ולא תיר. וה"מ לעממיה דהיינ לאיפומא. וכגון לעממייהו דל"ת לאיפומא רק זה דרך רוב בל"ת בהקיפה יפשטו ידיהם ואחר אבריהם לכן מעמתים עד מקום שהוא יכול לפשוט את ידו: **מ"ג** בהרב"ב. משום דאומנין כו' ובד"ת דבסא מודו חכמים כו' וכן פי' הרמב"ם והרא"ש. ומימה דגם לר"מ אינעריך דבסא אפי' עד ומלאן פר הבית ממא אי משום דסמכי דעתייהו כו' או משום דבשפה שהן מסוקין במלאכתן ס"ל כיון לעשה הרע"ב שם. וכן תמוה פי' הרמב"ם בת"ד (הביאו הסו"מ שם) מעשה דאחרן. ועוד אינעריך לאשמעינן דבלא פסקו הרחמים א"ש אלא עד כו' היו שמים כו': **מ"ה** אבל המשבנות כו' עהורין. הן לפי הכלל דפ"ו דנדה מ"ז דכל המיעמא מדרס תמעמא ע"מ (ועי' חוי"ע פכ"ד דכלים מ"ד) ל"ל דהכא ר"ל עהורין מטומאת מדרס אבל לא מטומאת מגע. ונשמעת הרמב"ם דהכלל הנ"ל אינו אלא מד"ס (הביאו הסו"מ שם) א"ש דפסוקו דעהורים לגמרי: **מ"ד** חוי"ע ד"ה אם. וסייגו דדייק לעיתני כו' תמוה דכלפי ליה דהא מהל' משכב ומושב הי"ב: **מ"ח** ד"ה וחכמים. אבל הא דתנן כו' האוזן ומחוכ"פ כו' שהשיטו דעתן כו' הא אף לחמומה כו'. מזה לק"מ דהשם כיון דמוחרין בחכומה לא הסיטו דעתן ממנה וכדמשמע שם מפירש"י והרע"ב אבל מהא דס"ל לב"ה בנדה פ"י מ"ז דעבו"ל אחוך א"ל עבילה אף שהיתה אסורה בחכומה כל אותו הזמן שייך להקשות. ומתש"כ בחגיגה כ"ד ב' בס"ד:

פרק ח מ"ב המפקיד כלים אצל ע"ה ממאים ממא מת. ק"ל הא לא משמע בכלי ע"ה עצמו לטומאת מת כמבואר בפ"ע דכלים מ"ב והרכ"ב שם. ואולי בכלים של עצמו נזהר עפי' ריש כמבו"ם שפי"ח מהל' מ"מ: **מ"ג** חוי"ע ד"ה כפל לגיו. והעמש בלא חלקו כו'. נראה דהם הביאו שהוקשה לו מדוע חשבו ליה לטומאה כיון שהוא בתוך הבור אין מגיע שם טומאה. אבל במחכ"ת ל"ו לסוף דעתו דנראה כוונתו להקשות דמשמע בורו אינו אלא מים דלהכי אייר אצלו דלי. וא"כ כבר נעהר בעבילה לזה מתרן דשב ע"מ ומסיים עוד ויעכרך האמה ג' וז'. ובפי' הרא"ש הוסיף עוד ולא עלתה לו עבילת הבור וז"ב בס"ד: **מ"ד** אינ להן מעשה כו'. הרל"ל שכח לגיין עוד לפי"ז דכלים מע"ו: **חוי"ט** ד"ה כל. עי' כה"ד. אבל הראב"ד בפ"ב מהל' ע"א סיג עליו ולשמו ל"ל כיון שהיה ראוי מטמאה לאדם מקבל טומאה מד שיפסול מאכילת כלב. ולכאורה ראיה לדעתו ז"ל מפסחים (מה ב') ס"ל הפת שנפפשה מלאכול לאדם והכלב יכול לאכלה מטמאה ע"א בכבילה כו' משום דל"א היה מטמאה כמאן דאמר אזלא כו' דלא כר"ש ע"ש. והרי קתני ומטמאה אלמא דמקבלת טומאה עדיין. אבל כי דייקת אדרבה משם ראיה לדעת הרמב"ם דלדעת הראב"ד קשה מדוע לא תני ומיטמאה ע"א דלעולמה מקבלת טומאה בס"ש אי מדלאוריתא אי מדרבנן (כי' רמב"ם רפ"ד מהל' ע"א ובמל"מ שם) אלא ע"כ דמייתי דוקא בשכבר נטמאה ודו"ק. ועי' שבת (לא) בתד"ה אי. ומעמ"כ בנדה (כ) מתיה לדעת הרמב"ם: **ד"ה** ריב"ב. **ותניא** כו' שעמיה נמי וכמש"כ התוס' שם ד"ה אלא. טומאה קלה אלא שמתבנה. תמוה דא"כ אפי' בכפיים נמי וכמש"כ התוס' שם ד"ה אלא. והרב"ב לומר דסובר לא מתבנה ניחו והרי הוא כי בכרים. וכן בר"ד כתב לא הליגי כו' ובכפיים כו' בעי מתבנה. ופירושו לקוח מפי' הרמב"ם והרא"ש. ונלע"ד שהם מפרשים דעיקר טעמו הוא מפני דאין ניחו מאסתו ומה שאמר ק"ו כו' גם הוא בעצמו לא ס"ל לעיקר וכדאמי ליה דנגן וכבר הראיתי בס"ד בשמות (לד) מקומות רבות בכולא בזה ע"ש. ודאתקפה קושיית התוס' בד"ה אלא הא"ל לפרש כן. כי תיובתא דחוק הרבה. וכן לשון הש"ס שם ומי איכא לא"ל דלא נמי מתבנה מטמא דגם ריב"ל לא פליג ע"ז. והתוי"ט ל"ד בתש"כ שעמיה מק"ו של פי' הרב"ב: **מ"ז** עי' בתי"כ שמתק אלא שבתבנה וכ' ל"ד בתש"כ שעמיה מק"ו של פי' הרב"ב: **מ"ח** עי' בתי"כ שמתק אלא שבתבנה וכ' דהתי בבא מתקין שבמתבנה כו' הוא דברי ר"ש ע"ש. ול"א מדוע אפקה מר' יהושע. אלא גם הוא לא אמר אלא דפוסלין את האוכלין ואייתו אבל המשקין שנגעו בה"כ נשאו לאמוריים ומטמאין את האוכלין להיות שניים ושפיר אמר מטמאין לא שמאוני רק פסלוני ואתה מתחתי. ואולי משום דמ"כ בכל הסניים נמי וכדתמן בפ"ח דפרה מ"ז: **בהרע"ב** ד"ה כ' יהושע.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הביא מקצת דומה המעם ומסר ואחר יאכל מה"ק לראיה דעבו"י פוסל אה"ם . וג"ד דמזה לא מוכח דפוסל בנגיעה רק דאסור לאכול . אבל ביבמות (עה) מביא על נגיעה קלה אחר וכולה בחיים יובא ומתא עה"מ . ועי' בחגיגה (יד ב) דגם הגמ' עלתה מביאה מקצת דומה המעם כו' ועי' פרש"י שם : מ"ח מביאה כו' . עי' בח"כ פי' מעמה זו . ובמעם ר' יוסי ר"ל להוסיף . משום דעפה כ"ם ג"כ מוכל להתחלק כמש"כ המ"ר בהפ"מ דפרה ובפ"ג דמקואות ואינה חבור כיון שהיא קפרפרת . אמנם ק"ל לפירושו ז"ל דע"כ לריך לפרש ומשקה מופה דקאמר דר"ל או מ"מ דהא קפרפרת אינו חבור אף בעובי גדול וכן מ"מ אינו חבור אפי' באחבורו כדאיתא לקמן בחמנה הסמוכה וא"כ הכי ס"ל לחיתני מריבה שהיא קפרפרת ומשקה מופה (וכ"ל או מ"מ) והבלק מלמעלן והמשקה מלמטן ג"מ כו' . ואולי יפרש דמופה דבאן כ"ל מ"מ להפשיט המוי"מ לעיל בפ"א בשם הר"ש ה"ב כו' . ולפי' הרע"ב בלאורה קשה כיון דבלק הרך מעלה ה"כ גם המשקה שבה נעמלה עתה , וכ"ל דמיירי שנמלאה בעובדה חבין או קמח ומח"כ לשה בפחות מכביצה : תוי"ט ד"ה משקה . ולי אין משם ראיה כו' דוקא לעבו"י כו' אבל לשאר טומאות כו' . עתו"ת . ולי ג"כ ראיה לסר"ש תפ' דלקמן מ"ב נפלו עליהן משקין טמאין ה"ש אלא מקום מגבן . ולא אמרי' שהמוחל (שדינו כחי פירות) מחבבן להיות טולן מוכנים ומטומאים :

פרק ט מ"ג ברע"ב ד"ה המוחל הוצא מן הבור כו' דלא אפשר כו' בלא לחלוחי שמן ט' . והוא מהחוספתא רפ"י בביאה הרמב"ם וכן איתא בשבת (קמד ב') ומשמע דמשום שרבובות מעט השמן הבור . וק"ל מהא דפסק הרמב"ם בפ"ז מהל' ע"א ה"ד דמ"פ שנתברבו בשאר המשקין הולכין אחרי הרוב ע"ש : מ"ד יעייר קופה אחת ויתנה לעיני הכהן . גי' זו נראית עיקר גם בעיני הא"ר . ולגר"ד לפרש דיעייר קופה אחת שלא לתתה במעשן עתה וא"כ לא נגמר מלאכת המעשן כיון דעתיד לתת גם אותה לתוכו . ויתנה היינו לתוך המעשן לעיני הכהן ומשם ואילך ישמרם הכהן : שם ברש"ב ד"ה הש"א מעל"ע , שלא גמר לקיעת הזיתים , ולשון הר"ש שלא גמר . ותו לא . וכוונתו נראה כמו מתגנמר מלאכתן דר"פ . וכן הגומר את זיתיו דהכא פי' ג"כ שגמר מלאכת הבשמתן למעשן . אמנם ראיתי להרמב"ם בחבורו פי"א מהל' ע"א ה"ח שכ' בדיוק דר"פ ו"ל זיתים שמקצן לדריכה מאיתנו גמר מלאכתן מבשגמר מקיקתן כו' ע"ש והוא כלשון הרב"ש דהכא . אך קשה דהא כ' שמעון הבינה ליה בר"פ דאינם מוכשרין עד ג' ימים . ואולי דמשמעותא הייתי אומר דר' שמעון דשם הוא ע"ש ולריך להיות רשב"ג והוא הנהרג . כי איך יסודר דברי ר"ש בין דברי ר"ע לב"ה . אף די"ל דמפני דקדיש שיעוריה לשיטור ב"ה לכן מקדמי' . אי לומר דהוא מפרש דברי ב"ש דכ"ז דוחק : מ"ה תוי"ט ד"ה הופש זיתים . על תרומה רמב"ם . נראה דל"ד בזה להמתיקו על פי הרע"ב (והוא מהר"ם) שכתב ובפ"ה אה"ת מעמא משקין להיות תחלה ונראה פשוט דכוונתו והוזרין המשקין ומוזרין את הזיתים בשיש אף במולין :

פרק י מ"ב וכן הזיתוקות שבזיתן . עי' בא"ל מ' שהן ממתיים מפני שבשים נדות מבקעות אותן ומחמיים הבדדים לומר לא נגעו בהם . ולבאורה תימה הא אפי' נגעו בהן הלא הם חיים אלא דאשונים ואחר וכלים א"ת אלא מאה"ע . וי"ל דכוונתו לחשש דנעשו בהם בידיהם : תוי"ט ד"ה נחמיים , והרמב"ם לא הלריך כו' . לבאורה מביאה דקתני עד כדי שיהא רואה מוכח בהר"ש והרב"ב . וי"ל דהתם מבוש חשש דלמא נגעו בע"ה חבריהם וכר"ש דר"פ . או הסיחו דבר המעמא בסיסם וכר' יוסי שם . אבל לגניעה כי הכא ודפ' דלעיל מ"ח נחמיים אף בלא שמירת חבר : מ"ה ברש"ב ד"ה נפלו ממנו ענבים ודרכן כו' ונעמאו בידיו שמאים כו' . וי"ל דהייתו בידים מחולות וכפי' הא"ר במ"ד . דאי בהתם ידים אפי' יותר מכבילה ה"ל שליחי ואינו מעמא משקה . ודברי התוי"ט בד"ה בחקום המופנה שכ' דענבים שמי היו מחמתמים . לא דייקי . דמאי איר דחמתמאי הא לא יהיו אלא שליחי . והכי הל"ל דשפה ראשונה שילאה מן הענבים והענבים שנעמאו עדיין בשלמותן שמאים : שם ד"ה כבילה מכוון . ממלא דאין טומאה לשפה ז' אלא כו' . ואין זה קושר לשמ"ב לעיל ברפ"ג דשרחה עומאתו בשעתה . דהתם שבתנה מחמת דהאוכל ניחות ונעשה משקה . אבל הכא אף קודם שילאו מן הענבים הוו יין אלא שנבלעים או שנפקדים בהם לאחר כדאי"ל ולאחר כדאי"ל בפסחים (לג ב') ע"ש . והרע"ב סתם כמ"ד מיבלע בלעי . אבל הרמב"ם פסק בפ"ע מהל' ע"א ה"ב ובפי"ב מהל' תרומות הי"ח ובפ"ע מהל' מיסורי מזבח ה"ז כמ"ד מיפקד פקידי וא"כ אין להם עומאה כלל : תוי"ט ד"ה ראיה . הענין דברי הרמב"ד דהבהה שאין להם משקה . אבל הוא קאי אחיפה ודרכן כו' כבילה מכוון שהור . על זה המגה והוא אלא נגע (ר"ל בידיו בשפת הדליכה) בחשקה . וכן הבין הסר"ת בכוונתו ע"ש : מ"ז בהרע"ב ד"ה בחחבוטה . ואפי' היה מן הבור כו' . לרוחתא דמלתא כתב כן דבריקר הבשם הוא דאין מחזיקין ממקום למקום . דמה יענה בהא דאם זולף בחחץ ונמלא שרץ אף בלאשונה טולן שהורות : תוי"ט בל"ש כו' . ועי' בחו"ת . אבל מ"ת קשה בנדק ולא כבה איך מחזיקין ממקום למקום . וי"ל כיון דחזקן לחזן מחזיקין מ"כ יש לנו לחיתם דלאחר שנדק מיקף בשעת מילוי . כבר היה בה הבדק . ואם ח"ה מיבות לה ממקום אחר נאחר שבא אליה מן הבור . אבל לפחמ"כ לעיל פ"ה מ"ז אף מחזון לחזן לא ס"ל להחזיק בכה"ב ול"ע :

סליק מסכת טהרות . בעזרת יוצר המאורות

מסכת מקואות

פרק א מ"א ברע"ב ד"ה מי גבים . מים שאינן שאובין . ותוי"ט . וכ"ל דלהכי פי' כן דאילו היו שאובין לא הוה מהני לחו מה שבבשיו הן מחוברין עד שיהיו רביעית כמש"כ התוי"ט בבל"ה אם הדיח בשם הרמב"ד . והמשנה מבשם לה קתומי דתשמש אף בפחות מרביעית . אבל בשאינן שאובין לא בחשבו עדיין כמו שפי' הרע"ב לקמן בחש לא הדיח . אולם מדתני ותתה שהור ממה ע"כ דמיירי ברביעית שיעור לעמא את הגויה וכן מדהזן במ"ה בשבים כו' ולשון מהן לדיחה בפחות מרביעית כדתנן ברים ידים . ועי"ד הרמב"ד ק"ל דהא משמע בפסחים (יז ב') דאפי' רביעית מקבלי עומאה מדרבנן לאחר דבעליה ע"ש בפירש"י בד"ה בקרקע שהורין : שם ותוסה עפה לא בלקה לה הבקה כו' בשאין בו מ"ש . ק"ל כיון דהבקה מעמא דמהני הוא משום חבור אף ברביעית אי

אפי' בפחות ליבני כיון שלא"ת עומאה בכ"ל ומשמ"כ לקמן במ"ז : ד"ה אם הדים . לא הוחבבו כו' מן הסיפה ומחבעלה הבפה כו' בל"ל וכן ל"ל בתוי"ע וכ"ה בר"ש : תוי"ט ד"ה אם הדים . בלשון הרמב"ד הרי הם הוכשרו כו' ומשמע מעפה הסמוכה כו' בל"ל דל"ל . אבל מ"מ ק"ל דאם לא הדיח אחרי שהור הדים דהרי דלא מהני בבבי מבקה מ"מ לחמה יגרמו משאלי חולבים ותבשרו ויתעמו בב"ח מהעפה הסמוכה . וביולא בזה הקשיתי בפ"ד דמכשירין מ"י ע"ש . ואולי י"ל דל"ז שלא הוחבבו הוי דיון כמי פירות שילאו מעלמן דה"מ עומאה כלל אפי' ע"י הכשר אף לדעת הרמב"ד בפ"א מהל' ע"א ה"ד ע"ש : מ"ג בהרע"ב ד"ה נפלו אשמעינן כו' מקבלין עומאה ע"י מבקין ממאין כו' . ק"ל הא בחרי בני קמייתא נמי לא קבלו עומאה ע"י הבקין והכלי רק ע"י עפה שנפלה מהם כדפי' לעיל מ"ב הוה נמי ע"י מבקין ממאים . ואולי כוונתו דשם הסיפה עלמה עומאה מדלחויתא ע"י אדם וכלי . והכא הוא שמעינן אפי' מבקין אפי' מבקין דאינן אלא מדרבנן כגון ע"י בני דבה"פ אה"ת מעמא מבקין להיות תחלה הוא מדרבנן . אך לפ"ז לא ילדק דברי ר"ש על בבא זו דהוה בפק דברי סופרים ופי' תו"ח בר"פ . אך בחרי בני קמייתא ג"כ אבל בריש ע"י מבקין ממאין וכן לעמא כלי אינן אלא מדרבנן ושם י"ל דבדבר לא יש בילה וא"כ יש ולאי אלא מן הסיפה עי' לקמן רפ"ב בד"כ יהושע ושם בת"ג בתוי"ע ד"ה בד . עוב לאיתי בתוי"ע שעמד ע"ד הרע"ב והעלם בל"ע . אך מה שהקשה שם על פי' הרא"ש בהא דבפל לתוכן מת . דא"כ בנפלו מים ממאים נמי ע"ש והסלה ג"כ בל"ע תמוה . דבשלמה בבי מה כו' קאמר שפיר הרא"ש דאחיי אותן המים שהסלה שתם ואחזו לא נתמעאו מן המת כיון דלא הוחבבו דומיא דבפל בכר של תרומה דלא הוחבבו המים שבליו לקבל עומאה וא"כ אין כאן מים ממאים בכל בתוך הגבא משא"כ כשנפלו מים ממאים כיון דמאים הם מבחוץ הכר הוחבבו ומוזגים ומעורים בשיוחבבו אותן המים שבגבא ע"י שמים לו מילוי בכלי או ע"י הדחת הבכר ויתעמאו גם הם . ולי ה"ל לפרש דמשום פלוגתא דר"ש קאמי לבך בגבא . דבי"ב ר"פ ר"ש אלא בבבא א דבפלו מים ממאים דהיינו מים הבנה לבן מוחם שמא שמאיינו מהם על הבכר בלאודיהו או אפי' עם מעע מים מהורים דליבא שיעור לבטלותה.משא"כ בחרי בני קמייתא דליבא אלא מפה ממאה אף ר"ש מודה דלא חייבין. ומהחוספתא אין הבכר דפלוג אחולהו . ואפי' לפי' המפרשים דפליג אחולהו . י"ל דלבטלתא דבבגן נקיע בבא זו : תוי"ט דבריו אינם מחוורים בזה"ד . (א) מה שיבר בפיוט טוחת מ"ה למחוק תיבת לקוף . אלא גם בהר"ש והרע"ב איתה ויבר מחד . (ב) ומוד מה שמשבש תיבת בשבלו בלי הבבת ומוכך בלל . (ג) מה דק"ל תיבת ממאים בל"ר . פשוט דקאי על עלם המים שהם מחיד בריבור ולא יתפרדו : מ"ד בשעת הגשמים הכל מהור . עי' תוי"ע ומו"ת . ולי ה"ל משעם דמי בשמים מעכבי לחו כמש"כ הרע"ב לעיל . ואולי משום דבמשנה הבמוהה פליגי בזה דב"ש הבבי מעיבו ושמעופו ובה"א רבו כו' והבא מיבחם לה הבחומי לבן פי' עפה אחר . אבל גם לקמן בח"ו גבי מי חמליות אלא הבבן נמי מיבחם לה : מ"ה בסופה הבבין לחלה . עי' תוי"ע וגי' הא"ר . וכ"ל דזה קאי על הקרובים לעיר ולדבך או הבחוקים מבלבו דוב בל"א וקודם עהבחן . אך ל"ע מהחוספתא שהביא הר"ש : בהרע"ב וילבו כו' על המים כו' בבר קודם שבחה כו' . ל"ד דולחי א"ל דבריה אלא אם המים שבחלבו אחר בחיות הבמה : מ"ן תוי"ע ד"ה ושמה עהור . וכ"ל הבקה . גם זה אינו מבוון כיון דליבא מ' בחה בחמ"ב הרע"ב בר"פ (ובחמ"ב שם) והכ"ל ביבול . ואולי דע"ש בדבבי הר"ש והרע"ב וכ"ל בחקום עבילה בעולה בהיפוך אותיות . ומלבון החוספתא שהביא הר"ש חשמע דמהני הבקה חחבר בחי חמליות אלא בבבן אלא בבבן . וכן לקמן פ"ה מ"ב וכן לקמן פ"י מ"ו קבי לה עבילה : מ"ז ולחמיין להבבל בו בר"ש . וכן לקמן פ"ה מ"ב אינה בזה"ל . ולבאורה מוכח מזה דבבבי הלאומים לאחדם בעינן מ' בחה לבשון להבבל חבחבו כלים או ידים כמו מובלין ומבבילין דרשא דפי' מובלין אחד . ומבבילין הייט כלים וידים . שוב ראיתי שקדמני בזה הר"ש לקמן פ"ה מ"ב . אולם לבון החוספתא שבביאו הרחב"ם והרע"ב בחבבה לבעל זה הבלל כ"מ כו' אין אחד מובל בו אין ידים וכלים מובלין . חבחבו בדבת החולקים . וכן יקשה מהחוספתא זו לדבש החר"ו בפ' א"ד בפלוגתא חזקיה וביו"ה בחמי עבריא דבובלין ידים אפי' בבריעות מי בחמים . וכן יקשה דבש הרא"ד בפ"ו מהל' ברכות הל' ה' דחבבילין לידים בחי' בחה חיים שהובים . ומי' ב"י בחו"ח סוף סי' קנ"ע ובביאורי הגר"א ז"ל שם :

פרק ב מ"ב תוי"ע ד"ה נטמאה חמורה . ואני חמה כו' . עחמ"כ בעיבוביו (לה ב') בפ"ד : מ"ה וכ"ש מבשיר חפני שהוא כחקה כחקה לחקוה . כה"ב חר"מ לקמן פ"ו מ"י : בתוי"ט ומש"ה קודם שנעשה רוב חקוה בהכשר פסלין חפסקן . זה אינו מלבון הרש"ש אלא לעיל חינה על החוספתא גבי ביאור כו' והחכחב כו' ואם יש רוב חקוה הכשר ע"ש . רק שהתוי"ע הוסיף זאת חדעחו . אבל עדיין קשה דש"ל לחיתני הכי אם ידוע שנפלו לחוכו כ"א סאה חים בבריים עד שלא הגיעו לגומא הג' וספק על הי"ע החחבוטים אם גם הם נפלו עד שלא הגיעו לגומא הג' כשר ואם לאו פסול . ואם שהיה לריך להחיות חה בכך דהסחת לא חני קיבעא דחלחה : מ"ז פי' הרע"ב חחוה דכיון שאין להם דין שאובין חבשו שלא נחבון ל"ל החחבה וכיון לא"ה דזה לא נאחר אלא בשאובין גחוכין ופי' הא"ר טולה יפה ע"ש וכ"ל שפי' הרחב"ם . ולכן חה שהקשה התוי"ע פסקי רחב"ם אהדדי לק"ת . ועי' לקמן רפ"ד בהרע"ב שכ' דלא חהני שם שבירה וכפיה דל"ד לחיות כלים בראש הגגן : מ"י בחיזה עיע אחרו (פי' חחלערה לח"ם) בעיע שהקנה כו' . וזהו עיע הכחוב חתנן ברש"ח דחעלה אה"ח . אבל ע"ע עב חיו חלערה . אחנם לענין לבטול בו שיש הם דאם הם חן הלד לכ"ש אין חבטילין בהם ובחים לפיש ע"ג פלוגחת ר"ח וכ"י . ויש עוד חין ג' המוזכר בפ"ע דלכ"ע אין חבטילין בו אפי' בחים לפין ע"ג ממש"כ שם ח"ב . ולכן לשון הר"ש והרע"ב לקחן בפ"ח ח"ו חמוה עחמ"כ שם : שם בסופה . הנחדד בלוג לבאורה חימה חה ענין חדידה אבל עיע . אולם לפי חה שביארתי בב"ר פ"ח אות ג' בח"ח דברש חדד הוא לענין החפשטות ח"ש הבה דל"ל שהוח דק כ"כ בד בבשופכין אותו לחון הלוג חחבבע ואילך עד שנעשה שאין בה בבבה כדרך בשם מזלי : בהרע"ב ובישור הנקב על שפופרת כו' . ל"ד בחחבה"ם דאמו שהוא לקחן פ"ו מ"ח :

פרק ג מ"א רי"ח שני מקואות שאין בהן מ' סאה כו' ונחברבו בארון . לבאורה הגל"פ אף שאין בשניהם יחד מ"ם (זכר לדבר דר' יוסי גופיה מפרש קלא דוגבני מהרן הנעשה בחנות דקאי ביבוי דבחחבעת אנני אהרן בולן ביחד ולא בבבן דחפרשי

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דהריבוי קאי על כאו"א בפ"ע כמו שהביאו התוס' בתגיגה (ג') בד"ה תרגם מתמיה דיהונתן אמתרגמו ה"ל ג' לוגין שאובין בפחות מת' קאה מ"מ בכדין להוסיף עליהן מים בכדים כדי מ"מ. דזה כדיף מגופיה ג"ל מב' כלים והפסיק הראשון עד שלא התחיל הבני. דלקמן בס"פ. דהכא ג"כ בתמרגמו יחד בכר פסק בפילת לוג ותהא שבפל לכאו"א. ואולי הכא בכר אף אם מתכוון לרבות. וא"ל לדינא דג' לוגין המאוחין בפ"ע מקודם בתקוה נקבא עליהן אם פסול מעיקרא ושי' בתוי"ע בפ' דלקמן מ"ד ד"ה אם לאו ומשכ"ב בפ"ו מ"ב. אבל בעלה דעתי המגיה נגד דעת הת"ר שבאב בפירוש דמייני דבשמיהם יחד יש מ' קאה ע"ש וכפרש בכן משמע גם לשון הרמב"ם והטו"ע: תוי"ט ד"ה עד הכ'. לכאורה הן הדברים בעצמן שכ' בכר בדבור דלעיל. ונראה ג"כ דמשכ"כ אם בשם"ד וכולא בזה הכנים הראב"ד בתשובתיו. מתכוון לדברי הראב"ד הללו. ומה שיעשוקם אם לדקמן כו'. בתשובה הסמוכה לא כתב מאומה מעמו. ואולי ר"ל משכ"כ בתמו בתמ"ג בד"ה עד בסופו כ"מ: מ"ב אח"כ פקבו. כ"ל פירשו שפקק כל סביבות הכור. וכן לדלי המיין המחבבן עד שלא יפתקו מיתי הבור למקום אחר עולת לחם' קאה דאז הוי חבור יפה: מ"ג במשנה אינם אם שהיו מטילין כו'. מלשני דהכ"ם והרכ"ב משמע דמפרכי דר"ל בני כלים שהיו מטילין. אבל שבעיה משמע דר"ל שני אוכלים. והגריטותא היא מחמת שהן מב' כלים: שם הוי"מ ד"ה עד שיתחבר. ואי ס"ד דלא נפקי כי הדדי אז אי פסול כו' שהרי כו' ואמרי' עד רוחו. לכאורה סותר א"פ דבס פ"ו מ"ח ד"ה ממלא בכתף הסתיק דבני הרכ"ב דבתקוה אינו מ"מ כל מים שאובין שבעולם אין פוסלין אותו והכיא הר"ם והתוס'. ולדבריהם הא דינמות דאמרי' עד רוחו מיירי במי פירות והכיר הרא"ש במתוכה סי' ג' ובר"ה מקוואות וכ"כ המרדכי א"ת בב"ב (סו ב'):

פרק ד מ"א במשנה אר"י כדיין מתלוקת במקומה עומדת. וכ' הא"ר אריבא דקאמר

ר מ נתנו ולבו קאי (הוא כפיכם"ו בתנא) דאי אמכה בתלר כו' (והוא כפירוש הר"ש בזו המב"ם המובא בכ"מ בפ"ד מהל' מקוואות לבעיתא מהני ז"ל) למאי ל"מ אם נתלקו ב"ם בזה הא הלכה בכ"ה. ואפלאתי על כ"ת הלא כל רז לא אמים ליה. והא מלינו בה"ג בפירוש (יא ג') בתשובה בשם רי"ם כו' ל"ב ב"ם כו' אר"ש ע"ז ושי"ז נתלקו. התוס' (ל"ד יג) לא שייך למימר הכא מעמא דב"ם אחת לאחרינו דכיון דאמר מ"ק ל"ל דין הוא שים לחביב ואומר נתלקו. ומעמ"כ בפ"ד בתשבת (קלה): מ"ג בהרע"ב הרי המים העובדין בו שאובין הן. ר"ל העובדים דרך כל סלעיר וכן לשון הטור"ב סי' ר"א סל"ו דהלעיר כולו נעשה מ"י כלי. ולכאן הרמב"ם בפי' כל מה שיגר ש"ז הלעיר הם מים שאובין. ולכן דברי הב"ד בס"ק ע"ז תמיהים ופי"ש קשוף מ"ו: תוי"ט ד"ה ובכתב. וקשה כו' וא"מ כבירות. וא"ל דהכא שאני מנוי מנוס דהמים שיטפין ומגדין אותו כל שעה בתנועתם: מ"ה ד"ה וכמה. אבל יתכן בהר"ב כו' וקשבר כו' דשוקת יהוא אח"ב בתיבו בנין לבעול תורת כלי כו'. אבל מ"מ מה שבאים הרע"ב לעולם תורת כלי עליה עד שתשבר בוזה שלא בדקדוק:

פרק ה מ"א בהרע"ב כשר להעביל במים שעל שפת הבוקת. ל"ע מ"ש מהא דבמשנה

בתקוה. וכלן משמע דהוה כתעיין ול"פ. ויש לחלק דהתם בכ"פ עובל על עצם הכלי שייך בפיר לשיגר אמו חוץ כלי: מ"ו בהרע"ב והר"ק מודים ב"ש לב"ה כו' כלים שנדר בהן לא הוטבלו. לכאורה קשה דכיון דלב"ש מעבילין בתכלית א"ה ק"ל דמתוכי בזאלין וכתב"כ הר"ם וה"כ מדוע לא תעלה העבילה לאותן כלים אף דהלד שבלפי תוך אינו בתוך הטומדים. ול"ל משום דמפסיקין הכלים התבור ונלד החוץ אין בו מ' קאה: תוי"ט ד"ה שנודר. מ"מ קשיא כו' ופסק נמי להא דנודר כלים כו' ולא חילק כו'. נק"מ שהרי כתב בתחלת הלכה שם. מי נשמים כו' ומה היה לו לבאר יותר:

פרק ו מ"א בהרע"ב ד"ה בזמן שהיא מעמדת. בשבת לעבול בשוקת כו'. אולי ל"ל

בתעבה. וכה"ב אר"י לעניין בוכה תחת סוכה בפ"ח דסוכה: מ"ב מוי"ע ד"ה ואם. אבל ק"ל דלמה' לישעריך כו' דהא בכר מני ניה כו'. ממוה דהא לא מני התם הטיעור דהוא בשפופרת הטד. ובמתכ"ת לשון הר"ש אמרי'. הוא שבר אבר שיעפיה דקיומיה עד שיהיה מטורצן בשפופ"ר הוא מלשבת דמתני' דלעיל. ואינו אלא ליבשת דמתני' דהכא כתבואר: מ"ג בהרע"ב ד"ה המקוואות כמו שהיו בסופו. מתבעל בדוב כו'. הן מלבני הר"ם שהביא התוי"ט לעיל פ"ד מ"ד מוכח דבבייה היינו דוקא כ' קאין ומשהו ודוב לבד לא מהני אף שהשלים אח"כ עד כ' קאין ומשהו ו"מ בשו"ע סי' ר"א (אף שהיו ע"י המשבה) לא היו דוב מקוה דהוא כ' קאה ומשהו ו"מ בשו"ע סי' ר"א סע"ד ובמ"ך שם ס"ק ל"ע. וא"כ כאן אמרי בכל מקוה רק כ' קאה ואין הבנים מלערפים זע"ז ה"ל לפסול. ודברי הר"ם שם בס"ק ל"ה וכן בס"ק ס"ש מנומגמין בזה. ולריך לחלק כיון שלא ידלו למקוה בפ"ע אלא ע"י תערובות בדוב עדיף שפי. ול"ד לבא דמבואר בס"ך שם. דהתם כבר נקבא שם פסול עליהן בהתשוקה. ובזה א"ש מה שהלביהו הרע"ב והתוי"ט ד"ה הוא מקדימן בעולת דבבן: מ"ז בהרע"ב ד"ה שבבה. ואין מעבילין בו. משמע דבנרוק מעבילין וז"א כמ"ש לעיל בפ"ב מ"י: ודע שהר"ן בפ' בתה אמה על הא דאבוה דשמואל דעביד מפלי שפכה"י מפני הטיעב שלא יהון הקשה מהך מתני' דמאי הוה דהא המים מקדימין. ונדחק לחלק בין אדם למעה. ולפז"ל דכוונת רב"י על הטיעב שבשפתי הבור דהוא מקדימן בעודן על שפתו קודם שיכנסו להבור. ומשמ"כ לקמן פ"ע מ"ז:

פרק ח מ"א בהרע"ב ד"ה כשנים לב"ק להמיון בד"ם. והוא מהרמב"ם והר"ש. ומתוי"ט

ד"ה אפי' דנדחק הרבה. דהא בגמ' דבכרות איתא דאפי' כולה שאובה ממש בכרה לד"ה ולולא פירושם ה"ל לב"ד לומר דהכא לא מייני לענין ד"ה אלא דקאי על הא דלקמן במ"ב אלו ב"ק שהם ל"ש כו'. והוא פי' לב"ק דהכא דכיון דאינו ב"ק ממש רק מדבריהם ולתרומה לכן מקלינין לה בטבילת מקוה כהני. אבל לד"ת קיל עפי. ועיין מ"א סי' פ"ח סק"ח:

פרק ט מ"ב שאין מובלין בהן. פי' פי' הרע"ב. וע"כ דר"ל דהיינו שהמים לפיש

ע"ב דבאתר עיש שרי כדלעיל פ"ז מ"ז גבי מעה וכמ"כ שם ולא בכר"ן בפ' בתה אמה ע"ש. ולכן דברי הרוי"ט בד"ה בשהוא לא שכ' כלומר כשיעור כו' אינם מוחזרין דהתם לענין ליכוף מיתמיים כתב"כ שם ד"ה. אבל לענבול בהם המים לפין (ויש במים לבדם מ"ם) אפי' בעבה שרי כפי תב"כ שם. ולפ"ז י"ל דאפי' בהני ג' מינין אם הם למים כשיעורים דבשפ"ב לכ"א כדא"ל נמי מובלין בהן ומלמרפין ג"כ. ושוב כ"ל דהא דהתנה התנא הכא בשהוא לא דוקא הוא משום מעבילין בו לפיהוהו עמו בשהיה יהיו עטורים דכ"ז בהן בחוירה הרי המים שבליהם מחוברים ולא מקבלי עומאה. וכשנפרשו מן המקוה אז ליתהנו ג"כ בחוירה. וע"כ ל"ל דמיישינן שמא נגעו בעודן שפחותים. וא"כ גבי אדם גמי אפי' אם היו המים למעלה מן הסעור כמלוא רוס ידיו ויותר דלמא נגעו על עובי שפתו ואז שבא העליון מידיו לא היו במוך המים ונטמאו. ולכן צריך שיהיו כ"ם יותר מרוס ידיו. וכגי' המשנה שבנמ' ואם היו על גבי רוס ידיו (לא נגיע דיהיה שב הכעוי על הסעור). וע"ל דהיו המים לפין כ"ם (המחברים בריבא. דע"כ ל"ל דשב על הריבא דבהן לא חוזבה המים לפין) על גבי רוס ידיו וכהן בעת"ה. והרמב"ם נראה דלא הוה בריבא אם היו המים לפין ע"ג כ"ם מחוברין דלא כתב זה בחבורו. ומדברב דהתנה בריבא דשפתה למעלה מן המים. שוב התבוננתי דאפי' מחמת בומאתן מאויר הסעור לא שבי בכרוס ידיו מלומלם דהא כ"ז שהן בחוירו לא קלקי לכו עבילה כדמוכח בנדרים (עו) ובפי' הרא"ש שם. וכשיצאו מחוירו אז בעת העליון מהם מבולה לאויר הבולם אין זה עבילה. ואולי החכמים לא התחיבו כ"כ בטומאת ידיים. וכן הרמב"ם בפ"ז מהל' אבות הטומאה ס"ג לא כתב הא דנדרים אלא בטה"ע פ"ח: מ"ז בהרב"ב ד"ה תפני שהוא מה"ת. מיוד העבילה כו'. והוא לשון הרמב"ם. לכאורה כן הל"ל דשיעור שפוה"ל הוי מה"ת: מ"ח והרחוק מן הקרוב. עי' בפי' הרב"ב. לכאורה הכי ה"ל למתני ואפי' מן הרחוק. ול"ל דפי' הקרוב היינו שהוא קרוב לעיר או לדרך דשכיחי בנ"א שמה כדלעיל פ"ח מ"ד ולקמן בפ"ח אפ"ה ל"ח שמא בא אדם והפסיקו: תוי"ט ד"ה אפי'. אבל כבר כתבתי כו'. תמוה דמ"מ ע"י חבור שעבה לא תהני לי הוה מה"ת: מ"ו בר מו"מ ודבריו המוחים ס) מב"כ דיוחן מאמר בתלות לגמרי. אזיל בתר לויפכא דאדרבה משמעו דוקא בחבור כדלעיל בפ"ה דכלים מ"ו בהרב"ב והוא מגמ' דשבת (קכה). ב) מה שהיה בזה מבא"כ אם חבבה לקרקע כו'. אמתר מהא דפ"כ שם מ"ד ומי' בסוגיא דב"ב (סו). ג) מש"כ אבל גבי שאובין דכתיב בהו כלי. אמה מלא בקבה הלא להרבה פוסקים אפי' כולו שאוב דבבן: מי"א המבארת כו' אם יש יב' כמה כו' א' מש"כ לבריבה. מי' א"ר. וק"ל דאפי' אם לא יהיה רק 962/3 מהבריבה ג"כ יפסול דלא כאבל יצאו להבריבה 962 לוג יהיה בהן מהשאובין ג' לוגין ומהבשרים לא יהיה רק מ"ם חסר לוג. וע"ל כיון דב"ל בשפלגין 962 אמ"מ לכ"ע אינו אלא מדבבן לא המתינו לגמלם כ"כ:

פרק ז מ"א בהרע"ב. אבן הבדר המים שאובין כו'. ל"ד בלבוטו דולאי לא פוסל

ל"ד הרב בהביאו דברי הטור בכאן. דשבוע דהמשנה בדוקא נקבה נקוב לאיזו מנה אינה מבלה כדלעיל סוף פ' ב': מ"ג אבל אחר המשקין כו' פעמים מעלין כו' כילד כו' היו בו מ"ם כו'. לכאורה קשה דהא מים שאובין ג"כ מעלין בכה"ב ומדיפי עפי דאפי' יותר מרובו בשר כמש"כ הר"ר והרא"ש והטו"ע וכ"כ התוס' בזבחים (כב) ד"ה נתן. ומפני זה נראה אבר הא"ר מהפר גי' המשנה ע"ש. ולכד"ל דהיא המתנת לכיון דבשאובין בשר אפי' כל היום כולו (כלומר דבתוס' שם) ולכון הרע"ב בפ' דלכיל מ"ת אפי' כל מים שאובין שבעולם אינם אם אותו. ס"ל ל"ל מבוס דהשאובין כיון שבאינו למקוה בשר פרחה מהם מיסור הבאיבה ושבו לחיות בבריה וכמש"כ הטוי"ט לעיל פ"ב מ"ו ופ"ו מ"ח. (משא"כ מי פירות שדיין שמן עליהן דכי בתרבו הוזרין ויעורין וזה דומה להשקה דמעבהה רק מים ממאים ולא אחרי מבקים) לכן אין חוזר עליהן לומר דמעלין דכיון דבאותו עניין דמעלין אין שם שאובין עליהן ולכן בעי"ה: תוי"ט ד"ה רי"א כו'. דהלכה כמיתו מבוס כו' פריך בגמ' מיניה. ולי אין מבוס דאיה בלא דהא כאן עסיק המגא ואזיל בפסול דמיעי מבאה (ובפרש לגי' הא"כ) וא"כ עיקר דינא דל"ו אינו אלא לאמתעי' דמי הלבע א"פ בגמ'. ובזה א"ל דבבן פליגי עליה. אבל מאמר פוסלין אותו בג"ל אינו עיקרי בדבריו ואנב הוא דמני ליה ובזה משמע ליה להגמי' דלא פליגי עליה ובכון בעי"ה: מ"ה מה שבקבה מוכ"ע על הר"ם והר"ב דה"ל לפסות בכבא בתכות (ד') דמני חסר קורטוב בריבא דלא שבקינן מה דפבינמא ליה לרבא משום סיפקא דר"פ. ל"ל דלק"מ דהרי לרב יוסף שם פבינמא ליה איפכא דלא מני חסר קורטוב בריבא. ודעת הרי"ף בפ"ק דחיבורין וכן אבי הבזרי שם דאין הלכה כאביי נגד רב יוסף מפני שהיה רבו. עי' ברא"ש שם סי' ד' ומעמ"ז א"ה גם בכבא נגדו: מ"ו בהרב"ב ד"ה המים שבתוכן שאובין כו' ופוסלין אה"מ בגי' לוגין. וכ"כ הר"מ והר"ש. לכאורה אפי' אינם מחזיקים ג' לוגין מ"מ אינם לאויין להבלים כדלעיל בתי"ב. ואולי דלזה לא אהני אפי' יעלם דרך שוליהן דעכ"פ יש לאוש שמא בלבו קלת מהמים ואפי' יחמעם א"א אלא יאבר בהם תאומה. וגם י"ל דהבלוע נמצא שאוב כדמשמע לעיל פ"ב מ"ג ע"ש בפי' הרב"ב וע"ש בכ"ז: משב"ב הרוי"ה דבקנוס לא שייך מעלות דבבן. תמוה דהרי הסוגיה על האדם שבבל אח"כ ובפי' הרע"ב. ובו בייך שפיר מעלות דבבן: מ"ז בהרב"ב ד"ה הפבה. ואין מעבילין בו. משמע דבנרוק מעבילין וז"א כמ"כ לעיל בפ"ב מ"י: ודע שהר"ן בפ' בתה אמה על הא דאבוה דשמואל דעביד מפלי שפכה"י מפני הטיעב שלא יהון הקשה מהך מתני' דמאי הוה דהא המים מקדימין. ונדחק לחלק בין אדם למעה. ולפז"ל דכוונת רב"י על הטיעב שבשפתי הבור דהוא מקדימן בעודן על שפתו קודם שיכנסו להבור. ומשמ"כ לקמן פ"ע מ"ז:

פרק ח מ"א בהרע"ב ד"ה כשנים לב"ק להמיון בד"ם. והוא מהרמב"ם והר"ש. ומתוי"ט

ד"ה אפי' דנדחק הרבה. דהא בגמ' דבכרות איתא דאפי' כולה שאובה ממש בכרה לד"ה ולולא פירושם ה"ל לב"ד לומר דהכא לא מייני לענין ד"ה אלא דקאי על הא דלקמן במ"ב אלו ב"ק שהם ל"ש כו'. והוא פי' לב"ק דהכא דכיון דאינו ב"ק ממש רק מדבריהם ולתרומה לכן מקלינין לה בטבילת מקוה כהני. אבל לד"ת קיל עפי. ועיין מ"א סי' פ"ח סק"ח:

פרק ט מ"ב שאין מובלין בהן. פי' פי' הרע"ב. וע"כ דר"ל דהיינו שהמים לפיש

ע"ב דבאתר עיש שרי כדלעיל פ"ז מ"ז גבי מעה וכמ"כ שם ולא בכר"ן בפ' בתה אמה ע"ש. ולכן דברי הטוי"ט בד"ה בשהוא לא שכ' כלומר כשיעור כו' אינם מוחזרין דהתם לענין ליכוף מיתמיים כתב"כ שם ד"ה. אבל לענבול בהם המים לפין (ויש במים לבדם מ"ם) אפי' בעבה שרי כפי תב"כ שם. ולפ"ז י"ל דאפי' בהני ג' מינין אם הם למים כשיעורים דבשפ"ב לכ"א כדא"ל נמי מובלין בהן ומלמרפין ג"כ. ושוב כ"ל דהא דהתנה התנא הכא בשהוא לא דוקא הוא משום מעבילין בו לפיהוהו עמו בשהיה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

על בשרו קודם שיכנס לעבוד לוקחת הקדמת מים לכן בעינן שיהא לח. והשתא א"ש דשניק התנא מובלין דהני בריעא ולא נקיט אלא מטבילין. דלפנין מובלין דהמים מקדימין לא בעינן לח וגכון בעי"ה: **תוי"ט** ד"ה ולא יטבול. והר"ש כו' הטמיק מוספתא כו'. גם הב"י עצמו בקסי' ק"מ הביא אחר דברי הרמב"ם הללו ושכן שנוי במוספתא. גי' הר"ש במוספתא הלזו. וכן בשו"ע שם סמ"ה מביא ב' הדעות: **מ"ג** ד"ה ובית השתי. בתנא מנייה דהוי בכלל בה"מ כו'. לכאורה הל"ל דבית השתי אפי' בתנא א"ח דדוקא בה"ש שהוא מקום התשמיש מוקן בגשמה. וכ"מ מהא דלא מתיב לעיל בהמוקין בית השתי בתנא וכ"ל מלשון המוקם ע"ש. ועי' בגדה (סז) במד"ה פתחה הב' ובמהרש"א שם. אמנם מראה הר"ש הזיל בכאן לשיטת הא"ר אפי' בשתר בה"מ כו' שבתנא בה"ש לעיל ע"ש: **מ"ו** רי"א על בגאים מל"א כו'. ופשקו הרש"ב והרמב"ם בפי' ובחבורו כוותיה. ועמתא בני מדוע ל"פ כת"ק. דא"ל משום דהוא כתבריע דהא זה הוה בהבראה שלשית לפירש"י ותוס' בב"ק (ל"ד קנו), ואולי משום דבשבת (קיד) מפרש ריו"ח למלתיה. וגם ר"ח פשיט מיניה. ובה"ג כתבו הפוס' בכ"ד וכן הרוי"ש בשם הר"מ לעיל פ"ח מ"ד:

פרק י מ"א תוי"ט ד"ה בלא. ובגמ"י הדבר הטפל כו' כל"ל: **מ"ג** בהרב"ב ד"ה ואחזי בחתא. תוכת מהודקין הוסיף מדשמיה אבל א"ל כן מהמשנה מדתני בתש"כ בזמן שהיא חולה. וכן לקמן בהלרים תביב תש"כ בזמן שא"ח ולא תני כן בחזי כו' ש"מ דבהן אין חילוק: **מ"ד** בד"ה שיבעבו. עולין כמין אבעבועות בתים כו'. ולבון הרמב"ם ומדבר הבנד כו' יתבעבע (ר"ל הנגד) ע"ש המים והוא יותר נכון: **בא"ד** בבשמדס תמבילין כו'. נראה דהנו פי' אחר ואחר מהפקבים תיבות פ"ח: **מ"ו** מו"ע ד"ה אין מעבילין בסיפו. דב"ש גזרו כו'. התו"ח הקשה בשם הרא"ש רבים ביפים מה"ל. לכאורה ה"ג א"ל דלמא חיים על טיפים שבמקום דלא יתקלקלו מתמת ביתעבנו בשם הרבים שבכלי: **מ ז** כל האוכלין מלטרפין לפסול אה"ג בכמ"פ. הטו"ח הביא בשם המל"מ בשם התוס' דחולין (קיח ב) דדוקא בשהן מחובברין כו'. ושפ מאד דש"כ לא כתבו אלא לענין הלטרפות לבדיקה לעמת ע"מ (ובשם שם דבריהם ממוהים כאשר בתבתי שם בס"ד) אבל לענין פסול גויה הרי מלטרפין בכדי אכ"פ כדאיתא בפ"ק דביכורות במשנה ובגמ' (שם יג). והשתא כשאבל האחרון המגיעים לבתי פרק הרי הוא לבדו ואין ליחוף מבריו עמו: **בהרע"ב** א"ל אין שאר מעקין מטיחין לשוטר מקום כו'. ממוה דאין יפול לפ"ז ליטנא דמומר כו' דמשמע דלבנין מקום קילו. ומאי קיילייהו אדלבה גם שם מחמירין דלא מלטרפי לשיעור מקום:

סליק מסכת מקואות. בעזרת מגיד מראש הבאות

מסכת נדה

פרק א מ"א בתשנה כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה. ל"ל דגם זה הוא מדברי חכמים. דהלל משמע דקיי אבל הנשים דקאמר שמאי. ואפי' אשה דיש לה וסת גמי אמר דמעמאה מפקידה בפקידה כיון דלא מצינו (ובה"ג כתבו התוס' לקמן (לח ב) בד"ה אימא בביאור פירש"י ש"ם) וכרבנן דל"ד לקמן (דף ד ב) ופליגי חכמים עליה בתרתי. א' דשמע"ע ממעט ע"י כו'. ב' דבשיש לה וסת ד"ש, ואח"כ מיפרשא מתני' כסדר דבריהם. דפקידה דאמרי הוא אפי' עד דתשמיש. וד"ש דאמרי כולל כו'. והתוס' לקמן (דף ב) בדאמקן בזה: **בתוי"ט** ד"ה ואכ"א כו' אבל ז"ש הכ"ב לחוסיף לא ידענא כו'. ול"ל דכוונתו לחוסיף על המיעוט והייט דאם בדקה בתלי היום לא תעמא לפרבע אלא י"ח שכות. ובאם בדקה שעה א' אחר חצות לחוסיף עד י"ע שעות ואם אחרה עוד. לחוסיף כשיעור האיחור. ואם בדקה בתחלת הלילה לחוסיף עוד עד כ"ד שעות: **שם** ד"ה כל אבה כו' לרוח בודקת [וכו']. הנה הוסיף בהעתקת דבריהם תיבת וכו'. וכוונתו בזה לבון דבריהם על הא דתנן התם הו ומשמשת בעדים וכדפירש"י שם דקאי על אותן שדיין שעתן. ויפה כוון. והתו"ח לא ירד לזה ועי' מהר"ם: **שם** ד"ה דיה שעתה כ"כ הר"ב כו' דודאי אותה בזמנו בא. ולא יעמוד מלגאת חולה. אולי כוונתו לייחס מדוע לא ניחוש דבר הוא ושמה שיתעבר הדם בבה"ח עדיה לאתו חולה. לכן אמר ולא יעמוד כו' וכ"ל דחשש שמא נתעבר אינו אלא בפעם הזה שאינו דמין עליו. אבל לא בעיתוש דבכל פעם היה כך ומשמ"כ בגמ' (סג ב): **מ"ד** בתשנה מיקה עד שתגמול את בנה כו'. עי' פי' הרב"ב והוא מפי' הרמב"ם וא"ל לפירושם דר"ח והחכמים פליגי בפי' עד שתגמול שבדברי מ"ק. דלר"מ הגמלה ממש בתשמה ולחכמים הייט זמן הגמלה וק"ל. א) דלהחכמים אינו מדוייק לישנא דעד שתגמול. ב) מדוע לא תני פלוגתתן בחיוקה אחר כ"ד מודע דלר"מ ד"ש ולחכמים ממתאה מפל"ע (וזה י"ל קלת ש"פ מב"ם התוס' לקמן (דף מ) ד"ה לפיכך). ולפעד"ב דג' מחלוקת בדבר. ובמתני' לא תני דעת הבלעים שהיא דעת רי"ה וי"ו וי"ש שבגרייתא (שם) דל"ל דש נעבר כו'. אלא דעת ר"מ וחכמים דאית להו לתרוויהו דש נעבר. ולפיכך סתמה בריעא עד שתגמול דמשמע אפי' מיעקרו ד' או ה' שנה. רק נקיט פלוגתתם בתנא בנה לחיוקה כו' ולחכמים אף בתנו ד"ש מעשה דאיבריה מתפרקין. ורי"ה ור"י ור"ש דבגרייתא היא דעת בלעים דל"ל בכל סברת דש נעבר. אלא מעשה דאיבריה מתפרקין. וחכמים דאמרי הם שאר חכמים אולתם שהיו בחזרם כמו כ' נחמיה כ' אלעזר ר"י הסנדלר עי' כתובות (דף לד) ובהקדמת הרמב"ם לחמשנו ובפס"ד ותמצא עוד חכמים שהיו בזמיהם. ולגי' התוספתא שהביא הגרי"פ שם בבריתא דל"ג כ' יהודה מכל לחתוך גם אותו. ובר מן דין אתכחן לקמן (ה ב) מאן חכמים ר"א וכה"ג בד"ב. ומאי דאיתא בגמ' ובגמן (פי' האי קלא דמי יתן מהור מעמא מאי עבדי ליה) הכוונה על ר"י וי"ש דבריתא (וא"ל שפי מאי דקאמר ובגמן ולא קאמר וחכמים בלישנא דתמהי') וקרי להו רבנן נגד כ' מאיר. ובן לקמן (דף לח ב) קרי להו רבנן אפי' נגד ר"מ וי"ה. ובגדרים (דף מו ב) קרי רבנן לריב"ל ולרמב"ש אף נגד ת"ק. ובפ"ב דאהלות מי"ב קרי לר"ל ור"ש חכמים נגד הת"ק לפי' מהר"ם שהביא התו"ע שם. ובזבחים (קא) קרי רבנן לר"י ור"ש. ובמש"כ דלא ר"מ בלחוד ק"ל דש נעבר אלא דגם חכמים וא"ק דמתני' הכי ס"ל. א"ש הא דבכורות (דף ו ב) אמרי מעיקרא סתם דאתי תר דש שבר ונעשה חלב. וכ"מ בשבת (דף קמג ב) והוא מבנה קוף מבסיקין ב"ש בגה"י וחוס'. ובכתובות (דף ס' ב) אחר רשב"ג לשון אין הלב נעבר. משמע

דעבבר בוב לדש לאוכל מזון העובר: **מ"ה** ר' אליעזר אומר כל אשה שעברו פליה ג' פעמים ד"ש. וכן לעיל (דף ו) ולקמן (דף מ ב) הני' אליעזר ביו"ד. אבל בעירובין (דף מו) הני' אלעזר בר"י. וכ"ה לקמן (דף יח ב) בתד"ה אפי' ופ"ש בתסכ"ת. ובהש"י בעירובין שם ר' אליעזר גרסי'. ואולי דאי גרסי' אלעזר הוה משמע דלא פליג פל הא דד' כשים וקאי בשיעת ר' אליעזר. וא"כ לא ה"ל לר' אלעזר בגמ' לאתשביה בהל' דהלכתא כוותיה דר' אליעזר כיון דר' אליעזר קאי כוותיה כמו דהוי קס"ד דלהכי לא אלא מביב הא דמיאון משום דר"א קאי כוותיה: **שם** רי"א מעוברת ומיניקה עפ"ע ג' עונות ד"ש. עמוי"ע. וכ"ד תמוהין מ) דקושיותו מיבה כלום. דל"פ דלת"ק אפי' לאתה עד שיודע עוברה ואח"כ מעבודע לאתה מיד ד"ש. ולר"י עד שפפקוח ג' עונות מעבודע. ב) מאי דאמרן דלת"ק אם לא בג' חדשים ואח"פ אחינו ל' יום. ז"א דהא ביבמות (דף לז) אמרי הולדת לא' עוברה מיבר לשנים ימים. וימים הייטו ר"ע יום לשמואל לקמן (דף לח) וא"כ שנים הייטו ל' יום שנים. וכ"מ ג"כ מהרלאים שמביא בשמו מהרש"ב דיבמות דשם הוי ג"כ משום הכרת העובר. ג) מש"כ בחיבור הב' דלת"ק משהבר העובר אפ"פ שלא מלאו לה ג"ח ד"ש. (כ"ב לכאורה בוודאי). אלא בגמ' אמרי' וכמה הבר העובר כו' ג"ח. משמע דקודם לכן לא אביב הבר. אולם יש לדחוק לשון בחיבורו הב' שבון לאשה"כ בתמים הא'. וכמ"ק מהב"י בשם הרבב"ח שבביאו לסייעתא לחיבורו זה: **מ"ז** בדש"כ ד"ה אע"פ. אשה שיש לה וסת. וכן פי' בהא דומשמשת בעדים (וכ"פ רש"י). ונראה שדחקו לשון דיה שעשה ל"י דקבע ומו שפי' לעיל (ו ב') בד"ה וקיימת בחדא. ולמש"כ התוס' שם אין זה דיוק. וכן פירשו לעיל (דף ד' ב') ולקמן (בע"ב) ד"ה ומשמשת דקאי על הר' בעים ג"כ: **שם** בהוי"ע ד"ה ופעמים כו'. פירושא דלריכה כו' דריעא והכי תני ג"כ ובשעה שהיא עוברת לשמש ח"ב. וא"כ ע"כ הא דתני בריעא ומשמשת בעדים הייטו לאחר משמיש. ואחד לו ואחד לה וכפי' ומשמשת בעדים דל"פ לתיקון ראשון שבגמ' לעיל (ה') וכ"ל בשפקפו לעיקר הא"ר שם. ודלא בהרב"ב שפי' שם בתיקון השני. וכן דלא בפירושו ופירש"י על הא דומשמשת בעדים דהכא. והבוחנו בזה אלא לעמרן לשה שפירש"י לקמן (בע"ב) בד"ה כאן אלא שמשה "ולפני משמיש ה"ע דל"ב בדיקה כו'" שביאו ב"כ הסוי"מ. דלדבריהו בתמת בביא בדיקה לפני השמיש לפי הקדוקו דלבא שם מדלא מפיק ריעא בשולה בדמיה שהוהין. והשם נכלל גמי עד שלפני השמיש כדלתמרן. וכן בע"ה:

פרק ב מ"א במשנה לתקן את הבית. נראה שהוא ע"ד אקרא ר"י לאשתו ביתו (שבת דף קיח ב'): **מ"ב** ממלא על אלה לאח"ז עומדין מספק כו'. לכאורה דשומאתה מסיא בספק אינה אלא מבשת ביאה עד הבדיקה. אבל מהבדיקה ואילך מומאתה ודאי. אולם י"ל דגם זה איו אלא כ"א לחלות. ומיילי דלא הרגישה בשעת בדיקה. (דאי אהרגשה ס"ל דטומאה לא הוה שמא אף בספק) והספק הוא דשמא הרגישה אלא היתה שהרגשת עד הוא. עי' לקמן ר"פ הטוחה בגמ' ולכיל (ג') תד"ה מרגשת. ועל דס אלא בא בהרגשה נראה דאין טורפין ר"ה אם כמו על הכתם שפסק הרמב"ם בספ"ג מהל' מו"מ שאין טורפין עליו וכפירש"י לקמן בסה"ש: **מ"ב** מוי"ע ד"ה ותדיח כו' בעד שבידה דאי אין בידה כו' (וכ"כ מפי' הרב"ב) והוא בחוקומתא דר"א והוא תמוה דהא אביקנא לר"א בקושיא והרמב"ם בפיה"מ מפרש המשנה כר"מ וב"פ בתיכוהו וב"פ הא"ר. ועי' לח"מ בפ"ה מהל' טומאת ה"ו: **מ"ה** במשנה מעל מעלו תבמים בחשה. הה"ב לקמן בתשנה ז' דש"ה: **מ"ז** בחליהו הבא ד"ה אם אינו כו' משום מעיעות הבדה בכוקה ומ"ב. ותיתה דהוא נגד המקבת הגמ'. ואולי יש לו גי' אחרת. דלגי' שלפניהו קשה דהכי דס עדיה על מלוכעת ב"ה ממתאו משום מעיין לקמן בתשנה ג' דפ"ד מרבוויה דלזכר שם בגמ'. וא"ש דגם אחר מרחות אחינן מה' דמים בוים לדין זה. וא"ה הלא נוכל לומר דל"מ יליף גם בדה מתלוכעת שדין מעיין יש להם. ואח"ל דמה למלוכעת שכן מעמאה בביאה (עי' פסחים סז ב' תד"ה שכן עמון). מ"מ הכי אינה למילף מהיקשא דהא בהאי קרא כתיב והדוה בנדתה וכדאמר אביי (לה) ואקשיה רחמנא מלוכעת לזב ע"ש. ופמש"כ לקמן בגמ' (לה ב') בכש"י ד"ה אמאי מעמאה (ובדף מב) בד"ה מעומאה נעשה בש"ד. ובכבן אינה לאמר דשבבי דפלוגתת ב"ש וב"ה שם הוא לאפוך דב"ש מעמאין וב"ה מעהרין ע"ש בהוי"ע. וי"מ ס"ל בר"י בכש"ה דעדיות דחשיב לה בקולי ב"ש ותומרי דב"ה וכשמאה דמתני' דלקמן. ובפרש דקי"ל סתם מתני' ר"מ. ולגי' דיקן ס"ל דבין דבעדיות שנה זאת בשם ר' יהודה משמע להגמ' דכל תבריו ור"מ בבללן פליגי עליה וסברי דב"ה לקולא. ולכן מקשה בפיעות שפיר קא"ל דבבן לר"מ. והשתא מתחזק הקושיא ביותר על פשט הרמב"ם לחומרא בב"ה ע"ש בהוי"ע. ומש"כ הסו"ח לחרוכים מדאמרי דבא שם דז"ש בין קטן ובין גדול ש"מ דלא ס"ל להפוך פלוגתתם דא"כ תהוי הך דרבא אליבא דב"ש. אינו כלום דא"ל דס"ל כתיבולא קמא דגמ' שם דלב"ש זכר מוקבה לא אתיא כו'. ולמעמיה עפי ה"ל לדקדק מסמא דגמ' (כח ב') ההוא מבכ"ל לבדיל"ל דאמרי"ל לזכר לרבות את המלוכה למעיינותיו כו'. אלא כדאמרן. ואכמ"ל:

פרק ג מ"א במשנה המפלת כמין קליפה כו'. הא דלא תני הכא אם יש עמהם דם שמאה. מדא דלא בסיאה כ"כ כתם"כ הטוס' לקמן (כב ב') בד"ה לפלוג כ"ש. אינה דכיון דאם לא מיתתו תלינן בתבה לו בשומא כמו שתמצו הרופאים בתעבה דלאבע"ל (שם). לכן גם הדם שעמהם תלינן בהו. ול"ע לדינא. והא דלא תני בבנה שלאחריה בני דגים כו' תעיל לחיים כו'. משום דבהו אחרי' דבריה הוי כמין ולד. וכמו שאריש"ת לקמן (כב ב') אבל בריה לא הוי. וכמו בתחיכה שבתב בש"ל לקמן בד"ה בלא דם דתחיכה לאו דם הוא אלא בשר. ועי' בתד"ה אלא: **מ"ב** בתוי"ע ד"ה המפלת כו' אמר רבב"ת כו' ולכאורה לשיעת הרמב"ם והרב"ב אחרי דלוקמתי לפלוגתייהו בים בו מלוכה אדם לבד (והבריתא דלקמן בגמ' (כב ב"ב) וכפי' הטוס' שם בד"ה והמיה. ודלא כדבריהם בד"ה אר"מ דבתרתי פליגי) נפלו לבריה כל הטעמים האחרונים כאן. וא"ל ל"ד הטוי"ע בהשתקתו הא דרבב"ת על פי' הרב"ב. וגם הרמ"ב עלמו נפ"ל דבריהם הבית שעם דל"ו א"ש סוגיא וגאמר בהן ילידה כאדם. אבל ל"ל כיון דלא פליגי במין דגים כו' ויש לחם מלוכה אדם. ומשמע דבהו לא מהני לוכה אדם ולכן אחרי מעמים אלו בתקומה בומדים. אבל לפי"ז מעמים אלו בעינן אפי' לרבנן. ומהטוי"ע משמע דאינו אלא לר"מ: **שם** בתו"ח על דברי הטוי"ע ד"ה אם נמומו כו' ובש' ש"ל כתב דליבא נפקותא כו' מ"מ מדקאמי אם נמומו אמאה משמע דאם לא מהוה. לכאורה עגלה ממנו דברי הר"ן בפ"ב דמגילה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מכ' שם דמנא דמתני' לא מטייל נפשיה בפלוגתא כו' וקתני והלוכה שמעת אטורית ולא לכ"מ ולרמב"ג באטורית ויוטית כ"ל. אבל בלחמת כ"ד אהדדי דשם גם לרמב"ג אינעריך דאי דיקא דהלוכה שמעת אטורית ולא. אבל הכא לר"י לא אינעריך כלל הא דאם נמומו דהא בלא"ה ג"כ ממאה: שם במו"מ לות י"א לפכ"ד י"ל כו' יש ליישב קושיתם די"ל דסתם כיון דאיכא כו' דס"י פס"ק בא דס כו' כ"ש. ול"ב דאין זה דיחוי דא"כ דמתנו זה לס"ם מ"ע דמ"ק דסבר דאינו נאכל. אבל נראה דאיתמתיעתיה במחכ"ת דר' יוסף סבר בקריתות (דף יט) דבשיון ביודע בו במאי המא, ולא מצינו מי שמילק בין המלאת שבאה על חמא לבין המלאת שבאה לאתכרוי בקדשים אלא לר' יוסי שם (דף ז' ב') ולית הלכתא כוותיה. אבל זה יקשה גם על הבריתא גופה. ואולי סברת ר"י כיון דודאי לאתה. אין ספק לידה מוליא מידי ודאי איבה: מ"ג ברע"ב ד"ה שבר לזכר כו'. ואין לה דם עוסר אלא ל"ג יום וכן הוא לשונו לקמן בריש מ"ס. ול"ד שהרי אין לה אלא ל"ו ימי עוסר כי מדלית לה שבוביים דעומאת נקבה. ולשון רש"י בר"פ מזוקק: מ"ה במשנה יצא מחוחך כו' מציאה דוחו כו' כדרכו עד שיצא רוב ראשו. לבאורה נראה לפניה דל"ל בהיפך בריאה עד שיצא רובו אינו כיולד ובסיפא מציאה רוב ראשו וכן הוא בלשון זה בנבוחות (מו ב') וכן הערתיני הסוס' בר"פ בהמה המקבה. (ועי' לקמן (כט) תד"ה מבלל). וכ"ה הלשון בהרמב"ם בחמורו ובמו"ע פ"ם: שם ואיזהו רוב ראשו מציאה פדחתו. עי' תש"כ בנבוחות (סוף דף מו) לחוביה מהגמ' דשם בהבוחה מציאה הפדחת כולה עד החוטם. ואמה לאיתי להכ"מ בפ"י מהל' מ"ב ה"ו שבתחל לייצב הני' היינה בהרמב"ם רוב פדחתו וכתר שבוכר בראיתו נקבא ראש (כל"ל שם וכמו שהוא בב"י) אלא הנוגעים כו' ע"ש ול"ל עד החוטם. ולא נהירא כלל דא"כ הל"ל גם בתחתך ואם יצא פדחתו. אלא המחוור כאבר מלא מוצה לתחוק תיבת רוב: ברע"ב ד"ה לזכר ולנקבה ולנדה. כתב דמומתא דזכר הוא לאלריכה עבילה לסוף מ' כדין עבו"י אחוך כו' ע"ש. ותימה דזהו כדברי ב"ש לקמן (מ"ז דפ"י) במשנה ולקמן (דף פא ב) בבריתא וכפי שפי' הגמ'. ולב"ה ל"ל דעבו"י אחוך תיבעי עבילה. ואין לומר דלף לב"ה צריכה עבילה לקדש בדפי' הרע"ב שם וכדמשמע קלת בפי' דסכת דלא הזכיר תרומה רק קדש ומקדש ועמש"כ שם. ז"ל. דע"כ לא מלרכי אלא לאחר הבאת כפרתה כמש"כ שם וכאן אינה מציאה אלא לאחר פ' יום. וכ"ת להדיא בגמ' כאן דלב"ה ה"ל עבילה. ועוד תימה דבפשוט הל"ל דל"מ בחשבת דזכר לאלריכה עבילה לסוף ז' וכדאיתא בגמ' הכא אף לב"ה ולא"ע:

פרק ד מ"א

במו"ע ד"ה ואין מיינין עליהן כו' אבל הרמב"ם כתב כו'. ה"כ לדידיה קבוע ודאי מאי ה"מ כו'. ול"ב דהרמב"ם יפרש דכיון דעליהן מוסב על הבתים עלמן. (ותמה דהא מסבב תני בל"י והל"ל עליו. אולם לפי מה שפי' הה"ל כעליון שמוכב עליו אין מזה ראיה דל"ל דנקיט י"ל דקאי על תחתון ועליון הנזכרים אבל תימה שהוא דלא כמסקנת הגמ') וכ"ל דאם נגע בהן אדם ונכנס לתקדש. וזה בלא כדברי התוס' (לג ב') ד"ה שנכנס. ועי' מל"מ שם הל"ז שמיכן ב"כ מל"ז. ונראה דהתו"ע בעלמא הבנים ג"כ בזה בתב"כ בדבור המסוך לקמן וזה מחיוק כו'. ומש"כ שוב וראיתי בתב"כ כו' דאחרים אומרים ונמא שוהו דבקבים בבדים כו'. תמוה דמה"ל דאחרים פליגי על דרבה דלעיל דהתי ונמא שוהו לא קאי אלא על ובבנו לא יכנס: מ"ג בתליהו רבא ד"ה בש"א כרוקה כו'. דנגזו אמו יולדת בזוב והייטו דקתני סיפא ומודים כו' ומאי ל"מ מי מודו ב"ש כו'. ול"ל אמו מעמא דב"ש אמי לאמטוטין. וכה"ג דייק הש"ס בבכורות (קנ) ובתנחות (יד ב') ע"ש. אבל ק"ל מעיקודין (יא ב') במשנה מבוס ל"ו כו' לא נחלקו ב"ש כו'. ומי' במהרש"א על המוס' דשם (ריש דף יג) שפי' דבלא נחלקו ל"ק וכי מעמא דב"ש כו' דאשמעינן שפיר דבדבר זה מודו ב"ש לב"ה. ולפמש"כ שם במשנה בש"ד לא יון מזה סתירה להא"ל. ועי' עוד בפ"ד דמכשירין מ"ד בר"ש. ובתוי"ט רפ"ג דפאה: מ"ו במשנה כל דמיס בהיא רואה מהוין עד שיצא הולד. ל"פ דל"ל דמשיצא הולד עמא ומעמא לא ויבא. דדם לידה נופה לא עהרה דחמתא לב"ע. ולא כדם מהרה של מעוכבת דלא מעמא אלא לא אף לב"ה לעיל (משנה ג'). וב"מ בבכורות (סוף דף ז') במשנה שהמפלת בתוך מלאת דמיה מעתין. ופ"ב ר"ל כמו בראיה בגיל פ"א. וכן כל דמיס שהיא רואה בתוך מומאת לידתה הבניה. ואולי בפ"ל ממשנתא דמתקוד דמיה. והכוונה בזה לבדת דבשה אחריתא שבתבי הסוס' לרבנן מדמיה. ואין לבקשות לרבנן דאמרי לעכוהו מק"ש. דהרי ימי לידתה אין ראויין לרבה בגמ' (לז ב'). ואפ"ה אמא דמה בדם נדה. זה אינו כלום. דהרי גם בימי נדתה אינה נעשית נדה ע"י. דאפי' בלידה ובשמת ולא ראתה עד סוף הבטוע מובלת לעבר וא"ל לחנות מיהו שבאה בדמוכת בגמ' (מב) ע"ש ברש"י ד"ה עומאה בלועה (ועי' ס"מ פי' קל"ד סק"ב בד"ה אך) והביפה עלמה ממאה כמו כן בימי זיבתה לא ויבא ודו"ק בכ"ז: מ"ו בתו"מ ד"ה ושומרת יום כו' כ' הרמ"ב הראה כו' ומובלת לעבר לאו דוקא שהרי כו'. וכ"ל תמוהין. ג) דאיתמתיעתיה גמ' עכוכה לקמן (מז ב') א"ל ר"פ לרבה כו'. לוקמלינהו ביומת דז' משום דל"ש בחוס'. ב) מש"כ דמן הסתם כו' שתבוכל לעבר. הלא אם תבוכל בעוד יום יהיה לה לעבר הכ"ש ותעבר לגמרי. אבל אם תמתין תלבוכל עד הערב לא יהיה לה הפ"ש עד לאחר בערב. ג) מש"כ אם כו' ואח"כ תראה אין בעבילתה כלום. הלא תיהני לה אלא שעמת בשיקבע אף אם תראה אח"כ כמש"כ בפ"ד בשילהי מכילתין ע"ש:

פרק ה מ"ב במשנה וממתין בכל שהוא כו'.

דסתם דם זוב וקרי. וכ"מ בכ"ד דדם ב"כ מעמא בכ"ש. וכן פירש"י בגמ' (מב) בד"ה ולעמא במשנה. וכ"פ הרמב"ם בכפ"ה מהל' מ"ב. ולא שמתני ע"ד בפיה"מ בכ' ומעמאים בכ"ש דומה אל ש"ז והזוב. וכן נמצא הרע"ב אחריו: מ"ג בתו"ע ד"ה שם כוותיה ופוטר מן הטבול כו'. וגם בגמ' מימר (ר"ל הא דק"ל שבלו לו תרשיו) הדאמרי' בחתן אלם כו' משמע שאחר הדיינן שון בין כלו בין לא כלו. ונשמעו מן התו"ע דבכרי רש"י (דף מ"ד ע"ב) ד"ה כמלון דלא בר"ש בכתב דאכולה תמני' קאי דקא תניב בן יום אחד בן קיימא. ועי' לח"מ פ"א מהל' יבוס: מ"ד במשנה ומיינין עליה משום מ"א. עי' בא"ר בכ' דבני בן תשע לקמן לא קתני ומיינין עליה משום מ"א שאין קיבוי קיין גמור כו' כדקתני ואינו טוחן גם עד שיגדיל. אדרבה מזה משמע לפפשיה דקבה לגמרי כיון דקבי לה בגם בלא מליבה. כל שבאולכן כב לתרן דה"ק לכשיגדיל יבעול כו': תוי"ט מל"ה ומיינין כו'. ומיהו ולמי דרש"י ה"מ לאסטוה נמי במסבה מביה לגיאה כו'. ול"ב דרש"י

דק שפיר דמלשון מתני' משמע דאף דהיא מ"א מבבר אפ"ה מ"ח עליה דק אם בא עליה אחר ב"ש ויום מ'. ובקדושין בלא לא נעשית מ"ה ג"כ אלא לאחר ב"ש ויום מ': שם ד"ה והיא פטורה. דבריו בזה הדבור מבומתין: מ"ה במשנה ומקלא ע"י. בא"ר כתב לאלא לרבא בין קמן לקמנה משום דפיחוי קמנה אונס הוא אבל קמן לאו אונס הוא דאין קיטוי אלא לדעת. בעניותי לא הבנתי דבמו דקמנה אפי' מזידה נקרא אונס משום דדעת אלה אינה אלמה. כן קמן נמי מאי הוא דאין קיטוי אלא לדעת כיון דדעתו אינה אלמה. ועי' מש"כ בחדושי על הרמב"ם בפ"ב מהל' קוסקר ה"ל בפ"ד: בתוי"ט ד"ה קבלה. וכ"ל ממוהין. ה) דמאי ס"ל לאלא בין לזכות בנכסי אחיו לבין ליורשה אלא מלוויהון דבר שבמתנה סס. ב) דכיון שכן. מעמא לה נמי מעשה המבואר בנבחות (סוף דף פט) ע"ש. ג) לאאי דפסיקא ליה לדעת הס"מ דמדאורייתא קני לה (אף דמדרבנן לא עבאוה אלא כמאחר בגדול) דיוהבה ומעמא לה. ח"ב אלא דעת הש"ר בקדושין (יט) ג"כ דמדאורייתא סבי לה וכ"פ שם לחדיא דהא דתנן קבלה הייט ליורשה. והתוס' שם הערתיקו מעמו ג"כ ולימא לה. דבאמת עיקרא תלוה בירושתו כמו שהוא בנבחות שם. וזה נראה כעין דאיתמתיעתיה בתחכ"מ. ד) כיון שהש"י פי' בסמוך דומ"מ בתרומה קאי לינה ב"מ. ח"כ נראה לבאורה דהיינו מעמה לה ג' ועי' בנבחות שם. ועי' בב"ש סי' ק"ח סקי"ב: מ"ז במשנה מבל מעלו חכמים בחשב. כה"ג לעיל (יז ב') בתשנה: מ"ט ברע"ב: מ"ז במשנה דמבל חכמים בחשב. ולא"ל דמ"ש מנה ויום מ'. וכן כתב לקמן בחיים. ובגמ' תני ר' חייא עד רוב שמותיה. וכ"ל בהרמב"ם בפי' ובתוטו. וק"ק לפי מש"כ התו"ע לעיל במ"ו בשם הרמב"ם שמיי הלשה קלרים מתיי הלים בדוב. לא ה"ל להמוסן כלון בדוב שמותיהן:

פרק ו מ"ב

בל כלי חרס כו' וא"ת להא דקי"ל כו' לקדש בו מי חטאת. כ"כ רש"י. והרמ"ב עוד הוסיף ביאור דהיינו לחת בתוכו מים בל א"ה. משמע דה"ל מים המקודשים בא"פ. אבל בחמת תני מילי מינהו. ובשמיהו כ"ל לקודשם ולהזאה בעינן בלם בדאיתא בפ"ה דפרה מ"ה: מ"ה בתו"ע ד"ה ומים שמימת כו' בתב הרמ"ב בגון בשר ודגים כו'. ואין לקיים גי' הס' בשר דגים ומשום דבהמה חייבת במעשר. דהא בשר עוף אין חייב במעשר. והל"ל נמי בשר מים. ומה שהקשה מדוע לא הביב קבים וקולה. בעת ג"י מאין פסיקא ליה דמעמאו עומאת אוכלים ויבוב הטו"ח על בהמין ופעריות אין לו שחר: מי"ג ברע"ב ד"ה הרי זה מקולקלת אינה יודע ז כו' ובפירש"י. ואף בלבשתה היום אחר בבום דאין לחוש רק לאותו היום משבחה לה קלקול. דאם תראה ראיה בטורה לאחר וליומא אחרת מלמרך לחזור ולטמות ז' ימים מאותו היום. עי' לקמן בגמ' (נג ב') ובתל"ה עשמה וה"ל שהוא ולעיל (י) ד"ה ואינה: מי"ד ברע"ב ד"ה תחלת נדה וסוף נדה בגמ' מפרש דס"ק כו'. כן לפי פשטות פירושו יש ג"כ הסברין בלשון משנתינו תיבות ובשביבי לנתה לבד סיומם הסיבות הסמלאות בה. גם תיבת לבולן אינה מדוקדקת כיון דלא קאי רק לאחר בני בחייתא. עי' תוס' בתוטות (ח') ולענ"ד לא"פ הבואה יום י"א בה"ש (אבר לא הוא) תחלת נדה וסוף זיבה. (אז שהיא רואה בשם) תחלת זיבה וסוף נדה (דהוא בסוף יום הז' לנדתה). (אז). יוס מ' כו' בה"ש לבולן הרי אלו. (פירוש בל הלרבע הלבו). טוטות. וזהו הבטות דבולהו בני (ר"ל תיבות הרי אלו טוטות) ובכון בעי"ה:

פרק ז מ"א

הקשה כ"ח מהא דקתני בבריתא מיטו ומי שמתתי ליתה היולדת מן הטומס. והטוס"פ בבב"ק (ג' ב') והתוס' שם הקשו עליו מהבריתא הזאת. ואלבי יבמתו שם בבמ"ה ע"ש. אבל לבאורה אלבתי קשה מהא דפליגי לקמן בב וכו"ח בבי הלף. ולא נקבי פלוגתייהו על מיטו דקדיש. ולא פוד אלא דמשמע שם דבריהו גם בב מודה דקתמר שם ולעשמיך בימו ובינו מי קתני מוכח להדיא דבריהו לב"ע עמא לטילם. וי"ל דליתה עבה הוצא מהמוסס לב"ע מעיין הוא דמתבגל ויוצא. אבל מי הלף עשוה לגול כמיס בקבין קאטיר כמש"כ בב"ק שם אינו מתבגל כ"כ (וכן מעיד הבקיון) ולבסי פליגי ביה: מ"ב במשנה ומעמא בין לא בין יבא. בלאה דיבא דשבן אינו יבא ממש הא שבן יבא אינו מעמא בדאיתא בב"פ וכל הטומאות בטעם מליאתן בדלעיל. אז דמייבי בשלהו קיימא דמעמא אפי' יבא בדר"ל לעיל:

פרק ח מ"ב במשנה אם יש בה מכה והיא יכולה להגלם כו'. משמע דוקא בה אבל אם בנעלה אינו תולה אלא במכה לחה. ול"מ בפוסקים מדברו בזה:

פרק ט מ"ב

ר' יוסי מעבר. עיין בהרע"ב והוי"ט דפי' דאפי' בריאה נמי מעבר לבתחלה. וכ"ל מלשון הס"י אבל הסוס' לעיל (יד ב') כ' דלפי' ר"ש לא קאי אריאה. ובב"ל מלשון הס"ל בתל"ה ל"ל בסתפקו בכה"ג: מ"ג במשנה ג' בנים שלבשו חלוק אריאה. ובב"ל (סא ב') בתל"ה ל"ל בסתפקו בכה"ג: מ"ד במשנה אם בנים שלבשו חלוק אחד כו' כולן מטמאות. לבאורה קשה הא ק"ל דאין מחזיקין עומאה ממקום למקום. עי' בפ"ע דטבלות מ"ע בגמלא בגד המטמן טהור ובתו"ח שם ולעיל (ד') בפלוגתא ריו"ח וכ"ל. ולבאורה הייטי ר"ל דע"ל ג"ל א"ח עומאה ממל"מ אלא דוקא אם מקום שנמלא מטמא ממ"ל לכן תולין הקלקה בהקולקל. אבל היכא די"ל שדבבה זה המקום שנמלא בו טהור והמלוכב נתהוה במקום הראשון כמו הכא בכתם לא תלינן אותה על מקום מליאתה. ועי' לעיל (נ"ח סע"א) ובתוס' שם מה שהביאו מפרק המדיר: שם יצאו על ספסל של אבן כו' ר"ל מעבר. מסדור לשון המשנה היה משמע דלא מעבר אלא בג' בנים דימוסף לא בה עוד ספק מאיזו אמה בא. אבל מקום בדיוו בל אחיו מקבל עומאה אינו מקבל בתחים ל"ת בן. וכן מהא דשמואל בר"ש דלעיל בדקה קרקע כו' טהורה דמוקי ליה ר"א שם בוודאי מוכח דאפי' בחשב יחידה נמי מעבר: מ"ד במשנה בדקה אחת מהן ומצאה מטמאה כו'. הא"ל הקשה מדוע לא תני בכה נמי בדקו שתים ומצאו עמאות כו' כדתני בתשנה הסמוכה לקמן כו' ע"ש. ול ב דלק"מ דהכא כיון דתני דתים הוצין בחחת. ממילא וכש"כ דחחת תולה בשתים. מש"כ לקמן אמעני רבותא דאפי' שתים תולין בחחת. ועוד הכא דלא שייך לתיתה בלשתן ומצאו עמאות דפשיטא להכי לא תני נמי שתים ומצאו עמאות. מש"כ לקמן דאינינו אמה בא. אבל מקום דבריו בל אחיו מהוכות כולן עמאות אפי' לרבנן דפליגי בגגל. לא הלה לרבנן ותנא נמי שתים: מ"ן ברע"ב ד"ה אלא מעם כו' בל אחו מליבה כו' ומי' פי' הרמב"ם ובתוטו. וכ"ע הס"מ שבגמ' (סב) בתבאר בל הבנא. ואבני מתה. ה) דנראה דפסק בדש"ד דר"פ, ובבא דייה. ב) מה שהליד שיהא יהן מחלות הלילא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פד הבקר. וכגמ' משמע דלא בעינן אלא שרגע אחת סלילה יפבור עליו בעיניה. עי' ברכות (ג' ב') מעולם ל"ם עלי חלות לילה בעיניה. ומעמ"כ בס"ד שם (ט ב') בד"ה חיכבל"ל. ג) מש"כ דרק עד ג' שעות ביום כו'. וכגמ' משמע דשיעור הפרק שאנה הוא בכדי לוב דטולו של ג"ש. אבל כל שלא אנה כשיעור הזה אפי' כל היום נקרא רוק תפל. ופ"כ גי' ופירושים אחרים ה"ל בקוגיא זו והס"מ לא הביר מלותה בזה:

פרק י מ"א בדפ"ב ד"ה מתגין כו' ואפי' רוחה כו' וכ"כ רש"י. פשוט דר"ל אפי' רוחה עתה וכדאיתא לעיל (יא ב') ל"ש אלא שלא פסקה מחמת תשמיש ולאתה שלא מ"מ. והסו"ת נראה שהבין כוונתו להא דאלכנ"י בגמ' ואפי' לאתה. וג"ד: מ"ה **במשנה** יי"ל א"מ משום כתם כו' וכגמ' מכלל דת"ק כו'. ק"ל מדוע לא נאמר דעשמא דת"ק שמא מתעלף כמו במשנה לעיל. ואדרבה מ"מ דר"י דלא גזר כאן. ואולי משום דלא שכיחא שמצא דם לאחר"מ לכן לא גזרו בה כנגן: מ"ר תוי"ט ד"ה כמנגן (הבי'). וא"כ משקה בל קדש כו' הוי שני. מאי איריא משקה אפי' אוכל נמי וכדמקשה ממעילה דהתם הוי אוכל. ועוד כיון דדינה כמנגע ע"מ הא קי"ל בפ"ב דטהרות מ"ו דאפי' שניהי דטומאה מעמת משקה קדש לטיות תחלה ופי' הרע"ב דכה"פ אה"ק ממעמ משקה קדש לטיות התלה וכ"כ מנגע ע"מ שהוא לחמין. ולזה י"ל דמבו"י אינו בכלל זה וכמו דאינו בכלל כה"פ אה"ק ממעמ משקה לטיות תחלה בפ"ח דפרה מ"ז וכן התוס' בחולין שהביא הסו"ע נקבי נמי דאפי' משקה קדש לא הוי אלא שני. ונראה הא דנקט משקה קדש נמצר אחר לשון הכוס' בחולין שם. ואולהו שפיר נקבי משקה דבה איירינן שם. והסו"ת ל"ד בנמה"מ אנב שיעפיה: מ"ז מוי"ע בד"ה א"ל עכילה. קושב דבריו דמתו"כ אף קודם כפרה מהני ליה עכילה לינא בקדשים. וכרפ"ג דמגיבה הבאתי שזה נגד גמ' עכילה ע"ש: מ"ח בסוף המשנה ומנגמן ובמילמן חלוין. לכאורה יפלא מדוע שביק התנא חו"מ דאייני בהו בבני קמייתא. וכ"ל דהתנא רמז לע נמאי דמני ומנגמן חלוין הדין המבואר בגמרא (מ' ב') בזב שעבל ביום הז' לכפירה ולאה אח"כ בו ביום דקותר ומעמא לאפרש חו"מ. מ"מ הסיבו אינו עתה לאפרש. והה"ה נבי זבה (רמב"ם פפ"ה מהל' חו"מ). ולשמעינן כאן דגם בשומרת יום כנגד יום הדין כן לדוקא מנגמן הלוין אבל הביען אחר ודאי: בתוי"ט ד"ה מעמאין חו"מ (נבה"ר). וברפ"ק דזבים לאמוב לגמרא חולין וא"כ קלא אסמכתא בעלמא. ותמוה מאד דהתם מייני בגבלה ביום שלאחריו אחר עכילה הוא דחולין דאם לא תרלה אח"כ הוא פטור. אבל הכא שבעלה בערב דלא ספרה עדיין כלל (דספירת שלה לאו ספירה) ודאי עתה ומעמא חו"מ אפי' אם לא תרלה ובהכי מייני קלא. או אפי' בבעלה ביום אחר עכילה ולאתה אח"כ (והוא בתוך י"א) מעמא למפרש מדאוריתא:

מסכת מכשירין

הן לא נמצא טעם נכון בדברי הרמב"ם ותוי"ט על סדר מסכת זו אחר מסכת נדה. ולעד"נ איירי דתני בפ"ב דנדה מ"ו אר"מ אם אינו מטמא משום כתם מטמא משום משקה וע"ש בפירוש הרע"ב להכי תני בתרה מכשירין וכיוצא בזה משני הגמרא ריש תענית:

פרק א מ"א מקשין ממחין. פי' הא"כ כגון מקשין אל זב וזבה כמו רוקן כו'. ועי' בפפ"ג דעבו"ש דמשמע דאף בעמא אבן לכ"ע מכשיר. ומע"כ עוד לאי במקשין שבעמאו מאחרים שלא לרלון הא"ל הא מקשין נמי לא מקבלי טומאה אא"כ חשב אוחן כו'. אבל אמה דסא בשבת (י"ז) אמרי' לאיכא נמ"ד דאלו עמא מוכא מקשה (הביא גם הר"ש כאן) וא"ל דמתני' אחיא כוותיה ובפרש דר"מ הכי ס"ל בסוסבתא כמו הביאה הסוס' שם והר"ש לקמן פ"ד מ"ה ובחם מתני' ר"מ. ועמע"כ לקמן פ"ד מ"ו. ובפ"ג מ"ב בתוי"ט בשם מהר"ם. וכ"כ שהבין הפ"א בחביבה (יא) בד"ה יהיו מהוכות. אך מה שמוכח בדבריו שם דאפי' ידים עמאות חובבין משקה ג"י מג"ל הא דע"כ לא שמעינן אלא כלי עמא: תוי"ט ד"ה ה"ז. שאם אתה אומר מקבלים הבשר בתחובר אין לך כו'. ק"ל מאי ראיה היא זו. הרם י"ל משום דלא אחבביהנו נמי בשמים לדבר תלוש ומע"כ התוי"ט לקמן פ"ד מ"ג בשם רש"י מת"כ. אבל אם היה משקה שאחלאנו לרלון לעולך לעולך תלוש ואח"כ נפלו על המחובר י"ל דהתבשרו: מ"ג או סוכה ונפלה על מבוישה. נראה דלפי' הרע"ב גרסי' הכא ג"כ ונפלו. ומע"כ הרע"ב (וכן הרמב"ם) מן המים שבגילין להשקות אותן. ע"כ ל"ל אלא היה מחלתן לרלון. ומה שמלין להשקות הזרעים לא אחבביה אלא לעולך מחובר. ומע"כ לקמן בסמוך: תוי"ט ד"ה המרעיד. ומע"ד שם כתב הכ"מ ס' ונפל ע"ח או סוכה תפלה ע"ח כו'. ע"ש בכ"מ עמאו שנראה מדבריו להיות. שפי' שנפלו על המים על חביבו. וכן בסוכה נפלו המים על חביבתה. אבל כן היה כאן לפרש לגי' הרע"ב ונפלו כו' אבל לגי' הרמב"ם (בחבורו) ונפל כו' ונפלה כו' וכ' אח"כ ונפלו המים כו'. משמע שנפל מתחלה הלוין או הסוכה עם המים שעליהן ע"ח. ואח"כ נפלו המים מהן רק הזרעים: בא"ד לפי שלא נתבוון שיפלו על אותם זרעים וירקות המחובריס לקרקע. ושיים שם הכ"מ אבל אם נתבוון שיפלו על המחובריס ה"ס בכי יותן. ולכאורה ק"ע דהא בעינן שיתבשם לדבר התלוש דוקא כדאיתא לקמן פ"ד מ"ג וע"ש בתוי"ט מה שהביא בשם רש"י מת"כ. וכ"כ בר"פ בד"ה שתחלתו. וא"ל דיש חילוק בין מבשם לחתבשם דדוקא מתבשם אינם מועלת לחחובר אבל היכא דעביד מעשה בהמים נופייהו או בדבר שהם עליו כגון הכא שמרעיד את החלון או את הסוכה שהן עליהן לפי' לעולך מחובר מהני. וכל"ל לפי' הרמב"ד דלקמן לפי מש"כ שם בדעתו ז"ל. וזה דלא כתב"כ לעיל בסמוך בדעת הרע"ב והרמב"ם בפירושו. ועדיין לא"ע: בא"ד ובה"ם אמר"כ אינו מרעיד להביר ממנו מקשים שהרי כו'. משמע אבל אם היה מכוון להביר אח"מ אפי' בכה"ג נפלו תחלה ע"ח ואח"כ על הזרעים כו' מודו ב"ה דמוכשרים ואיינו אם נתבשו אח"כ ומשקה טופח עליהם דהמשקה אינה דב"ש ודלא כהרמב"ם שמפרש שלא שמת אלא לאחר שנתבשבו החמים דלא מהני אז שמתחו בדאיתא בב"מ (כב): מ"ר בהרע"ב ד"ה או אם אחל. ערבוב פירושים בדבריו. שמע"כ בנעשה עד בשים הוא אפי' הרמב"ם וכוונתו בשים שבל הגב עלמו. ומה שסיים שבהוך הלינו הוא אפי' הר"ש והוא מפרש אחל ל"ל שדאם הפירות יהוו הלינו. ונראה שגי' הרמב"ם לאוכן ושל הר"ש לאוכו:

ונתבשו ופליין משקה טופח עליהם לרלון. הוא דבר מתמיה. דלא"כ למאי מתבש דיוכשרו בשחובר לרלון דמי גרע מעודהו הבל עליהן ומעמ ס"ז בכי יותן דבב"מ (כב.) וכן מהא דהמולין חמין לעמון וירדו עליהן בשמים אם שמח בכ"י לקמן פ"ג מ"ה. וכה"ג שם בתו"ז ומ"ז. ול"ל דחיבת לרלון הוא ס"ם ולריך למשקה. וכן בסוף הסנה לא כתב רק אם נתבשו ומשקה טופח עליהם ולא הזכיר לרלון. ולפי האמור י"ל דלהכי נקיט פלוגתייהו בכה"ג כ"ל בנפלו תחלה ע"מ לרבותא דב"ש. וא"מ ג"כ לב"ה היכא דמתכוון להביר את המים דאפי' בכה"ג תודו ולאפוקי מדעת הרמב"ם דפליגי בזה. ולכן ל"י מה שדקדק הרמב"ד על הא דנקיט זרעים כו' מחובריס ולא דקדק אהא דנקיט בנפלו תחלה ע"מ. ובם הא דמתני' לרבותא לב"ש נקיט הלא גם לב"ה יש ס"מ כדאמרן: בא"ד וכ"ע הכ"מ וז"ל ומ"ש כו' משמע דלב"ה איכם בכ"י ופתם מתני' כו' גבי פירות שנפלו לאחת המים כו'. תמוה דהתם כשתבש שיודחו ידיו מ"כ אחבשם לעולך ידיו. גם מה שהביא מלון וקופה וסיים ומינה שמתם דה"ה כשנפלו מים על יבקות המחובריס ואתלנו כו' דלא כב"ה. ג"כ תמוה דהא ב"ה מודו היכא דמתכוון להביר המים כדב' הרמב"ד. ולמן הרי הדיתהו וא"ל מיתא לה למחובר מיהת והוא ס"ו משמע דהדחה דמהני אף לעולך מחובר כמש"כ לעיל. וקופה ג"כ פי' הר"ש שם דיתה ליה בהדחתה הביאו התוי"ט שם: מ"ד הטפר כו' בב"ח בכ"י כו'. נראה דאזלי לשיטתייהו דלעיל בת"ב דלב"ש אם שבו ג"כ בכ"י משום דנפרטו מעוף לעוף. וב"ה שם עד שילאו מכולו ר"ל מהאילן כולו: מ"ו הטופח בעדשים לבוזקי. מתוי"ט בשם הרמב"ם. ולכאו"ד גל"פ שטופח להביר בדוח פיו הסכולת שבהן ונוחה אח"כ כמה נפתחו מכמותן בהסתלק הסכולת מהן. ונראה שכן פי' ג"כ הר"ש והרע"ב מדנתנו מעם לר"ש מפני שלא נתכוון לכך: בהרע"ב ומכ"מ בכ"ח כיון שמתכוון לנפח ולדך הדוק ללאתם כו'. ק"ל מי מדיף זה מעומן פירותיו בשים לסיפה דולחי ידוע שיתלאתו ואח"ה אינו בכ"י. ופעמו"ם לקמן פ"ה מ"ה בד"ה לידע. וכ"ל דהרמב"ב במחכ"מ ל"ד בהסתיקו פי' הר"ש בעשמת דר"ש ומדבריו משמע דל"ג פלוגתא דחכמים ע"ש. וכן ליתא בגירסת המשניות שבגמ':

פרק ב מ"ב בהרע"ב ד"ה ומהוה. כגון מרחץ בל אי מי מעיין. לכאורה קשה מ"כ אמאי בכ"י דהא כ' לעיל בתו"ח אבל בא בשים מחובריס דל"מ לא. וכ"ל דמיירי שמתבל מי המעיין למרחץ ומחובר למעיין וכמש"כ בס"ד לעיל פ"ח מ"ג דבדעביד מעשה אפי' בחחובר מהני בחלוש ולא אלא אמעיין אלא שהזעה חבובה בחיים: מ"ג ב' בריחות כו' אחה"כ הבב בחלוש ולא אמעיין אלא שהזעה חבובה בחיים: מ"ג ב' בריחות כו' אחה"כ לחחלה שמא. ק"ל סיור דמע"מ. דאם ד"מ הטמאה בחזבה והטהורה בחעבה והזעה אחלנן. הל"ל דחחליו ולחזבה שמא ואחליו ולחעבה מביר דהוא קרוב לעהורה. וי"ל בדוחק: מ"ו חוי"מ ד"ה חחקוס. דהכא מסתחא חליון דחחקוס קרוב כו' בהו. חחוה דפשוט דחרי חילי ניהו. דהתם חרי אא"כ בהו חחקוס קרוב פי' אם ידעינן דחחק"ק בהו אז חוחר לספוד בהן חיד וכפי' החוס' הביאו החוי"ם שם. ובכא חרי דאם ל"י חביהן בהו או אפי' ולאי בהו חחקוס לחוח מ"מ אא"ל לחחמין רק בכדי שיבואו חחקוס היוחר קרוב שמאלא בו יבק וכדחסיק הר"ב בעעמיה והוא כדעת הרא"ש בפ' א"ל והביאו הטור בסי' חקכ"ו בהו"ח: מ"ח הולכין אחר רוב הנחמומין. לפי' הב' שבהרע"ב קשה דלעניין טומאה ובהרה ס"ל ליגן אחר רוב הלוקמין. ואם הם ע"ש מה יוזעיעו רוב לחחומי חבריס דיכון דבאו לרשות הלוקמים הרי נעמאו אלגם: מ"ט בהרע"ב בעומד ונראה חעבה שנחחב כו'. דבריו שלא בדיוק שהרי כ' הסוס' בחולין שם (נה) בד"ה הכא דהיכי בראה שנפרש הוי ליה בקבוע דקחמ"ח חמי. ולשון רש"י שם בעומד ונראה חעבה בשל מיד אחדש כו' וזה א"ש דבעבה שנפרש חחקוס הספק לא ראה:

פרק ג מ"א רי"א כו' וכל שאינו כנגד המים אינו בכ"י. פי' הא"ר אם"פ שנתלאתו חחלון שבנגד המים לא ניחא ליה כו'. וק"ל דיון דמ"מ ניחא ליה בחחלון המים שילאתו מיהא את שבנגדן ה"ל חחלאתו לרלון. ומליה בפלוגתא ר"ש ורבנן לעיל פפ"ח בחחבל שחחמין בחלבנו דלבנן בכ"י. ולולי פירושו הגל"פ כל שהוא כנגד המים (ר"ל אם אפי' רק ר"ש כנגד המים דניחא ליה מיהא בחחלון מים שבנגדו) בכ"י ר"ל כל הפירות. וכל שאינו כנגד המים היינו שאין בו כלל כנגד המים אינו בכ"י. וגי' מהר"ם ופירושו ג"כ חמוה דלחלוחית המים עלמה חבבירוס דלא נראה חעיבה הבאה מחחת מים לעיל פ"ב במ"ח ב' ג'. ואולי דחלחלוחית המים אינה שיהא נגלב כו'. רחיחו אינה מבבעת כ"כ. אבל יש ראיה לזה מפ"י דחרומות מ"ז וכמו שבארתי בחמ"ם. אבן כאן א"ל לזה דבשהמקרן מון לחבית נלבך שהבלם חחלה וגם לבלוגם אח"כ לחוך הפירות: בבה"ד ומהר"ם גיבס כו' ופתם מתני' ר"ח וכי היכי דא"ל כלי עמא כו' ה"ב כו'. חחוה דחני חביא בלא חביא. דזה דחקרין עמאים מבבירין היא חבנה חפוחבת בריש מכילתין: מ"ג ד"ה הרודה. אע"ג דבחתני' לעיל אמרי' דחחוך דופני החבית נפלא. ל"ד אבדי. אלא כאילא לדנא דבתם הוחיל דבחקרין אזיקין אבל דופני החבית אמרי' שפיר דחבעבעין דרך דופניה. אבל הכא דחפיקה חבל דחקחמא אינה מלאה ואפי' מלאה אינו חבעבע לעלות חעלה. ואי דמי אפי' יש לדחות לעק דל"פ: מ"ד ד"ה ואם. ואם נחנו שם כו' שאין לו מקום כו' אע"פ שיודע כו'. ק"ל דהא אליחות בבעיבה הוויין חחלון לרלון. וע"כ חייבי אלעיבה יכל חחלה דלא אלא לרלון. ואע"ג דבבם בהן אח"כ לא חחביב אלא החים שבבבם בבחחו בשם אבל לא הנאחרים חדוקים בבעיבה. ובלא עבוד בידים בחחלת ביאתן אף חבבים דהאוכל שומבמין דבפ"ק חודו: מ"ה ד"ה אינו חוחב. והחעבה חבא ניחא ליה כו'. אע"ג דבדעביד מעשה אפי' לעולך חחבר מהני בחבש"כ בפ"ק מ"ג וע"ש בפ"ב בחוכל שומבמין פלוגחת ר"ש וחבמים מ"מ בבה"ג ס"כ יש חילוק בין לעולך חלוש ובין לעולך מחובר וכ"ל לומר לדברי חבר"ם. אולם אם שבייס הר"מ אע"פ בעבעיו בחחת כו' והוא לפרש לשון הרמב"ם שם אע"פ שבחוא שבחת" ל"ש כי חדוש יבבש זה חבל הבי אם בחחת דחבינן לקבון. אם לא שבחבן לפרש אלא שבחת אלא לאחר שבחבבבו החבים דלא חהבי אז בחחחת בדאיתא בב"מ (כב): מ"ר בהרע"ב ד"ה או אם חלחל. ערבוב פירושים בדבריו. שמע"כ בנעשה עד בשים הוא אפי' הרמב"ם וכוונתו בשים שבל הגב עלמו. ומה שסיים שבהוך הלינו הוא אפי' הר"ש והוא מפרש חלחל ל"ל שדאם הפירות יהוו הלינו. ונראה שגי' הרמב"ם לאוכן ושל הר"ש לאוכו:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מ"ז אלא אם עמר והניח. נראה לי דל"ל לו שהניח. דבעמד לתוך נתי קני כלעיל בסוף משנה ה':

פרק ד מ"ב בהרע"ב. ונעמתו המשקין שירדו עליו. עי' בכריתות (פו ב') דמבואר שם דנס המשקין מהוזין ע"ם בפיכס"ו ותוס' ובר"ש לעיל פ"ח מ"ה מה שהניח בשם המיוסדת ומש"כ שם: מ"ד בש"ת יסבר ובה"ת יסבר. עי' הר"ר. ולבעד"ל דחלי לפיעמייהו דלעיל פ"ח מ"ד. דלב"ש כיון דפיכס מקלת לקלת הוכשר לכהי לא יסבר. ולב"ה שם אינן מכשירין עד שיעלו מכל האנודה או מכל הקן וה"ה כהא עד שיעלו מכל הקנים: מ"ה בהרע"ב ד"ה ובה"ת. כיון שלא הניחן שם כו'. משמע דאם הניחה במקומה אף ב"ה מודו. וכדכ"ד דהתוי"ט בד"ה אלו במש"כ דנקט נעלה לשפכה בכיסא לרבותא דב"ש. ור"ל ולא מיבעיא אם הניחה ומקומה דעדיף מפי ולכן אפשר לומר דבשא גם לב"ה בכי יומן. ול"י מדוע לא פי' כן התוי"ט לפוס ס"ד דהשתא. דלהכי נקיט נעלה לשפכה משום דבהניחה גם ב"ה מודו וכדכתב הרע"ב. אבל באמת אין סברא לומר בירד הדלף שיוצא הנחה במקומה ואפי' לב"ש דוקא בנעלה לשפכה וכדמסיק התוי"ט. וז"ל בתחב"ת דסבר"ב דלשון הרמב"ם אעפיה ועי"ש ודאיה דלא אמי אלא לאפוקי היכא דנעלה ממקום זה להניחה במק"א: **תוי"ט** ד"ה אלו. ולכן נראה דלא אמא למימר אלא לאפוקי אם שפכה במקומה. גם זה ל"ב דכיון שהניחה בירד הדלף א"כ כבר אהנביה מאי מהני מה שהוזר בו אח"כ וכמו שהקשה הרתב"ד לקמן במ"מ: **בהרע"ב** ד"ה אלא א"כ. מידי דהוה כו'. ולפיר לחלק בין זה לשא דהעומן פירותיו במים כו'. וכן המתן פירותיו בשבולת הכבר כו' דלעיל פ"ח וכן היו רגליו מלאות ביצ כו' שבר בנהר כו' דפ"ג מ"ז. דהכא כיון דאתמיב מיהא אומן מים שבידיו גם אינן שבגנים מכשירין כיון דא"ש כו'. אבל המם לא אתמיבה לעשם מים וכה"ג מילק התוי"ט לקמן פ"ה מ"ה ונתמ"כ שם: מ"ז ואם הצב שידחו ידיו כו'. עי' מש"כ בס"ד בתגיגה (יא). ומה שביאם הרע"ב וה"ל משקה שקופו נלרון דאמ"פ שאין תחלתו לרון כו'. זהו מלשון הר"ש וכש"י במולין (לח ב'). לכאורה כאן הוה תחלתו לרון. דהא הרון הוא בעבה מעומלן ואז הוה תחלת ביאתו בתלוש עי' בתוס' שם: **תוי"ט** ד"ה ידיו. ומקשה כו' דלפירות דמעמר אפי' לאוכלן א"ל כש"י כו'. תמוה איך נעלם מהם הגמ' שם בתגיגה דלרבנן דר"מ לריך נש"י לאכילת פירות דמעמר. (ודע דפירי דהכא כיון דלא הוכשרו ודאי מוהר לאכלן אפי' לרבנן ואפי' תרומה דלא סוכבלה א"ל לנש"י כתבואה בדתב"ם פי"ב מהל' אה"ט סי"ג. ודבריהם אינם אלא כשיוכשרו). ומש"כ התוי"ט אפי' לי נרם פת אכהי קשה דהא א"ל כוותה כו' לתמער לעניפה. תימה דלגניפת מעמר א"ל כלל נש"י כלאיתא בתגיגה שם ובתד"ה כאן באכילה. אבל כוונת הרו"ז דאי נרם פת א"ל דמייני לאכילה. דלפירות אף לאכילה א"ל כמש"כ קודם: מ"ח בהרע"ב ומלא כו' אלא מחמת משקין ממאין שבתוכה שנעמתו כו'. ל"י איך נעמתו כיון שמתובבין לאקה: מ"י פנים שנפלו עליהם כו' אם כבו מהוהים. ועי' בפי' הרע"ב. ק"ל דאף דמי בגמים נופייהו לא מיעמתין אח"כ תביבתו וכדמוכח בגמ' כרימות שהבאתי בר"פ. מ"מ אם יקבלו הכשר אח"כ הכא יתכשרו ויטעמתו כאחד ממשקין העמתים. וכרש מקומות כתבתי ישוב לזה בס"ד ס"ש:

פרק ה מ"ה תוי"ט ד"ה לידם. עי' בס"ד. אבל מצי' הרע"ב לעיל פ"ח הש מ"ו ל"ל כה"נ: מ"ח בהרע"ב ד"ה אבל אם נשר. שמתבטון להדיחם. והוא מסר"ש. ול"י למה הוצרכו לכך הלא פשוט דהוא כמרעיד אח הפולן דרש מכולמין ובוצא איכא לעיל כה"נ: מ"ט כל הנינוק עכור כו'. לפי המפרשים אין מקומה במש' אז רק במש' עכורות. לכן נ"ל דמיתיי' הכא לענין הבשר כגון דסנילוק הוה מי פירות ובכלי המתחון הוה א' מז' משקין לא הוכשרו הש"פ הבשרים בכלי הענין. ועי' הגמ הרא"ש בפ"ח מהל' מ"ח ה"ד. וכן המשנה דלאחריה ע"פ ג"כ לענין הבשר: **בהרע"ב** מפני שהיא סולדת. חוזר אומו עמוד הבותת שהיה קלתו כו' ומעמתו כו'. קשה דהא ודאי שאינו חוזר אלא אומו שהוא עדיין בחוזר (דמה שנפל בבר למשקה שבמחתון לא יחזור שוב לאחוריו. וכן לשון רש"י שהבית התוי"ט חוזר לאם הנינוק כו'. וא"כ הוא גופיה מאין יתעמת דהא העמוד עלמו ב"ה אינו חיבור קלתו לקלתו. וכ"ל לסדיה תלשון הרמב"ם רפ"ח מהל' מ"ח. ודלא לשון הרע"ב והר"ש בפ"ב דעבו"ז שמ"ז שבתבו דהקלות לבד בפסל. דז"א דאינו כפסל רק מקום מגעו בלבד וכ"מ לשון הרמב"ם שם בפי' ובחבורו פ"ח מהל' מ"ח ה"ז. ופ"ק דהא ד"ז דנינוק אינו אלא בעבו"ז וכמ"כ הא"ל בכפ"ח דטרות וכמש"כ בר"ש בפ"ב דמבו"ז מ"ז פ"ש. ובעבו"ז אינו אלא פוסל ולא מעמת אפי' משקה. וכן לשון הרע"ב במשנה דלקמן בגי מלוגן לאם שכ' שהתחתון כו' ומעמתו. ועיומר לשון הרמב"ם בחבורו שמביא שם התוי"ט שכתב ומעמת הכלי המוהים כיון דאיירי בעבו"ז. ולענין פי' משמתינו נלע"ד דהטעם כיון דסולדת לאחריה הביבי חבור דהוא כאלו כולו נוש אחד וכ"כ מדברי התוס' בנזיר (כ' ב'):

פרק ו מ"ב בהרע"ב ד"ה על בית השוקים כו' והידים ממשמשין כו'. וכ"פ לקמן בגי הקמתין כו'. ונראה דאין הכוונה מחמת חשש הכם ידים. דהא א"ל את המולין. ודוחק לומר דמיישין שמא נגע בשוד המשקין עליהם ונעשו תחלה והוזרין ומעמתין אה"א. אבל נראה דכ"ל דהמבוטש הוא בידים והחשש הוא משום מומאת גיפו. וכ"כ לקמן בגי דנים והמעמת וסעבור ממשמשין: מ"ג לאבי"א ניר עבור כו'. עי' ח"ר. ולכאורה פירוכו הוא נגד הגמ' בכירות (כג ב') אשר הביאה גם התוי"ט: מ"ד בהרע"ב מנין לרבות היין כו' ה"ל וכל משקה כו'. התו"ח כ"ע דמ"ד מוכיח דהאי קרא כו' אייני לענין קבלת מומאה ולא לענין הבשר. הן דבני הרע"ב המה מת"כ ע"ש הביאו גם רש"י בקולר בחולין (עז). אמנם כוונתו דזה אמינא כמ"ד אין מומאה למשקין כל עיקר כדאיתא בפסחים (מז). מ"ש וכל משקה כו' מאי יעמתו הבשר. מוכח דלמ"ד דעומאת עלמן מיהא יש להן אייני קרא בעומאה (וכ"כ הק"א שם). והרע"ב פסק כמ"ד בטרות דספק משקין ליעמא עמא. אבל נפלס מתנו דבני המהרש"א בפסחים שם בהרש"י ד"ה ותלוין דלכ"ע דשיגן וכ"מ אשר יאתה לענין הבשר ע"ש. ומדברה דבני הרמב"ם קשיש בתה שפי' כוונת הת"כ בתמרו נאתרו מיס לתמלה דר"ל לענין מומאה. והכי אשר יבא עליו מים יעמתו לכ"ע מיירי לענין הבשר. וכן וכל משקה כו' לדעת הת"כ בב לענין הבשר כנ"ל. רק כוונת הת"כ למולף דלא בעומאת שרץ עלמו עשה הכתוב שאר משקין כמים לענין הבשר. מנגז"ש מים מכומאת כ"ח בדין הבשר. דתק"ו לא אתיא ליה דכ"מ המיר דמעמת מאוירו ע"ש. ומאי דהרמב"ם סיבר לדידן דמשקין יש להן מומאת עלמן דרשין מים יעמתו גם בפ"ש

וכ"ל דגם מים יעמתו מכ"מ וכן כל משקה כו'. כמו דדרשין וכ"מ אשר יעמתו נמשלל לענין הבשר ולמתה לענין מומאה כמש"כ המהרש"ל שהבאתיו לעיל. אבל מ"מ עדיין צ"ע דכיון דגם לענין הבשר מיירי קרא עפי ה"ל למולף הבשר מהבשר מלמולף הבשר מטומאה: **תוי"ט** ד"ה בבשר. וי"ל דבלשון בל"ה דבש שהם הוא ב"ד. מיהו לא מחוור כמתון. וקשייהו י"ל משום דקי"ל לרבנן דדבש תמרים לא איקרי משקה ולכן ס"כ קרא דויקהו דבש הייט דבש דבורים. וה"כ לא מליט בקרא איקרא דבש תמרים משקה: **ד"ה** מי רגלים. דאדם כו'. הכוו"ה מסייעו מלינגא דלדעתו ע"ש. ואין זה קיום דמלינו בתוספתא הביאה הר"ש בכפ"ב דפרה בני עלה עליה שכר ליתבא דלדעת הבעלים. וה"ל יל"פ לדעתו הייט דבעלים: **שם** בכפ"ב ד"ה ע"ז אינה מכשרת כו'. דיש לה שם לווי. ומיין לשון הרמב"ם בפי'. וקשה מ"כ מי רגלים ממי. וי"ל דהם מים ממש וכמו דלא מפקינן מי סיס מעשה שם לווי. (ומי' לעיל מ"ד בתוי"ט ד"ה שבשה מש"כ בשם הר"ש וכל הני מולדות כו') ובלי לחלק בין זה לשא דפקלינן אחוב יון כו' בנגעים פי"ד ובפרה פי"ח מעשה שם לווי. ולולי דבריהם הכל"פ דר"ח סבר דאינה תשובה משקה: מ"ו **במשנה** ואם נפל על הבלעת. עמוי"ש. והנה גם בחולין (לו) בני פלוגתא רבי ור"ח איתא בלעת לענין הכשר: מ"ז בהרע"ב ד"ה ר"ח ממעת. ומעמתין כו'. וכן בפי' הרמב"ם. ול"י מאין נאה להם העומאה הלא עומאת עצלות אינה עד שתלא בפשה. פ"ח דאהלות מ"ו) וכמ"כ דלא ביאה עומאה בדם הקזה. ואולי ל"ל ומיעמתים: מ"ח תוי"ט ד"ה לרלון. הענתיק דברי התוס' אשר דבריהם אינן מולין כלל לפי' הרע"ב והר"ש שם בהפ"ח ובכולה מכלמין: ד"ה והמקיז. נ"ב דמהכאן ראיה כו' נראה דאינהמיעתיה בתחב"ת דברי התוס' בשבת (ל"ד קמד) שבראה מדבריהם דאחלי בשיעת הרמב"ם ופירשו שהתולב לרפואה כו' קאי על אדם ע"ש וכ' דה"ל ה"מ כו' מהלב בהמה גופה כו' כמו שהקשה התוי"ט ע"ש בדבריהם היטב:

סליק מסכת מבשירין. בעזר יוצר מאורות המאירין:

מסכת זבים

פרק א מ"א ראה אחת ובשני הפסיק וגב' ראה שתים כו' אר"א ב"י מודים כו'. הגה נמ"ק לא פורש בשה ראה שתים ובשני הפסיק וגב' ראה אחת מה דינה ובתוספתא איתא שאמר ר"ע (אשר הוא הת"ק דמתני') דבזה לא חלקו שאין זה זב גמור (כ"ה הני' בד"ו וכן בעתיקה הר"ש). ולכאורה איפכא מסתברא (ובסברת ראב"י). ולא נראה שהגיה הגר"א ז"ל שהוא זב גמור כי כן העתיקה בא"ר וכ"ה הגי' בתוספתא שנדפסה עם פירושו ז"ל אשר לא תפושה שפל פיו הוגה כן. אבל לפי' גי' זו אמנה מה דאיתא שם אר"ע לר"ש (שאמר שם משום ראב"י שבמתני') לא כל הקופץ משבבה אלא הנותן את העשם כו'. והלא גם לר"ע לריכין לאותו טעם עלמו. ושוב קשה לגירסתו דה"ל לפרושי במתני' דבזה מודו ב"ה. דעתה מוכל לטעות דאני כן לרבותא דש"ש פי' תוי"ע דיש עבו"ז ובמש"כ לקמן ובת"ב: **תוי"ט** ד"ה ובשלשי. דאילו אחת לב"ה כו'. ולעד"ל דגם לב"ש אינן מלטרפות ב' ראיות גב' ימים כמו דאינהו מודו גב' ראיות בד' ימים דאינן מלטרפות כדאיתא בתוספתא ע"ש: **מ"ב** ד"ה רע"א. עי' תו"מ. וכה"ג בספרים פ"ח מ"ו וע"ש (קעז ב') בתד"ה ותוסס. ולר"ע ל"ל דלרבותא דב"ש נקיט שליטי מתוי"ע ומתוי"ע. ול"ל דבמשנה ד' מודה ר"י כיון דעכ"פ נעשה ע"י זב נמור בהלטרפות ראיה מלפניה או מלאחריה וכ"ה בפי' הרמב"ם וז"ל ורי"א כי בשראה אחד כו' ולא הקדימתה ראיה ולא נתאחרה אחריה ראיה כו'. ולא בהתוי"ע שם בת"ד בסה"ד. וכן בת"ר בגיין בל הכיתא ובתב ובהכי אף ר"י מודה כו'. ותה שסיים הרמב"ם. ולא נתבב לטולה אחד בדולה בראיות אח"כ היתה בדולה בג' ראיות כו' ראיות בחס לא ראה רק ראיה אחת בדולה בלתי הלטרפות ראיה לפניה או לאחריה: מ"ר תוי"ע ד"ה ראה בשופו. וכל ראיה נחלקת לשתים כו'. עי' מה שתמהתי עליו בשבת (לד ב'):

פרק ב מ"ב ד"ה ראה. דמש"ה יליפינן דיו כו'. קשה דאי אמרת דיו ניתא דדוקא לענין מומאת מרב אבל לסלעלף לשניה לטומאת מו"ת ולספירת ז' לא. אלא ע"כ ל"ל כמש"כ הרמב"ם שם בד"ה מאי לאו דאב נמור איתקש. וא"כ לקרבן נמי. וי"ל בדוחק דלהכי אהני דיו. ולי י"ל משום דרבנן דהכי והאב מדא אזבו תרתי לאב לעכר (הביאו התוי"ט בדבור המתחיל לקמן) ופמ"ו ע"כ יש לו דין זב ואינו לענין קרבן. ועי"ל דלהכי הביל הכתוב מיעוטא דמבשרו בין דאיה דאטומה לעניה נלמד לענין קרבן מיהא תמעטינן אפי' דאטומה: מ"ג אלא כו' ג"ו מעל"ע. עי' ח"ר. ואיתה דהכי גם יום אחד מעכ"פ איכא מוד תמתי שהביא הר"ש. וגם אכי מלאתי מוד ל' בפ"מ דפרה מ"ה. ואולי משום דהלכה בר"י דשם כמו שהביא התוי"ע שם בשם הרמב"ם לכן לא הביאה הר"ש. אבל נמלא מוד אחד במשנה ר"פ דם הנדה וכמה היא שביאתן בפחבין מעל"ע. ומוד ל' בגמ' דחולין (נה ב') ואמאיהו מעל"ע: **מ"ד** בתו"מ אף דמיעמא משום משא מ"מ ע"מ אין לו לעמא אדם ובגדים. ומשמע דקאי אסיפא אמשכב לעמא אה"א מדקאמר תו וכן בגיאם כו'. ותמוה דהא גם עשא אה"מ מעמא בגדים:

פרק ג מ"א בזמן שהן מהגירין. עי' הרע"ב הוא מהרמב"ם. ויתכן לפרש שהן נכפפין שתחת הישב עליהן ומתילא נעשין כאלו עגול ומקיפין את כלת גופו של הישב כמו מגורה. אולם קלת קתירה לזה מעיבודין פ"ב מ"ד לפי' הרל"י הביאו התוי"ע ד"ה חגורה: **בהרע"ב** ד"ה אע"פ בשופו. ונעמתו בגדיו עומאת מדרס כו'. נראה שזה חוזר לפי' מתני' דקתני ה"א עמאין מדרס. ולא כתוי"ע שסבין דקאי אדסליק מיניה. ולא ביאר הרע"ב עעמו מפני מה עמאים מדרס. ונראה שדעתו לדעת הרמב"ם שאנו מושבין שמא דרס עליהן הזב ממש. ולהיה לזה תמלא במש"כ בר"פ לקמן. וכ"מ מדברי במ"ב בד"ה בזמן שמשלן כבד: **תוי"ט** ד"ה עמאים. דמה לי מוגע בהולה לו כו' אלא באה לאמדנו שיעמא מאוירו כו'. תימה דהרי נגע בהולה לו אינו מעמא דאיירו מגבו. ואולי ר"ל דלא תימה דאי לאו גז"ש ה"א דדוקא מוגע בהולה לו אבל מוגע בחולה לא נעמא. אבל קשה דלמא אמי גז"ש לאפוקי מוגע מגבו: **בא"ד** ומה ת"ל אשר יגע בו דפסיאה כו'. לולי פרש"י הנ"ל דר"ל כיון דלמדנו דמיעמא מאוירו א"כ מה ת"ל אשר יגע דמשמעו במגע דוקא ולא באויר. (ולכאורה מה קשה מוכח לדעת הרמב"ם בפ"ה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מהל' מו"מ ה"ד דזב אינו ממעמא בהכנס ידו לאויר כ"מ וכע"ב). שוב ראיתי שכן פי' הקו"א ג"כ. וזה פי' דאתי להקיש ומופל שפיר מלו לשון נגיעה שהגיע אליו הטמטעה מהזב: **באר"ד** אבל אם כבר הזב ג"כ הטהור לעמא בגדים כו'. ל"ד כלל בלשונו, דהא לקמן בפ"ה תנן אז שהזב מקומו ממעמא כו' וכלי שמף בתגב: **ד"ה** שבאה רע, ופי' שכ"מ כו' היא מזזת אותו. תימה הלכפי לייא כיון דחזקה כ"ב עד שתהא יכולה להיות אותו הרי כתה יפה, וזה י"ל בדוחק. אבל שבאבא שהוא ל"ז אין נוכל לבוונו דמוסב על הטוכה שהיא בל"ג. אבר כ"כ נראה דכוונת הרמב"ם דכשאדם נהנה בין הטוכות בדוחק (ר"ל אין ביניהם ריוח אלא בכדי האדם בדוחק) תוצה הטוכה ממקומה ע"י דחיקתו אותה. ופי' בו הוא כמו על ידו:

פרק ד מ"א בהרמב"ב ד"ה כפה. ופליג אחתם מתני' כו' בד"ה כלים כתב ג"כ אלא דמנא דלעיל לא מעמא כלים שבראשם הנם וא"ה כר"י, לכאורה קשה מ"ש מהא דמטור מעלה את הטמא בפ' לבעיל מ"ב דלכ"ם בגדיו שמאים מדרס אף שהם לטמעלה. אלא הוא הדבר אשר כתבתי בר"פ דלעיל בדעתו ז"ל דהכא אינו נקרא מדרס לרבנן אלא משום חשש דריסה עליהן: **תוי"ט** ד"ה בזמן שמשאן קל עהורים. אפשר דבגדים שבא עהורים לגמרי כו'. תמוה דאיך אפשר שיהא מהורים והלא נשאן הזב, וכן ראיתי בפי' הרא"ש שכ' אבל ממאים במשא הזב: **מ"ג** הכל"ל בעמיק פירש"י בעיבורין וכגון כו', לבאורה ל"ד דלפי' הרא"ב דבאן איירי לענין בכר ש"ש שנפל מהם מכח הקשתו אם הוא טמאה ממעמא הסיבו. וא"מ אפי' בטוב בידיו להלבה וכו' דמחמת הנגיעה בדלת לא הוה הכבר אלא מני. ואם מפני הסיבו הוה הכבר לאשון. ולפמש"כ בפר"ה דכלים מ"ו בס"ד מוכרח פירש"י אף לפי' הרא"ב. אבל מי' עוד מש"כ בעיבורין ע"ד הש"י: **מ"ד** תוי"ע ד"ה ממאים. ממש"כ שם בשבת בס"ד: ד"ה בסיות, ולעד"כ הסות ל"ר מבסת המוזכר בכ"מ כר וכסת: **מ"ו** ברמב"ם ד"ה ממאין כו' בין בכרמו או"מ, וכ"כ הרמב"ם והר"ם. ולא משום דס"ל כשיטת ר"מ בעיבורין (כז) בתד"ה כל שהזב. ולא כרש"י בגדה (נד ב') ד"ה ולא דמה ס"ם שהרי הר"ם לקמן בדפ"ה מביא בעצמו הוספתא דאין היסב אלא לדבר שיש בו רוח חיים וכ"ד רש"י ג"כ בשבת (פג ב') אלא דהכא אף שבכרמו הם מ"מ חשיב כמו שהזב היה מסיבן כמש"כ הרא"ש ע"ש וכ"כ הר"ם בפי' המוקשתא. וכן הרמב"ם כתב שהרי הן ממאים בהיסב הזב. וזה אלא כמוי"מ בפ' לקמן מ"ב ובסוף מ"ה. וכן לשון הרע"ב לקמן ד"ה חוץ מן האדם שכתב דנשאן שתכרים את המת ממא. ג"ל דה"ה היסבא כמי ממא: **שם** ד"ה מה שאין המת ממא. מ"מ אין מו"מ שתהיה ממעמא אדם לטמא בגדים הן לפי הסעמא בפ"ה דאהלות מ"ב דתבר ה"ה כאהל ל"ד כלי מתחת אלא אפי' בגדים. א"כ מו"מ שתהיה הוויין אבי אה"ש ומעמאין אדם לטומאה אה"ש אף אחר שפירש ומעמא אדם וכ"ה. ומו"מ דזב ח"מ אדם לעמא בגדים אלא קודם שפירש. וא"מ אדם וכ"ה. ואף הבגדים קודם שפירש אינם נעשים אלא לאשונים. ובמת הוויין אה"ע. ומש"כ עוד וכ"ב מדף נהי דמת נמי ממעמא כלים שב"ג כו' לעמא או"מ כו' ותמוה מאד. דלעיתמו הוויין אבי אה"ש. ר"מ נמי לעיתמי ובנבלה כו'. פשוט דמת הוי לבוותא טפי. ואולי כוונתו על חוץ מן האדם. אבל המבנה לא תבוון כאן רק לאשמעינן שהבכה: **ד"ה** בכל. ומשלא לבנון בכ"מ א"ש לעמהיל. פשוט דכוונת הרע"ב לבאורה אין מ"ל דכל שהמת נגע עליו עהור והלא מומאה נוקמת ויורדת וזה נקלה הטומאה מתהלת עליו לכך אמר כנון בכ"מ שאינו כנגד המת שיהיל עליו: **ד"ה** מה שאין המת ממעמא וכו' בס"ד. ומתם' עדיות כו' מפרש הרמב"ב כו'. כמש"כ שם ע"ד אלו: **ד"ה** מפני. ואין אנו יודעים כו' ולכך טוען מהוכות. ק"ל מ"ש מדלעיל מ"ד קפק שתהפך עליהן ממאין:

פרק ה מ"א בהרמב"ב ד"ה וכלי שמף. יכול מעמא אדם וכ"ח ת"ל בגד כו'. ק"ל לפמש"כ הרא"ש כאן דבגדים שהוא לבוש בהן אף הבלוין שאינו מוגע בו ממא א"כ אינצריך בגד להכי: **תוי"ט** ד"ה כל. וכך קמני בהדיא בתוספתא כלים כו' ממעמים שנים כו' וכן פי' הר"ש בל"ל. והא דתני לקמן מ"י זה"כ כל הטוגע כו' ממעמא א' כו' וע"ש בפי' הרע"ב. שם מדאוריתא קאמר כ"כ הר"ש. וזה אינשמעינן מהתוי"ע לקמן מ"ט: ד"ה וכלי שמף. דהמ"ל ומכן בגדים בשבת כו'. ולא מתוור דא"כ היה בשמעם שיבבול בעבב. ובאמת הוא עובל מיד ומיהר לעשבר. ומעמא לתרוחה עד הערב שיעריב שמשו אחר עבילתו דוקא, ול"ל דהכי הל"ל ומכן בגדים ומהר בערב כדכתיב הלי ליגנא בפרשת חוקת (יט יט): **מ"ב** ד"ה וכל שהזב. ול"ל דמיירי אלא הוא הוקם בל זב כו'. נראה דל"ד הרב בס"ד בפ' דלעיל מ"ו: **ד"ה** אלבנו דלא בעינן שיעשה דוגו בל זב כו'. נראה דל"ד הרב ז"ל בזה די"ל דהטהור מלמעלן וכן בסיפא הטמא מלמעלן היינו בדוגו ודוקא מלמעלן הוא דקאתרה מתני' אלבנו ודומיה דמשבנו בתר"ה: **באר"ד** והמסיע את הזב וכו' משבב ומושב ע"י כף מחזיק כו' אבל היסב לא קאני משוב כו' ע"ג המשבב מהור הוץ מן האדם כו' אבל היסב דמשבב לא מעמא כו'. ולבאורה תימה דבבה"ג הביאו ע"י כף מחזיק גם המשבב שמעמא את האדם כדתנן לעיל בפ"ב והמשבב שמעמא אה"א כו' נחלה. וי"ל: **מ"ג** רא"ש אומר אף הטמא. הרמב"ם והרע"ב והא"ר פירשו מעמא דגמ' הולין (קכב ב) דר"ל דמסיע אינו עמא אא"כ נוגע ג"כ הייבו שתהא הנבלה לטמאה. ותמיהני דס"ש בגמ' ופירש"י דר"א יכוון שיהא הבזאת דנבלה ממוכר ביחד ולאפוקי אם נוגע ב' בחלקי זיתים וכ"פ הרא"ש בהן והר"ש לקמן במ"ז: **בהרע"ב** ד"ה כל הנוגע. בגון תולין ומשקין ומדף שהן לטמאה ממשבב כו'. מימה דמשמע דאתי לאפוקי דאם היה משבב לטמאה ממשבב נעמא. אתמן בפ"ק דכלים מ"ג דאין משבב עושה משבב: **תוי"ט** ד"ה מפני. וקבה לאהיבא קאי ע"א כו' ואע"ג דלא קמיירי במשבב כו'. ול"ל דמשבב הזב שבפני הרמב"ם והרע"ב הבונה על שביבתו בל זב ור"ל דהזב מוכב עמה עליהן. ויש ג"כ משבב תחתיו ותחת המשבב אר"ת ומדף: **ד"ה** חוץ מן המסיע. ומעמא משום לאחמיר כו'. ועי' לקמן בד"ה ואדם. אבל בפ"ק דכלים מ"ג כ' הר"ש דממעטינן לבולהו משום לבתיב גבי משבב ומרבב ומיעוע והמעמא אותם לאותם מיעוטא הוא בדאיתא בגדה (ר"ד בה). והביאו התוי"ע בקבלה לקמן מ"ז וכאן לא זכו: **ד"ה** ואדם. דעמא מת ממעמא בגדים, לבוותא יותר הל"ל דאתי' לאחר שפירש ואפי' אדם וכ"ח. מעמ"כ בזב ומשבבו: **מ"ה** ד"ה בין מלמעלן עי' בה"ד. ומעמ"כ לעיל בנה"פ ובפ"ד מ"ו. ובלא"ה דבריו בכאן מגומגמין: **מ"ו** בהרע"ב זב וחבה ובלה בהדיא כתיבי ומלוקת ויולדת בפ"ל מלבבה ולבקבה דכתיב זאת תורת הזב וגו' והדוה בנדתה וגו' לזכר לבעת כו' כ"ג דל"ל ועי' בפי' הרמב"ם: **תוי"ט** ד"ה ובמלוקת. ול"ק דהכל בכלל הריקה. אבל ק"ל דמ"מ היכא דריש התם מלבקבה לבעת דמה דאילו בשאר מעיינפים מזבר בפקא ע"ם בהרע"ב. הא מיבעיא לה ליולדת. ולכן נ"ל דהגמ' דסם נ"ל לה דבה דמ"ב לבעת יולדת. דנפ"ל מדכתיב כימי נדת דותה תעמא והקבא לאיירי בלידה יבבתא: **ד"ה** ואחד המסיע. ותוס' כו' ה"ה לאו"מ כו'. וא"ב דהם מפרשים והמסיע היינו שהעביר מקום אם הטמא וכמו בריש המבנה הטובע בזב כו'. ודקדוקו לקמן במ"מ אינו מוכרח די"ל דלבבי לא תני הכא המקיעו בביעו תשום דבזב כו' ובילדת אף שהם הסיעו אם הטהור ממאוהו לכן מסתיים לה סתומי לומר דכל חד לדייניה. שוב ראיתי שהתוס' העתיקו והמיעו בביעו וא"ב טפי. ודקדוקם אינו אלא על הטיעה וזה מתא בתו"מ בתלעיל בתמ"ג: **מ ז** הא"ה אף המשא. מעמא דקאי על כל הני דתביב הת"ק. ותימה דבבה"ק (כה) איתא דכ"ל דבש"ז אל זב אינה מעמאה במשא. וא"ל דלא קאי אלא אחאחה. ולפלא אלא הביבו המפרשים בזה: **תוי"ט** ד"ה ואחד המסיע בסופו. ל"ש דלא קאני טומא וטמא. תמוה דהכי גם הרמב"ם מודה בטיעה דהיינו שהאדם מלמעלה והם מלמטה דא"מ אלא הסיע כמש"כ בעלמו לעיל מ"ג בס"ד כל הנוגע וטיעה: ד"ה כ' אליעזר אומר. אבל הר"ש כו' וקאמר היינו אף הנוגע כו'. והרא"ש הוסיף וה"ש ניגע תמוה ופי' ר"ש פ"ה דכלים מ"ג: **מ"ט** ד"ה מהור. כולהו שוויים לאו כו' ומוד בפ' א"מ (בל"ל והוא שם (כז ב') כו'). וא"כ דשם פי' בחיבו אמר ליה כולהו שוויים לגבי מזבח קיימי. ולא ידעי כולי עלמא כו'. וכן מלינו ביוצא בזה בקרא בל הרב אויב בקדש. בל תעשה עון. וכן יש לומר כאן עד"ז דלאה לומר דאין בל המעמאים בגדים מעמאין אדם וב"ח: **מ"י** בהרמב"ב בל הני במשא בלבד מעמאין בגדים כו'. תיבות בל הני הוסיף על דברי הר"ש וגרס. דבל הני דתביב לבד מבבלה ומבבב א"מ במשא בלבד בדאיתא בריש בלים: **תוי"ט** ד"ה בל הטוגע בסופו. ומשני לה שפיר דבבלה דר"י כו'. הן הרמב"ם לא ידעה הא שתיבה לזה מבבלה דר"י אבל קושיית הכ"מ בדבר זה סותר א"מ דבין דקי"ל דאין בלי מיעמא אלא אחה"מ והוא מעמא בגדים ע"ב דין אה"ע יש לו בזמן שהעשקו בשם וא"ב יש לו לעמא אוכלין לחיות הלאוים בבל אה"מ. אבל לי יל בהא דאמרי בזבחים (קה ב') גבי נבלת עוף שהור בל היבא דא"מ אדם בתגב אין מוגין בו לאמון ובני. וע"ב ר"ל דשיקבו ומרשו אבר ממנו בתחלת המומאה א"מ אדם. דהא אוכא בל הני דתביב בתו"ז ר' דא"מ אדם ואבפ"ב מעמאין שנים ופוקין א' וכן בלים הטובעין בזב שא"מ אפי' בלים אפ"ה מעמאין ב' ופוקים א' כמו שהביא התוי"ע בר"פ. ולכן פרש הרמבדפין שהן בעצמן א"מ אדם בתגב אין מוגין בהתעבקים הלאון ובני. אולם לפ"ז יקשה מהאוכל בבלת עוף הטהור דמשנה ע'. ומזה יקשה גם לבגמ' הל"ל. וע"ב ל"ל דפי' בל היבא דא"מ הייבו אלא מעבתא בזה בומאה שמעמא אדם מעא"ב בל הני מבבחם בהו עומאה שמעמא אדם: **מי"ב** תוי"ע ד"ה אלו. ולאיתי שהרמב"ם כו' בלים שמעמאו במשקין בעצמו שנייה כו'. וכ"ב הרמב"ם והר"ש והרמ"ב בפ"ב דידים מ"ח. וע"ל עוד לאיה מהא דאיתא בברכות (נב ב') הבא בשלמן שני כו' ופ"ב לא מ"ל אלא ע"י מבקין:

סליק מסכת זבים. בעזרת מעלה עבים. ומוריד רביבים:

מסכת טבול יום

פרק א מ"א במשנה וקולות של מים. הן תרומה לא שייבא במים. ומולין שבעצו ע"מ תרומה ג"כ עבו"ו אין פוסל כמו שהביא הא"ר בפ' לקמן מ"ב מהתוספתא. ומ"כ מייבי כאן במים המקודשין כגון של ניסוך המנ: **תוי"ט** ד"ה המבנס. ומ' ד"ה ומבנס. ולא פי' עמעמא מאי מחלקין כו'. ול"ל משום דבמבנס חלות קמני ע"מ לאפרים מעמא דדעמו היה בביבור לאפרים זו מזו כדפי' הרע"ב לכן ס"ל לב"ה דאפי' בשאר בומאות א"ח. מעא"ב בתיבן דסיפא מייבי בקמתא כדמשמע בפי' הרע"ב בד"ה עד שלא קבמו ועי' א"ר: **שם** ד"ה וקולות. גם הרמב"ם כו' ומכב כו' שהוא כמו גלגולת הלאם. אולי נוסח קולים בשמ"ך והוא כמו קולסי כרוב שפי' שם הרע"ב בשמו דאמר הכרוב. וכמו גדי מקולם בפ"ב דבילה: **ד"ה** רי"ש. עי' בה"ד. לבאורה מוכרח דמ"ק לא פליג דאמ"ל דפליג מאי ס"ל. דא"ל דס"ל דאף ב"ה מודו א"ב ה"ל דאמ"ל דאף ב"ש מודו. ואי אף ב"ש מודו. ר"י עשמא דב"ש אתי לאשמעינן (עי' בבת קלא א' ובמש"כ שם) אבל יש לדחות דאיכא לאיתר דלת"ק אף בשאר ממאים מהור אליבא דב"ה לרמב"ם דהאי ומודים אחלות נמי קאי. ולהר"ש ולהרע"ב י"ל דלת"ק ג"פ ואף בשאר ממאים מיהא מהור. ורי"א דפליגי וע"מ אליבא דב"ה בשאר ממאים מיהא אמר ביה ת"ק. אילימא דפליגי ביה ב"ש וב"ה. ליתשביה במ"א. ואי דב"ש מודו ביה. אז דלב"ה עסור אף בשא"ע (ולהרמב"ם בפי' ומודים כל"ל). א"כ יפלגו מקלה אל קלה. דלת"ק קולה מכל הני דבמ"א. ולר"י אמילא. עי' שבת (קלח) ובילה (יג) בתד"ה איכא דאמרי. וכאן יאות שפי' לומר דל"פ פליגי ת"ק מדלמיל מ"ה שבתב התוי"ע: **מ"ב** בהרמב"ב ובגרגיר מלח. שבדבר כו'. משמע דמעמנו נדבק אלא בטוהה. ובמ"ד מפרש ופעמים בשמיעין גרגיר של מלח כו'. אולי כוון בו לייבב קובעת מהר"ש. והוא שהחילוק בין הרישא לסיפא. דבריבשא נדבק מאליו אלא בטוהה. וסיפא בטוהה לסיתן ואח"כ טובלו ממנו לכן לא הוי חבור. וקמן ובגדל דקיבע הוא משום לוחתא דמלחא. דלסיתן משמעתא מיתין גדול שיהא ניכר: **תוי"ט** ד"ה וגרגיר. עי' כ"ד מהר"ש. ובלאה שהוא מפרש דתואר קבן שב נמי אמשמר. ולא מתוור דא"כ ה"ל לתיתני במ"ד ג"כ מבחר וקודם גרגיר בכדי שסואר גדול יבוא על שביבה. ובעיקר פי' משמעתו ל"ל ע"ד מהר"ש רק באופן אחר בלא הוא והוא דבעמתא דא"ק בחבנה זו משום דבאכלים עמו ומכל אחריה משום שאין באכלין ממנו ומ"ל ר"י מה אתה מחבב כי דוכלא אימא בלל בל שהוא נאכל כו' וכן במ"ד בל שא"ב כו': **ד"ה** פחות. לבהרמב"ם קאי נמי אמשמר והוא דוחק גדול אלא דמפסיק ביניהם בגרגיר מלח שנים כמו שהקשיתי לפי' מהר"ש מדוע לא תני במ"ד ג"כ בחבנה: **מ"ד** ד"ה יחד. ול"ל לתבן ע"ד דמשבר הש"ס בברכות (נג) ואיידי דתני דיבשא דוב טובלו בוכבים וכו' ובה"ג בעיבורין (מז) ובפסחים (עמ ב') פ"ב: **מ"ח** הטעוה כו'. עי' מפרשים. ולעב"ד ל"פ דמייבי הכא שעשו גוב אחד ע"י ביטול לו שא"ד. וקאמר דאם אינן קלופין אינן נעשין חבור אל"ז כיון שהקליפות מפסיקין בין ז"ז אין חיבורן עולה יפה. וכן ל"פ לבולה אמרי' וכל הפרק הזה משמעי בדיני חיבורין: **שם** הטיאה והאלמות כו' ומכ"ל כו' ומתמיה בכל הבומאות כו' והפלבל כו' ממאים בעבו"י כו'. וק"ל דבמיקלין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פ"ג מ"ס פסקינן כריב"ל דת"ת טומאת אוכלין כ"ש כפי' הרמב"ם והרש"ב. ופי' ביומא (פא ב') בתד"ה שהפלפלין. ותימה שלא הביאו משנה שלפנינו. ולאיתי להרמב"ם בתנורו פ"ז מהכ"א ה"ח שהביא דיני משנה זו והשמיט למיאה וחלתית. וכ"ע הכ"מ דל"ו למה. ולא הרגיש שגם הפלפל השמיט. ובעיני הדבר ברור שדחה אותם מהלכה מפני הא דעוקלין אשר פסקה שם בפ"א ה"ו. ותימה גדולה על מהרן ז"ל שנשלם ממנו כ"ז:

פרק ב מ"א הוי"ע ד"ה בין. דאין לך בע"ח עמא כו' שיהא לחשון. תמוה דאיכא טובא. כגון בעל קרי או הטונף בא' מאה"ע. ואפי' שני מ"ל כגון מי"ח דבר שנזרו פליסה טומאת שני לפסול אה"ת ומעמאין משקין להיות מחלה. ואולי כוונתו דלא נזרו אפי' בראשון במשקין היוצאין מהן דזה לא הוי אלא מדרבנן כמש"כ התוס'. ועיין לקמן ספ"ג ובתוי"ט שם: מ"ג ד"ה הולכין. ובראה דדוקא לחומרא כו'. זה אינו מכוון בלשון המשנה דא"כ ה"ל לאיתני פסל את כולם כליאת דבריאה. אלא ודאי אף לקולא קאמר: מ"ה נגע עבו"ר בקיפה התיכות מותרות. משמע דהקיפה אסורה וכ"מ לקמיה. ואל"כ לא"ש (עתוי"ע ר"פ) ה"ל לקיפה לעמוד את הסתיכות וא"ל דלא הוות כבליה. ובכ"פ העור והרוטב תמן דקיפה מצטרפת לטומאת אוכלין אבל בפ"ע לא: מ"ז תוי"ע ד"ה מן הלדדים. ולישנא בתרא דמה שלמעלה הוא ומעכ הוי חבור וא"ל דמעמא כו'. וע"ש בתד"ה אל"פ דאף לג"כ לא אל"פ אלא לענין יי"כ דאחבור ביה דבנן. אבל לענין טומאה מעבר ל"י אף מה שלמעלה. ובד"ה ה"ג מוכח מדבריהם דאף ר"ז לא מעבר אלא בנגע נגד הבגדא אבל אם מחב אלבשו בתוך נקב החביב ה"ל יין שמחת אלבשו כמו מפיה ושלמעלה כמו מבוליה כו' פ"ם ובמהרש"א בד"ה אל"פ: ד"ה יעלה. וקי"ל דטילוק א"ה סחמא הבן כו'. לק"מ דסחמת הוא דא"ת אף בשאר טומאות רק דת"ת כל עפה ופפה נשבת אל הטמוכה ונעשית ג"כ רחשוכה וכן כולם עד א"ס (ושי' בא"כ בפ"ת דטהרות מ"ע). וכ"מ לשיטת ר"ת בתוס' פסחים (ד) בד"ה לאיכא. דא"ע אלא מדרבנן. ומש"כ כוד ודוחק להטמידה בכבון כו' מגומגם:

פרק ג מ"ג ר"א חוב וכל שנקלף עמו כו'. פי' בפי' הרע"ב ובתו"ע. לשון התוספתא ל"ל לפרש דל"ל דאם טובל מה שבלאם אותו קלת החוב שנקלף בשעולת התבשיל שנלפס הוי חבור, וקלתו שלמעלה שנאחר מודבק בדופני הלפס ואינו עולה עם התבשיל אינו חבור. ויש לכוון לזה גם לשון המשנה: מ"ד מוי"ע בד"ה שנלמעה. נראה שיש השמעת הסופר. ול"ל כדאיתא בר"ש דהא דתנן התם דמדומע פטור מן החלה אתיא כר"י וכ"ש דהכא: ד"ה לא פסל אלא מקום מגעו. נראה לחתוק כ"ז. דכל דבור הזה שייך לדבור הקודם והד"ה: מ"ו בהרע"ב ד"ה כמ"ל. מבשיכין ומעמאין כו'. מלת ומעמאין ליתא בפי' הרמב"ם. ואזיל לשיטתו ברש מתני' דטהור ועמא הטוהה לענין הכשר. והרע"ב העתיקה מפי' הר"ש ול"ד דהר"ש לשיטתו שפי' שם טומאה ממש. והרע"ב פי' בדרשא בהרמב"ם. אבל גם לשיטת הר"ש לא א"ש דהא משקה היוצא מעבו"י אין פוסל את התרומה וכ"ש הנגד אם לא מחמת הדים המקומות דנעשה תחן חלה. ומדלא פליג ר"מ בעיסור מוכח דלא הבא"ת שהבאתיו ברש מבשיכין דדים עמאות מושבין משקה ע"ש. ודע דקי"ל דהא עעמא דמשקין ממאים מבשיכין אלא לענין הא משום דטומאתן בחים וכשיכין בחים וכרי הם אינן פוסלין את הכבר אל תרומה. וי"ל משום לענין טומאת עצמן לחייבו לפסול את הקדש מביני משקה הוחל דטומאתן ומשיכותן בחים כאחד ולכן ה"ל כמשקה שתחלתו לרצון ומבשרי אפי' מוצין ודו"ק: משנ"ב בתו"ת דהרמב"ם והרע"ב אחלי לשיטתם דמשקין הנאים מחמת דדים א"מ כלים. תמוה דלדבריהם דעת הרע"ב דטמאין לגיל פרק ב' מ"ב ובסוף זבים:

פרק ד מ"ב תוי"ע ד"ה וקולא לה שם. דהתם כגון דאמר כו' לאחר שהוא מופרש כו'. לכאורה קשה הכא ממי תאמר בשעת תבוהה לאחר שתגיעה בכפיפה אז תהא חלה. וי"ל דהתם מיד בהפרשה תובל להתפש בשם חלה. אבל הכא ישתהא עד שתגביהה ותכיתנה בהכפיפה ולזה טוען הכא: מ"ג עריבה כו'. עי' בהרע"ב ותו"ע. ולכ"פ דהכא תובל להגיע את החלה בדיוק אל הערוקה בשעת קריאת שם. וא"כ חלוקין הן בדיוקן: מ"ה תוי"ע ד"ה מחלנין. ונראה כו' הכי אין מוסרין לו מע"ש כו'. זה אינה קושיא די"ל דהכא מיירי שלוקח שאבר פירות ומשות על הע"ה ע"מ שיחולל קדושת מעשר שלו עליהם. והמ"ש שלו יפה קבוע כאן ומנאתי כן אחר זה בתוי"ע בשם פ"מ. ודע דמשמע מהרש"ש דהא דאמר"י ביכולמי שם שאין לעבוד"י מגיע אלא המבל ל"ל שאין פוסל אותו (כדאיתא בר"פ). ולכן מצויין הן בין הגשות ובא זה לחתק דל' אינה. והתפרש שם השמטה:

סליק מסכת טבול יום. בעזרת אל נורא ואיום:

מסכת ידים

פרק א מ"א בהרע"ב וכי לא מהני הכא ה"מ היכא דלא נשאר כו'. הן אם לא נשאר אף מתחלת הלוג אסור. והכי הל"ל דלכתחלה אסור ליטול הראשון ע"מ שישאיר אחתו טוב לשנים דאמת לא יטול עד הפרק וכמש"כ לעיל: מ ג שמעון התימני אומר אפי' נתכוון כו'. המפרשים נדחקו מאד. ול"נ לפרש דה"ק אמר בשרה בהן פתו דמשמע שבשה בהן בידים אבל נפל מהליו לא. ומשמעו הוכיח אפי' לר' נתכוון לשנות ואח"כ נפל מהליו הוחיל דמקיימתו מתשבתו פסול. ואח"ז אשמעינן לשנות בזה ונפל לשני (כיון דלא נתכוון לשנות בהלו המים) בשרוה אף לדידיה ונכון בש"ד:

פרק ב מ"ב תוי"ע ד"ה ונפל. פי' כה"ד. והרמב"ם בהקדמתו למשקתין כ' דשתה ידים אע"פ דלמרומה דינן כמי רפולין לאוה. וכן לענין אם יכלה לאכול את של תולין צריך לטעלן. מ"מ אם נגעו אפי' במשקה חולין עהורה. אח"כ שידע בסם עומאה אז מעמאין משקה חולין להיות מחלה כדין כה"פ אה"מ ופ"ש. ונראה שהיה בהעלם עין מהסתוי"ע: מ"ד בהרע"ב דאוכלין עמאים מעמאין אה"י כדתנן לקמן ט' כה"פ אה"מ כו'. עמש"כ שם במ"ב בס"ד:

פרק ג מ"ב אל"ג והלא כה"ק שניים ומעמאים אה"י. לכאורה לפי המבואר בשבת (יד) שעמא משום דרבי פרנך ע"ש (ולכן פי' הרמב"ם והרע"ב שהביא המוי"ע שזו גזירה ממשבת מהא דגזרו בהספר ממעמא אה"ת ג"כ ל"ע לכאורה) א"כ מאי ראיה היא ש הא אפי' אי לא גזרו כלל שיפקנו אה"ת דאור גזרו שיהו מעמאי אה"ד משום דר"פ. וכן לנו הסתם' שם לומר דגזירה ד' דידים הבאות מחמת ספר היתה קודם בגזרו שהספר יפסול אה"ת. ומש"כ דלא יתכן בגזרו עה"ד ועדיין ספר עלמו כו' מלינו הרבה כיו"ב עי' פרק פ"ח ופי' ר"י שם. ועי' בר"ש שעמד בזה וכ' ישוב קלת: תוי"ט ד"ה דיה. ואינו פלוגתייהו לקדש דוקא הא סתם כו' ופסקה הרמב"ם כו'. ומתה"ת ז"א דיוק כלל. דהא הרמב"ם פסק בפי"ב הל"ב דאף לקדש א"מ את חבירתה רק לחיות שלשי וזה דלא כר"י דהא מיהו סבר דנעשים שני כדמוכח מתמונת חכמים ובחגיגה שם. ועל כרחך דפסק כחכמים ועד כאן לא פליגי אלא דלא נעשית בני אבל שלשי נעשית וכדקש"ל דגמ' שם. ואע"ג דדתו לה היינו קודם דאשבח דמגאי פליגי בהני אבל בתר דמייתי פלוגתת רבי וריב"י בזה ולאי יותר מסתבר לומר דגם ר"י וחכמים דהכא פליגי בזה וכן פי' הה"ר: ודע דמדברי הר"ם משמע דאף ריעא דכל הפסול אה"ת כו'. וכן בגם דהאוכלים והכלים כו' דגמ"א דקובר ר"י דנעשים בגיות. הכל אינו רק לקדש. אבל לתרומה אף ר"י מודה דא"ב שייש. (ולכאורה מוכח מדבריו מהא דמוקי להסופסת שהבאה בפ' דלעיל מ"ד דידו אחת בשני בכרים כאחת ישרפו דאיירי בכרים דקדש. דאף הא דאמרי חכמים במשנה לעיל את שעמאת באה"ע מעמא אה"ד ג"כ אינו אלא לקדשים דא"כ לוקי להסופסת דאייר בכבר לחשון. אבל זה א"א דהא מוכח בברכות (נג) דידים מקבלים עומאה מלאשון לענין אכילת לחם חולין וביקר בע"י לחולין אינו אלא משום סרך תרומה (חולין קו) והא דלא מוקי לה בכבר לחשון משום דסתם עמא משמע ליה אפי' שני. וכ"ת מהא דכ' בס"פ דלעיל שני בכרים עמאים. דמעמאים אה"ד ג"כ כדתנן כו' כה"פ אה"ת מעמא אה"ד לחיות בגיות וכ"כ הרע"ב אחריו. והא אתיא כר"י. ולא מוקי בכבר לאשמים ואתיא ככ"ע) ולכבי דתחק לייעב הא דמגיה ל"י מכה"ק. והם פוסלין אה"ד אף לתרומה. דלא תיקבי גם לנפשיה. אבל דעת הרא"ש דרק הא דיד מעמאה א"מ אינו אלא לקדש אבל ריעא דכה"פ אה"ת וכן האוכלים והכלים כו' דגמ"א מייירי בין לקדש ובין לתרומה. ולשיטתו יל"פ הא דאמרו חכמים אין שני עוסה שני קלו על כל דבריו ובפיר הביאם מכה"ק. רק ביד לעמא אבריתה לא רלו חכמים לגזור בתרומה מעעם הידוע להם. ולהנם דתחק הרא"ש בהראיה דכה"ק בהר"ם: ד"ה מעמאים. וכ"ל ג"כ מלשון הרע"ב בספש"ו דכלים כו'. לא הביא מדבריו מקרוב בפ' דלקמן סוף מ"ו דשם ג"כ מוכח מדבריו כן: מ"ג לחומות תפילין עם התפילין כו'. לכאורה ה"ל דר"ל דדוקא בזמן שהן עם התפילין ולאפוקי אם סותרו וכדאיתא להדיא בשבת (מע ב') בפ"ש מ"ש אהי"ד. ודומה להא דגליון שבספר דלקמן בפי' התוי"ט שם. אבל ז"א דה"ל ה"ל למיתני בש"א בשבת שם. וי"ש אלא אלמוחות וכדאיתא שם: מ"ד בהרע"ב ודוקא בשאין שם אלא תורה לבדה כו'. תמוה דהא מנא בב"ב (יד) ס"ת מגלל לאתעטיפו ושוטה לו עמוד אילך ואילך. וא"כ בין בלאשו ובין בסופו א"ל אלא כדי לגול עמוד וכדמוקי ר"א שם להבריתא דתחלת ספר וסופו כדי לגול (דמשמע דשיעור אחד לכן ע"ש) בס"ת: תוי"ט ד"ה שלמעלה. אלא ל"ל כו' ולאפוקי כשאין מחוברין כו'. בזה היה עוד לייעב תמיהה הל"ן מל הרי"ף (והרמב"ם) שם בשבת בגמיה דגליונין ע"ש. אבל כיון דהגמ' לא אייתי לה לתיפשא הגמיה ש"מ דליתא לדברי התוי"ע. אלא נראה לדבריהם דקשיאה לה אי אם תוץ לספר:

פרק ד מ"א בהרע"ב עריבת הגלים בשמה. ל"ל דה"ע היה חולק על שיעורא דתב' לוגין כו' וסובר דא"מ מדהם אלא אם היא כשיעור אדרך לעשות לרחיצת הגלים וכל מי שרואה אותה מכירה ואומר זוהי עריבת הגלים. וכה"ג פליג בספ"ח דשביעית ואומר ג"כ בזה"ל נעשיה בשמה וכן שם פ"ב מ"ט בלשונא דר' יוסי: מ"ב עד הל"מ. עי' בהרע"ב ותוי"ט. ול"נ דכוון במאמרו הל"מ להא דדכשיבן בתגילה (יט ב') תלמד בהלאתו הקב"ה לשמה כו' ומה שסקופרים עתידין לחדש כו': שם בהרע"ב ד"ה כתביב על דברי עיפון לבייש לו כו'. ואינו מכוון בלשון ר"י. ול"ל לפרש חיפכא הריני כתביב כו' ר"ל אבני מעיב עליו בעצמו כמו לאה"ע אבל לא לענין דבריו ר"ל בעיקר דבריו לענין הדין אני מסכים עמו ומעמא אחר והוא מגלים כו': תוי"ט ד"ה שנאמר. וסוף הפסוק (ל"ד כי הוא פסוק שלישי מזה) הבינו את כל המעשר כו'. אולם הסוב' ביבמות (פו ב') בד"ה מפני כתבו דהלי קבא אייבי בתש"ל: ועמש"כ בתר"ל במדבר פ"ג אות ו': מ"ד א"ל ר"ג כו' ואח"כ אשיב כו' וכבר חזרו א"ל ר"י כו'. ול"ל דפליגי בפלוגתא דאמוראי בב"ל פמ"ד מי אחרי סמוך לו מופלג ומשמ"כ ביבמות (מה ב'): מ"ה תוי"ע ד"ה וכתב. שאותיותיו בלתי מתדמות. א"ל מהא דשבת (קב ב') שלא יכתוב כו' ביתין כפין כו' ופי' רש"י דומין בכתיבתן ע"ש: ד"ה על העור. ואינו לענין כתיבת מגילה כו' על הספר כו' ולכ' ל"ל כו'. ול"ל דלדעת הרמב"ם דס"ת כשר על הגויל ועל הקלף ופסול על הדוכסוסטים (פ"ח מה"ת ה"ע) וכן הדין במגילה (פ"ע מהל' מגילה ה"ע). לכן במגילה אחר ספר בכדי להוציא דוכסוסטוס. אבל הכא שבולל הכל ספרים תו"ת ותחיות נכתבין גם על מיונה לכן אמר עור כדי לכלול כל מינו לכל חד כדיוקא: מ"ו בהרע"ב ד"ה קובלין. על מדותיכם. ל"ל בלשונא דסלא"ל על תורתכם וכיוצא: תוי"ט ד"ה בגנו. אבל בגוש ר"ה מפרש הרע"ב דבב"ש כותבין כו'. פשוט דכאן על כדת מו"י כתב דוקא גם בשאר שמות ליתים. אבל על זמן לשנות המלך גם כאן כתב דוקא גם:

סליק מסכת ידים. בעזרת שולח מים. ומחיה חיים:

מסכת עוקצין

פרק א תוי"ט בפתיחה. ומיהו כו' דדרים מקבלת וידיו כו'. עי' בכש"י ותוס' דאינו אלא אסתכלת. ומש"כ אבל בס דבכי הרע"ב כו'. דבריו אינם מבוארים: מ"א מיעמת וממנת. עי' פי' הרע"ב. וע"ש בר"ש הטור והרוקח פי' אינה והוא ומר מכוון וכ"ל בפי' גם הרע"ב בשם ר"ת דשבחות מ"ב: תוי"ט ד"ה ומלגרף. וקשה הסוב' כו' מגלן לינוף בשאר לחכמים כו'. בביק פרכת הש"ס בס על יד מגלן לחכמים. ולתיכולת דסמתת דגמ' דכי כתיב יד אהכנסה כתיבא. מתולגת ג"כ קוביית הסוב' אשמר. וכי אינעריכא לתיכולת דידהו לרב הביבא שם לאינמרין: מ"ג ד"ה ומלעין. והעבור פי' כו' שמגיעין ושומרין. ל"ש דהתנו הכא דאין מלעבפין. ואם הם שומרין דאוין הוי להלמרא כדי שומר

שומר . וראיתי נפרוך עצמו העתיק מלמין על שנלין מיטמאין ומטמאין ומלטרפין . והתוי"ט לא מלי ולא הרגיש במחכ"ת . ול"ש בגמ' דמולין שם דמשמע דלא כרי' הטמון : מ"ד ר"י מטמא בכולן ומטהר בשרטי כו' והלפת . ולע"ד דחסר בספרים שלנו מיכא והלפת בדברי פ"ק וכ"ל שרטי קולמי הכרוב והלפת וחלפות כו' . אז שנסתלסו המיגות ול"ל והלפת קודם וחלפות . אבל מהרמב"ם בתבורו משמע שהיה נורסה כרי' שלפינו : מ"ה מוי"ע ד"ה ר"י . אחרי קשה כו' דודאי ע"י דיסה נתרוקנה התבואה כו' . תמוה דס"כ מיירי שנאחר עדיין מבואה בתוך הסנלים דאל"כ למאי הויין ידות . ולשון רש"י בסוכה עדשן לידות כו' משמע דהשנלים לא כדוכו עדיין וזהו ג"כ כוונת הרע"ב במש"כ עדש לחוקן כו' עם התבואה דר"ל דהן עדיין עם התבואה : מ"ו עוקץ דלעת עפת . וכ' הרמ"ב לחעוקץ דלעת יומיו דוקא קאי . לכאורה יפלא מאין לקח זה אבל עיון ראתה לתרחוק ביומלמי ספ"ב דכלאים דתניב עם דברים שנאתרו בדלעת יומיו וזה ל' מהן עוקלה עפת הביאוהו עם הר"ש ובע"ל . עד שאחי תמה על הר"ש עפ ועל הרמב"ם בפי' ובתבורו עקתתו הדברים ולא ביאתו זה :

פרק ב מ"ב כל הנלטינין . פי' הרע"ב כמו גרטינין . כי חומיות למע"ר מתחלפות זה בזה פי' ביאור ד"ה (ה' ד' ה') לרי"ו : שם ולא מלטרפות . ק"ל דהא תנן בפ"ה דעדלה מ"מ דגרטינים מקורים בעדלה . והתוס' בכרכות (ל"ו ריש ע"ב) פי' הטעם מטום דפיני ניהו וכ"כ הרא"ש שם . והרשב"ל הביאו העור או"ח ר"ס ר"ב כתב הטעם דמרגיון להו מתם פריו את הטפל לפריו וכ"כ הרא"ש בסל עדלה סי' ז' ופי' מע"מ . מ"מ בין לחר ובין לחר קשה דלישנתו . לפיכך ה"ל מיקר ני' הרא"ש והא"ר דנרסי ומלטרפות . ואולי י"ל הני' שלפינו . מטום דעל הנרטינין יש כחו חומל וחוא הוא הטומר . והגרטין הוא כחו שומר ע"ג שומר דלגבי מומתה חיו מלטרף כדאיתא בחולין (קיט ב') והביאו הטוי"ט לקמן (מ"ב וד") . אבל לגבי עדלה אסור שומר על גבי שומר כחו הגן של לחון דלגבי עומתה חיו מלטרף מטע"ז ובעדלה אסור כדאיתא בפ"ה דעדלה מ"מ הוכחה בברכות שם ופי"ב בפירש"י . וכ"ז לשיטת הרשב"ם . אבל לשיטת הטוס' קשה :

פרק ג מ"ג והחלב בשוקים מ"ל מחשבה כו' . ופי' הרע"ב דמיירי בחלב עמאה כו' . וע"ל דמיירי שנתרה ולא שמתה מחליה דאח ודאי לא עדיף מבשרה דבפי' מחשבה בכ"מ וכדפי' הרע"ב לקמן מ"ט והטוס' בנדה (מ"ד ב') . ולפ"ז טבל לגרום בריאה ג"כ והחלב בכפרים לריכין מחשבה ומ"ל הכשר ומיירי ג"כ בטל בהתה עמאה נחוה ולא כתוס' שם ובע"י והכ"ם שכתבו דמ"ל לקיים גי' זו . והטוי"ט ל"ד בתה שהביאם על פי' הרע"ב : מ"ט בתוי"ע . ומ"ש הרע"ב שנתנבלה כו' ושיינו כו' . הן כיון דתני ח"מ עומתת נבלות ע"כ בנתנבלה מיירי : מי"ב תריב פ' עפיד כו' . הרמב"ם חשבו בתנאים בטבור הזכרו כאן בחשבה כמש"כ הטוי"ע בשמו . ובאמת אולתי פה עוד לא מלאטיהו בחשבה . והטוי"ט לקמן הביא מקומות בש"ס אלא חשבוהו רק לחמרא . ול"כ דמוכח בחלק (ק) דלא היה בגיכסתם הא דריב"ל בחשבה דאיתא שם כי אתא ר"ד אמר עפיד כו' אלא טומטו כו' ומ"מ לא שכיחת בחנדתא דאתרי בחרבא חשבה דר"מ עפיד כו' כליבא דריב"ל הכא . ואם איתא יותר ר"ל לחביא מהחשבה . וגם מאי קמ"ל בחרבא אלא מתני' היא :

תוי"ט ד"ה עצם . והכא לא לגבור אחכולה . משמע דר"ל דהכא כ"ע מודו דאפי' לפחות מכפול . ותימה דהא הגמ' בחולין (קי"ט) מייתא הך מוספתא כל פלוגתא רב וריו"א בין שומר לפחות מכפול או לא וכדמסיק שם רבא דהמוס' מייתי בשומר . ולעד"נ דהתם מה שאמר כזית בשר הכוונה על המות שבמוכה כדמוכח מהא דרבא וכ"ש בפירש"י ולכן כל הטעם כמו שהוא לקח לשמיכתו . והכא מייתי בשאר ממש שבביותיו . ולו חיו לקח לשמיכת הטעם שלמעלה ממנו . מ"ב יש לחלק ע"ד שחילק הרא"ש בבליטה שביאו התוי"ט בדבור הקודם : ודע דבגמ' שם הני' אחרים במקום הכמים דבתוספתא ופי' בחוס' שם בד"ה ויו"א הכ' : מ"ה התחיל לפרק . מהר"ש משמע דגרים לחלק . ותימה על התוי"ע שלא הביר מזה לפי דרכו : מ"ט תוי"ע ד"ה והטהור . ל"י כו' . ולי נראה דבלפי דתנן סוף פ"ע דתרומות בתולי תרומה שנעמאו ושחלן הרכו מלעמא ואסורין מלאכול כו' משקיון בפסחים דלף לכהנים אסורין בחוס מטלה וכן פי' שם הרע"ב קמשמע לן דהכא מותרין לף לאכול :

פרק ד מ"ד והחלב בשוקים מ"ל מחשבה כו' . ופי' הרע"ב דמיירי בחלב עמאה כו' . וע"ל דמיירי שנתרה ולא שמתה מחליה דאח ודאי לא עדיף מבשרה דבפי' מחשבה בכ"מ וכדפי' הרע"ב לקמן מ"ט והטוס' בנדה (מ"ד ב') . ולפ"ז טבל לגרום בריאה ג"כ והחלב בכפרים לריכין מחשבה ומ"ל הכשר ומיירי ג"כ בטל בהתה עמאה נחוה ולא כתוס' שם ובע"י והכ"ם שכתבו דמ"ל לקיים גי' זו . והטוי"ט ל"ד בתה שהביאם על פי' הרע"ב : מ"ט בתוי"ע . ומ"ש הרע"ב שנתנבלה כו' ושיינו כו' . הן כיון דתני ח"מ עומתת נבלות ע"כ בנתנבלה מיירי : מי"ב תריב פ' עפיד כו' . הרמב"ם חשבו בתנאים בטבור הזכרו כאן בחשבה כמש"כ הטוי"ע בשמו . ובאמת אולתי פה עוד לא מלאטיהו בחשבה . והטוי"ט לקמן הביא מקומות בש"ס אלא חשבוהו רק לחמרא . ול"כ דמוכח בחלק (ק) דלא היה בגיכסתם הא דריב"ל בחשבה דאיתא שם כי אתא ר"ד אמר עפיד כו' אלא טומטו כו' ומ"מ לא שכיחת בחנדתא דאתרי בחרבא חשבה דר"מ עפיד כו' כליבא דריב"ל הכא . ואם איתא יותר ר"ל לחביא מהחשבה . וגם מאי קמ"ל בחרבא אלא מתני' היא :

סליק מסכת עוקצין . בעזר לו הכח לקרב קיצין : בנל"כ

לקוטים מספר שושנים לדוד

מסכת מכשירין

פרק ו מ"ח בהרע"ב ד"ה הלב וכו' כדין מקרן שמלין וכו' . כתב הב"ד מפירוש הרמב"ם בעתיק כן וכ"כ ג"כ בחבורו אבל בגמ' דברייתא לא משמע כן אלא דחלב הלשה היו מטמא אלא ברבעים ובתבו החוס' הטעם משום דלא הביב משקה אלא מדרבנן א"כ ל"ד למשקין שמלין שמטמאין בכל שהוא ולעיל בר"פ דטבלות אחריך הב"ד בזה והביא הסוגיא דפ"ב דברייתות דאמרי' אמתני' דהשתה שנעף חלב מדדיה ובאל נאויר שתנור עמאה (דבספ"ח דכלים) דסוינן בה בחלי איתבשר ומבינן מטיפה המלוכלכת ע"פ הדד ומדחלב בעי הבשר אלמא הביב אוכל והתנור מיטמא מחמת אותה הטיפה המלוכלכת וכו' ומכח זה המה על הרמב"ם ז"ל שבתב שהמה דמשקין מטמאין בכל שהן ולא הוצרך מכלון חלב הלשה והרך דתני בברייתא שהם בברייתות שהם דם מגפתו דזב ודמעת העין אלו אין מטמאין אלא ברביעית ולא עוד אלא שבפי' מהל' טומאת אוכלין שהם וכתב דחלב הלשה מטמא לרבון ולא לרבון ומשמע דבאל שהוא נמי קאמר ואיכא היפך הגמרא דהתם דתני בהו דברביעית דוקא מטמאין . ועוד המה דבפי"ח מהט"ח דפסק להביא אחרי דבפ"מ דכלים הלשה שנעף חלב וכו' לא פי' דבטיפה המלוכלכת ע"פ הדד הוא דמטמא לחטר דמשמע דס"ל דחלב הנועף מדדיה הוי משקה שמא ונתחא דמדבעי עלה בברייתות במאי איתבשר ס"מ דאוכל הוא . ובקשה שוב על הרא"ש דבפסק"ו מהט"ח הטעיק בתוספתא כלשונה ולא ביאר דקאי לטיפה המלוכלכת דאיתו חלב עלמו אוכל הוא . והו שבתב בהדיא שהדם היוצא מאגבעה או כרוח משקה שמא הוא וכל זה דלא בהגמ' דברייתות ודשבת פכ"ב ע"ב . ולא הא ולא הא קשיא דאיברא דבסי מפרש' בתם בגמ' דבהיא מתני' דספ"ח דכלים לא מיטמא אחטר אלא בטיפה המלוכלכת מיסו כל זה סיינו דוקא אלינא דבבא דס"ל בתם דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי ובלבד האי חלב נמי דקאי לאכילת הינוק קרי ליה אוכל ומ"ש הוא דקשה ליה בהסיא מתני' הא"כ במאי אתבשר והוצרך לחוקמא בטיפה המלוכלכת מיסו בתר הכי איתא בתם בש"ם דשבת דף קמ"ח ע"ב ירמיה בתנאי (הא דמשקה הבא לאוכל אוכל הוא ובכח אלא מעשקה הוא) המחליק בענבים וכו' ותני לה רב פפא דכ"ע משקה הבא לאוכל אוכל הוא ובכח בהא קמיפלגי וכו' ע"ש ה"ל לבב פפא סבירא הוא לק"מ בהסיא מתני' דכלים במאי איתבשר דמשקה הבא לאוכל משקה הוא ולא בעי הבשר ומתני' בטיפה ומיטמא אחטר ע"י כל חלב סיולא דהו"ל משקין שמלין וכיון דבב פפא דבהרא הוא בבר הכי יפה עשה רביו הגדול דבסק כמותו והלבך בסק שתם ולא בזכיר טיפה המלוכלכת בלל הבסי הוא אליביה דר"פ ובלבך גם בפירושו שם בנתי מתני' בטיפה ובגם הרא"ר בבפ"ו זו דעתו והלבך העטיק לשון התוספתא שם ובתב ג"כ שהוא משקה וסיינו בר"פ ולא בסוגיא דברייתות דאתיא אליביה דבבא . ומה שבקשה עוד דבתב הרמב"ם דטמא בכל שהוא ובגרייתא איתא בהדיא דאינו מטמא אלא ברביעית הא נמי ל"ק בלל דהרמב"ם מפרש להסיא ברייתא דה"ק דטמא עינו וכו' ודם מגפתו וחלב הלשה מטמאין טומאת משקין ברביעית ביקו וזלזו וכו' מטמאין טומאה מחמרא בכ"ם בלומר דטמא עינו וכו' בבי הן במשקין שמלין מטמאין אדם אלא בשיעור ברביעית שאז נפסל גופו לתרומה משא"כ זוכו וכו' שהן אב בטומאה ומטמאין לאדם בעיעור בכ"ש ואח"כ דלטמא בלים גם דטמא העין והחלב ודם מגפתו מטמאין בר"ש מדרבנן בדין משקין שמלין שמטמאים בלים בכ"ש מדרבנן ואין הפרש ביניהם ובין משקין שמלין בלל דהבי מיגן בברייתא מטמאין טומאת משקין ש"מ דשיון ביקו ומאי דמסייע עלה ברביעית הוי סיומא לפסול את הגויה וכדאמרן ודלא כדברי הטוס' שם הבין הוא לדעת רבינו ותמוה שבתב בפ"ח מבל' מטמאי משבב סלי ע"ז וה"ל ט' משקין בזב ג' מהן אב בטומאה והן רוקו וכו' בל ה' מאלו מטמא אדם ובלים בכ"ש ג' מהן בוולד הטומאה והן דטמא עיש ודם מגפתו וחלב הלשה בל ה' מאלו בטשקין

מסכת זבים

פרק ב מ"א בהרע"ב ד"ה לף וכו' אים לרבות וכו' . כ"כ הרמב"ם וסר"ם והבי הגיא בת"כ לי כבי יסראל אין לי אלא אבי יסראל מנין לרבות את הגרים ואת העבדים ת"ל אים ואמנע לבו לרבות דמשיבת אים קמא הוא דמרבה הגרים והעבדים ואע"ג דאין שום משמעות במלת אים לרבות הגרים סיינו לפי שהוא מיותר מאמר דבתיב בבי יסראל דאיבא לאיתר אים לטעם הלשה דהא בהדיא רבים קרא דטמאתה בזיבה וע"ב בא לרבות בל מי שהוא אים אף הגרים והעבדים וסרב ק"ח ול"ל פי' שם דטוחמרת אליבם קא דיים לרבות הגרים דמרבה אמיבה אחרת דלישראל אינם לריבה אמר דבר אל בבי יסראל אבר תהיו ענין לדבקים אליבם בשם הגרים והעבדים . וכא דתני בתר הבי אים אין לי וכו' הוא ענין אחר וס"ם אינו לא אמר אלא חד זיבה אים אין לי אלא אים גדול מנין לרבות הקטן ת"ל וכו' ע"ש וזה שלא בפי' הרמב"ם וסר"ם . אמנם אחר הסתילם רבה בראש בלאורה דאיתמיטיתיה מאי דדרשו בבבילתא בבא"ב דבתיב דבר ואמרת דר"ל דבר ותחזור ותאמר לבם בל פרק ובפרק והביאו הרא"ש ז"ל בריש פרשת אמור אליביה דבבבי ז"ל אמור ואמרת לבזיר גדולים על הקטנים וכתב מסרא"ם שם דאע"ג דגבי דבר ואמרת דרשו בבבילתא וכו' ב"מ בבבא' בלשון דבור והאחר בלשון אמירה אבל בבבילתא בלשון אמירה לי אבבר לומר בן פי"ב . הרי דבבבי"ג דבר ואמרת אין בבן יחורא לדרוש ולרבות הגרים בלל . ברם ראה זה מלאתי ברא"ר דבוזר בגמרין דאיתא התם לאמתי' דעובדי בוכבים אין לבם מיחות ועבדים יש לבן מיחות מבה"מ דתיר דבר אל בני יסראל ולא לעובדי בוכבים ואמרת אליבם לרבות את העבדים ע"ב . ולפי"ז לדקו דברי הרב ק"ח ז"ל דבאיר אבבר דדרים לריבוות מואמרת אליבם בי התם בחיר ול"ל מבבבית דמבילתא דמ"מ ביבא דאיבא לאדרש דרשי' לאלי אליבבבי ופדיה עפי מלבדם דבר ותחזור ואמר לאלי דאמרי' בעלמא בל ביבא דאיבא לאדרש דרשי' ולא מוקמינן בלאלו יתיבי ובבתא דיבא עפי פי' הק"ח מפי' הר"ב ז"ל דעפי מבתמע ריבוות מואמרת יותר מאים וכ"ם דפירושו יש לו סמוכות ויסודתו בהרבי קדם דבבי דרים בש"ם בני מיר בדאמרן ולבי איתיה בלשון הרמב"ם והר"ם יש לבבבם בפיר בש"ם בק"ח אבל לשון הר"ב ודאי לא מבמע בי . ומתולא דבר ק"ח על הבלון הרא"ם שבלא לאלם בם ולומר דלא מינן לאדרש לרבות אלא בבבם בלשון אחד או דבור או אמירה הא לאו בבי ליבא לאדרש דמיבעיא ליה לבדדרשין בבבילתא והא קבן בסהיא דמיר שבם בני לשונות דמר ואמירה ותפ"ם דרשיב בדלעל וז"ש :

סליק הגהות

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org